



Statsforvalteren i Vestfold og Telemark



Årsrapport 2025

Innholdsliste

Innholdsliste	2
1 Statsforvalterens beretning	4
2 Introduksjon til statsforvalteren og hovedtall	6
2.1 Statsforvalteren og samfunnsoppdraget	6
2.2 Organisasjon og ledelse	6
2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall	7
3 Årets aktiviteter og resultater	9
3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater	9
Hovedmål 1 - Nasjonal politikk er kjent og iverksatt	9
Hovedmål 2 - Statlig virksomhet er godt samordnet på regionalt nivå	11
Hovedmål 3 - Rettssikkerhet er ivaretatt på en enhetlig måte	11
3.1.1 Nasjonal politikk er kjent og iverksatt	12
3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk	12
3.1.1.2 Helhetlig og samordnet oppfølging av samfunnssikkerhet og beredskap i kommunene	18
3.1.1.3 Et velfungerende plansystem i kommunene	19
3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven	21
3.1.1.5 Tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgssektoren i kommunene	21
3.1.1.6 Økosystemene i fylket skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester	23
3.1.1.7 Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres	26
3.1.1.8 Forurensning skal ikke skade helse og miljø	26
3.1.1.9 God økonomiforvaltning i kommunene	27
3.1.1.10 Økt verdiskaping i landbruket og landbruk over hele landet	30
3.1.1.11 Bærekraftig landbruk	33
3.1.1.12 Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov	37
3.1.1.13 Andre oppdrag	41
3.1.2 Statlig virksomhet er godt samordnet på regionalt nivå	43
3.1.2.1 Gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge	43
3.1.2.2 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring	44
3.1.2.3 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer	45
3.1.2.4 Beredskap i en utfordrende sikkerhetspolitisk situasjon	46
3.1.2.5 Andre oppdrag	47
3.1.3 Rettssikkerhet er ivaretatt på en enhetlig måte	47
3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling	47
3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning	49
3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester	54
3.1.3.4 Andre oppdrag	56
3.1.3.5 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning	57
3.1.3.6 Vergemål utøves med respekt for vergehavers behov og vilje	57
3.1.3.7 Barnehagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket	58
3.1.3.8 Økt kunnskap om integreringsloven	70
3.1.3.9 Statsforvalteren understøtter nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med bosetting og integrering	70

3.1.4 Gjennomførte evalueringer	71
3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i hovedinstruks	71
3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver	71
3.2.2 Arbeids- og inkluderingsdepartementet	71
3.2.3 Barne- og familiedepartementet	71
3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet	71
3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet	72
3.2.6 Klima- og miljødepartementet	72
3.2.7 Kommunal- og distriktsdepartementet	72
3.2.8 Kunnskapsdepartementet	72
3.2.9 Landbruksdepartementet	72
3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet	72
3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk	110
3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat	111
3.6 Andre forhold	111
4 Styring og kontroll hos statsforvalteren	113
4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold hos statsforvalterens planlegging, gjennomføring og oppfølging	113
4.1.1 Statsforvalterens risikostyring	113
4.1.2 Statsforvalterens internkontroll, herunder iverksatte tiltak	113
4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen hos statsforvalteren	114
4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)	114
4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet	115
4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende	115
4.3 Fellesføringer 2025	116
4.4 Andre forhold	117
5 Vurdering av framtidsutsikter	118
5.1 Forhold i og utenfor statsforvalteren som kan påvirke statsforvalterens evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt	118
5.2 Konsekvenser for statsforvalterens evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt	118
6 Årsregnskap	119
7 Vedlegg	120

1 Statsforvalterens beretning

Resultater, ressursbruk og måloppnåelse

Embetet har etter min vurdering levert godt på oppdragene innenfor alle fagområder, og måloppnåelsen har vært høy i 2025.

Saksmengden har på flere områder fortsatt å øke betydelig i 2025. Dette er en trend som har pågått over flere år. På mange fagområder er det derfor ikke samsvar mellom ressursene vi er tildelt, og oppgavene vi forventes å løse. I denne situasjonen har vi, slik vi redegjorde for i vårt brev av 24. februar 2025 til Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet, prioritert saker som handler om tvang, enkeltpersoners rettigheter, der konsekvenser av svikt er alvorlig, risikobaserte tilsyn og førstelinjesaker. En illustrasjon på den sterke økningen i saksmengde er klager vi behandler på kommunale vedtak om økonomisk sosialhjelp. På dette området økte antall mottatte klagesaker fra 331 saker i 2023 til 469 saker i 2024 og 727 saker i 2025. Det tilsvarer 120 prosent økning. Dette er rettighetsklager vi mener det er riktig å gi høy prioritet, men som naturlig nok krever betydelige saksbehandlingsressurser.

Når det gjelder klagesaker etter plan- og bygningsloven, har vi heller ikke i 2025 klart å levere saksbehandlingstider i tråd med oppdraget. Det har vært jobbet målrettet med mer effektiv ressursbruk. Vi sender nå ut flere saker enn det kommer inn. Det er likevel fremdeles for lang saksbehandlingstid. Vi jobber målrettet med en forbedring av måloppnåelsen på dette området.

Vi gjennomførte et svært vellykket totalberedskapskurs (TBK) i samarbeid med HV og politiet i 2025. Tilsvarende gjennomføres i januar 2026. Kursene varer en hel arbeidsuke, og blir avholdt i Heistadmoen leir. Deltakere er ordførere, kommunedirektører, næringslivsledere og ledere fra frivillig sektor, i tillegg til ledere fra HV, Politi, Statsforvalteren og andre statsetater. Flere enn 60 deltok på det første kurset. Tilbakemeldingen fra deltakerne var svært god. Denne type kurs og møteplasser er, slik jeg ser det, et viktig tiltak i totalforsvarsarbeidet.

Regnskapet for 2025 viser et mindreforbruk på 6,9 millioner kroner. Det tilsvarer 3,7 prosent av tildelingen. Av mindreforbruket kan 3,7 millioner kroner forklares med mindre avsetning til SPK mot slutten av året enn prognosene fra SPK tilsa. Hvis vi korrigerer for dette, er mindreforbruket på 3,2 millioner kroner, tilsvarende 1,7 prosent av tildelingen. Ytterligere én million kroner kan forklares med planlagt overskudd på fagområdet beredskap som følge av halvårseffekt av nye stillinger.

Vi legger stor vekt på at alt vårt arbeid skjer i tråd med krav i lover og forskrifter, krav i hovedinstruks og tildelingsbrev og i statens økonomireglement. Vi har i 2025 jobbet med implementering av internkontrollplaner på alle nivåer i embetet.

De viktigste prioriteringene i 2025

Våre viktigste prioriteringer har vært:

1. Styrke arbeidet med kommuneøkonomi og overordnet kommunedialog
2. Styrke arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap
3. Ta vare på naturmangfold og matjord i den kommunale planleggingen
4. Aktivt følge opp «bo trygt hjemme»-reformen

Følgende områder har også hatt høy prioritet: Førstelinjesaker, risikobaserte tilsyn, utsatte barn og unge, kommunerelasjonen, politiske satsingsområder, internkontroll i embetet og ett helhetlig embete på to kontorsteder.

Forhold som har hatt betydning for oppnådde resultater

Da regjeringens beslutning om vår fremtidige lokalisering endelig kom i februar 2024, ble en betydelig usikkerhet fjernet fra vår organisasjon. Turnover gikk mye ned i etterkant av beslutningen, og er nå på det jeg vurderer som et akseptabelt nivå. I 2025 var den 9,1 prosent, hvorav mer enn en tredjedel skyldtes pensjonering. Vi hadde et samlet sykefravær på 5,1 prosent i 2025. Det er tilnærmet det samme som året før.

Vår saksmengde øker, på flere områder betydelig. Selv om vi har fått styrket bemanningen noe i løpet av 2025, er det fremdeles slik at vi på mange fagområder opplever manglende samsvar mellom ressurstildeling og oppgaver. Vi har fremdeles en minimumsbemanning på viktige fagområder. Det gir betydelig økt sårbarhet i oppgaveløsningen, både når saksmengden øker og ved uforutsett fravær og ledighet i stillinger.

Vi har styrket vår kapasitet innenfor kommuneøkonomi og kommunedialog i 2025. Dette har vært helt nødvendig. Stadig flere kommuner trenger tett oppfølging som følge av anstrengt kommuneøkonomi. Den kraftige økningen i lovlighetskontroller henger blant annet sammen med de økonomiske kuttene i kommunene og den vanskelige kommuneøkonomien.

Styrkingen på samfunnssikkerhets- og beredskapsområdet har også vært helt nødvendig. Vi har styrket bemanningen med to årsverk. For totalberedskapen er samhandling med andre aktører helt avgjørende. Mulighetene for slik samhandling utfordres av at vi mangler infrastruktur for gradert samhandling. Embetets nye hovedsete i Skien har hverken møterom eller digitale verktøy for gradert kommunikasjon, og lokasjonen i Tønsberg har behov for vesentlige påkostninger for å innfri kravene som stilles av sikkerhetsmyndighetene.

Vi har i 2025 prioritert kommunedialogen høyt. Vi har hatt mye og løpende kontakt med regionråd, ordførere og kommuneadministrasjoner. Vi har lagt særlig stor vekt på veilederfunksjonen og kommunedialogen knyttet til plan- og dispensasjonssaker, med mål om å løse konflikter gjennom dialog og møter med kommunene.

Jeg deltar på alle regionrådene i Telemark. Dette er en nyttig møteplass der jeg møter alle ordførerne og kommunedirektørene samlet flere ganger i året.

Skien, 27. februar 2026
Trond Rønningen (sign.)
statsforvalter

Forsidefoto: Statsforvalterens lokaler i Tønsberg. (Foto: Statsforvalteren i Vestfold og Telemark/Fred-I. Syrstad)

2 Introduksjon til statsforvalteren og hovedtall

2.1 Statsforvalteren og samfunnsoppdraget

Statsforvalteren er Kongens og regjeringens representant i fylket, og skal arbeide for at Stortingets og regjeringens vedtak, mål og retningslinjer kan bli fulgt opp. Vi utfører oppgaver for fjorten departementer og for Kongehuset. Administrativt er vi underlagt Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet. Statsforvalterens rolle fremgår av statsforvalterinstruksen.

Statsforvalterens myndighets- og ansvarsområder er:

Iverksetter av nasjonal politikk i fylket

Statsforvalteren skal som sektormyndighet medvirke til iverksetting av nasjonal politikk. Dette gjøres gjennom veiledning, dialog og tilsyn med kommunene, innbyggerne og berørte virksomheter.

Samordningsmyndighet

Statsforvalteren skal bidra til å samordne, forenkle og effektivisere den statlige virksomheten i fylket. Statsforvalteren skal ta samordningsinitiativ i fylket overfor andre statlige virksomheter og andre aktører der det er aktuelt, for sikre at nasjonale mål nås på tvers av nivå og sektorer, og for å sikre samordning av statens styring av kommunene.

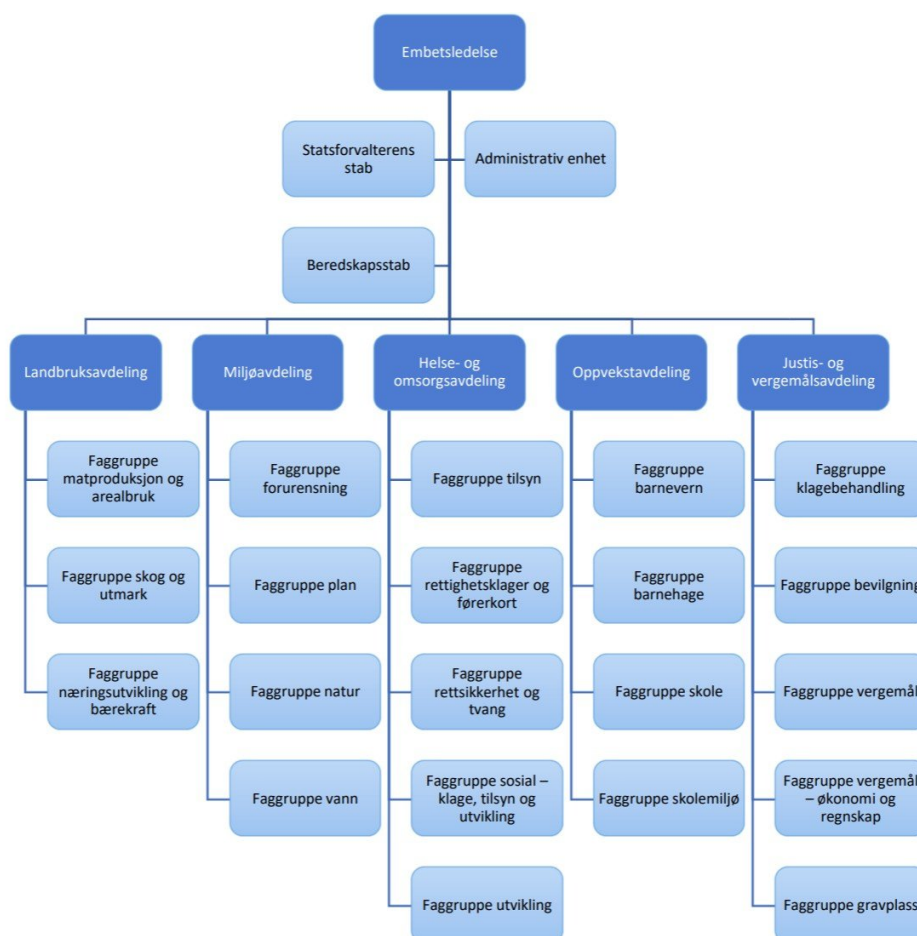
Rettsikkerhetsmyndighet

Statsforvalteren er klagemyndighet for kommunale enkeltvedtak og vedtak gjort i spesialisthelsetjenesten, og tilsynsmyndighet etter særlovgivningen. I tillegg har statsforvalteren førstelinjeansvaret på flere områder. Statsforvalteren skal sikre likebehandling og rettsikkerhet for alle parter i sin forvaltning av lover og forskrifter.

Informasjon, kunnskapsinnhenting, initiativ og forslag

Statsforvalteren skal holde regjeringen og sentraladministrasjonen orientert om viktige spørsmål i fylket. Statsforvalteren skal ta de initiativ som er påkrevd, og fremme forslag til løsninger i den utstrekning statsforvalteren finner det formålstjenlig. Statsforvalteren skal formidle informasjon til kommunale, fylkeskommunale og statlige organ om forhold som antas å berøre deres virksomhet.

2.2 Organisasjon og ledelse



Statsforvalteren i Vestfold og Telemark er lokalisert i Skien og Tønsberg, med hovedsete i Skien. Ved utgangen av 2025 hadde en tredjedel av de ansatte kontorsted i Skien og to tredjedeler kontorsted i Tønsberg. Embetet er organisert i fem fagavdelinger, administrasjonsenhet, beredskapsstab og statsforvalterens stab.

Embetsledelsen

Embetet ledes av statsforvalter Trond Rønningen og assisterende statsforvalter Fred-Ivar Syrstad.

Statsforvalterens stab

Statsforvalterens stab ivaretar sentrale oppgaver knyttet til overordnet kommunedialog, kommuneøkonomi, kommunal styring og fornying og interkommunalt samarbeid. I tillegg har staben oppgaver for Kongehuset og arrangerer statsborgersemeremonier.

Staben ledes av assisterende statsforvalter Fred-Ivar Syrstad.

Administrativ enhet

Administrativ enhet står for den daglige driften av embetet. Enheten leverer støttefunksjoner innen økonomistyring, rapportering, personaladministrasjon, lønn, rekruttering, HMS, sikkerhet, anskaffelser, oppfølging av avtaler, informasjonssikkerhet og systemforvaltning.

Enheten ledes av administrasjonsdirektør Jan Erik Glad.

Beredskapsstaben

Beredskapsstaben ivaretar oppgavene som følger av instruks for Statsforvalteren og Sysselmesteren på Svalbard sitt arbeid med samfunnssikkerhet, beredskap og krisehåndtering. Gjennom planverk, øvelser, tilsyn og samordning av aktører bidrar beredskapsstaben i forebyggende arbeid og ved håndtering av uønskede hendelser.

Beredskapsstaben ledes av fylkesberedskapssjef Jan W. Jensen Ruud.

Oppvekstavdelingen

Oppvekstavdelingen bidrar til rettsikkerhet og sikrer forsvarlige tjenester innen barnehage, barnevern og skole gjennom klagesaksbehandling, veiledning og tilsyn. Avdelingen fører også tilsyn etter introduksjonsloven og har ansvar for tilsyn med krisesentre og familievernkontorene.

Avdelingen ledes av direktør Kari Evensen.

Helse- og omsorgsavdelingen

Avdelingen behandler saker etter helse- og sosiallovgivningen. Det omfatter blant annet å ivareta innbyggernes rettsikkerhet og bidra til tjenestenes forsvarlighet på helseområdet og sosialområdet, og gi råd og veiledning til pasienter, pårørende, helsepersonell, brukere og kommuner.

Avdelingen ledes av fylkeslege Sigmund Skei.

Justis- og vergemålsavdelingen

Avdelingen behandler klager etter blant annet plan- og bygningsloven, kommuneloven, alkoholloven, navneloven, helligdagsfredsloven, offentleglova og forvaltningsloven. Avdelingen har også ansvar for å behandle søknader om fri rettshjelp, separasjon og skilsmisse og askespredning. Avdelingen utøver Statsforvalterens rolle som vergemålsmyndighet. Avdelingen er også tillagt den regionale gravplassmyndigheten med landsdekkende virkeområde.

Avdelingen ledes av direktør Lars Gustavsen.

Miljøavdelingen

Avdelingen bidrar til å ta vare på naturmangfoldet i fylket, sikrer at nasjonale miljøinteresser ivaretas i arealforvaltningen, håndterer forurensningssaker, bidrar til en god vannforvaltning og er en pådriver i klimaarbeidet.

Avdelingen ledes av direktør Grethe Helgås.

Landbruksavdelingen

Avdelingen bidrar til å gjennomføre den nasjonale landbruks- og matpolitikken i fylket. Oppgavene omfatter både saksbehandling og utviklingsarbeid innen jordbruk, skogbruk og nærings- og bygdeutvikling. Avdelingen fører kontroll med tilskuddsforvaltningen i landbruket.

Fra 1. september har avdelingen blitt ledet av direktør Ingunn Sømme. Hun etterfulgte direktør Olav Sandlund, som fra samme tidspunkt gikk av med alderspensjon.

2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall

Tabellen nedenfor viser utvalgte nøkkeltall. Tallene er i hovedsak hentet fra tabellene i vedlegg 7, hvor det ligger flere nøkkeltall og mer utfyllende forklaring til tallene i tabellen nedenfor.

Regnskapet for 2025 viser et mindreforbruk på 6,94 millioner kroner, noe som tilsvarer 3,7 prosent. Det er gitt en nærmere omtale i pkt. 3.4 og 3.5. Vi viser også til ledelseskommentaren i kapittel 6 om årsregnskapet.

Antall journalposter har økt med 3218 saker fra 2024.

Nøkkeltallet "lønnsutgifter per årsverk" fremgår ikke av tabellene i vedlegg 7. Veilederen til statsregnskapet definerer hva nøkkeltallet skal inneholde.

Tallet inkluderer blant annet overtidsbetaling, pensjonsinnbetaling, gruppelivsforsikring og arbeidsgiveravgift, samt fratrekk for NAV-ytelser.

Øvrige nøkkeltall er tatt ut i henhold til felles brukerveiledninger på personal og økonomi for embetene.

Nøkkeltallet "samlet tildeling alle poster" fremgår av bevilgningsrapporten i årsregnskapet.

Turnover har økt fra 7,3 prosent i 2024 til 9,1 prosent i 2025. Pensjonering forklarer mer enn en tredjedel av vår turnover. Samtidig har sykefraværet gått ned fra 5,8 prosent til 5,1 prosent.

Som følge av økte tildelinger har vi styrket flere fagområder, og antall ansatte har økt fra 190 til 203. Antall årsverk har i samme periode økt fra 183,9 til 196,9. For nærmere omtale av nøkkeltall knyttet til personalområdet, viser vi til kapittel 4.2.

Nøkkeltall

Nøkkeltall	2025	2024
Antall ansatte	203.0	190.0
Utførte årsverk	196.9	183.9
Turnover (%)	9.1	7.3
Sykefravær (%)	5.1	5.8
Samlet tildeling alle poster	431 279.0	399 380.0
Driftsutgifter	188 879.0	165 222.0
Budsjettavvik driftsutgifter (%)	3.7	3.0
Lønnsandel av driftsutgifter (%)	78.9	82.6
Lønnsutgifter per årsverk	917.0	903.0
Husleie	19 374.0	17 547.0
Journalposter (totalt)	126 954.0	123 736.0

Regnskapstall er oppgitt i hele 1000.

3 Årets aktiviteter og resultater

3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater

Hovedmål 1 - Nasjonal politikk er kjent og iverksatt

Styringssignaler til kommunene

Vi har også i 2025 brukt det årlige forventningsbrevet til å formidle sentrale styringssignaler til kommunene i Vestfold og Telemark. Fysiske og digitale møter med kommuneledelsene har også blitt brukt som arena for å formidle andre styringssignaler til kommunene.

Kommunedialogen

En plattform med både fysiske og digitale møtearenaer har gitt oss en fleksibel og effektiv ramme for å ta opp aktuelle fagtemaer med kommunene.

De digitale møtene egner seg best for informasjonsformidling og orienteringer. Fysiske møter er også møteplasser som i seg selv legger til rette for samarbeid.

Vi arrangerte i 2025 flere fylkesdelte møter, både digitale og fysiske, med kommuneledelsene. Flere av de fysiske møtene ble arrangert i samarbeid med KS, for å redusere antall møtearenaer for kommuneledelsene. Sentrale temaer har vært kommuneproposisjonen, statsbudsjettet, statlig styring av kommunesektoren, omstillingsbehovet i kommunene og organisering av det statlige barnevernet.

I tråd med kommunenes egne ønsker, ble det ikke arrangert fysiske fylkesoverskridende møter.

Vi har i 2025 hatt kommunesamtaler med syv kommuner. I disse dialogmøtene møter embetsledelsen og, avhengig av dagsordenen, aktuelle avdelingsdirektører hos oss, mens kommunene stiller med både politisk og administrativ ledelse, gjerne med både formannskap og kommunalsjefer. Som grunnlag for disse møtene har vi utarbeidet kommunebilder i det digitale verktøyet for embetene. Møtene er nyttige for oss og, etter tilbakemeldingene å dømme tilsvarende for kommunene.

Som en del av kommundialogen inviterer vi også til møter med nyansatte kommundirektører. I 2025 hadde vi fire slike møter, med seks nye kommundirektører. Disse møtenes formål er å bygge ned barrierer for å ta kontakt og bygge tillit. Vi ønsker god dialog med kommunene, for å bygge felles forståelser for hverandres roller og oppgaver, og slik styrke samarbeidsrelasjonen og forebygge misforståelser. Vi opplever møtene som nyttige og verdsatt av kommundirektørene. Vi vil derfor fortsette med slike møter i 2026 ved eventuelle kommundirektørskifter.

Regionrådene i Telemark – både som politisk organ og som tjenestefellesskap – følges opp der vi blir invitert. Statsforvalter deltar selv på møtene i regionrådene. I tillegg kommer utstrakt kontakt og dialog på fagnivå.

Kommuneøkonomi

Det var vesentlig svakere regnskapsresultater for kommunene i Vestfold og Telemark i 2024 enn året før. Av fylkenes 23 kommuner, hadde hele 17 kommuner negative netto driftsresultat, og av disse hadde 12 kommuner svakere driftsresultat enn -2,0 prosent. Samlet hadde kommunene i Vestfold og Telemark et netto driftsresultat på -2,4 prosent i 2024, mot 0,3 prosent i 2023. Variasjonen var imidlertid betydelig. Fem kommuner hadde netto driftsresultat bedre enn teknisk beregningsutvalgs anbefaling på 1,75 prosent.

Balanseregnskapene viser at 16 av kommunene hadde lavere disposisjonsfond ved utgangen av 2024 enn ved starten. I tillegg hadde to ROBEK-kommuner merforbruk i balanseregnskapet ved inngangen til 2025. I løpet av 2025 ble Midt-Telemark kommune registrert i ROBEK, mens Kragerø kommune ble registrert i 2024.

Foreløpige regnskapstall viser at begge ROBEK-kommunene hadde vesentlig bedre driftsbalanser i 2025 enn året før. De ser begge ut til å ha gjennomført økonomiske snuoperasjoner i 2025. Mens Kragerø i 2024 hadde et merforbruk på 68 mill. kroner, er dette snudd til en positiv balanse i 2025, med en inndekning av merforbruk på 17 mill. kroner. Dette er en vesentlig forbedring for en kommune med driftsinntekter på om lag 1,3 milliarder kroner. Tilsvarende er driftsbalansen i Midt-Telemark snudd fra et merforbruk på 54 mill. kroner i 2024, til et mindreforbruk på 12 mill. kroner i 2025.

I oppfølgingen av kommunene har vi siden ROBEK-innmeldingene benyttet oss av alle våre virkemidler. Vi vurderer at den positive utviklingen særlig har sammenheng med betydelig endring i både politisk vilje og administrativ evne til nødvendig omstilling.

Vi har brukt betydelige ressurser på veiledning av både Kragerø og Midt-Telemark over flere år. Dette fortsatte i 2025. På tross av den positive utviklingen ser vi for oss at veiledningsbehovet blir vesentlig også i 2026.

Flere andre kommuner ligger an til å spise ytterligere av disposisjonsfondene i 2025, men trolig ikke slik at flere kommuner pådro seg merforbruk i løpet av året. Det kan imidlertid skje i 2026. Kommunene vi er mest bekymret for er Nome, Seljord og Kviteseid. Her ser vi for oss økt veiledningsbehov.

Vi opplever at den kommunaløkonomiske situasjonen i de fleste kommunene tas på alvor politisk, og at det pågår et omstillingsarbeid for å opprette balanse i driften. Driftsbalansen i de nylig vedtatte økonomiplanene for perioden frem til 2029 er likevel svakere enn ønskelig.

Arealplan

Nasjonal politikk innenfor arealforvaltning bør være godt kjent i kommunene. Vi har informert om Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027 i flere sammenhenger, både i planforum, plannettverk og i konkrete høringsuttalelser. I vår region har følgende tema hatt særlig oppmerksomhet:

- Vi oppfordrer alle kommuner til planvask og å sørge for oppdaterte planer som reflekterer ny kunnskap om nasjonale interesser, særlig innenfor jordvern, naturmangfold generelt og villrein spesielt.
- Vi har i 2025 hatt særlig oppmerksomhet på kunnskapsgrunnlag om naturmangfold i arealplanleggingen, og har veiledet kommunene i eget brev hvordan kommunene kan sikre et best mulig kunnskapsgrunnlag om naturtyper og arter i planarbeidet.
- Villrein hensyn, slik det fremkommer i kvalitetsnormen og ny stortingsmelding, er også understreket tydelig fra vår side, i de kommuner det er relevant, både gjennom kommunesamtaler og i konkrete saker.
- Vi følger opp de tydelige føringene om å håndheve byggeforbudet i strandsonen strengt. Budskapet formidles til kommunene, og vi prioriterer alle saker innenfor 100-metersbeltet langs sjø.
- Vi har lagt vekt på regjeringens forventning nr. 48 om å ivareta karbonrike arealer. Vi fremhever arealenes bidrag til å håndtere klimaendringer og være et leveområde for naturmangfold i tillegg til å binde karbon.

Vi prioriterer dialog med kommunene, og etterstreber å være både tidlig, tydelig og forutsigbar. Ettersom tildelte oppgaver ikke er i samsvar med tildelte ressurser, har vi ikke kunnet prioritere å gi uttalelse til planvarsler som er på høring.

Samfunnssikkerhet og beredskap

I 2025 har Totalberedskapsmeldingen (Meld. St. 9 (2024-2025)) og den første nasjonale sikkerhetsstrategien dannet et særskilt grunnlag for vårt utadrettede arbeidet mot lokalt og regionalt nivå.

I januar gjennomførte vi i samarbeid med Heimevernet og Politiet et ukelangt totalberedskapskurs på Heistadmoen for drøyt 60 toppledere fra kommuner, statsetater, næringsliv og frivillige organisasjoner i Vestfold og Telemark. Vi har jobbet med planlegging av et nytt kurs med drøyt 80 deltakere i januar 2026.

I mai gjennomførte vi vår regionale beredskapskonferanse -Beredskapsdagen - med tema 'Næringslivets rolle i totalberedskapen'. Konferansen samlet drøyt 430 deltakere på USN Campus Bakkenteigen i Horten.

Vi har, med bidrag fra regionale samarbeidspartnere, gjennomført vår tradisjonsrike todagers-samling for de kommunale beredskapskoordinatorene i Midt-Telemark i juni.

Det er gjennomført to fysiske møter i fylkesberedskapsrådet. Et eget arbeidsutvalg med medlemmer fra politidistriktet, de to heimevernsdistriktene, de to sivilforsvarsdistriktene, de to helseforetakene og de to største interkommunale brannvesen bidrar inn i forberedelser til og oppfølging av møtene, fylkesROS og den regionale handlingsplanen.

I oktober gjennomførte vi et to-dagers sivil-militært kontaktmøte for toppledere fra de fire heimevernsdistriktene, syv sivilforsvarsdistriktene, fire politidistriktene og tre statsforvalterembetene på Østlandet. I tillegg til disse faste deltakerne deltok representanter fra FOH, HVST, FLO, POD, KSE/JD, DSB, SGP, Hdir og KS.

I november var beredskapsstaben sammen med kollegaene fra Statsforvalteren i Innlandet på studiebesøk i Finland for å hente lærdom og inspirasjon inn mot totalforsvarsåret 2026.

Gjennom året har vi som normalt bidratt i beredskapsrådsmøter i samtlige kommuner, møter i fem regionale kommunale beredskapsnettverk, kvartalsvise digitale møter for de kommunale beredskapskoordinatorene og samarbeidspartnere og på en lang rekke møtearenaer av ymse slag. Samfunnssikkerhet og beredskap har vært sentralt i alt av embetets overordnede kommunedialog, herunder felles møteplasser med KS og andre samarbeidspartnere.

Året 2025 har også omfattet særdeles mange bidrag med foredrag/innlegg på konferanser og møter på dag- og kveldstid, på ukedager og i helger (Rotary, historielag, bygdekvinnelag, NKS, Røde Kors, boligbyggelag, bondelag, næringsforeninger, LO, fylkesutvalg mv.). To kommuner har arrangert beredskapskvelder for innbyggerne. Vi har bidratt med innlegg.

Arbeidet med totalberedskapssatsingen (2024-2026) med de fire arbeidsgruppene egenberedskap, forsyningsberedskap, frivillighet, næringsliv er videreført gjennom året.

Landbruk

Vi har jevnlig dialog og veiledning overfor kommunene og vi vurderer at kommunene er godt kjent med nasjonal politikk på landbruksområdet, og følger opp jordbruksavtalen.

Vi får bekymringsmeldinger og har deltatt på møte med de veterinære vaktområdene. De melder om at kostnadene har gått ytterligere opp, slik at kommunene må legge stadig mer av egne midler i potten for å sikre tilgang til veterinær i områder med relativt få besetninger av produksjonsdyr. I tillegg er det i enkelte områder ekstra krevende å sikre tilstrekkelig tilgang på veterinær, spesielt på dagtid, og kommunene må kanskje overby hverandre for å få tak i veterinær.

Natur og miljø

Arbeidet med oppfølging av Oslofjordplanen har vært høyt prioritert, blant annet avløpsområdet. Alle aktuelle kommuner ble i 2025 varslet om at de vil bli pålagt å rense nitrogen, og vi vil fortsette arbeidet med å vedta pålegg i 2026. Én kommune har i 2025 fått oppdatert utslippstillatelse med krav om nitrogenrensning. Vi har videre prioritert saker om kantvegetasjon langs vassdrag, samt oppdatering av Vann-Nett i forbindelse med rulleringen av de

regionale vannforvaltningsplanene.

Vi har gjennomført en rekke tiltak som bidrar til å bedre tilstanden for truede arter og naturtyper, og begrense utbredelsen av fremmede organismer. Tiltak mot lakseparasitten Gyrodactylus salaris ble gjennomført i Sande- og Selvikvassdraget i august 2025. Arbeidet med frivillig skogvern har gitt gode resultater også i 2025, med 13 nye verneområder, som summerer seg til 28.486 dekar i Telemark og 2052 dekar i Vestfold. Det ble utført restaureringstiltak for fire myrområder, som berører 90 dekar våtmark.

Barn og unge

Vi vurderer at kommunene er godt kjent med nasjonal politikk på barneverns- og utdanningsfeltet, men mange kommuner melder om en krevende kommuneøkonomi. Dette utfordrer kommunene i kapasitet og kompetanse og dermed også muligheten til å implementere all nasjonal politikk.

Vi har tett kontakt med alle våre kommuner gjennom kontaktmøter, regionale møter og dialogmøter. Vi har også jevnlig digitale møter/webinarer for sektor og vurderer at vi på den måten får formidlet nasjonal politikk.

Hovedmål 2 - Statlig virksomhet er godt samordnet på regionalt nivå

Helse og omsorg

Vårt embete og Statsforvalteren i Agder samarbeider med Husbanken om det boligsosiale arbeidet, blant annet med en årlig konferanse. Dette bidrar til sammenheng mellom sosial boligpolitikk og nasjonale satsninger, og bidrar til et bedre samarbeid mellom kommuner og statlige etater.

Barn og unge

Vi har fast samarbeid med Kompetansesenter for rusfeltet (KoRus), Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS) og Barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk (BUP) Øst og Sør for å bistå kommunene på en samordnet måte.

På tilsynsområdet har vi bidratt til samordning gjennom møter med øvrige avdelinger, kontakt med kommunerevisjonen og arbeidet med nasjonal tilsynskalender.

Vi har i tillegg hatt møter med Bufetat, Universitetet i Sørøst-Norge (USN), Arbeidstilsynet, Nav, Politiet og Statped.

Samordning av statlige innsigelsesmyndigheter

Statsforvalteren organiserer årlige møter med de øvrige statlige innsigelsesmyndighetene. Hensikten er å utveksle erfaringer og skape felles forståelse for statens rolle i kommunale planprosesser. I 2025 var temaet var ny statlig planretningslinje for arealbruk og mobilitet og ny statlig planretningslinje for klima og energi. Vi opplever at aktørene er positivt innstilt og at møtene har effekt.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Tett samhandling med samarbeidsaktørene regionalt har vært sentralt for oss også i 2025. Møter i fylkesberedskapsrådet og tilhørende arbeidsutvalg (omtalt under mål 1) og jevnlig møter på de nødvendige arenaene for å kompensere for svært ulik geografisk og funksjonell inndeling av de statlige virksomhetene, særskilt på det sentrale Østlandet, er gjennomført jevnlig.

Sivil-militære samarbeidsarenaer har hatt særlig oppmerksomhet. Disse har vi på politidistriktsnivå, på heimevernsdistriktsnivå, regionalt for området rundt Oslofjorden (Oslofjordsamarbeidet) og regionalt for Østlandet.

I 2025 har også en lang rekke møter innenfor rammene av helseforetak/helsefelleskap og det regionale helseforetaket hatt stor oppmerksomhet, som en oppfølging av arbeidet med GAP-analyser som ble startet opp sommeren 2024.

Det samarbeides tett med NVE regionalt om naturfareproblematikk i samfunnsplanleggingen og beredskapsarbeidet, og høsten 2025 gjennomførte vi en felles fagdag med NVE for å legge grunnlaget for et enda tettere samarbeid. Samarbeid om naturfare-webinar høsten 2025 og revisjon av temaene flom og skred i fylkesROS våren 2026 med utgangspunkt i ny metodikk, er konkrete eksempler på god effekt av fagdagen.

Landbruk

Vi har et godt samarbeid med Mattilsynet og følger opp "Rutiner for utveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen i saker om dyrevelferd". Vi har hatt to samhandlingsmøter, hvor også plantehelse, offentlig pålegg og vanlig jordbruksproduksjon blir tatt opp.

Hovedmål 3 - Rettssikkerhet er ivarettatt på en enhetlig måte

Helse, omsorg og sosial

Vi har i 2025 prioritert å løse klagesaker knyttet til pasientrettigheter, tvang og makt, sosiale tjenester og klagesaker på tilsynsområdet. Det er gjennomført tilsyn med virksomheter hvor vi har hatt opplysninger som tilsa reell fare for pasientsikkerheten eller annen svikt i tjenesten. Det er gjennomført risikobaserte tilsyn på helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 9. Oppgaver knyttet til psykisk helsevernloven er fulgt opp. Saksbehandlingsfrister er i hovedsak fulgt opp.

Landsomfattende tilsyn er gjennomført både på helsesiden og på sosialområdet.

Vi mottok totalt 1781 inngående journalposter med krav om innsyn i ett eller flere dokumenter registrert på helse- og omsorgsavdelingen i 2025. Disse innsynskravene ble besvart i totalt 1677 utgående brev. Innsynskravene behandles i henhold til offentlighetsloven.

Barn og unge

2025 har vært preget av store endringer på regelverksområdet knyttet til lovverksendringer på alle våre områder. Dette har vært krevende med tanke på kompetanseheving, internt og i sektor. Vi har sett en betydelig økning i antall klagesaker og i veiledningshenvendelser.

Vi har gjennomført alle tilsyn i tråd med våre oppdrag og behandlet de fleste klagesakene innen fristen på fire uker. Dette er med på å ivareta rettssikkerheten og er en viktig del av vår måloppnåelse.

Vi samarbeider med de andre embetene i region Øst for å nå målet om en mer enhetlig praksis på rettssikkerhetsområdet.

Miljø

Det har vært normal pågang både av antall og type saker til oss som klageinstans.

Justis- og vergemål

Vi har oppnådd alle målkravene med unntak av saksbehandlingsfrister på klagesaksbehandling etter plan- og bygningsloven.

Landbruk

I 2025 har kommunene blitt fulgt opp med kompetansesamlinger og risikobasert forvaltningskontroll. Temaer i kompetansesamlingene har omhandlet produksjonstilskudd, miljøordningene og skogordningene. Det er gjennomført risikobasert forvaltningskontroll hos ni av våre 23 kommuner og funnet ubetydelige avvik innen de samme temaene som i kompetansesamlingene.

3.1.1 Nasjonal politikk er kjent og iverksatt

3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk

Høy oppmerksomhet på jordvern har bidratt til å øke kommunenes bevissthet. Kommunene tar i større grad ansvar for jordvernet, selv om det fortsatt er nødvendig å fremme innsigelser og oppmerksomheten varierer mellom kommunene. Det er fortsatt utfordringer knyttet særlig til arealer som ligger inne i gjeldende arealplaner. Nye planer om bygging av veier og gang- og sykkelveier fører også til en del omdisponering av dyrka jord.

Naturen bygges fremdeles ned bit-for-bit. Kommunene har mye oppmerksomhet på klimaendringer. Vi opplever en økt oppmerksomhet på å unngå omdisponering av natur, men fremdeles planlegges det på en måte som ikke reduserer klimagassutslipp eller arealbeslag.

Kommunenes økte oppmerksomhet på omdisponering av natur skyldes blant annet tydelig uttalte forventninger fra vår side, særlig våre forventninger om kunnskapsgrunnlag om naturmangfold i arealplanleggingen (både til naturtypekartlegging og artskartlegging der det er behov), og om at kommunene så langt som mulig unngår nedbygging og omdisponering av karbonrike arealer. Mangelfull kartlegging og arealbruk i konflikt med natur som definert i T-2/16 fordrer av og til innsigelse, men mye løses gjennom dialog.

I 2025 har vi vektlagt oppfølgingen av de to nye statlige planretningslinjene for henholdsvis arealbruk og mobilitet og klima og energi, samt revidert rundskriv T-2/16 Miljøforvaltningens innsigelsespraksis av 26. mai 2025 i kommunenes arealplanlegging. Vi formidler fremdeles viktigheten av planvask.

Nasjonale og regionale hensyn (fra kapittel 3.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene har god kunnskap om nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027, fastsatt ved kgl.res. av 20.06.2023, Statlige planretningslinjer for klima og energi, fastsatt ved kgl.res. av 20.12.2024 og Statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet, fastsatt ved kgl.res. av 24.01.2025.

Vi har også i 2025 arbeidet aktivt med å formidle innholdet i nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027. I tillegg har vi lagt ned stor innsats i å formidle de nye statlige planretningslinjene for henholdsvis arealbruk og mobilitet og klima og energi, samt revidert rundskriv T-2/16 Miljøforvaltningens innsigelsespraksis av 26. mai 2025.

Etter vår vurdering er effekten av vår formidling at kommunene i middels grad har tilstrekkelig kunnskap om innholdet. Noen kommuner har god kunnskap, mens kommunene som i liten grad deltar på møteplasser og som sender få planer på høring, i mindre grad har kunnskap om dette.

Formidlingen har skjedd ved å innarbeide føringene i våre uttalelser til plansaker, med særlig oppmerksomhet på overordnede planer. I tillegg har vi sendt ut et eget brev til kommunene om våre forventninger til kunnskapsgrunnlag om naturmangfold (12. mai 2025). Vi har også presentert nasjonale forventninger på folkevalgtopplæring og i ulike fora der vi har holdt innlegg for kommunene, samt i annen dialog. Vi opplever at dette har hatt god effekt på de deltagende kommunenes kjennskap til nasjonale forventninger.

I tillegg til våre forventninger til kunnskapsgrunnlag om naturmangfold har vi særlig rettet innsatsen mot forventningene knyttet til planvask (forventning nr. 47 og 69) og karbonrike arealer (forventning nr. 48), samt forventningene som går på jordvern, klima og klimatilpasning, samfunnssikkerhet og planprosessene (kunnskapsgrunnlag, arealregnskap, kartlegging o.l.) og villrein.

Statsforvalteren skal bidra til gode og effektive planprosesser (fra kapittel 3.1.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Kommunene utnytter ressurser i planlegging på en effektiv måte.

Også i 2025 har vi lagt stor vekt på veilederfunksjonen og kommunedialogen knyttet til plan- og dispensasjonssaker. Vi har særlig oppmerksomhet på dialog med kommunen i konfliktfylte saker, og jobber aktivt for å løse konflikter gjennom deltakelse i planforum og direkte dialog og møter med kommunene. Vi har i 2025 deltatt på rundt 23 regionale planforum i Vestfold og Telemark.

I saker der innsigelse vurderes, tar vi rutinemessig kontakt med kommunen i forkant av høringsfristen for å prøve å løse konflikten uten bruk av innsigelse. Vi opplever dette som vellykket.

Denne kommunedialogen er ressurskrevende, og kombinert med høyt antall saker, har dette gått på bekostning av vår aktive deltagelse tidlig i planprosessene. Med unntak av saker som vi ser blir særlig konfliktfylte eller som av andre grunner bør prioriteres, sender vi i stor grad ut standardbrev ved varsel om oppstart av reguleringsplaner. Dette er ikke ønsket fra vår side, da det fører til mindre konkret veiledning i den tidlige planfasen. Det har imidlertid vært helt nødvendig for å håndtere saksmengden. Økte forventninger om kommunedialog og aktiv deltagelse i planprosessene i tillegg til økt ønske om befaringer, vil også i tiden fremover gå på bekostning av den konkrete saksbehandlingen.

Ivaretagelse og samordning av nasjonale og viktige regionale interesser (fra kapittel 3.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Nasjonale og viktige regionale interesser er ivaretatt i kommunale og regionale planer.

Kommunene og fylkeskommunene ivaretar nasjonale og viktige regionale interesser i middels grad i sine planer. Dette varierer mellom kommuner. Vi ser at større kommuneadministrasjoner med robuste fagmiljøer i større grad fremmer forslag som ivaretar nasjonale interesser. Samtidig varierer det betydelig i hvilken grad politikere ivaretar disse interessene når de står i motstrid til lokale ønsker. Nasjonale interesser er for det meste i stor grad synliggjort i planene, selv om de ikke skulle være ivaretatt, men vi ser at dette kan variere betydelig. Vi har blant annet sett mangelfull synliggjøring av villreinproblematikk, utfordringer knyttet til bygging på nedlagte deponier og til dels manglende naturtypekartlegginger, selv om sistnevnte har blitt stadig bedre. Det er forbedringspotensial i kommunene når det gjelder å ivareta nasjonale og viktige regionale interesser.

Vi kommuniserer nasjonale og viktige regionale interesser i planprosesser, og vurderer innsigelse dersom de ikke er ivaretatt. Vi har i 2025 fortsatt å legge stor vekt på å løse potensielle innsigelser gjennom dialog før innsigelser fremmes, og dette har gitt gode resultater med ivaretagelse av nasjonale interesser og færre innsigelser.

På grunn av manglende ressurser har vi ikke hatt mulighet til å delta i alle planprosessene. Vi har nedprioritert reguleringsplaner etter forenklet prosess, og vi har måttet sende standardbrev til varsel om oppstart av reguleringsplaner etter ordinær prosess. Dette kan ha ført til at nasjonale interesser ikke ble tilstrekkelig ivaretatt i planene som ble nedprioritert.

Samordne og løse statlige innsigelser (fra kapittel 3.1.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Statlige innsigelser er samordnet.

Gjennom samordningsinstituttet samordner vi alle statlige innsigelser i Vestfold og Telemark. Vi opplever at dette fungerer godt. I 2025 ble det fremmet innsigelse i 22 saker, og samlet antall innsigelser var 69. Det ble avskåret én innsigelse i 2025. Det tyder på at de statlige innsigelsesmyndighetene har god bevissthet om vilkårene for å fremme innsigelse.

Vårt eget embete har i 2025 lagt stor vekt på å forsøke å løse konflikter med nasjonale interesser gjennom dialog fremfor innsigelse. I plansaker der det er konflikt og innsigelse kan være aktuelt, tar vi kontakt med kommunen før høringsfristen utløper og forsøke å løse konflikten gjennom dialog istedenfor innsigelse. Dette har gitt gode resultater, og flere innsigelser er unngått på denne måten. Der innsigelser er fremmet, løses disse i stor grad gjennom dialog. Et fåtall av sakene går til mekling, og enda færre oversendes departementet.

Vårt eget embete legger vekt på lokaldemokratiet når vi vurderer om det skal fremmes innsigelse.

Det er store forventninger til at vi skal drive aktiv dialog og veiledning opp mot kommunene innen arealplanlegging. Dette er tid- og ressurskrevende. Selv om vi har prioritert dialog og veiledning, har vi ikke nok ressurser til å gjøre dette i så stor grad som vi selv ønsker.

Oppfølging av samfunnssikkerhet i planer etter plan- og bygningsloven (fra kapittel 3.1.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Samfunnssikkerhet er ivaretatt i alle planer etter plan- og bygningsloven.

Kommunenes oppmerksomhet på samfunnssikkerhet i arealplanleggingen har hatt en jevn økning over flere år, i tråd med utviklingen av risikobildet i samfunnet lokalt og globalt. Vi bistår kommunene i dette arbeidet med veiledning og kompetansebygging. Sammen med tilsyn og øvelser bidrar dette til at den kommunale beredskapsplikten er ivaretatt. I uttalelser til samfunnsdelen av kommuneplanen påser vi at kommunene legger til grunn en oppdatert helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse i tråd med krav i Sivilbeskyttelseslovens § 14.

Ved utarbeidelsen av arealdelen av kommuneplanen og reguleringsplaner vurderer vi ROS-analyser som en del av vår uttalelse. I 2025 har vi grunnet kapasitetsutfordringer prioritert å uttale oss til reguleringsforslag, og sendt ut standardisert uttalelse til varsel om oppstart. Der det av ROS-analyse og/eller fagutredninger til planforslag fremkommer behov for ytterligere risikoreduserende tiltak, følger vi opp at disse gjennomføres eller sikres oppfølging gjennom plankart/planbestemmelser.

Vi samarbeider tett med NVE om de temaer der de er fagmyndighet. Vi er opptatt av å sikre deres deltagelse i relevante planprosesser. I 2025 har vi hatt dialog for å avklare grensegangen mellom NVE og Statsforvalteren for temaer der det er noe overlap i innsigelsesmyndighet. Vi har også gjennomført et webinar for både beredskaps- og planmiljøene i kommunene i våre fylker om naturfare og klimatilpasning i planer i samarbeid med NVE.

Grunnet manglende ressurser er uttalelser til endring av reguleringsplaner etter forenklet prosess nedprioritert, og det er i stor grad sendt ut standarduttalelser til varslere om oppstart av reguleringsplaner etter ordinær prosess. Samfunnssikkerhet har imidlertid vært et prioritert tema i alle saker som faktisk har blitt behandlet.

I 2026 skal vi fortsette å styrke arbeidet med å ivareta samfunnssikkerhet i kommunens areal- og samfunnsplanlegging. I 2026 vil vi også jobbe for at kommunene skal få et bedre samarbeid mellom beredskaps- og planmiljøene.

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter (fra kapittel 3.1.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Hensynssoner med tilhørende bestemmelser rundt storulykkevirksomheter er ivaretatt i kommunale planer ved etablering av nye virksomheter og når planer revideres/rulleres.

I 2025 begynte vi på et prosjekt der vi skaffet oversikt over status når det gjelder hensynssoner rundt storulykkevirksomheter i våre kommuner. Per nå har tre av ti kommuner med storulykkevirksomheter avsatt hensynssoner rundt disse i sine arealdeler. I 2026 vil vi ha økt oppmerksomhet på dialog med de gjenværende kommunene, særlig ved tilsyn og revidering av overordnede planer. Vi følger også opp dette gjennom uttalelser til høring av reguleringsforslag som ligger i direkte nærhet til kjente storulykkevirksomheter.

Der det er aktuelt og relevant oppfordres også kommunene til helhetlige vurderinger som inkluderer å legge til rette for relokalisering av eksisterende virksomhet på steder der samfunnsutviklingen har medført en utfordrende lokasjon, både med tanke på nåværende virksomhet og ikke minst fremtidig ekspansjon.

Boligsosiale hensyn i plan (fra kapittel 3.1.1.4.1 i TB)

Rapportere på

Boligsosiale hensyn er ivaretatt i kommunale planer.

Planstrategiene for kommunene i Vestfold og Telemark omtaler i varierende grad mål og strategi for det boligsosiale arbeidet.

I kommuneplanens samfunnsdel beskrives ofte boligmassen i den enkelte kommune og utfordringen med et økende antall eldre innbyggere.

Alle kommunene har utarbeidet en temaplan som ivaretar boligsosiale hensyn. Noen av de boligsosiale planene er utdatert, men planlagt oppdatert inneværende kommunestyreperiode.

Samlet sett vurderer vi at kommunenes planer i middels til betydelig grad ivaretar boligsosiale hensyn.

I våre uttalelser til overordnede kommunale planer, særlig ved innspill til samfunnsdelen, har vi lagt vekt på § 5 i boligsosialloven. Vi har formidlet at kommunen skal ha en oversikt over behovet for ordinære og tilpassede boliger for vanskeligstilte på boligmarkedet, og at oversikten skal inngå som grunnlag for arbeidet med kommunens planstrategi. Dette har vi også omtalt i embetets årlige forventningsbrev til kommunene.

Vi samarbeider med Husbanken om å løse oppdrag på det boligsosiale området. Tema for felles boligsosial konferanse i 2025 var «Bustadmeldinga - Ein heilskapleg og aktiv bustadpolitikk for heile landet». Vi vurderer at vi sammen med andre aktører er med på å bidra til økt kunnskap om boligsosial planlegging.

Vårt forbedringspotensial er knyttet til å jobbe mer systematisk for å få en samlet oversikt over kommunenes planer som ivaretar boligsosiale hensyn. Vi ser også at kommunene trenger mer kunnskap om boligsosialloven, og at dette er noe vi i større grad bør bidra til.

Rekruttering og kompetanseplanlegging innen helse- og omsorgsområdet (fra kapittel 3.1.1.5.1 i TB)

Rapportere på

Rekrutterings- og kompetanseplanlegging ivaretas godt i samfunnsplanarbeidet i kommunene.

I vår vurdering av om kommunene har satt rekruttering og kompetanseplanlegging på dagsorden i samfunnsplanleggingen legger vi til grunn at dette innebærer at kommunene da arbeider systematisk og proaktivt og ser på rekrutterings- og kompetanseplanlegging som strategisk forutsetning for å nå kommunens overordnede og langsiktige mål, og ikke kun som en intern HR-oppgave. Det innebærer videre at rekruttering og kompetanse er løftet inn som en naturlig del av kommuneplanens samfunnsdel, på linje med mål for helse og omsorg, utdanning, næringsutvikling og bærekraft. Det legges også til grunn at kommunen har analysert demografiske utviklingstrekk, fremtidige behov for arbeidskraft og kompetansekrav, samt vurdert hvilke omstillinger som må til for å sikre bærekraftige tjenester.

Vår erfaring er at de fleste kommuner i våre to fylker har satt rekruttering og kompetanseplanlegging i helse- og omsorgstjenesten tydelig på dagsorden i løpet av 2025. I Telemark er det nå flere kommuner som har ferdigstilt sine strategiske planer, mens hovedandelen fortsatt er i prosess. I Vestfold har fem av seks kommuner ferdigstilt sine strategiske kompetanseplaner de siste to årene.

Vi har arbeidet systematisk for å gjøre kommunene oppmerksomme på betydningen av strategisk kompetanseplanlegging, både gjennom dialog med kommunenes øverste politiske og administrative ledelse, møter med kommunalsjefer og gjennom våre årlige forventningsbrev til kommunene. I 2024 samarbeidet vi med KS om kursdager for kommunene i strategisk kompetanseplanlegging. Det var kun kommunene i Telemark som ønsket videre fordypningskurs i temaet etter første kursdag. Høsten 2025 gjennomførte vi en oppfølgingssamling, denne gang med anbefaling om partssammensatt deltakelse. Evalueringen viste at kommunene fikk stort utbytte av at flere i ulike roller fra samme kommune deltok på kursdagen sammen. Kommunene rapporterte videre at de fikk nyttig innsikt i KS' analyseverktøy og god veiledning i hvordan de kan arbeide mer strukturert med de ulike stegene i kompetanseplanleggingen. Flere trakk også frem at det var verdifullt å høre om prosesser og erfaringer fra andre kommuner.

Kommunene ønsker særlig bistand til å se kompetanseplanlegging i sammenheng med prioriteringsveilederen og behovet for omstilling, samt til bedre å se sammenhengen med øvrige kommunale planer og hvordan kompetanseplanlegging kan knyttes bedre opp mot budsjettprosesser.

Høy arealutnyttelse (fra kapittel 3.1.1.6.1 i TB)

Rapportere på

Planleggingen skjer geografisk differensiert og i tråd med statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging.

Vi har i 2025 hatt oppmerksomhet på differensiert arealforvaltning, og vi har lagt vekt på behovet for utvikling i områder med lav eller negativ befolkningsvekst når vi har vurdert mulige innsigelser. Bygdevestavtalene for kommunene i Vest-Telemark er i disse vurderingene tillagt vekt.

Vi har i 2025 lagt ned stor innsats i å formidle nye statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet. Etter vår vurdering blir føringene i SPR arealbruk og mobilitet fortsatt i middels grad ivarettatt av kommunene, men har samtidig fått mer oppmerksomhet med nye føringer og verktøy som arealregnskap.

Det legges vekt på utbygging rundt kollektivknutepunkter i by- og tettstedsområder, men vi ser også at kommunene i en viss grad prøver å åpne for ny utbygging i områder utenfor definerte lokalsentre, der kollektivdekningen er dårlig. Dette gjelder også kommuner med større by- og tettstedssentre. Distriktskommunene har større ønske om spredt utbygging og mindre oppmerksomhet på behov for fortetting og høy arealutnyttelse. Vi har oppmerksomhet på dialog i konfliktfylte saker.

Vi har særlig hatt oppmerksomhet på overordnet planlegging (kommuneplanens arealdel) i vår oppfølging av SPR-arealbruk og mobilitet, for å påse at lokalisering av ulike arealformål ikke kommer i strid med de nasjonale føringene. Noe vi tydelig har kommunisert til kommunene etter ny SPR, er behovet for å få oversikt over utbyggingspotensialet i allerede bebygde områder før nye tas i bruk, både bolig/fritidsbolig- og næringsområder.

Høy arealutnyttelse (fra kapittel 3.1.1.6.2 i TB)

Rapportere på

Massehåndtering avklares i regionale og kommunale planer.

Høy arealutnyttelse har fått økt oppmerksomhet. Vi legger vekt på å kommunisere til kommunene og fylkeskommunene om helhetlig masseforvaltning, jf. forventning nr. 44 i nasjonale forventninger. Dette gjelder særlig i våre innspill til kommuneplanens arealdel, og det er et viktig tema i reguleringsplaner som gjelder for eksempel store samferdselssaker, massedeposisaker og lignende. Det er økt bevissthet i reguleringsplanleggingen om å forsøke å oppnå massebalanse for å unngå store deponier, særlig i større veiplaner.

I 2025 har vi også hatt søkelys på massehåndtering i alle reguleringsplaner. Det er fast punkt i vår standardisert uttalelse til planvarsel, der vi viser til nytt punkt 3.5 om massehåndtering i revidert rundskriv T-2/16.

Vi har deltatt med en representant i Vestfold fylkeskommunes forum for massehåndtering, der også kommunene deltar. I 2025 har vi deltatt på to samlinger. Aktuelle temaer er "hvordan planlegge for god massehåndtering", "hvordan finne de rette områdene" og "hvordan man i praksis legger opp til god massehåndtering på arealene man har fått tildelt".

Strandsone og vassdragsforvaltning (fra kapittel 3.1.1.1.7.1 i TB)**Rapportere på**

Planlegging i strandsonen langs sjø og vassdrag skjer i tråd med plan- og bygningsloven § 1-8, statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen, rikspolitiske retningslinjer for verna vassdrag og regionale planer.

Planlegging i kystnære sjøområder skjer i tråd med nasjonale og regionale føringer.

Samlet ivaretar kommunene i middels grad de nasjonale føringene om strandsonen langs sjø. Det er betydelig bevissthet rundt dette, men føringene blir ikke alltid ivarettatt. Bevisstheten er generelt større i Vestfold-kommunene enn i Telemark-kommunene.

Vi prioriterer strandsonen langs sjø høyt i vår behandling av plansaker.

Vi bruker ellers store ressurser på behandling av dispensasjonssaker i strandsonen langs sjø. Det er mange dispensasjonssaker i strandsonen, og bedre overordnet planlegging kunne redusert antallet. Kommunenes oppfølging av byggeforbudet i dispensasjonssaker er samlet sett ikke tilfredsstillende.

Revidert kystsoneplan for Vestfold fylke er sendt på høring, mens Telemark fylke har valgt å ikke lage en egen kystsoneplan. Vi deltar i arbeidet med Vestfolds kystsoneplan.

Det er mindre bevissthet rundt utbygging i 100-metersbeltet langs vassdrag og forvaltning av verna vassdrag. Vi har fått flere planer på høring der denne problemstillingen ikke er belyst. Kommunene er for villige til å tillate tiltak i strandsonen langs vassdrag. Vi har et forbedringspotensial når det gjelder å rette oppmerksomhet mot vassdragsforvaltning i plan. Så lenge føringene knyttet til vassdrag er mindre strenge enn for strandsone langs sjø og for verna vassdrag, kan det uansett være vanskelig å oppnå god effekt.

Bærekraftig forvaltning fjell og utmark (fra kapittel 3.1.1.1.7.2 i TB)**Rapportere på**

Planlegging i fjell og utmark skjer i tråd med Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027, vedtatt ved kgl.res. 20. juni 2023, og regionale planer. Det vises her til Rettleiar om planlegging av fritidsbustader og veilederen Planlegging og konsesjonsbehandling av vindkraftanlegg på land.

Vi har stor oppmerksomhet på arealplanlegging i fjellet, og særlig i tilknytning til villreinområdene. Vi formidler dette temaet tydelig til kommunene gjennom våre uttalelser og ved innlegg i relevante fora. Vi opplever at dette bidrar til økt bevissthet i kommunene. Bit-for-bit-nedbygging er en trussel mot fjell- og utmarksområdene.

Utbyggingspresset er stort, særlig opp mot grensene for villreins leveområder. Kommunene åpner for flere fritidsboliger i disse områdene, og ikke alle har tatt høyde for at det vil kreve kraftfulle grep å forbedre tilstanden i villreinområdene, som er målet i kvalitetsnormen og stortingsmeldingen om villrein.

Kommunene har i liten grad fastsatt langsiktige utbyggingsgrenser mot fjell og utmark. I områdene der det foreligger regionale planer, er mange av kommuneplanene så gamle at de ikke har implementert de regionale planene i arealdelen. Samtidig blir de regionale planene i betydelig grad fulgt opp, ved at utbygging holdes innenfor utbyggingssonene i de regionale planene.

Dette er likevel ikke nødvendigvis bærekraftig arealbruk ut fra villreinhensynet. De regionale planene for villrein fjellene er ikke oppdatert med ny kunnskap fra kvalitetsnormen for villrein og nye føringer fra stortingsmeldingen om villrein. De legger derfor opp til en arealbruk som ikke nødvendigvis er forsvarlig ut fra villreinhensyn.

Vi har gitt innspill til regional planstrategi for Telemark om at de regionale planene for villrein fjellene må rulleres. Vi har også begynt å formidle tydelig til kommunene at de må gjøre egne vurderinger av villreinhensynet ut fra ny kunnskap og nye føringer, og ikke kun forholde seg til hva de regionale planene sier.

Det er stort behov for planvask av arealplaner i fjellområdene, både knyttet til villrein og myr, også i lys av at det er så mange gamle kommuneplaner i disse områdene. Flere av fjellkommunene har varslet oppstart av arbeidet med arealdelen, og vi har gitt tydelige innspill knyttet til planvask.

Det er utfordrende at rettleiar om planlegging av fritidsbustader ikke inneholder noen bindende føringer, og vi bruker derfor denne i liten grad. Vi henviser heller til tydeligere føringer i andre styringsdokumenter.

Ivaretagelse av landbrukets arealressurser (fra kapittel 3.1.1.1.8.1 i TB)

Rapportere på

God ivaretagelse av jordbrukets arealressurser og styrke jordvernet i tråd med nasjonalt jordvernmål, og øvrig nasjonal politikk for forvaltning av jordbrukets arealressurser.

Kommunene i Vestfold og Telemark ivaretar nasjonale jordvernforinger i middels til betydelig grad. Generelt er kommunene opptatt av jordvern i sin arealplanlegging, og søker å begrense omdisponeringen av dyrka og dyrkbar jord så langt som mulig. Kommunene vurderer også i større grad om tidligere omdisponert dyrka og dyrkbar jord, som ennå ikke er bygget ut, kan tilbakeføres til LNF-formål. Sistnevnte forventes også av oss, i lys av et skjerpet jordvern. Tidligere har vi vært tilbakeholdne med "omkamp" på arealer som tidligere er avsatt i kommuneplanen. Vi har skjerpet vår praksis med bakgrunn i signaler fra departementet, og har i 2025 blant annet fremmet innsigelse til én reguleringsplan i tråd med overordnet plan.

Tallet for omdisponering av dyrka jord i 2024 på 122 dekar (omdisponering til andre formål enn landbruk), herunder 86 dekar for Vestfold fylke og 36 dekar for Telemark fylke, er det laveste tallet for omdisponering av dyrka jord som er registrert for de to fylkene samlet. Av de 122 dekarene gikk blant annet 33 dekar til boligbebyggelse, 15 dekar til næringsbebyggelse og 37 dekar til samferdselsanlegg. Tilsvarende tall for omdisponering av dyrkbar jord er 61 dekar, herunder 51 dekar for Vestfold fylke og 10 dekar for Telemark fylke.

I 2025 fremmet vi innsigelse til tre arealplaner med hjemmel i nasjonale jordverninteresser, til totalt tre byggeområder i to kommuneplaner, og et næringsareal i én reguleringsplan. Innsigelsene til to av byggeområdene i den ene kommuneplanen er løst i megling ved at jordverninteressene delvis fikk gjennomslag, mens de øvrige innsigelsene ikke er løst. Videre har vi i 2025 frarådet og varslet påklaging i fem dispensasjonssaker etter plan- og bygningsloven med hjemmel i nasjonale jordverninteresser. I tre av sakene har kommunen tatt vår tilbakemelding helt eller delvis til følge. Videre er én av sakene påklaget (ikke avgjort), mens vi ikke er kjent med utfallet i den siste saken.

Reduksjon i omdisponering av dyrka jord

2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
199	172	170	324	224	260	138	166	345	122

Tilbakeføring av areal (fra kapittel 3.1.1.1.8.2 i TB)**Rapportere på**

Areal tilbakeføres i større grad fra utbyggingsformål til LNF-R (Landbruks-, natur- og friluftformål samt reindrift).

Vi ser at kommunene i større grad enn tidligere har begynt å gjøre planvask og tilbakeføre arealer fra utbyggingsformål til LNF når de rullerer kommuneplanens arealdel. Dette gjelder særlig de store kommunene med faglig sterke administrasjoner, men vi ser det til dels også i mindre kommuner. Det varierer imidlertid sterkt mellom kommunene. Flere av våre kommuner har søkt om og fått tilskudd til planvaskarbeid. Dyrket mark er et viktig tema når kommunene planvasker.

I lys av nye nasjonale forventninger formidler vi i langt større grad enn tidligere forventninger til kommunene om å gjøre planvask. Dette kommuniseres nå tydelig i innspill til overordnede planer (særlig ved varsel om oppstart av arealdelen), og er tydeliggjort i møter med kommunene. I vår uttalelse til varsel om oppstart av arealdelen varsler vi nå tydelig at vi kan komme til å fremme innsigelse også til ikke-realiserte utbyggingsområder som ligger inne i arealdelen fra tidligere.

Redusert nedbygging av særlig viktige naturarealer, i tråd med rundskriv T-2/16 (fra kapittel 3.1.1.1.10.1 i TB)**Rapportere på**

Redusert nedbygging av særlig viktige naturarealer, i tråd med rundskriv T-2/16

Betydningen av et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag om naturmangfold, og kravene til vurdering av naturmangfold i plan- og byggesaker etter naturmangfoldloven §§ 8 til 12, har blitt tydeliggjort etter avgjørelse fra Kommunal- og distriktsdepartementet 22. oktober 2024 (Vedtak om omgjøring av Statsforvalteren i Vestfold og Telemarks klagevedtak 11. februar 2021 – reguleringsplan for Bunestoppen), og i en uttalelse fra Sivilombudet av 24. januar 2025 (Mangelfullt kunnskapsgrunnlag og vurdering etter naturmangfoldloven – reguleringsplan for hytteutbygging i Sørskogen - Sivilombudet).

Etter dette har vi skjerpet vår praksis, både ved ivaretagelsen av nasjonale interesser i høringsfasen, og ved behandlingen av klager på kommunale planvedtak. Vi har tydeliggjort kravene og den nye praksisen i brev til kommunene: "Veiledning til kommunene om naturmangfoldloven" (21. mars 2025) og "Våre forventninger til kunnskapsgrunnlag om naturmangfold" (12. mai 2025). Vi har veiledet om dette ved flere anledninger.

Vi ser at oppmerksomheten rundt naturmangfold og kartlegging har økt hos kommunene, og at kommunene i middels grad ivaretar særlig viktige naturarealer i sin planlegging.

Våre planinnspill bidrar i middels grad til å redusere utleggelsen av naturareal til utbyggingsformål. En stor andel av våre innsigelser er knyttet til ivaretagelse av naturmangfold i tråd med T-2/16 eller manglende NiN-kartlegging.

Vi ser at flere kommuner jobber godt med planvask ved revisjon av sine arealdeler, og tilbakefører urealiserte utbyggingsområder til LNF-formål.

Større samferdselsprosjekter fører til noe omdisponering av særlig viktige naturarealer. Det er vanskelig å unngå.

Vi mangler fortsatt et naturregnskap som viser hvor mye som faktisk blir omdisponert.

Flere kommuner er i gang med kommunedelplan for naturmangfold, og to har vedtatt slik plan.

Vi har i 2025 hatt søkelys på å formidle de nye statlige planretningslinjene. Med ny SPR for klima og energi og revidert rundskriv har vi i 2025 vært enda tydeligere på viktigheten av å hindre nedbygging av skog på høy og svært høy bonitet og myr, også i større konsesjonssaker. Det gjenstår fortsatt å finne hvor terskelen for innsigelse skal ligge.

Det er en utfordring at nye retningslinjer og føringer gir flere og sterkere nasjonale interesser på naturområdet, samtidig som kommunene oppfatter signaler om at det skal bli færre innsigelser. Dette gir lite effektive planprosesser og unødvendig friksjon i samhandlingen mellom stat og kommuner. Det er ønskelig med mer veiledning fra departementet om dette, også for å sikre at dette praktiseres likt mellom statsforvalterne, og i lys av ønsket om mer fornybar energi, næring og boligbygging.

3.1.1.2 Helhetlig og samordnet oppfølging av samfunnssikkerhet og beredskap i kommunene

I embetets strategiske plan for arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap for perioden 2024-2027 er kommunene tydeliggjort som vår primære målgruppe, hvilket de i praksis alltid har vært.

Vi vurderer at vår tette og systematisk oppfølging gjennom mange år gir god effekt, og vi registrerer år for år bedre resultater gjennom de indikatorene vi benytter oss av; kommuneundersøkelsen til DSB med svarprosent 100 gjennom en årrekke, kommunenes årlige egenrapportering via 'selvangivelsen' med samme svarprosent, statistikk/funn fra tilsyn og øvelser og ikke minst det omfanget av egne initiativ fra kommunene som vi ser at stadig øker.

Kommunebildeværktøyet benyttes aktivt, med egne indikatorer basert på kravene i forskrift om kommunal beredskapsplikt. Her spisser vi kriteriene over tid for å være enda tydeligere og konkrete i forventningene og få bedre måleresultater.

Vi vurderer at den gode utviklingen i meget sterk grad kan tilskrives embetets kommunerettede innsats, direkte og gjennom pådriverrollen mot de regionale samarbeidsaktørene.

Virkemiddelbruk (fra kapittel 3.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Være pådriver og veileder om kommunenes samlede ansvar og rolle innen sivil beredskap, og gi råd om hvor dette ansvaret kan øves og følges opp i kommunenes beredskapsplanlegging.

Endringen i det sikkerhetspolitiske landskapet og kommunenes evne til å kunne håndtere en beredskapssituasjon i den øvre delen av krisespekteret (sikkerhetspolitisk krise og krig) er vektlagt, samtidig som flere værhendelser i 2025 har bekreftet at fortsatt oppmerksomhet på naturfarer og klimaendringer er nødvendig.

Selv om vi har satt søkelys på en rekke utfordringer knyttet til den sikkerhetspolitiske situasjonen - som alliert mottak, krigsutflytting, ankomster av internt fordrevne, evakuerte og flyktninger, cybertrusler, hybrid/asymmetrisk krigføring, egenberedskap for virksomheter og befolkning - så vil den kommende veilederen om kommunenes rolle og ansvar i krig bli et viktig dokument for helhetlig og systematisk arbeid på dette området.

Sikkerhetsforvaltning og evne til gradert samhandling har vært jevnlig på dagsorden, og er en utfordring vi tar med oss inn i totalforsvarsåret. Dette har vært merkbart når vi har ønsket å gjennomføre møter med sikkerhetsgradert innhold, noe som er mer om mer aktuelt.

Arenaer som har vært i bruk:

- Ukelangt totalberedskapskurs for toppledere i kommuner, stat og næringsliv
- Kommunesamtaler med utgangspunkt i kommunebildeværktøyet
- Nettverksmøter for beredskapskoordinatorer
- Møter i kommunale beredskapsråd
- Konferanser/seminar/fagdager/webinar mv.
- Store og små sambandsøvelser (kraft-/ekombortfall) jevnlig
- Samfunnssikkerhet og beredskap som tema overalt der vi får innpass

Oppfølging av skogskadeberedskap (fra kapittel 3.1.1.2.3.1 i TB)

Rapportere på

Kontrollere at kommunene har planer for beredskap hjemlet i §§ 9 og 10 i skogbrukslova og § 16 i brann- og redningsvesenforordningen

Ekstremværet Amy traff Vestfold og Telemark 3. og 4. oktober, og vi ble bedt om å rapportere til Landbruksdirektoratet om skadesituasjonen.

Vi hadde kontakt med skogeiersamvirkene, andre tømmerkjøpere og store, private skogeiere, for å få oversikt over skadeomfanget. Skadene i våre fylker var størst nær kysten. Totalt skadeomfang på skogen var langt mindre enn fryktet. Det var lokalt en del vindfall, særlig i lukkede hogster, frøtrestillinger og kantsoner. Det ble ikke meldt om fulltette bestand med total kollaps. Det ble meldt om få skader i skogsbilveinettet, men enkelte veier med punkt- eller strekningsvis store skader og noen skader ved broer.

Skogbrand forsikringsselskap mottak 125 skademeldinger fra Vestfold og Telemark etter Amy. Vi har ikke kunnskap om hvor store disse skadesakene er og hvor mange av dem som har utløst forsikringsutbetaling til skogeier.

I 2025 var det fremdeles lokale angrep av granbarkbiller i kommunene i Telemark som ble rammet av stormen 19. november 2021; Hjørtedal, Kviteseid, Tokke, Tinn og Vinje. Av disse er Hjørtedal, Kviteseid og Tokke med i barkbilleovervåkingen i regi av NIBIO. Tokke hadde en markant økning i fellefangster fra 2024 til 2025. Det lokale skogeiersamvirket har gjennomført et prosjekt for å kartlegge skader og prioritere hogster. Mye av den angrepne skogen står slik til at det ikke vil bli gjennomført tømmerdrifter der.

Det var stor skogbrannfare i våre fylker en kort periode i mai. Vi publiserte en nyhetssak om skogbrannfare 15. mai. Det har ikke vært skogbrannhendelser av vesentlig omfang i våre fylker i 2025.

Vi har ikke gjort noen ny undersøkelse i 2025 av kommunenes ROS-analyser. Undersøkelse ble gjennomført i 2023, og ny statuskartlegging gjennom nettbasert undersøkelse gjennomføres i januar/februar 2026.

3.1.1.3 Et velfungerende plansystem i kommunene

Kommunene følger i hovedsak opp plan- og bygningsloven når det gjelder prosess og saksbehandling. Vi ser imidlertid at det ikke alltid gjøres de nødvendige utredninger i plansaker, blant annet når det gjelder kartlegging av naturmangfold. Større kommuner med mer ressurser i kommuneadministrasjonen følger dette opp i noe større grad enn mindre kommuner.

Ellers er det vår vurdering at kommunene har for høy terskel for å kreve konsekvensutredning (KU), og at det i forbindelse med reguleringsplaner i for stor grad vises til at det er gjennomført KU i arealdelen, særlig når KUen til arealdelen i all hovedsak skyver det meste av utredninger til reguleringsplannivået. Dette er en gjennomgående utfordring i plansaker. Samtidig vil vi alltid kreve at våre fagområder er tilstrekkelig utredet i reguleringsplan, og har blant annet fremmet innsigelser til manglende kartlegging av naturmangfold (også særlig til arealdelen), mangelfulle støytutredninger og mangelfulle utredninger ved bygging på nedlagte deponier.

Det varierer betydelig mellom kommunene hvor mange dispensasjonssaker vi får tilsendt. For de kommunene som sender få saker, vet vi ikke om det skyldes få dispensasjoner, få dispensasjoner som berører våre saksområder, eller at vi ikke får tilsendt det vi skulle ha fått.

Dialog med kommunene om (fasene i) plansystemet (fra kapittel 3.1.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner har oppdaterte overordnede planer.

De større bykommunene langs kysten har i stor grad oppdaterte samfunnsdelene og arealdeler. Mindre distriktkommuner i indre deler av Telemark har i liten grad oppdaterte overordnede planer, særlig gjelder det kommuneplanens arealdel.

Vi har kommuner som ikke har oppdatert arealdelen på over 20 år. Vi registrerer at disse sier at de vil planlegge å gjøre dette i løpet av inneværende valgperiode. Noen av kommunene med eldre arealdeler har i stedet laget kommunedelplaner for de mest aktive utbyggingsområdene i kommunen.

Vi vurderer knapphet på ressurser hos mindre kommuner som den viktigste grunnen til manglende oppdatering av overordnede planer.

Overfor kommunene som har gamle overordnede planer, er vi svært tydelige på behovet for rulling, blant annet i høringsuttalelser til planstrategier. Vi påpeker det også i innspill til reguleringsplaner og dispensasjoner der alderen på kommuneplanen bidrar til konflikter med nasjonale og viktige regionale interesser. Embetet har kommunesamtaler med ledelsen i alle kommuner enkeltvis i løpet av valgperioden. I disse samtalene blir dette temaet også tatt opp.

Klager over reguleringsplan (fra kapittel 3.1.1.3.2.1 i TB)

Rapportere på

God og rask klagesaksbehandling.

Vi har behandlet 28 klager på reguleringsplaner i 2025. Av disse sakene er 16 saker behandlet innen fristen. 12 saker er behandlet ut over 12 uker, med en gjennomsnittlig overskridelse på 46 dager. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid var 95 dager.

Til sammenligning behandlet vi 37 saker i 2024, med 28 saker behandlet innen fristen. Gjennomsnittlig overskridelse av saksbehandlingstiden var 52 dager i 2024.

Av behandlede saker i 2025 ble 24 planvedtak stadfestet, og 4 vedtak opphevet.

Økningen i saksbehandlingstid for plansakene har sammenheng med den ellers krevende ressursituasjonen på plan- og bygningsrettsfeltet. Selv om plansakene er blitt prioritert fremfor en del andre sakstyper, har det ikke vært mulig å behandle plansakene så raskt som vi ønsker grunnet den generelle ressursituasjonen. Betydelige restanser av klager på byggesaker, stor saksmengde på andre rettsområder og turnover har vært medvirkende årsaker. Som følge av føringer fra Sivilombudet og Kommunal- og distriktsdepartementet når det gjelder forholdet til prinsippene i naturmangfoldloven, har vi fått flere omgjøringsbegjæringer og en lovlighetskontroll der naturmangfold var tema. Et søksmål i desember førte til betydelig ressursbruk i forbindelse med utkast til tilsvar.

I tillegg til klagesaksbehandling har vi prioritert å utarbeide omfattende veiledning til kommunene når det gjelder prinsippene i naturmangfoldloven. Vi har også hatt dette som tema på fagdag for kommunen i Telemark våren 2025. Veiledningen er blitt tatt godt imot, og er også blitt etterspurt av kommuner utenfor våre fylker.

Vi erfarer at klagesaker som gjelder reguleringsplaner er blitt en mer ressurskrevende sakstype. I 2026 vil vi gjennomføre kompetansehevende tiltak for å effektivisere behandlingen av klager på reguleringsplaner.

Juridisk veiledning og kvalitetssikring (fra kapittel 3.1.1.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Kommunale planer har juridisk holdbare bestemmelser og plankart.

På grunn av en presset restansesituasjon, har vi dessverre ikke prioritert å følge opp dette punktet.

Som meldt fra i 2024 anser vi resultatmålet som uklart og vi har ikke mottatt tilbakemelding fra departementet på dette.

Selv om vi ikke har hatt tilstrekkelige ressurser til fullstendig gjennomgang av kvalitetssikring og kommuneplanene, har vi i konkrete byggesaker gitt tilbakemeldinger på svakheter ved aktuelle bestemmelser, og med oppfordring om å endre planer.

Juridisk veiledning og kvalitetssikring (fra kapittel 3.1.1.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Konsekvensutredningsforskriften er fulgt opp.

KU-forskriftens utredningskrav følges i middels grad opp i kommunenes arbeid med arealplaner. Kommuneplanens arealdel blir alltid konsekvensutredet.

De fleste kommuner gjør en vurdering av om det er krav om konsekvensutredning som slår ut i den enkelte reguleringsplan, jf. KU-forskriften § 10. Kommunene har etter vår vurdering for høy terskel for å kreve konsekvensutredninger i reguleringsplaner, og det vises i for stor grad til at det er gjort KU i forbindelse med kommuneplanens arealdel. Denne er imidlertid for overordnet på de fleste temaer til at dette kan sies å dekke viktige utredningstemaer på en tilstrekkelig måte ved detaljregulering, eller den sier eksplisitt at utredninger skal gjøres på reguleringsplannivå.

Dette fører til at viktige utredninger skyves til reguleringsplannivå når kommuneplanens arealdel utredes, men så vises det på reguleringsplannivå til at området allerede er konsekvensutredet på kommuneplannivå, og det konkluderes med at det ikke er krav om KU. Dette er en utfordring.

Vi ser at kvaliteten på utredningene varierer. Manglende utredninger som er avgjørende for om et område kan bygges ut, har vi praksis for å fremme innsigelse til på kommuneplannivå, for eksempel manglende naturtypekartlegging etter anerkjent metodikk (en gjenganger) og manglende utredninger knyttet til bygging på nedlagte deponier, jf. fraråding fra nasjonale myndigheter knyttet til sistnevnte.

På reguleringsplannivå krever vi utredning av de nasjonale interessene vi skal ivareta, enten det gjøres som KU eller ikke. Vi har igjen særlig oppmerksomhet på naturtypekartlegging og bygging på nedlagte deponier. Vi har imidlertid, for både kommuneplaner og reguleringsplaner, vært tilbakeholdne med å fremme formalinnsigelse til mangelfull oppfølging av KU-forskriften, så lenge vi vurderer at det ikke er vesentlig konflikt med de nasjonale interessene vi skal ivareta.

Vi har ikke prioritert inngående veiledning til kommunene om KU-forskriften, men gir veiledning og svarer på spørsmål i de sakene hvor dette blir et særlig tema. Vi viser til håndbok M-1941 i alle våre uttalelser til varsel om oppstart av kommuneplanens arealdel, og i reguleringssaker der det er krav om konsekvensutredning. Vi har også vist til håndboka i presentasjoner vi har holdt for kommunene i ulike fora, der dette er relevant.

Oppdaterte digitale planregistre (fra kapittel 3.1.1.3.4.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner holder digitalt planregister løpende oppdatert.

Etter stikkprøver av planer på høring, er det vår oppfatning at alle kommuner fører digitalt planregister i betydelig grad. Én kommune manglet dokumenter i planer på høring i registeret, men hadde dokumenter på vedtatte planer. Kobling mellom planer i kart og digitalt planregister fungerer i alle kommuner.

Både betydningen og nytten av planinformasjon er viktig for både kommunene og sektormyndigheter, og vi har ingen erfaring (gjennom møter med Kartverket og kommunene) som tilsier at dette ikke er kjent på ledernivå i kommunene.

Vi har i 2025 vært med på å teste tjeneste for varsel om oppstart av planer (med kart og dokumenter), samt nye tjenester for vedtatte planer og planer på høring utviklet av Direktoratet for byggkvalitet. Vi vil ta disse i bruk i løpet av 2026.

3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven

Opplæringstiltakene vi har gjennomført i 2025 har i hovedsak vært rettet mot risikoområder som vi har identifisert gjennom vår behandling av klagesaker, i tilsyn og i kontakt med Nav-kontorene. Vi har i tillegg tilbudt opplæring for å bidra til å øke den generelle kompetansen om sosialtjenesteloven.

Vår vurdering er at opplæringsaktivitetene har bidratt til økt kunnskap om sosialtjenesteloven.

Vi kan se en effekt av opplæringen i klagesakene vi får til behandling. Vi har også fått tilbakemeldinger fra flere Nav-kontor om at gjennomførte opplæringstiltak spesielt tilpasset deres utfordringer, har gitt økt kompetanse.

Alle Nav-kontor i fylket (fra kapittel 3.1.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle Nav-kontor har god kunnskap om sosialtjenesteloven med tilhørende forskrifter.

Nav-kontorene har etter vår vurdering generelt god kunnskap om bestemmelsene i sosialtjenesteloven. Vi ser likevel noen utfordringer knyttet til forståelsen av forvaltningslovens regler om saksbehandling ved vurdering av rettigheter etter sosialtjenesteloven.

Mangler ved kartlegging og utredning av hjelpebehovet er ofte årsaken til at vi opphever vedtak og sender klagesaker tilbake til kommunen for ny behandling.

Flere Nav-kontor har gitt uttrykk for at de synes reglene om refusjon i etterbetalte trygdeytelser, vilkår, oppholdskommunens ansvar og utlendingers rett til sosialhjelp, kan være vanskelig å vurdere.

Nav-kontorene har også gitt uttrykk for at det kan være vanskelig å ta stilling til hvor omfattende kartleggingen og vurderingen av barnets beste skal være i den enkelte sak.

Vi har tilbudt opplæring til alle Nav-kontorene i ulike former og på ulike arenaer for å møte flere behov. Opplæringen har blitt gjennomført ved fysiske møter og fagdager, digitale opplæringer og nettverkssamlinger.

Vi har også gitt tilpasset opplæring og veiledning gjennom dialogmøter og korte digitale opplæringer til enkeltkontorer som har hatt behov for det.

Vi har gitt nyansatte i Nav en innføring i sosialtjenesteloven gjennom Ny i Nav. Alle Nav-kontorene har fått tilbud om opplæring i kvalifiseringsprogrammet og økonomisk rådgivning.

Gjennom samarbeid med andre statsforvalterembeter, har Nav-kontorene i Vestfold og Telemark også fått anledning til å delta på digitale opplæringsaktiviteter gjennomført av andre embeter.

Kartlegging og konkrete individuelle vurderinger har vært en naturlig del av alle opplæringsaktivitetene våre, i tillegg til saksbehandlingsreglene og ivaretagelse av barneperspektivet.

Opplæringstiltak for NAV

Resultatmål	Differanse resultatmål - resultat	Resultat	Antall Nav-kontor som har deltatt på tilbudt opplæring	Antall NAV-kontor i fylket totalt
100 %	0 %	100 %	16	16

3.1.1.5 Tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgssektoren i kommunene

Signalene vi har fått fra kommunene gjennom rapportering og dialog i møter og konferanser i 2025, er at flere kommuner er opptatt av å ruste seg for fremtiden, og gjør grep som skal sikre nødvendig kapasitet, kvalitet og pasientsikkerhet i tiden fremover. Det er stor bevissthet om behov for omstilling, og det er en erkennelse av at det må prioriteres annerledes enn tidligere, som følge av de demografiske endringene og økt press på kommuneøkonomien.

Vi erfarer at kommunene kan ha ulik forståelse av hva som er gode måter å møte disse utfordringene på.

Vi ser at en del kommuner, av økonomiske hensyn, skjærer ned på de fleste tjenester og tilbud som ikke er lovpålagte. Andre kommuner kan ha et annet perspektiv, og ser at i en tid da det er press på økonomien og det er mangel på helsepersonell, må de sette mer ressurser inn på lavterskeltilbud og tjenester som ikke er rettighetsfestede. De gjør dette fordi de har sett viktigheten av å redusere veksten av pasienter som trenger helse- og

omsorgstjenester på lengre sikt. De ser lavterskeltilbud og en del av de ikke-lovpålagte tjenestene som noe som kan utgjøre en direkte besparelse for kommunene på lengre sikt.

Vi ser at det ikke er en direkte sammenheng mellom kommunistørrelse, kommuneøkonomi, eller hvor store helse- og omsorgsbudsjettene er per innbygger, og hvilken kvalitet tjenestene holder. Kommunebildet og ulike nasjonale kvalitetsindikatorer (og Eldrebarometeret), samt erfaringer fra rettighetsklager og tilsynssaker, gir oss et vurderingsgrunnlag

Vår vurdering er at kommunene i Vestfold og Telemark i hovedsak klarer å rekruttere nødvendig helsepersonell. Tilgangen på fastleger er blitt bedre i vår region. Vi har få klager knyttet til manglende tilbud på psykolog, fysioterapi, ergoterapi, dagtilbud og tannhelsetjeneste.

Kommunene jobber i utgangspunktet godt med kvalitet og pasientsikkerhet. Vi vurderer likevel at reglene knyttet til varsling av dødsfall og alvorlig skade ikke er godt nok kjent i kommunene og at det derfor rapporteres inn for få hendelser.

Statsforvalteren gir veiledning til kommunene i enkeltsaker, men også i møter og konferanser. Vi arrangerer blant annet en høstkonferanse hvert år, der dette temaet er sentralt.

Vi har også i 2025 hatt tilsyn, kurs og oppfølging med kommunene om forsvarlig forskrivning av vanedannende legemidler i kommunen.

Bistand til kommunene for å møte demografiutfordringene innen helse- og omsorgso (fra kapittel 3.1.3.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene gjennomfører en langsiktig og helhetlig planlegging knyttet til kapasitet, kompetanse og kvalitet i tjenestene.

Dette må ses i sammenheng med helsefelleskapenes arbeid med bedre felles planlegging og utvikling av tjenestene for de prioriterte pasientgruppene.

Behov for personell med ulike språk- og kulturkompetanse (samisk, minoritetsspråklig mv) skal søkes ivarettatt i planleggingen.

Vi har per nå ikke en fullstendig oversikt over i hvilken grad kommunene har utarbeidet skriftlige, politisk vedtatte planer for å sikre tilstrekkelig kapasitet, kompetanse og kvalitet i helse- og omsorgstjenestene, eller i hvilken grad bærekraft på sikt er godt ivarettatt i eksisterende planer. Dette vil bli relevant i oppdraget vi har om å "styrke bistanden til kommunene knyttet til planarbeid".

Vi mottar sporadiske henvendelser fra kommuner som ønsker individuell bistand og veiledning når det gjelder hvordan kommunen bør planlegge for fremtiden slik at den kan gi lovpålagte tjenester i en situasjon med knapphet på personell og ressurser. Vi har imidlertid til nå hatt for lite kapasitet og kompetanse til å tilby slik planfaglig veiledning til enkeltkommuner.

I 2025 har vi hatt fellesmøter og konferanser for kommunene der prioriteringsmeldingen og prioriteringsveilederen for kommunale helse- og omsorgstjenester har vært på agendaen. Videre har vi i ulike sammenhenger formidlet viktigheten av å planlegge for tiltak som kan bidra til å bremse veksten i behovet for helse- og omsorgstjenester. Vi har orientert om Eldrebarometeret og andre verktøy som kan hjelpe kommunene i arbeidet med å sikre kvalitet og kapasitet i tjenestene. Vi har også lagt til rette for erfaringsdeling. I tillegg har vi avholdt kurs i strategisk kompetanseplanlegging for kommunene i samarbeid med KS (som omtalt i 3.1.1.1.5.1). Dette er noen eksempler på tiltak vi har gjennomført for å bistå kommunene i å møte demografiutfordringene innen helse- og omsorg.

Helsefelleskapene bidrar til likeverdig partnerskap og til mer sammenhengende og bærekraftige helse- og omsorgstjeneste (fra kapittel 3.1.3.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterens bidrag fører til at helsefelleskapene utvikler seg som mer likeverdige partnerskap, og dermed til mer sammenhengende og bærekraftige helse- og omsorgstjenester.

De to helsefelleskapene i vår region – Vestfold og Telemark – er nokså ulike i sin egenart med tanke på organisering, satsningsområder og prioriteringer. Forskjellene skyldes nok først og fremst ulikheten i antall kommuner (det er 6 kommuner i Vestfold og 17 kommuner i Telemark), men det kan også kan skyldes ulike kultur og tradisjon for samhandling.

Vår vurdering er at begge helsefelleskapene har beveget seg godt over i gjennomføringsfasen, og i økende grad befester seg som den viktigste arenaen for samhandling mellom kommuner og sykehus. Vi ser at helsefelleskapene suppleres med flere faglige samarbeidsutvalg (FSU-er), og at stadig flere samhandlingstiltak legges under helsefelleskapenes overbygning. Samtidig er det i ferd med å bli en mer omforent forståelse av helsefelleskapenes rolle og funksjon, og vi ser mye positiv tjenesteutvikling og samhandling innenfor denne strukturen.

Helsefelleskapet i Vestfold har utarbeidet handlingsplan for 2025 som beskriver innsatsområder og strukturer for samhandling.

Helsefelleskapet i Telemark har valgt å utarbeide en mer langsiktig strategiplan (for perioden 2025-2029) som skal vise retning og overordnede tiltak for hvordan helsefelleskapet kan videreutvikle tjenestene og styrke samarbeidet mellom nivåene. Strategiplanen har også en handlingsdel som

beskriver tiltak som er planlagt for å realisere strategien.

Siden helsefelleskapene ikke er et eget forvaltningsnivå, må avgjørelsesmyndighet sikres gjennom formelle avtaler mellom partene. Helsefelleskapene melder om at det kan være krevende å komme frem til beslutninger som alle kan stille seg bak, særlig på områder hvor samhandlingsutfordringene er størst. Samtidig opplever de å lykkes godt med å oppnå konsensus i de fleste saker.

I Vestfold foreligger avtale om helsefelleskap, samt tre andre delavtaler om samarbeid. I Telemark er det inngått en overordnet samarbeidsavtale med 12 tilhørende retningslinjer som beskriver hvordan samarbeidet innen lovpålagte områder skal foregå.

Vi har ikke mottatt henvendelser fra kommunene om behov for bistand for å styrke deres rolle som likeverdige aktører i helsefelleskapene. Etter en henvendelse fra Sykehuset Telemark HF, om utfordringer knyttet til utskrivning av pasienter til kommuner i nedre Telemark, valgte vi høsten 2025 å legge til rette for et møte mellom sykehuset og berørte kommuner. Partene kom frem til flere konkrete tiltak.

Med de tilskuddene vi forvalter forsøker vi å støtte opp om utviklingsarbeid som skjer i regi av helsefelleskapene. Vi har også tatt initiativ til å etablere et nettverk for koordinerende enhet i Telemark.

Når det gjelder områder hvor samhandlingen ikke viser ønsket fremgang, vil vi særlig peke på utfordringene knyttet til utskrivningsklare pasienter. Dette rapporteres jevnlig som det mest krevende temaet for samarbeidsklimaet i helsefelleskapene, og er et område hvor jevnbyrdigheten mellom partene settes på prøve.

Også arbeidet med fordeling av tilskuddet helsefelleskapet forvalter til kompetanse og samhandling, har vært krevende å lande.

For å sikre en lik praksis i oppfølgingen av helsefelleskapene bør vår rolle og eventuelle representasjon i de ulike organene i helsefelleskapene defineres i oppdragesbrevene fra departementet og Helsedirektoratet.

Kommunene gjennomfører et langsiktig arbeid med å sikre kvalitet i tjenestene. (fra kapittel 3.1.3.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene gjennomfører et langsiktig arbeid med å sikre kvalitet i tjenestene.

I 2025 har vi fortsatt å ha oppmerksomhet på forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenestene i dialogen med kommunene i ulike sammenhenger.

Vi vurderer at vårt tilsynsarbeid, og vår behandling av klagesaker, bidrar til at kommunene i større grad retter oppmerksomheten mot avviksbehandling og systematisk bruk av kvalitetsforbedringsmetodikk. Oppfølging etter tilsyn og særskilte tilsynssaker - etter behandlingsmåte 3 – stiller krav til at kommunene har kompetanse i å arbeide målrettet med kvalitet og pasientsikkerhet.

Forskriften har også vært sentral i vår satsing på forsvarlig rekvirering av vanedannende legemidler. Flere kommuner har også på eget initiativ satt i gang forbedringsprosesser i tråd med forskriften, etter oppfordring fra oss. Oppfølging av fastleger med utfordringer i yrkesutøvelsen har vært tema i møte med kommuneoverlegene. Tilsyn som verktøy for kvalitetsforbedring og prioriteringsveilederen, er blitt løftet frem og diskutert i møter med kommunalsjefene innen helse og omsorg.

Vi arrangerte høsten 2025 en konferanse med tittel «Rustet for framtiden», der målgruppen var ledernivået innen helse- og omsorg i kommunen. Konferansen samlet rundt 200 deltakere. Hvordan kommunene kan arbeide for å sikre forsvarlige tjenester, sett i lys av demografiutvikling og helsepersonellmangel, var et sentralt tema.

Vi har benyttet tilskuddsmidler til å understøtte kommunenes arbeid med kvalitetsforbedring. Vi vil særlig trekke frem ett prosjekt, som er gjennomført med utgangspunkt i helsefelleskapet i Telemark, og som dreier seg om felles hendelsesanalyser etter pasientskader. I prosjektet har både kommunehelsetjenesten og sykehuset vært involvert. Både prosedyren og kurs for medarbeidere i kommunen og spesialisthelsetjenesten bygger på kravene i forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenestene.

3.1.1.6 Økosystemene i fylket skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester

Det er vår vurdering at utviklingen for økosystemene i fylkene ikke går i riktig retning. I Vestfold og Telemark er det et stort arealpress langs kystsonen, og til dels i høyfjellet. Summen av små og store tiltak fører til fragmentering og tap av leveområder for enkelte arter.

Vi har oppmerksomhet på en langsiktig og bærekraftig planlegging av arealbruken i fylket, og mener det vil være avgjørende for å unngå fremtidig tap av biologisk mangfold. Våre uttalelser og innsigelser i plansaker, og vårt arbeid med å ivareta truede arter og truet natur (blant annet gjennom nytt vern) bidrar til å bevare viktige naturverdier, men det er ikke tilstrekkelig til å hindre en samlet gradvis forverring.

Villrein er et eksempel på en art som er svært viktig for økosystemet i våre fjellområder. For at villreinen skal få prege økosystemet på en naturlig måte, må antallet dyr være betydelig. De senere årene har antall villrein i Hardangervidda-området gått ned. Bestanden ble anslått til omtrent 4000 dyr på våren 2025, noe som er et svært lavt antall sammenliknet med tidligere bestandsmål på opp mot 12 000 dyr før kalving. Antall dyr holdes nå lavt på grunn av CWD/skrantsyke-situasjonen, men for å oppnå god tilstand i økosystemene i fjellet er det nødvendig å øke antall villrein betydelig.

Tellinger av dyr i Blefjell villreinområde viser at også her er bestanden nå svært liten, ned mot halvparten av bestandsmålet på omtrent 150 dyr før

kalving.

Det arbeides målrettet for å bedre økosystemfunksjonene i Oslofjorden og ferskvannsforkomstene. Vannforekomstene i fylket leverer fortsatt til menneskers behov (blant annet vannkraft, drikkevann og rekreasjon), til tross for varierende miljøtilstand. Det er stor forskjell på utfordringene i de to fylkene Telemark og Vestfold; i Telemark er mange vassdrag modifisert som følge av kraftutbygging, mens i Vestfold er eutrofi det største problemet.

Bedre tilstand i naturen gjennom vern, restaurering og andre relevante tiltak (fra kapittel 3.1.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Bedre tilstand i naturen gjennom vern, restaurering og andre relevante tiltak

Skogvern

Skogvernet i fylket er i godt driv, med mange områder. Økte bemanningsressurser medvirker til dette.

Det var to vernevedtak i 2025. I Vestfold ble det vernet fem områder, mens det i Telemark ble vernet åtte områder. Totalt utgjør disse områdene til sammen 30538 dekar nytt verneareal, med 28486 dekar i Telemark og 2052 dekar i Vestfold.

De nye verneområdene bidrar til en større dekning av skogtyper som mangler i skogvernet, samtidig som vernet fører til bevaring av sjeldne og truede arter og naturtyper. Totalt vernet produktiv skog i verneområder i våre fylker var 4,2 pst. i 2025, 4,1 pst i 2024, 3,7 pst. i 2023 og 3,4 pst. i 2022.

Vi har meldt oppstart på 21 nye områder i 2025. Vi har videre levert 13 tilrådinger til Miljødirektoratet, der syv områder er i Telemark og seks i Vestfold. Vi fikk inn mange nye tilbud også i 2025, de fleste i Telemark.

Tross høy aktivitet på skogvernet i 2025, er det fortsatt mange tilbud som ennå ikke er i prosess, særlig i Telemark. Tilbudte områder mottatt etter 1. februar 2022 skal avveies i tråd med de nye retningslinjene for avveiling av skogvernet mot konsekvensene for skog- og trenæringen. Vi har gjennomført avveieringer på syv områder i 2025. Vi har etablert jevnlig statusmøter med skogbruksorganisasjonen.

Supplerende vern

I 2024 bestilte vi to kartleggingsoppdrag som omfattet totalt 26 kandidatområder i Vestfold og Telemark. Rapport fra kartleggingene forelå våren 2025 og høsten 2025. Resultatet fra kartleggingene har gitt oss både oppdatert og ny kunnskap om kandidatområdene, og blir et viktig grunnlag for våre prioriteringer i det videre arbeidet. Vi vil trekke frem Torgersøya i Tønsberg kommune hvor det ikke fantes registrerte naturtyper fra tidligere. Området viser seg å inneha store verneverdier og oppfyller både regionale og nasjonale mangler. Det ble blant annet registrert om lag 80 dekar slåttemark (CR) og andre rødlistede naturtyper og arter. Etter rask avklaring med Miljødirektoratet, og klarsignal om verneprosess, kan vi nå inngå dialog med kommunen og starte verneprosess for området.

I 2025 bestilte vi en sammenstilling av datagrunnlaget for fugl ved Østenskjær i Horten kommune, som vi meldte oppstart på i september. Rapporten er et viktig grunnlag når vi skal jobbe videre med høring for området. Innsjellene som har kommet inn til oppstartsmeldingen har gitt oss kunnskap om nasjonale, regionale og lokale interesser, som er viktig når vi i neste steg skal utforme forslag til verneforskrift og vernekart. Vi bestilte også tilsvarende rapport for Svenner og Rauer i Larvik kommune. Rapporten vil foreligge i vinter og være grunnlag for vurderinger i forhold til verneprosesser.

Trua arter og naturtyper

Vi arbeider med å utvikle strategier for å ivareta de høyest prioriterte artene og naturtypene.

I 2025 har vi bestilt skjøtselsplaner for fire lokaliteter med slåttemark, med særlig vekt på kystnære områder. Vi mottar mange henvendelser om hul eik, men informasjonstiltak som informasjonsbrev og revidert nettside ser ut til å ha hatt positiv effekt, og vi opplever at flere nå kjenner til forskriften.

Vi arbeider for å styrke økologiske nettverk og har bestilt en tiltaksplan for sanddynemark og seminaturlig eng i Tønsberg kommune. Denne forventes å gi positive effekter for artsmangfoldet i og rundt tiltaksområdene. I tilknytning til planarbeidet har vi også satt i gang skjøtsel og tiltak mot fremmede arter på flere av lokalitetene.

Kunnskapsgrunnlaget for sopp i kalkgranskog er begrenset, og vi har derfor bestilt kartlegging i flere skogområder i Bamble og Porsgrunn. Resultatene vil gi viktig kunnskap for videre arealforvaltning i disse områdene.

Restaurering av leveområdet for klippebåtmøll (CR) går fremover, og overvåkingen viser en økning i antall individer i 2025. Det er også registrert flere nye, truede insekter i samme område.

Overvåking og utsetting av eremitt (CR) fortsatte i 2025, og arbeidet med avlsprosjektet er under utvikling. Oppdagelsen av askeskuddsyke på trærne i Tønsberg kirkegård gjør behovet for å etablere nye populasjoner enda mer kritisk.

Vi har kartlagt aktuelle lokaliteter for utsetting av klippeblåvinge i Vestfold og Telemark. Flere områder er vurdert som egnet for utsetting i 2026, vi vil dermed gjeninnføre klippeblåvinge i vårt område.

Det er også gjennomført skjøtselstiltak på en lokalitet med rød skogfrue i Bamble.

Samlet sett forventer vi at disse tiltakene vil bidra til en bedring i tilstanden for de aktuelle artene og naturtypene.

Vannforvaltningsarbeidet

Vi har fortsatt med opplæring av nye vannområdekoordinatorene, og bidratt aktivt i arbeidsmøtene både i regionen og i vannområdene. Kunnskapen om vannforekomstene i våre fylker har blitt styrket gjennom koordinerte overvåkingsprogram og betydelig egeninnsats.

Miljøtilstanden i vann-nett oppdateres kontinuerlig, men vi har i 2025 lagt inn ekstra innsats i forbindelse med rulleringen av de regionale vannforvaltningsplanene utfra de føringerne vi har fått. Vi er godt i gang med å gjennomføre våre tiltak i gjeldende tiltaksprogram for vannregionene. Det årlige kalkingsprogrammet er gjennomført innenfor de økonomiske og tidsmessige rammene.

Vi har håndtert en stor mengde søknader om fysiske tiltak i vassdrag og hogst av vegetasjon langs vassdrag. I dette arbeidet har vi brukt mye tid på kommunikasjon og opplæring av søkere og kommuner for å få til gode løsninger.

Verneområdeforvaltning

I forvaltningen av naturvernområder har vi søkelys på skjøtselstiltak som med stor sannsynlighet har betydning for å ivareta og forbedre tilstanden for truede naturtyper og truede arter. Av de 70 skjøtselstiltakene vi administrerte i naturvernområdene i 2025, var de fleste direkte knyttet til dette, det vil si opprettholdelse av beite og slått, samt vegetasjonsrydding og bekjempelse av skadelige fremmede arter på områder med kalkrik grunn og på kystnære naturtyper som strandenger. I 2025 hadde vi særlig oppmerksomhet på bekjempelse av skadelige mispelarter i områder med kalkrik grunn.

I de naturvernområdene vi prioriterer og følger opp med skjøtsel, er effekten av arbeidet vårt god. Det vil si at vi opprettholder og forbedrer tilstanden for truede naturtyper, som åpen grunnlendt kalkmark og strandenger. Samtidig har vi en rekke naturvernområder med samme type natur og skjøtelsbehov, som vi ikke følger opp med skjøtsel på grunn av begrensede ressurser. I disse områdene blir naturverdiene forringet.

Fremmede organismer

Fremmede organismer er en stor utfordring, og vi prioriterer tiltak i truede naturtyper og verneområder. Mispel er identifisert som en hovedtrussel i åpen grunnlendt kalkmark, og i 2025 har vi satt inn en større innsats for å fjerne dem både i og utenfor verneområdene. Vi har også en satsing på å fjerne rynkerose i sanddynemark, og i 2025 gjorde vi tiltak i flere lokaliteter i Tønsberg og Færder kommuner. Tidligere har vi hatt gode resultater med tilsvarende arbeid i Jomfruland nasjonalpark. Tiltak mot fremmede arter på restaurert grunn på Vallø i Tønsberg har også blitt videreført i 2025, og vil øke områdets verdi for spesielt insekter og karplanter.

Kapasitetsbegrensninger gjør at vi kun kan iverksette et begrenset antall tiltak, men de tiltakene som gjennomføres viser god effekt og bidrar til å øke tilgjengelige leveområder for en rekke truede arter. Vi har et veiledningsansvar for fremmede arter, og får mange henvendelser fra privatpersoner om funn i hager og langs vei. Vi ser økt bevissthet om problematikken, men det er fortsatt stor usikkerhet rundt ansvarsforhold, og i mange tilfeller finnes det få godt dokumenterte metoder å anbefale for videre tiltak, spesielt der en ønsker å unngå sprøytemidler. Det er også et stort behov for mer informasjon og veiledning i sektorer som håndterer masser, samt en tydeliggjøring av ansvarsforhold knyttet til spredning av fremmede arter.

Første runde med tiltak mot lakseparasitten Gyrodactylus salaris ble gjennomført i Sande- og Selvikvassdraget i august 2025, der vi var tiltakshaver og deltok i aksjonen med fire ansatte. Dette arbeidet fortsetter i 2026, med et lignende omfang.

Det ble i 2025 utført miljø-DNA undersøkelser etter tidligere tiltak mot gjedde i Hengeltjønn, Fyresdal. Resultatene indikerte at tiltakene var vellykkede, og ørretbestanden er blitt reetablert.

Oppfølgingen av handlingsplanen mot stillehavsøsters er videreført, og vi har deltatt i samarbeidsmøte med Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus og kommunene om tiltak ved funn av japansk sjøpung (havnespy).

Naturrestaurering

Vi har i 2025 fylt igjen 9 000 meter grøfter fordelt på fire myrlokaliteter. Som følge av tiltakene reduserer vi dreneringen av myrene og vannstanden øker. Dette gjør at myrene kan utvikle seg til den tilstanden de hadde før de ble forringet av menneskelig aktivitet. I tillegg stopper nedbrytingen av torvmassen, og klimagassutslippene blir redusert. Totalt ble over 90 dekar våtmark er påvirket av tiltakene.

Vi har også videreført arbeidet med reetablering av den kritisk truede plantarten hestekjørvel i Karlsvika plantefredningsområde, og opparbeidet oss nyttig kunnskap til fortsettelsen av prosjektet. Vi har fått utarbeidet et faggrunnlag for helhetlig restaurering og skjøtsel av semi-naturlige naturtyper i Pirane naturreservat og omegn. Rapporten har tatt hensyn til interessekonflikter mellom ulike artsgrupper og vil være et godt grunnlag til videre arbeid i området.

Oslofjorden (fra kapittel 3.1.4.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Tilstanden i Oslofjorden er bedret.

Vi har i 2025 jobbet med Oslofjorden både internt og som deltager i Oslofjordsekretariatet.

En kommune har i 2025 fått oppdatert tillatelse med krav om nitrogenrensning. Alle de andre kommunene med tettbebyggelser over 10 000 personekvivalenter (pe), og som er i Oslofjordens nedbørsfelt, ble i 2025 varslet om at de vil bli pålagt å rense nitrogen. Varselet inneholdt krav til rensegrader og frister for å ha nitrogenrensning på plass. Påleggene vil bli vedtatt i 2026.

Forskrift om regionale miljøkrav for jordbruket i Vestfold og Telemark ble vedtatt i desember 2024, og forskriften har vært gjeldende fra 1. januar 2025. I 2025 er forskriften fulgt opp med informasjonsdeling, kursing og kompetanseheving av gårdbrukere og landbrukskontorene. (Se rapportering på pkt. 3.1.4.3.1.1 TB).

Vi prioriterer saker om dispensasjoner i strandsonen etter plan- og bygningsloven, og følger opp klima- og miljøstatsrådets tydelige føring om at byggeforbudet skal håndheves strengt.

Saker om kantvegetasjon ble prioritert også i 2025 og fra 2026 har vi myndighet til å følge opp ulovlige tiltak.

Som del av sekretariatet for Oslofjorden har vi også i år hatt radaktøransvaret for statusnotatet som ble levert til departementet og Oslofjordrådet, og hatt ansvaret for gjennomføringen av Rambølls questbackundersøkelse som ligger til grunn for rapporteringen.

3.1.1.7 Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres

Delmålet er svært omfattende, og som i tidligere rapporter er det vanskelig å si om vi er nærmere å nå det. Vi har fått bedre strategier for å ivareta de mest truede artene og naturtypene, men den samlede utviklingen er negativ. Mange forekomster, både innenfor og utenfor verneområder, påvirkes av gjengroing, fremmede arter og andre faktorer.

I et flerårsperspektiv ser vi ikke at utviklingen går i riktig retning. Det er lite sannsynlig at vi når målet om å unngå utryddelse og bedre tilstanden for truede arter og naturtyper med dagens ressurser og kapasitet.

Samtidig kan ordninger som Natursats og andre tilskuddsordninger bidra til at flere aktører – særlig kommunene – kan styrke innsatsen, noe som kan gi bedring for enkelte arter og naturtyper. Effekten avhenger blant annet av kommunenes kapasitet til å gjennomføre prosjekter.

Vi ser gode resultater når ulike virkemidler (som vemeområdemidler, 21-midler og tilskudd) brukes samordnet, spesielt for skjøtselsbetingede naturtyper. I 2025 har vi gjennomført flere større prosjekter for å fjerne mispler i åpen grunnlendt kalkmark innenfor og utenfor verneområder. Å gjennomføre flere beslektede tiltak samlet har vist seg effektivt, og vi ønsker å bygge videre på denne arbeidsformen. Vi arbeider også videre med å styrke økologiske nettverk ved å restaurere funksjonsområder for naturtyper som seminaturlig eng, sanddynemark og kalkmark. Dette kan bedre forholdene for truede arter knyttet til disse naturtypene.

Rødlista viser at flere arter og naturtyper nå vurderes som truet i regionen. Vi mener likevel at vårt arbeid bidrar til å bremse utviklingen, blant annet gjennom bevaring av leveområder, målrettet skjøtsel og restaurering, samt informasjon til publikum. Vi prioriterer tiltak for arter og naturtyper som er spesifisert i tildelingsbrev og hovedinstruks, og opplever god fremdrift i disse prosjektene.

En konsekvens av denne prioriteringen er at mange andre truede arter og naturtyper får mindre oppmerksomhet, og kunnskapen om forekomst og tilstand for disse er begrenset. Dette gjelder særlig kritisk truede arter knyttet til gammel skog (grov eik, furu og bøk) og til åpne kysthabitater utenom de konkrete prosjektområdene med blant annet sanddynemark, som foreløpig utgjør relativt små andeler av aktuelle leveområder.

Innen slåttemark, hul eik og åpen grunnlendt kalkmark gjøres det mye, og flere truede arter får bedre vilkår når disse naturtypene forbedres. Skjøtselsplaner og tilskudd bidrar til at mange slåttemarker er i gradvis bedring, men flere har fortsatt negativ utvikling på grunn av opphørt hevd og gjengroing. Tilstanden for slåttemarker i fylket som helhet er derfor usikker, og avhengig av grunneiers innsats.

Når det gjelder fisk ble også 2025 preget av lavt innsig og lave fangster i våre to største laksevassdrag Numedalslågen og Skienselva. Innføring av strenge fiskereguleringer i elvene i et føre-var-perspektiv, var viktig for å oppnå gytebestandsmålene. Det er en negativ trend for laks i vår region, og vi overvåker situasjonen løpende sammen med Miljødirektoratet og elveeierlagene.

De siste to årene har vi sett et endret sykdomsbilde på vill atlantisk laks, med massedød i Hallelva 2024 og tilsvarende i Gaula i 2025, begge knyttet til blant annet *Saprolegnia parasitica*. Vi deltar i nasjonal referansegruppe for Red Skin Disease, og bistår Numedalslågen elveeierlag i det svært viktige arbeidet med sykdomsovervåking, som inkluderer kontinuerlig prøvetaking gjennom fiskesesongen. På tross av oddetallsår var innsiget av pukkellaks til elvene våre lavere enn forventet i 2025. Foruten fangstfella i Møllefossen i Skienselva, ble ingen ekstraordinære tiltak iverksatt.

Våre mange sjørøretvassdrag påvirkes av arealpress og avrenning fra landbruksjord. Foruten å ta spesielt hensyn til sjørøret i saksbehandling etter plan- og bygningsloven og særlover, samt å holde tett dialog med kommuner og fiskeforeninger, har vi i 2025 blant annet gitt tilskudd til fjerning av vandringshinder i Rørabekken i Porsgrunn kommune, og til flaskehalsanalyse i Borgebekken i Merkedamselva. Situasjonen for sjørøret i vår region er mer stabil enn for eksempel Vestlandet og Midt-Norge på grunn av slak geografi og stort antall småvassdrag, samt fravær av oppdrettsaktivitet. Likevel påvirker tilstanden i Oslofjorden også sjørøret, og det er håp om at innføring av fredningssoner fra og med 2026 vil slå positivt ut.

Forvaltning av villrein (fra kapittel 3.1.4.2.1.1 i TB)

Rapportere på

De nasjonale villreinområdene er på vei til å nå målene satt i St. Meld. 18. Ein forbeta tilstand for villrein

Arbeidet med tiltaksplanene for å nå målet om bedre kvalitet på de nasjonale villreinområdene er ikke ferdigstilt på sentralt nivå. Vi har i 2025 gitt uttalelser til høring om forslag til tiltaksplaner for Hardangerviddaområdet og for Setesdalsområdet. Etter vår vurdering er det behov for omfattende tiltak for å nå kvalitetsmålet i våre nasjonale villreinområder, og at vi i dag er langt unna å nå målet.

3.1.1.8 Forurensning skal ikke skade helse og miljø

Gjennom å stille strenge krav i tillatelser til drift av forurensende virksomhet, og å følge opp den enkelte virksomhet gjennom tilsyn bidrar vi til at utslipp

av helse- og miljøskadelige stoffer til luft, vann og grunn reduseres.

Arbeidet med implementering av EUs industriutslippsdirektiv og BAT-krav i tillatelser har ført til innstramminger og mer presise krav til virksomhetene. Dette fører til at virksomhetene får høyere bevissthet om, og bedre kontroll på sine utslipp, noe som bidrar til reduksjon i utslipp og forurensning.

Vi har hatt høy oppmerksomhet på oppfølging av utslipp fra kommunale renseanlegg omfattet av kapittel 14 i forurensningsforskriften. En kommune har i 2025 fått oppdatert tillatelse med krav om nitrogenrensning. Alle de andre kommunene med tettbebyggelse over 10 000 pe, og som er i Oslofjordens nedbørsfelt, ble i 2025 varslet om at de vil bli pålagt å rense nitrogen. Varselet inneholdt krav til rensegrader og frister for å ha nitrogenrensning på plass. Påleggene vil bli vedtatt i 2026.

Vi vil vil prioritere oppfølging av avløpsområdet høyt også videre fremover og fokuserer på oppfølging av Oslofjordplanen.

Vi gjennomførte 42 tilsyn i 2025. Ved flere av tilsynene avdekket vi alvorlige mangler. Gjennom grundig gjennomgang av virksomhetenes egenkontrollrapporter avdekkes også avvik og mangler. Vi vil fortsette å jobbe målrettet med tilsyn fremover. Gjennom en slik oppfølging av virksomhetene bidrar vi til at flere aktører har kunnskap om og etterlever miljøregelverket og tillatelser.

I 2025 har vi hatt en utfordrende ressursituasjon med flere langtidssykemeldte og permitterte. Dette har ført til at vi har lenger saksbehandlingstid for konsesjoner enn ønskelig og også et etterslep i arbeidet. Vi har også måttet redusere antallet tilsyn grunnet ressursituasjonen.

Forurensningskilder fra overgjødning (fra kapittel 3.1.4.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Forurensningskilder som skaper eutrofiering er godt regulert.

Forskrift om regionale miljøkrav for jordbruket i Vestfold og Telemark gjelder fra 1. januar 2025. Forskriften gjelder både for produsenter av åkervekster, og for produsenter av grønnsaker og poteter. Forskriften bidrar til å redusere erosjon og avrenning av jord og næringsstoffer fra fulldyrka areal, for å bidra til målet om minst god økologisk miljøtilstand i alle jordbrukspåvirkede vannforekomster.

Vi har hatt høy oppmerksomhet på oppfølging av utslipp fra kommunale renseanlegg omfattet av kapittel 14 i forurensningsforskriften, se foregående rapporteringspunkt.

Vi er i tett dialog med kommunene, og flere kommuner utreder samarbeid om renseanlegg.

Tilsyn med virksomhetene har en god effekt og bidrar i stor grad til å redusere utslippene. I 2025 gjennomførte vi tilsyn med tre kommuner på avløpsområdet.

Vannforvaltningsplaner

Tema	Hvor mange vannforekomster vil nå miljømålene, innen gitte frister	Hvor mange vannforekomster vil ikke nå miljømålene, innen gitte frister	I hvor mange vannforekomster er det fastsatt regionale forskrifter for å nå målene	I hvor mange vannforekomster har SF vurdert å innføre regionale forskrifter
Antall	2 040	122	734	826

3.1.1.9 God økonomiforvaltning i kommunene

Den økonomiske situasjonen i kommunene

Vi hadde ved årsskiftet to kommuner i ROBEK. Det var Kragerø og Midt-Telemark kommuner. Begge har betydelige merforbruk.

Ved inngangen til 2025 var det ingen andre kommuner med merforbruk i balanseregnskapet. Basert på prognosene for regnskapsresultatet i 2025 har heller ingen flere kommuner pådratt seg merforbruk i løpet av 2025, selv om mange kommuner fortsatt spiser av disposisjonsfondene som følge av negative driftsbalanser.

Flere kommuner hadde svakere netto driftsresultat i 2024 enn året før. Hele 17 kommuner hadde negative netto driftsresultat i 2024, mot åtte året før. ROBEK-kommunene Kragerø og Midt-Telemark hadde driftsresultater på henholdsvis -5,8 og -2,8 prosent. Nome, Seljord og Kviteseid – tre kommuner med begrensede disposisjonsfond – hadde driftsresultater på henholdsvis -4,5, -4,6 og -2,7 prosent.

I motsatt ende av skalaen finner vi Sandefjord og Tinn kommuner med driftsresultater på henholdsvis 3,5 og 4,8 prosent.

Regnskapsprognosene for 2025 tyder på at utviklingen varierer betydelig mellom kommunene. Flere kommuner, herunder Kragerø og Midt-Telemark kommuner, ligger an til vesentlig bedre resultater i 2025 enn i 2024. Samtidig er det flere kommuner som fortsatt har betydelig negative driftsresultater i 2025. Det er helt nødvendig at kommuner som Nome, Seljord og Kviteseid oppnår balanse i driften så raskt som mulig, for å unngå merforbruk i balanseregnskapet.

Generell veiledning om kommuneøkonomi

Vi har i 2024 hatt kommuneøkonomi som tema i kommunesamtaler, innlegg for kommunestyre og formannskaper, og andre møter, både fysisk og digitalt, i mange av kommunene i våre to fylker.

En av de sentrale oppgavene våre er å formidle kunnskap om budsjett- og regnskapsbestemmelsene i lov og forskrift. Dette er en oppgave som til

vanlig blir løst løpende – i stor grad ved å besvare forespørsler fra kommunene.

Informasjonsarbeidet knyttet til kommuneproposisjonen ble i 2025 gjennomført digitalt. Etter statsbudsjettet ble lagt fram hadde vi dette som tema som en del av KS sine høstkonferanser i Vestfold og Telemark.

Kommuneøkonomi var også tema på møtet med nyansatte kommunedirektører.

Vi viser ellers til vår rapportering under om vår oppfølging av kommuner i eller som står i en situasjon der de kan komme i ROBEK, for nærmere om vår veiledning av disse kommunene.

God oppfølging av kommuner som er i, eller står i en situasjon der de kan komme i, ROBEK. (fra kapittel 3.1.5.1.1 i TB)

Rapportere på

God oppfølging av kommuner som er i, eller står i en situasjon der de kan komme i, ROBEK.

Vi har som ambisjon å bidra til å forebygge økonomisk ubalanse, heller enn å måtte reparere i etterkant. Det er målet vårt at ingen kommuner i Vestfold og Telemark skal være registrert i ROBEK-registeret.

På overordnet nivå følger vi kommunene ved å gå gjennom regnskaper og vedtak om budsjett og økonomiplaner. Kommunene vi er bekymret for følger vi nøye gjennom økonomirapporter og budsjettjusteringer. Her vil vi også ha kontakt med administrasjonen, ved økonomiansvarlig først og eventuelt kommunedirektør senere. Vi vil videre ha dialog om hva vi kan tilby, enten gjennom generell veiledning eller – som vi opplever som et godt virkemiddel overfor kommunestyrene – ved å la statsforvalteren selv, eller en stedfortreder, snakke til kommunestyret eller formannskapet.

Også i 2025 brukte vi mye tid på veiledning av Kragerø og Midt-Telemark kommuner, som begge er på ROBEK. For nærmere omtale av dette, se rapporteringen på punktet «Redusert merforbruk i kommunene som har størst merforbruk».

Mens Kragerø fikk skjønnsmidler til en gjennomgang av lederstruktur og bedre ressursplanlegging i 2025, fikk Midt-Telemark skjønnsmidler til et omstillingsprosjekt året før. Vi vurderer at skjønnsmidlene til Midt-Telemark har gitt dem et godt grunnlag for å finne nødvendige omstillingstiltak

Av juridiske virkemidler i 2025 vil vi trekke frem at vi opphevet Midt-Telemarks opprinnelige budsjettvedtak fra desember 2024 etter lovlighetskontroll av eget tiltak, som følge av brudd på realismekravet. Oppheving av budsjettvedtak er et betydelig inngrep i det lokale selvstyret. Når vi likevel gjør det, understreker det alvoret i den økonomiske situasjonen.

Vi godkjente det nye budsjettvedtaket i Midt-Telemark fra juni 2025, etter lovlighetskontroll etter at kommunen var registrert i ROBEK.

I tråd med den økonomiske utviklingen i kommunesektoren opplever vi at veiledningsbehovet i kommunene øker. Dette gjelder spesielt, men ikke utelukkende, i små og mellomstore kommuner uten kraftinntekter. Vi har særlig hatt tettere oppfølging av Kviteseid kommune i 2025, både med flere innlegg for kommunestyret, og gjennom møter og samtaler med økonomisjefen. Vi er bekymret for den økonomiske utviklingen i Kviteseid.

Vi har også hatt tettere kontakt med Nome kommune i 2025. Her hadde vi innlegg for formannskapet i forkant av budsjettprosessen, i tillegg til at økonomi var et sentralt tema under kommunesamtalen på høsten. I Nome ble kommunestruktur satt på dagsordenen i kommunedirektørens forslag til økonomiplan i høst, men kommunestyret forkastet dette innspillet.

Seljord er den siste kommunen vi har definert som «rød» eller «svak» i kommunebildet. Her var økonomi tema under kommunesamtalen i vår.

Utover Kragerø og Midt-Telemark er vi altså mest bekymret for den økonomiske utviklingen hos Nome, Seljord og Kviteseid.

Men det er flere kommuner som har behov for å omstille seg for å oppnå en bærekraftig driftsbalanse. I tillegg til de fem nevnte kommunene har vi hatt nærmere veiledning, blant annet gjennom innlegg for kommunestyrene, av kommuner som Tønsberg og Bamble.

Både Kragerø og Midt-Telemark vil fortsatt ha et betydelig veiledningsbehov i 2026. Med utvidet veiledningskapasitet innen kommuneøkonomi i 2026, tar vi også sikte på å være tettere på andre kommuner i en vanskelig økonomisk situasjon, som Nome, Seljord og Kviteseid.

I tillegg til veiledningen knyttet direkte til den økonomiske situasjonen, vil vi trekke frem veiledning om utarbeidelse av økonomiplandokumenter i kommuner med sårbar økonomi, fordi bedre økonomisk planlegging er viktig for å komme ut av et økonomisk uføre. Se rapportering under om bruk av KOSTRA i styringen av kommunene for en nærmere gjennomgang av dette. Vi opplever fortsatt at flere kommuner har mye å gå på for at budsjett- og økonomiplandokumenter skal bli gode planleggingsverktøy. I 2025 har vi hatt egne møter med kommunene i Vest-Telemark med dette som tema, både samlet og nærmere oppfølging av spesielt Kviteseid.

Redusert merforbruk i kommunene som har størst merforbruk. (fra kapittel 3.1.5.1.2 i TB)

Rapportere på

Redusert merforbruk i kommunene som har størst merforbruk.

I vår oppfølging av kommuner med merforbruk benytter vi alle våre virkemidler; juridiske i form av lovlighetskontroller og godkjenning av låneopptak,

økonomiske gjennom å holde tilbake en andel av ordinær skjønnsdeling, men også tildeling av skjønnsmidler til omstilling, samt veiledning.

To kommuner i Telemark, Kragerø og Midt-Telemark, hadde merforbruk i balanseregnskapet ved inngangen til 2025. De foreløpige regnskapsresultatene for 2025 viser at begge kommunene har begynt på inndekningen.

Kragerø fikk i 2024 et merforbruk på om lag 69 millioner kroner. Det samlede merforbruket var ved inngangen til 2025 mer enn 122 millioner kroner, eller nesten 10 prosent av driftsinntektene. 2024 var et krevende år for kommunen, der vi blant annet opphevet to budsjettvedtak. Se fjorårets årsrapport for nærmere om det.

Kommunens driftsbalanse er i 2025 snudd fra svært negativ til positiv. Foreløpige regnskapstall viser et mindreforbruk på 17 millioner kroner. Det er et viktig bidrag til inndekningen av det samlede merforbruket.

Kommunesektoren har hatt en god inntektsutvikling i 2025. Kragerø kommunestyre har i tillegg vedtatt mange innsparingstiltak. Dette inkluderer strukturendringer, som vil kunne ha betydelige økonomiske effekter på litt sikt. Disse tiltakene er en viktig del av kommunens tiltaksplan for å komme seg ut av ROBEK. Vi opplever at kommunestyret nå tar ansvar for å rydde opp i kommunens økonomiske situasjon.

Den viktigste forklaringen på snuoperasjonen i kommunen finner vi, etter vår vurdering, også som en del av tiltaksplanen. Det er tiltakene for bedre styring og kontroll. Kommunen, ledet av kommunedirektøren og hennes ledergruppe, inkludert økonomisjefen, har organisert et godt system for økonomioppfølging med rapportering internt, til kommunestyret og til oss. Dette har bidratt til en vesentlig forbedring av budsjettdisiplinen.

Situasjonen er fortsatt krevende i Kragerø. Merforbruket er fortsatt stort, og alle innsparingstiltakene er krevende for folkevalgte, organisasjon og innbyggere. Men vi vurderer utviklingen i kommunen som langt mer positiv nå enn for ett år siden.

Midt-Telemark økte sitt merforbruk i 2024 med 54 millioner kroner til nesten 75 millioner kroner akkumulert. Kommunen ble meldt inn i ROBEK etter at regnskapet for 2024 var behandlet. I 2025 ser driftsbalansen betydelig bedre ut. Det foreløpige regnskapet viser en inndekning på 12 millioner kroner.

Vi opphevet vedtaket om kommunens budsjett for 2025 som følge av det vi vurderte som urealistisk store kutt som ikke var forklarte med tiltak: Et samlet rammekutt på om lag 60 millioner kroner fordelt på sektorene. Rammekuttet tilsvarte altså om lag merforbruket i 2024. Vi godkjente kommunens nye budsjettvedtak i juni.

Vi har vært til stede i de fleste kommunestyremøtene i både Kragerø og Midt-Telemark i 2025, og har hatt innlegg ved flere tilfeller. Vi har tett kontakt med administrasjonen. Midt-Telemark har det siste året fått ny kommunedirektør og økonomisjef.

På samme måte som for Kragerø i 2025, vurderer vi at bedre budsjettdisiplin i Midt-Telemark, gjennom bedre styring og kontroll, har gitt et betydelig bidrag til å snu merforbruk til en driftsbalanse i pluss.

Kommunene skal aktivt bruke KOSTRA-data i styring av kommunene (fra kapittel 3.1.5.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene skal aktivt bruke KOSTRA-data i styring av kommunene.

Et flertall av kommunene bruker KOSTRA-tall og annen statistikk i en eller annen form i sine styringsdokumenter. De fleste kommunene bruker KOSTRA og annen styringsdata årlig til:

- situasjonsanalyser
- fremskrivninger
- å vurdere endringer i behov

Vi viser til tidligere årsrapporter for en nærmere redegjørelse for hvordan kommunene gjør dette. Dette datagrunnlaget og analysearbeidet legger føringer for den økonomiske planleggingen i disse kommunene.

Omfanget av bruken varierer likevel mye. Vi har en svært heterogen kommunegruppe med hensyn til antall innbyggere og inntektsnivå. Vi vurderer fortsatt at det er en sammenheng mellom kapasitet og kompetanse og bruke av styringsdata i den økonomiske planleggingen. Det er likevel ikke en-til-en-sammenheng.

Økonomiplanlegging, herunder utforming av styringsdokumenter som budsjett og økonomiplaner, er ofte tema på fagdager for de økonomiansvarlige i kommunene. Et av målene er å gi kommunene som trenger det nyttige råd og inspirasjon til utarbeidelsen av sine styringsdokumenter. Vi bruker også kommunebildeverktøyet til å understreke behovet for å utvikle økonomiplanen som beslutningsgrunnlag for kommunestyret, og spesielt behovet for god og nær sammenheng mellom analyser, behov og foreslåtte tiltak i økonomiplandokumentene.

I 2025 hadde vi også et eget møte med de økonomiansvarlige i kommunene i Vest-Telemark, herunder blant annet Kviteseid og Seljord. I tillegg til økonomifaglig samarbeid generelt mellom små kommuner, var økonomiplanarbeidet, både prosess og utforming av analysegrunnlag, tema i møtet. Vi har også tidligere hatt en-til-en-møter med disse økonomiansvarlige.

Etter vår vurdering har spesielt Seljord nå en god budsjettprosess frem mot vedtak om budsjett og økonomiplan, der administrasjonen sørger for tidlig involvering av kommunestyret.

Vi har også i 2025 hatt særlig oppfølging av Kviteseid med hensyn til utforming av økonomiplandokumentet, med direkte innspill og råd om utforming. Kviteseid er en kommune med betydelige økonomiske utfordringer og utviklingspotensial i sin økonomiske planlegging. Vi fortsetter dette arbeidet i 2026.

I tråd med dette vil innsatsen fremover først og fremst bli rettet mot kommunene med en sårbar økonomi, som i dag bruker KOSTRA og annen statistikk minst i sine styringsdokumenter, slik at disse bedre kan synliggjøre utfordringene som kommunene står overfor.

Overordnet er inntrykket fortsatt at det er en positiv sammenheng mellom bruk av KOSTRA og økonomistyringen generelt. Det betyr likevel ikke at kommuner som bruker KOSTRA best, nødvendigvis har de beste økonomiske resultatene. Dette er hovedsakelig fordi inntektsnivået til kommunene varierer så mye som det gjør. Særlig gjør variasjonen mellom de små kommunene store utslag i så måte. Behovet for gode styringsdokumenter for å oppnå en bærekraftig økonomi, varierer derfor betydelig. De seks kommunene i Vest-Telemark (Vinje, Tokke, Nissedal, Fyresdal, Seljord og Kviteseid) illustrerer dette.

3.1.1.10 Økt verdiskaping i landbruket og landbruk over hele landet

Skogbruk

Bærekraftig drift av skogarealene og investeringer for å utnytte produksjonsevnen på skogarealene er avgjørende for å opprettholde verdiskapingen i skogbruket. De største utfordringene er etablering av tett og god foryngelse og økt ungskogpleieaktivitet.

I 2025 så vi en negativ trend i resultatkartleggingene i Vestfold, ved at det var en høyere andel av foryngelsesflatene enn før hvor foryngelsesplikten ikke var oppfylt på kartleggingstidspunktet.

Klimaendringene fører til at det er behov for mer treslagsblanding for å spre risiko. Blant annet er det økt oppmerksomhet om å satse på furu på arealer hvor gran ikke trives. Økt satsing på naturlig foryngelse av furu, såing og barblanding kan gjøre det mer krevende å etablere foryngelse med tilfredsstillende tetthet. Sammen med brevet til kommunene fra Landbruks- og matdepartementet og Klima- og miljødepartementet i oktober 2025 om oppfølging av skogbrukets foryngelsesplikt, gjør dette at foryngelse må være et satsingsområde i 2026.

Ungskogpleieaktiviteten i våre fylker (målt i areal) økte med 10 prosent fra 2024 til 2025. Måloppnåelsen for ungskogpleieaktiviteten i dekar for Telemark og Vestfold i 2025 var 70 prosent av målet som er satt. Ungskogpleie blir fremdeles et satsingsområde.

Broprosjektet, med inspeksjon av alle bruer i skogsbilveinettet, ble fullført i 2025. Nå er tilstanden til alle broer i skogsbilveinettet i Telemark og Vestfold kartlagt. Broprosjektet har allerede utløst flere nødvendige tiltak med utskifting eller ombygging av broer i Telemark. Det er ventet flere tiltak i årene som kommer, noe som er viktig for god infrastruktur og sikkerhet i skogen, et grunnlag for verdiskaping og beredskap.

Jordbruk

Økologisk handlingsplan Vestfold og Telemark

På oppdrag fra partnerskapet Vestfold Telemark har vi laget en handlingsplan for økologisk landbruk, som oppfølging av Nasjonal strategi for økologisk landbruk. Handlingsplanen har tittelen «Økt lønnsomhet gjennom markedsarbeid».

Økologi

I 2025 ble vi med i arbeidsutvalget til landbrukets økoløft. Vi har sammen med Statsforvalteren i Vestland og Lystgården jobbet med en søknad til økologiprogrammet: «Lokalt samarbeid for kortere verdikjeder». Prosjektet ble innvilget, og starter opp i 2026.

Prosjektdeltagelse i «Dyrking av økologisk kjernefrukt - hvordan utvikle store frukttrær for et norsk klima og marked?»

I 2025 publiserte prosjektet, som er eid av Sogn Jord- og Hagebruksskole, en ny nasjonal sortsveileder for økologisk kjernefruktproduksjon.

Jordhelse

Statsforvalterne i Vestfold og Telemark, Innlandet og Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus deltar i et felles fagnettverk kalt «Jordgruppa». Vi utveksler erfaringer og informasjon om forvaltningen av jordrelaterte ordninger, for å tilrettelegge for samordning og utvikling av forvaltningspraksis. Jordgruppa tilrettela for fagdag kompost hos Skjærgaarden Gartneri.

Offentlig innkjøp

I 2025 tok vi initiativ til å se på ulike måter å øke innkjøp av norsk og lokal mat i det offentlige. Samtlige embeter sa seg villige til å delta i arbeidet for å dele kunnskap og erfaringer, og få på plass systemer som kunne øke muligheten for økt norskandel av mat i det offentlige.

Vi har i flere ulike fora deltatt med presentasjon av landbruk og mat sin plass i beredskapsarbeidet.

Vi har arrangert et fagseminar for kommunene med temaet «lokal mat i offentlig innkjøp er forberedelse til krise og krig». 80 personer deltok. Dette var en oppfølger av BOLO-rapporten, som var ment som et verktøy for kommunene til å prioritere lokal mat i sine innkjøp.

Offentlig innkjøp som tema dekker vårt arbeid med beredskap, lokalmat (Matrike Vestfold og Matrike Telemark), økologisk jordbruk og vårt arbeid til å oppnå målsettingene om nok og trygg mat.

Lokalmat

Vi benyttet UMAMI Arena 2025 til å teste ut Telemarkstallerken for publikum. Denne satsingen kom etter et arbeid satt i gang via Fjellandbruket 2024. Vi sitter i et matråd som gir innspill til Matrike Vestfold. Utprøving av nye markeder er ett av tiltakene her. Vi er tatt inn i Grøntløftet hvor Opplysningskontoret for frukt og grønt og Norsk mat jobber for å øke norskandelen av frukt og grønt. Vårt arbeid med offentlig innkjøp er noe som kan bidra til økt norsk grøntproduksjon.

Urbant landbruk

VI har i 2025 bidratt med vår kompetanse for å få flere etableringer av bybønder. Engasjementet oppleves som stort.

Vi registrerer et stort engasjement for skolehager. I 2025 har vi deltatt i planlegging av den nasjonale skolehagekonferansen, og vi har samarbeidet om gjennomføring av to nettverkssamlinger for skolene i egne fylker.

Det nasjonale markedshageprosjektet (Robust småskala grønt), ble avsluttet i 2025. For å følge opp behovet for kunnskap om dyrking av grønnsaker, frukt og bær, startet vi sammen med Vestfold fylkeskommune markedshagedyrking koblet til voksenagronomutdanningen.

Inn på tunet

Dette har vært en prioritert oppgave i 2025. Vi har hatt samarbeid om kartleggingsstudien «Utfordringer ved ungt utenforskap». Her er målet er å bli kjent med kommunenes og Naves behov og perspektiv som bestillere, slik at inn på tunet kan bli en del av løsningen. Vi deltar også i arbeidet med «bo trygt hjemme»-satsingen.

Areal ute av drift

Årsakene til at areal faller ut av drift er mange og delvis geografisk betinget. Vi er med som brukerpartner i Ruralis-prosjektet Agriland+, der arealer ute av drift er tema.

Vi er koblet på Telemark fylkeskommunes arbeid med fjellandbruket, der gode prosjekter kan redusere arealer ute av drift.

Husdyr

Vi har i samarbeid med partnerskap landbruk initiert et prosjekt som skal øke satsingen på husdyr i Telemark. Husdyrprosjektet tar utgangspunkt i behovet for å gjenstarte og videreutvikle arbeidet med overgang fra båsfsjøs til løsdrift, samtidig som grovfôrressursene og beitearealene i fylket utnyttes bedre. Prosjektet skal bidra til å styrke hele husdymiljøet gjennom økt investeringsevne, bedre lønnsomhet og økt rekruttering til næringen.

Ny OslofjordGIS

Infrastruktur for OslofjordGIS var moden for utskifting. Når alle statsforvalterembeter var med på å sette opp en felles GIS-infrastruktur i 2025, ønsket vi å ha OslofjordGIS med i denne infrastrukturen. Da har vi også større muligheter for å samarbeide med andre kartløsninger som GisLink (Møre og Romsdal og Trøndelag), InnlandsGIS (Innlandet) og Nordlandsatlas (Nordland). Vi som jobbet med OslofjordGIS fikk hovedansvaret i samarbeid med fagutvalget for kart å utarbeide rutine, dokumentasjon og oppsett av ny infrastruktur. Vi har satt opp en felles infrastruktur for lagring og publisering av data, sette opp kart og løsninger internt samt en ekstern infrastruktur med skylagring.

Verdiskaping (fra kapittel 3.1.6.1.1.1 i TB)

Rapportere på

God ivaretagelse av nasjonale mål og regionale strategiske føringer

Det har i partnerskap landbruk Vestfold vært to møter i 2025 og to møter i partnerskap landbruk Telemark. Vi samarbeider godt i begge partnerskapene, og bidrar med vår landbruksfaglige spisskompetanse gjennom prosjekter og annet arbeid. Vi har egne saksbehandlermøter, hvor vi ofte møter felles for begge fylkene og fylkeskommunene.

Det ble i 2025 vedtatt ny landbruksstrategi for Vestfold med tilhørende handlingsprogram.

I 2025 har vi deltatt i utarbeidelse av ny landbruksstrategi for Telemark. Denne strategien og handlingsprogram skal vedtas i februar 2026.

I saksbehandlermøtene diskuteres det satsingsområder, tiltak og søknader som er kommet inn til både IBU, RT, RK, Fjellandbruket og Klima- og miljøprogramidler. Det er viktig med godt samarbeid på saksbehandlernivå, for å unngå dobbeltarbeid og utnytte ressursene godt.

Tilfredsstillende foryngelse etter all hogst innen tre år etter hogst (fra kapittel 3.1.6.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Kommunenes arbeid med tilfredsstillende foryngelse innen tre år etter hogst er fulgt opp

Kommunenes arbeid med resultatkartlegging og foryngelseskontroll følges opp av oss gjennom årlige brev til kommunene i mars/april, påminnelser gjennom nyhetsbrev til kommunal landbruksforvaltning og direkte oppfølging av kommuner som har mye ugjort arbeid pr. oktober. Nyansatte i kommunene får tilbud om veiledning i felt om resultatkartleggingene, og slik veiledning ble gitt til én kommune i 2025.

Kontrolloppgavene blir også jevnlig tatt opp i månedlige, digitale møter med kommunene, hvor ulike tema og problemstillinger blir tatt opp av både oss og kommunene. Vi innførte disse møtene våren 2025, og de har blitt godt mottatt av kommunene. En effekt ved møtene er at kommunene utveksler erfaringer med for eksempel oppfølging av foryngelseskontrollene. Vi mener at dette bidrar til at flere kommuner gjør en bedre jobb med oppfølging av foryngelsen.

Kommunene gjennomførte i 2025 alle resultatkartlegginger i tide, og etter hva vi kan se, gjør kommunene godt arbeid. Mange legger gode kommentarer og bilder inn i felt-verktøyet SKART.

I foryngelseskontrollen er det en positiv utvikling, med tanke på hvor raskt kommunene følger opp sakene og at kommunene har konkrete planer for hvordan hver enkelt sak skal følges opp. Det er likevel fremdeles for mange saker som ikke følges opp, når skogeier ikke har gitt respons på henvendelse om å gi egenmelding.

Som nevnt under punkt 3.1.1.10, viser resultatkartleggingene en negativ trend for foryngelsen. I lys av dette, og brevet fra LMD og KMD om oppfølging av skogbrukets foryngelsesplikt, vil foryngelse være et satsingsområde for SFVT i 2026. Kompetansesamling med foryngelse som tema er allerede planlagt våren 2026. Vi vil ha tettere oppfølging av kommunenes foryngelseskontroll gjennom året, blant annet kommunenes bruk av varsel om pålegg om foryngelse og eventuelle vedtak om pålegg.

Foryngelse etter hogst (gjennomføring)

Betegnelse på rapporteringskrav	Uttrekt antall felt/kontrollfelt	Antall sluttført pr. 30.11	Antall med tilfredsstillende foryngelse pr. 30.11
Resultatkartlegging	125	125	94
Foryngelseskontroll	214	133	109

Resultatkartlegging: I antall med tilfredsstillende foryngelse inngår alle saker hvor foryngelsesplikten er oppfylt på kartleggingstidspunktet, også der hvor det er lavere plantetall enn anbefalt for optimal produksjon. Foryngelseskontroll: "Sluttførte" er kun saker med status "OK". Mange av sakene med status "Ok, bør følges opp" inneholder opplysninger som tyder på at det er gjennomført eller planlagt tiltak ved utgangen av 2025. I antall med tilfredsstillende foryngelse har vi kun tatt med saker med status "OK". Saker som har status "OK", men hvor arealet er tatt i bruk til andre formål er utelatt.

Foryngelse etter hogst (opplæring/oppfølging)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall fellesmøter med kommunene	Antall møter/befaring med enkeltkommuner
Gjennomførte tiltak og aktiviteter foryngelse, 2025	2	1
Effekt av gjennomførte tiltak (høy/middels/lav)	Høy	Høy
Planlagte tiltak og aktiviteter foryngelse, 2026	4	Etter behov

Foryngelse er et tema som vil bli løftet i 2026, som nevnt tidligere i årsrapporten. Vi planlegger en fagdag ute i vår, dedikert til foryngelse. Kommunenes oppfølging av foryngelsesplikten vil bli fulgt opp gjennom digitale møter med kommunene, både et eget møte om foryngelseskontrollen og i våre månedlige møter med kommunene, kalt "skogfondsprat". I 2025 var foryngelse og treslagsvalg ett av flere tema på en fagdag ute og i skogfondsprater. Vi ser effekt av tiltakene, ved at mange kommunene gjennomfører bedre arbeid og gir bedre informasjon i fagsystemet. Likevel ser vi at det fremdeles er krevende for kommunene å følge opp skogeiere som ikke viser vilje/evne til å gjøre foryngelsestiltak.

Tilskuddsordningene i skogbruket (fra kapittel 3.1.6.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Kommunene forvalter de økonomiske virkemidlene i skogbruket effektivt

Skogkultur

Det er bred enighet om at ungskogpleie er det aller viktigste skogkulturtiltaket å stimulere til med økonomiske virkemidler. Det er dermed mest relevant å vurdere resultatoppgnåelse i form av ungskogpleieaktivitet. Kommunene, skogeiersamvirkene og Statsforvalteren satte i 2023 konkrete aktivitetsmål for ungskogpleie i den enkelte kommune og i fylkene som helhet. I 2025 var måloppnåelsen i begge fylker, og dermed totalt sett, på 70 prosent, opp fra 64 prosent i 2024. Økningen i ungskogpleid areal fra 2024 til 2025 var på 9,7 prosent, den samme økningen som året før. Det går langsomt i riktig retning.

Det varierer fra år til år hvor ungskogpleieaktiviteten er størst og hvilke kommuner som er nærmest aktivitetsmålet. I år var det tre kommuner som nådde målet eller var nær ved å nå målet. Av dem hadde én kommune 160 prosent måloppnåelse og 121 prosent aktivitetsøkning fra året før.

Det synes å være noe tilfeldig hvor aktiviteten er størst fra år til år. Prosjekter og lokale initiativ ser ut til å ha en kortvarig effekt. Utfordringen er å løfte aktiviteten varig. Kontinuerlig, felles oppmerksomhet og innsats fra både skogeierorganisasjoner, entreprenører, skogeiere og offentlig forvaltning over tid må til for å klare det.

Skogbrukets infrastruktur - skogsveier

Spesielle utfordringer for skogsbilveinettet er fortsatt å ombygge veier, både stor nok andel av veinettet og kvalitet på ombyggingen. Vi har siden 2010 hatt profesjonelle veiplanleggere som lager byggeplaner av høy kvalitet og legger vekt på utskifting av gammel veikropp med sprengt fjell i forsterkings-, bære- og slitelag. Dette gir robuste veier som tåler intensiv transport med tømmerbiler, er motstandsdyktige mot nedbør og flom, har kraftig reduserte framtidige vedlikeholdskostnader og er varige veier for framtiden. Utfordringen nå er økt kostnadsnivå, sammen med mindre tilgjengelig tilskudd for nødvendig støtte til planlagte veiprojekter. Risikoen er at det blir valgt enklere og mindre solide og varige løsninger som ikke gir samme fordeler som ved bruk av sprengt og knust fjell i veikroppen.

I tillegg ble bruprojektet for Vestfold og Telemark avsluttet i 2025, der samtlige bruer i fylkene har blitt inspisert, og etterspørselen etter tilskudd til ombygging av eldre bruer vil øke.

For gjennomføring av etterspurte og nødvendige tiltak på skogsveinettet, er tilgjengelig tilskuddsmengde rundt en tredjedel av behovet.

Planer og tiltak for bedre resultat og måloppnåelse for bruk av tilskudd til skogsveier er følgende:

- Økt vekt på detaljer i byggeplaner for mht. byggekvalitet, soliditet og hensyn og motstandsevne mot flom, ras o.l.
- Utarbeidet og sendt kommunen nytt forslag til retningslinjer for prioritering av tilskudd med behov for økt differensiering av tilskuddene til de enkelte

veiprosjekter

- Prioritering av tilskudd til helårs bilveier som planlegges bygd og ombygd med sprengt fjell
- Prioritering av tilskudd til utskifting av bruer med ny bru der rapport fra bruprosjektet tilsier dette
- Prioritering av tilskudd til strekningsvis og punktvis utbedringer der dette planlegges solid og varig, og der veien ellers holder tilstrekkelig standard
- Fordele tilskudd til kommunene der prosjekter er klare for tildeling i den enkelte kommune, eller er i ferd med å bli klargjort innen kort tid
- Tett oppfølging av kommunenes behov og tildelinger av tilskudd, sjekk av kommunenes underveisbefaringer under bygging, sjekk av regnskap ved sluttutbetaling og resultatkontroll

Skogsdrifter med taubane, hest o.a.

Det er et økende behov for å drive ut tømmer i bratt og vanskelig terreng, spesielt i Telemark. Flere hogstanalyser viser en stor og økende tilvekst i bratte områder.

Økonomiske virkemidler i skogbruket (forvaltning, resultatoppnåelse)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kommuner i fylket	Tilfredsstillende (antall kommuner)	Med mulighet for forbedringer (antall kommuner)
Infrastruktur (skogsveier mm)	23	20	4
Skogkultur	23	7	16
Miljøtiltak	23	7	0

Infrastruktur: Kommunene er nøye med rett tilskuddsgrunnlag og kontroll av regnskap og bilag før utbetaling av tilskudd og følger opp krav om byggeplaner, underveisbefaringer og resultatkontroll godt. Enkelte kommuner har behov for forbedringer av vedtak og oppfølging av søkere om tilskudd. SFVT kan bidra med fagsamlinger med temaet og utarbeide eksempler på vedtak, retningslinjer, kontrollrapporter mv. Skogkultur: De aller fleste kommunene har gode rutiner og god forvaltning. Kun kommuner som har nådd 85 % eller mer av aktivitetsmålet har fått "tilfredsstillende". Miljøtiltak: Antall kommuner i fylket er satt til antall kommuner som hadde saker i ordningen i 2025. Totalt ble det utbetalt kr 1 363 284 i Vestfold og Telemark.

Økonomiske virkemidler i skogbruket (opplæring/oppfølging)

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Tiltak økonomiske virkemidler skogkultur	Kompetansesamling om ungskogpleie for alle kommuner, tømmerkjøpere og skogeiersamvirker i Vestfold og Telemark i juni. Digitale møter (månedlig "skogfundsprat") med utveksling av erfaringer og deling av tiltak til inspirasjon mellom kommunene. Flere kommunale rentemiddelprosjekter for økt ungskogpleieaktivitet. Statsforvalteren har deltatt i skogdag om ungskogpleie i regi av Skogselskapet i Vestfold. Ungskogpleie var tema i "Skogtunet" på Dyrsku'n.
Tiltak økonomiske virkemidler infrastruktur	I 2025 er det blitt gjennomført fagsamlinger på Teams med tema prioritering og resultat ved bruk av tilskudd til skogsveier, gjennomført møter med kommuner med veiledning i bruk av ØKS, bruk av byggeplaner og krav til vedtak og føring i ØKS for veiprosjekter med tilskudd, befaring sammen med kommuner i forbindelse med rådgivning og kontroll for effektiv bruk av tilskuddsmidler, kontroll av byggeprosessen under bygging og gjennomgang av regnskaper for enkeltprosjekter. For 2026 har vi planlagt samlinger på Teams prioritering av tilskudd til veier, bruk av ØKS og vedtak etter landbruksveiforskriften. Vi har også planlagt fagsamling i felt med tema byggekvalitet og planlegging av veier for motstandsdyktighet mot flom, ras og for bruk gjennom hele året.
Tiltak økonomiske virkemidler miljøtiltak	Kommuner som er ferdig eller er i gang med nytt skogbruksplanprosjekt, har fått veiledning og informasjon om søknadsmuligheter, samt opplæring i hvordan søknaden registreres i fagsystemet ØKS.

3.1.1.11 Bærekraftig landbruk

Overordnet mener vi at vi er på god vei mot et mer bærekraftig landbruk. Regionalt miljøprogram (RMP) og relevante tilskuddsordninger er viktige verktøy for å stimulere til at gård- og skogbrukere tar gode valg og utvikler seg i en retning som er i tråd med FN's bærekraftsmål. Vi er bindeledd mellom næringen, forsknings- og undervisningsmiljøet, offentlige aktører og forbrukere og kan se helheten og sammenhenger i systemet. Med denne kunnskapen har vi mulighet til å adressere utfordringer og problemstillinger i landbruket, ha en helhetlig tilnærming, og vi kan iverksette tiltak som bringer oss nærmere måloppnåelse.

I arbeidet mot et miljømessig bærekraftig landbruk er det også viktig å inkludere de sosiale og økonomiske dimensjoner, og se sammenhengen mellom de tre dimensjonene. Jord- og skogbruksvirksomheter har en sosial verdi, spesielt i bygdene, og leverer spesifikke tjenester for samfunnet. I tillegg er en forsvarlig økonomi i primærnæringen viktig for å kunne bidra til miljømessige og samfunnsmessige tjenester. Landbruket har også en stor økonomisk ringvirkning.

I arbeidet med å utvikle landbruket bærekraftig støtter vi også på dilemmaer. Det som støtter opp under ett bærekraftsmål, kan virke negativt for et annet. Å balansere konsekvensene av tiltak på en kunnskapsbasert og målrettet måte er viktig, og er noe vi har hatt stort fokus på i utarbeiding av regionale miljøkrav i jordbruket som ble iverksatt fra 1. januar 2025.

Vi ser at stadig flere tar i bruk miljøvennlige tiltak på gården, etterspørsel etter tilskuddsmidler innenfor miljøområdet (for eksempel RMP, drenering, SMIL og KMP) er økende. Samtidig er vi bekymret for sårbarheten i beitenæringen. Et lavt antall beitedyr, og at det er få gårder igjen i noen områder påvirker bærekraften i landbruket negativt. Økt produksjon per arealenhet er noe vi ønsker å se mer på, både i et bærekraftsperspektiv og med tanke på matberedskap.

Vi vurderer at det er en stor vilje til omstilling til et mer bærekraftig landbruk, men at økonomien til gjennomføring kan være utfordrende.

Regionale miljøutfordringer (fra kapittel 3.1.6.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Virkemidler på miljøområdet bidrar til å opprettholde kulturlandskapet og redusere miljøbelastningen fra jordbruksdriften

Vårt regionale miljøprogram 2023-2026 er førende i prioritering og bruk av de økonomiske miljøvirkemidlene. I programmet er status, utfordringene og mulighetene beskrevet for forskjellige miljøtemaer i fylket.

Fra 1. januar 2025 gjelder forskrift om regionale miljøkrav i jordbruket for Vestfold fylke, og deler av Telemark. Forskriften gjelder for produsenter av korn og lignende, og potet- og grønnsaksprodusenter.

Regionale miljøprogram- (RMP)-tilskudd

I våre fylker kan det søkes om 34 forskjellige tiltak, fordelt over åtte miljøtemaer. Tabellen 'virkemidler på miljøområdet' viser fordeling av midlene brukt på de forskjellige miljøtemaene.

Årets ramme var på 96,3 millioner kroner, hvorav 25,9 millioner er øremerket tiltak mot avrenning til vann i Vestfold. I mars har vi publisert foreløpige satsene som var noe lavere enn årene før på grunn av usikkerhet om gjennomføring av vannmiljøtiltak etter innføring av forskrift om regionale miljøkrav, og generelt høy gjennomføringsgrad av tiltakene i 2024. Vi har økt satsene på drift av seter, i tråd med signalene fra jordbruksoppgjøret.

I 2025 har vi tilpasset tiltakene i «Miljøavtalen». Miljøavtalen er et tiltak i syv sårbare nedbørfelt som har store utfordringer med vannkvalitet. Miljøavtalen er en kombinasjon av tiltak som må gjennomføres på alt areal søker disponerer, innenfor definerte områder. Det er tiltak som reduserer erosjon, og tiltak som reduserer bruk av gjødsel (for eksempel skal det ikke benyttes fosfor ved delgjødsling av korn eller oljevekster, og høstkorn skal ikke gjødsles med mineralgjødsel om høsten).

Avrenning av jord og næringsstoffer til vassdragene er en stor miljøutfordring i Vestfold og nedre deler av Telemark, på grunn mye åpen åker og erosjonsutsatte arealer under marin grense. Mange vassdrag i jordbruksområdene har ikke god nok miljøtilstand. Denne utfordringen adresseres og prioriteres i stor grad i RMP. Jordbruksareal under marin grense er valgt ut som prioritert område for vannmiljøtiltak, og er gitt høyest tilskuddssatser i RMP.

Vi gir også tilskudd til 'Ingen jordarbeiding på flomutsatte arealer'. Tiltaket er ønskelig å ha med, selv om kartgrunnlagene våre ikke målretter tiltaket slik vi skulle ønsket. Vi anbefaler å prioritere utarbeiding av gode kart for flomutsatte jordbruksarealer.

I 2025 er høstkorn i mye større grad sådd direkte eller etter lett harving enn før. Det er også sådd mer fangvekster etter korn. At mer arealer har direktesådde vekster eller fangvekster om høsten veier opp at noe mindre areal har stubb om høsten, siden man ikke kan søke om begge deler. I tillegg har en del gårdbrukere valgt å så gras på arealer utsatt for erosjon.

Omsøkt antall meter med grasdekt kantsone i åker, og antall meter med grassdekte vannveier har økt både på kornareal og i radkulturer.

Tiltaket 'bruk av egenprodusert kompost' har økt i omfang og arealet har økt fra 16 000 daa til ca. 21 000 daa. Vi ser en liten nedgang i søknader til 'spredning av biokull', som var omsøkt for første gang i 2024. Det er en ulempe at det bare kan søkes tilskudd til biokull spredd på åpen åker.

Arealene med miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel har økt litt sammenlignet med 2024. Størstedelen av husdyrgjødsel på disse arealene blir spredd med tilførselslanger.

Det kom inn nesten 30 søknader om klimarådgiving, noe som er lavere enn forventet.

Tilskudd gitt til tiltak innenfor kulturlandskap, kulturminner og kulturmiljøer er relativt stabile over år.

Beiting av verdifulle jordbrukslandskap i innmark, beiting av verdifulle jordbrukslandskap i utmark, drift av bratt areal, slått av verdifulle jordbrukslandskap og drift av seter, er de mest omsøkte tiltakene.

For å kunne bidra til utfordringer tilknyttet til jordbruksareal og seterbruk i øvre deler av Telemark, er tilskudd til drift av bratt areal og setertilskuddet spesielt viktig. Disse tiltakene har derfor en relativ høy tilskuddssats. Antall setre som har søkt setertilskuddet er nå relativt stabilt.

Antall omsøkte meter med sone for pollinerende insekter har gått noe ned sammenlignet med 2024. Fra 2023 har vi tatt inn muligheten til å ha en tilgrensende kantsone som man skjutter for pollinerende insekter. Det er både i 2024 og i 2025 omsøkt omtrent 17 km til dette tiltaket.

Med tiltaket 'tilrettelegging av hekke- og beiteområder for fugl' gjør vi en innsats til å beskytte vipene, som er kritisk trua. Antall søknader er omtrent det samme som året før.

Vi har vært forsiktig med de foreløpige satsene vi publiserte, vi var usiker på hvordan de nye miljøkravene ville slå ut. Vi ser at de endelige satsene, for utbetaling i mars 2026, kan settes opp. Dette skjer i god dialog med næringen.

SMIL

Det er i 2025 tildelt midler til 234 tiltak og gitt tilsagn på ca. 24,9 millioner kr. Fordelingen i kroner mellom miljøtema forurensning og kulturlandskap ble i prosent 68/32 og i antall saker ble den 59/41

Signalene til kommunen jfr. vårt tildelingsbrev ved starten av året var at tiltak mot erosjon og flom skulle prioriteres i kommuner med utfordringer i forhold til vannmiljø. Tiltak rundt eutrofe innsjøer i Vestfold og generelt tiltak mot avrenning til Oslofjorden har høy prioritert. Alle de aktuelle kommunene har slike

tiltak som 1. prioritet i sine retningslinjer for SMIL 2023-2026.

Effekten av dette er at det er gjennomført flest tiltak og tildelt mest midler til tiltak mot avrenning til vann. I Vestfold og Telemark er ca. 19 millioner av midlene brukt til forurensningstiltak (72 prosent av midlene). Størst andel har gått til utbedring av hydrotekniske anlegg, deretter erosjonssikring i og langs vassdrag og til slutt andre tiltak mot avrenning til vann og vassdrag og flomdemping. Det er i tillegg gitt et tilskudd til et forsøksprosjekt i Tønsberg for uttesting av ulike naturbaserte rassikringstiltak (Rastadelva).

Innen tiltak i kulturlandskapet har det gått mest midler til kulturminner i form av istandsetting av verneverdige bygninger (21). Det er en stor og viktig kulturarv i gamle bygninger i kommunene i Vest-Telemark. Antallet tiltak som har mottatt tilskudd har de siste åra vært relativt stabilt. Tiltakene i selve kulturlandskapet som rydding og gjerding av gammel kulturmark er utført hovedsakelig på innmark. Tiltakene er spredt i begge fylker, men med hovedvekt på Telemark, hvor det også er stort fokus og behov for å holde arealer i drift.

For å sikre god forvaltning og måloppnåelse må kommunal forvaltning sørge for saksbehandling av innkommende saker i god tid før Agros stenger i desember. I noen områder har det vært problemer med saksbelastning og prioritering om høsten. Vi vil i 2026 rette større oppmerksomhet på dette.

Drenering

Med bakgrunn i de økte tilskuddssatsene for drenering i 2023 tok interessen for å søke tilskudd seg betraktelig opp gjennom siste halvdel av 2023 og har holdt seg høy gjennom hele 2024 og 2025. Vi startet 2025 med et etterslep av søknader fra 2024 på ca. 15 millioner kroner. Med dette som bakgrunn rapporterte vi et behov for 45 millioner til drenering i 2025. Rammen vi ble tildelt var 16 millioner kroner, noe som var betraktelig under det vi vurderte behovet til. Etter at jordbruksoppgjøret ble vedtatt, ble den totale rammen økt til 26 millioner kroner.

Selv med denne økningen av midler, viste det seg fortsatt at rammen var alt for lav i forhold til det antall søknader som kom inn. Dette medførte en streng prioritering, som resulterte i uro og misnøye både i kommunene og blant gårdbrukere.

Ifølge tildelingsbrevet for 2025, og som forskriften tilsier, ble det understreket at kommuner med mye korn-, grønnsaks- og potetareal er prioritert. Vi har fått signaler fra kommunene som, med den strenge prioriteringen, har prioritert arealer med radkulturer over kornarealer. I tillegg har vi i noen tilfeller prioritert hastesaker, for eksempel på grunn av en kollaps av drenssystemet. I noen av Telemarks-kommunene er det også en betydelig andel fruktproduksjon. Her må det dreneres når fruktfeltene etableres, noe som kan gi stor etterspørsel etter dreneringstilskudd i noen kommuner enkelte år, og disse søknadene kan ikke settes på vent over lengre tid.

Prioriteringen av åpen åker-kulturer og frukt betyr at grasarealene er nedprioritert, og at noen kommuner i Telemark ikke har fått midler til drenering i 2025. Denne situasjonen er uholdbart over lengre tid, og har allerede ført til misnøye i grasdominerte områder hvor det også er et dreneringsbehov.

Jordbruksarealet i Vestfold fylke utgjør 19,5 prosent av fylkets totale areal, som er den høyeste andelen av alle fylker i landet, og utgjør 3,7 prosent av landets jordbruksareal. Vestfold dyrker 16 prosent av matkornet i Norge, og nesten en fjerdedel av grønnsaksarealene i landet ligger i Vestfold, med et stort potensial for ytterligere økning.

Vi vil, med bakgrunn i Vestfolds beliggenhet, understreke den betydning økt grøfting vil ha for økt matproduksjon, og hvor viktig grøfting er for å redusere avrenninga av næringsstoffer til de sårbare innsjøer og til Oslofjorden.

Tiltak i beiteområder

Vestfold og Telemark fikk 640 000 kr til fordeling. I tillegg ble det noe omfordeling av tidligere bevilgede midler. Det er behandlet 34 saker i 2025. Seks søknader er avslått, to er avvist og i 26 saker er det innvilget tilskudd. Totalt er det bevilget 788 338 kroner i 2025. De fleste søknadene kom inn i 2025, men det lå saker som ventet på midler fra både 2023 og 2024.

De siste årene har over 70 prosent av midlene gått til elektronisk overvåking. I 2025 har derimot en større andel gått til fornying og opprusting av gamle sanke- og skilleanlegg. Elektronisk overvåking har fått 60 prosent av tilskuddspotten, mens 40 prosent har gått til fornyelse av sanke- og skilleanlegg.

Regionale klima- og miljøprogrammidlene (KMP)

Vi mottok søknader for kr 1 443 850 i 2025. Vi har prioritert støtte til: Nibio: Demofelt og sikker tilgang på pollinatorfrø av norsk opprinnelse. NLR: Utnyttelse av biorest, veileder til avløpsslam, tilpasset dyrking til endrede klimaforhold, presisjonsgjødsling for redusert nitrogenavrenning, fangvekster i korn, fangvekster i potet, fangvekster i grønnsaksproduksjon, bekjempelse av hønsehirse i kornproduksjon, gårdskompostering, målretta beitebruk, agronomiske tiltak som reduserer avrenning. Skjærgården gartneri: Gojord-dagen i 2026, med omvisning og fagseminar.

Vi har prioritert søknader som kan bidra til agronomiske tilpasninger til endret klima, formidling av tema knyttet til jordhelse, mer kunnskap om fangvekster og særlig i åkerkulturer og bedre ressursutnyttelse av biorest og mineralgjødning.

Virkemidler på miljøområdet (andel)

Miljøtema	Andel av de regionale miljøtilskuddene
Friluftsliv	1 %
Kulturlandskap	6 %
Biologisk mangfold	4 %
Kulturminner og kulturmiljøer	4 %
Avrenning til vann	49 %
Utslipp til luft	8 %
Jord og jordhelse	22 %
Plantevern	2 %
Miljøavtale og klimarådgiving	4 %
Sum	100 %

Fordeling er inkludert Oslofjordtillegg, og beregnet med foreløpige satsene RMP

Miljøvirkemidlene (fra kapittel 3.1.6.2.1.2 i TB)
Rapportere på

Innholdet i miljøvirkemidlene er godt kjent for aktuelle søkere, landbrukets organisasjoner og kommuner.

RMP-tilskudd

På en egen nettside for RMP-tilskudd ble det før våronna lagt ut oversikt over RMP-tilskudd med oppdatert veiledningshefte.

Informasjon om dette ble sendt med en SMS med lenke til nyhetsbrevet 'info til bonden' til alle gårdbrukere i Vestfold og Telemark i starten av april. 'Info til bonden' er et informasjonsskriv som blir sendt med SMS til alle som søker produksjonstilskudd. I slutten av juni ble det sendt ut en ekstra 'info til bonden' med informasjon om økt foreløpig sats på tiltak.

I slutten av september ble det sendt ut en 'info til bonden' med informasjon om blant annet søknadsfristen. I tillegg ble informasjonen om årets søknadsomgang publisert på grontfagsenter.no, som er fylkets informasjonskanal i regi av Bondelagene i Vestfold og Telemark.

Kommunene ble gjort oppmerksomme på alle nyhetene relatert til årets RMP tilskudd gjennom nettsiden for kommunal landbruksforvaltning, med ukentlige nyhetsbrev. Vi har gjennomført informasjonsmøter om RMP-tilskuddet, både på teams og fysisk. Og vi har sendt ut et eget saksbehandlingsrundskriv til kommunene.

Med faglaga har vi hatt flere møter for å fastsette foreløpige og endelige tilskuddssatser.

Noen kommuner har i samarbeid med lokale bondelag hatt informasjonskvelder for utfylling av RMP søknaden.

SMIL

SMIL har vært tema på to kompetansesamlinger for kommunene, og føringene med tanke på tiltak mot avrenning til vassdrag og Oslofjorden er vektlagt. Det ukentlige nyhetsbrevet til kommunene blir også brukt til info om SMIL. Noen kommuner sender ut egen info om SMIL til gårdbrukerne.

Drenering

Vår nettside har en egen side om dreneringsordningen. Kommunene ble informert gjennom nyhetsbrevet for kommunal landbruksforvaltning og på to kommunesamlinger.

Tiltak i beiteområder

Det har vært to kompetansesamlinger for kommunene sammen med SMIL og RMP der vi går gjennom bruken av midlene, krav til ordningen og og annen gjennomgang av ordningen. Kommunene orienterer selv sine produsenter om ordningen.

Klima- og miljøprogrammidlene

Tidlig i januar åpnet vi søknadsomgangen for de regionale klima- og miljøprogrammidlene. Det ble publisert på våre nettsider som en nyhetssak, og det ble formidlet i nyhetsbrevet til kommunene. I tillegg blir det publisert en nyhetssak på grontfagsenter.no. NLR blir direkte kontaktet om programmet. På nettsidene er målene, faglige prioriteringer, og målgruppe beskrevet. I tillegg blir også retningslinjene for ordningen publisert.

Innholdet i miljøvirkemidlene (andel)

Betegnelse på rapporteringskrav	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Hvor stor en andel (%) av PT søkere søkte RMP	52	52	52	51	56	60	57

Innholdet i miljøvirkemidlene (vurdering)

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak gjennom RMP har vært stabilt, stigende eller synkende de siste fem år.	Omfanget av utførte miljøtiltak har vært stigende for alle miljøtemaene, og de fleste tiltakene. Spesielt tiltakene som bidrar til mindre avrenning til vann har økt betydelig over flere år. Antall seter i drift er stabil 2025 sammenlignet med 2024, men det har vært en nedgang i årene før.
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak gjennom SML har vært stabilt, stigende eller synkende de fem siste år.	Omfanget av utførte miljøtiltak gjennom SML har vært stigende, som henger sammen med midlene som er bevilget
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak gjennom KMP har vært stabilt, stigende eller synkende de fem siste år.	Antall prosjekter er stabile, som henger sammen med tildelte midlene som var likt i 2025 som i 2024.
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak gjennom øvrige miljøvirkemidler har vært stabilt, stigende eller synkende de fem siste år.	Omfanget av omsøkt areal som skal dreneres er stabil, men behov for å dreneres er fortsatt stor. Tilskuddsrammen har ikke økt i en grad som gjør at flere søknader kan bevilges. Det er et større behov for tiltak i beiteområder enn det er midler til.
Gi en kort omtale av hvordan og i hvilken grad Statsforvalteren har bidratt til å gjøre ordningene kjent.	SF bruker kompetansesamlinger for kommunene aktivt for å sette dem i stand til å veilede gårdbrukerne godt. Både nyhetsbrev til kommunene og nyhetsbrev til gårdbrukerne blir brukt aktivt. SF har også egne nettsider for hver av tilskuddsordningene. Nettsiden "Grønt Fagsenter" som er landbruksportal for gårdbrukerne i VT blir brukt for å minne om miljøtilskudd og frister.

Veiledning av ny gjødselsbrukforskrift (fra kapittel 3.1.6.2.1.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal tilby kommunene veiledning om ny gjødselbrukforskrift og bistå Landbruksdirektoratet i å videreutvikle veiledningsmaterieell og støttesystemer for gjødselbrukere og kommuner.

Det har for oss vært viktig både å svare på spørsmål som dukker opp, samt å bringe videre til Landbruksdirektoratet problemstillinger for drøfting og avklaring. Den nye gjødselbrukforskriften oppleves som omfattende. I møte med den praktiske virkelighet, dukker det opp mange spørsmål og forhold som må avklares.

For å få satt gjødselbrukforskriften på kommunenes dagsorden, har vi fasilitert møtepunkter. I de ukentlige informasjonene til kommunene, har vi skrevet om den nye gjødselbrukforskriften. Dels annenhver uke, dels hver fjerde uke, har vi gjennomført miljøprat på Teams. Det skal være en uformell møteplass mellom kommunene og Statsforvalteren, hvor vi kan prate om miljøkrav og virkemidler, reise problemstillinger, svare på spørsmål, avdekke handlingsrom. Vi har også hatt møter med NLR, hvor kommunene har vært representert.

Alt dette tror vi har bidratt til å sette gjødselbrukforskriften på den kommunale dagsorden, samt å senke terskelen for å ta kontakt. Vi har fått mange henvendelser, gjort noen avklaringer, samt videreformidlet noen problemstillinger til Landbruksdirektoratet.

3.1.1.12 Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov

Tilskuddsordningene for lokal kompetanseutvikling i barnehage og grunnopplæring gir barnehage- og skoleeiere gode rammer for å vurdere, planlegge og gjennomføre kompetanseutvikling basert på lokale behov, i samarbeid med universitets- og høyskolesektoren. I 2025 deltar alle kommunene, fylkeskommunene og mange private barnehager og skoler i ordningene for kompetanseutvikling.

Rapportering og dialog med sektoren viser at arbeidet med systematisk kartlegging av kompetansebehov og felles analyse har bidratt til økt bevissthet om lokale utfordringer og prioriteringer. Dette arbeidet har også styrket samhandling på tvers av tjenester, barnehager og skoler, og bidratt til mer helhetlige tilnærminger til kompetanseutvikling. I tillegg har erfaringsdeling innenfor ordningene bidratt til etablering av gode nettverk mellom kommunene i fylkene. Vi vurderer samlet at ordningene bidrar til å styrke kompetansen hos ansatte i barnehage og skole, og dermed fremme utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov.

Barnehageeiere og skoleeiere har ansvar for å sikre at ansatte har nødvendig kompetanse for å fremme utvikling, læring og trivsel hos barn og unge. Dette inkluderer å ansette kvalifiserte lærere, pedagoger og andre fagpersoner som kan tilpasse undervisningen og omsorgen til barnas individuelle behov.

Gjennom årsrapporteringen for barnehager (BASIL) ser vi en tydelig økning i bruken av midlertidige dispensasjoner fra utdanningskravet for pedagogiske ledere i fylket. I perioden 2021–2025 har antallet midlertidige dispensasjoner tredoblet seg. I tillegg gir tallene grunn til bekymring knyttet til et betydelig antall barnehager som ikke har søkt om dispensasjon, til tross for at utdanningskravene ikke er oppfylt.

Sektoren melder samtidig at det har blitt mer krevende å rekruttere personale med riktig formalkompetanse enn tidligere, særlig til barnehagelærerstilling. Tidligere var dette en problemstilling som var mest fremtredende i kommuner med lavt befolkningstall, men nå melder også de folkerike kommunene om at de strever.

Denne utfordringen forsterkes av utviklingen i søkerallene til barnehagelærerutdanningen. Universitetet i Sørøst-Norge (USN) rapporterer, i likhet med flere andre utdanningsinstitusjoner, om vedvarende nedgang i søkerallene til barnehagelærerutdanningene, og har ledige studieplasser. Som et konkret tiltak for å bidra til rekruttering har samarbeidsforumene i begge fylker besluttet å prioritere tildeling av tilretteleggingsmidler til ansatte som tar arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning (ABLU) eller deltids barnehagelærerutdanning.

I 2025 har vi prioritert arbeid med spesialpedagogisk hjelp og barnehagemiljø. Det er iverksatt flere tiltak på området, slik det er beskrevet nærmere i

rapporten, jf. punkt 3.3.3.1.3.2 og 3.3.3.1.5.2. Samtidig ser vi at et betydelig antall barnehageeiere gjennom regional ordning søker midler til kompetansetiltak rettet mot temaet barnehagens psykososiale miljø og inkludering. Tiltakene er utviklet og igangsatt i partnerskap med USN. Erfaringene viser at samarbeidet mellom USN og barnehagene bidrar til styrket kompetanse knyttet til det psykososiale barnehagemiljøet og arbeidet med inkludering og tidlig innsats. Vi vurderer at den systematisk oppmerksomheten i 2025 på kompetansehevede tiltak knyttet til spesialpedagogisk hjelp, har bidratt til en positiv utvikling i kommunenes regelverksforståelse og praksis. I flere kommuner ser vi en tydelig styrking av samhandling og tverrfaglig forståelse gjennom arbeidet med kompetanseløftet. Dette gjelder spesielt samarbeidet mellom PP-tjenesten og barnehagene.

Det er stor interesse for deltagelse i kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis. Samtlige kommuner og begge fylkeskommuner deltar i ordningen. PP-tjenesten er representert i alle styringsgrupper. Det bidrar til at spesialpedagogisk kompetanse og systemrettet arbeid er tett koblet til utviklingen av tiltakene. Dette gir økt kvalitet i det forebyggende arbeidet, og styrker barnehagers og skolars evne til tidlig innsats og tilpasning innenfor fellesskapet.

I både Vestfold og Telemark fylkeskommuner er fagopplæringen inkludert i kompetanseløftet. Inkluderingen av fagopplæringen i fylkeskommunene, og samarbeidet med opplæringskontor og lærlingebedrifter, bidrar samtidig til at lærlinger får bedre støtte og oppfølging i opplæringsløpet. Vi vurderer at denne organiseringen legger godt til rette for kompetanseutvikling på tvers av sektorer og nivåer, og bidrar til økt inklusjon og bedre støtte rundt lærlinger og elever i fag- og yrkesopplæringen.

Når det gjelder desentralisert ordning, ser vi flere gode eksempler på at partnerskap har bidratt til kvalitetsløft for ansatte i skolen. Tønsberg kommune har fått oppmerksomhet og anerkjennelse for sitt arbeid med «Lekende lett skolestart,» som er et prosjekt som startet i august 2024 på fire pilotskoler. Prosjektet har som mål å legge til rette for barnestyrte lek og uteskole for førsteklasinger i halvparten skoletiden. Prosjektets erfaringer hittil viser at mer lek styrker selvstendighet og reduserer skolefravær og psykiske plager. Erfaringene dokumenteres av følgeforskning fra USN. Tønsberg kommune planlegger å utvide prosjektet til flere skoler, med mål om å integrere lek-basert læring som en fast del av første skolehverdag.

Et annet godt eksempel finner vi i en Vestfold-kommune hvor man har arrangert workshops for 200 lærere ved syv barneskoler, to timer to ganger i løpet av året. Den samme kommunen har organisert en halvdagssamling for alle ledere og lærere i kommunen med tema kunstig intelligens. Tilbakemeldinger viser at felles innsats med tilhørende tiltak, har gitt økt kompetanse i hensiktsmessig bruk av læringsbrett på barneskolene, økt kompetanse hos lærerne til å bruke kunstig intelligens hensiktsmessig og aldersadekvat og økt kompetanse blant ungdomsskolelærere om hensiktsmessig bruk av sekundære kilder på internett.

I Telemark har et nettverk av tre kommuner gjort et godt arbeid med utarbeidelse av kompetansepakker innen de fire områdene lesing og skriving som grunnleggende ferdigheter, adferd, matematikk og inkluderende språkmiljø.

Flere private skoler er med i desentralisert ordning, og blant disse finner vi flere gode eksempler på høy måloppnåelse og tilfredshet over tiltak som er igangsatt. Et eksempel er DELK- skolene (det evangelisk-lutherske kirkesamfunn), som jobber i nettverk i Vestfold og Telemark. Tilbakemeldingen fra DELK-nettverket er at de har oppnådd økt bevissthet på synliggjøring av skolenes egenart og profil, mest som et overordnet prinsipp, men også konkret med tanke på planarbeid, vurderingsarbeid og sosialpedagogisk arbeid.

Et annet eksempel i Telemark er at Montessori-skolene har etablert seg i et eget nettverk. De har jobbet med læreplan for Montessoriskolen.

Et tredje eksempel er Telemark toppidrett, som deltar i nettverk med sine tre skoler og har et prosjekt med tre års varighet. Nettverket arbeider kollektivt med utvikling av vurderingspraksisen ved de tre skolene. Tiltakene har bidratt til en mer praktisk opplæring.

GSI-tallene for høsten 2025 viser at av totalt 4 300 årsverk i grunnskoler i Vestfold og Telemark, blir ca. 116 årsverk til undervisning gitt av undervisningspersonale som ikke oppfyller kompetansekravene for tilsetting, jf. opplæringsloven § 17-3 og privatskoleloven § 4-2. Av totalt 5 345 lærere i fylkene er det 215 lærere som ikke oppfyller kompetansekravene for tilsetting.

Fra høsten 2025 fikk 396 lærere tilbud om videreutdanning gjennom strategien Kompetanse for Kvalitet. Dette er en reduksjon fra høsten 2023 og høsten 2024 hvor henholdsvis 526 og 440 lærere fikk godkjent videreutdanning gjennom strategien.

Vi hadde fra høsten 2025 tre kommuner med i oppfølgingsordningen. En av kommune som deltar er en videreføring fra 2022-uttrekket. Sammen med veiledere fra KS Konsulent og USN har de gjennom forfasen i høst jobbet med å definere mål, planlegge tiltak, finne aktuelle kompetansemiljø for de kommende årene.

Vi hadde videre med fire kommuner i læringsmiljøprosjektet, to kommuner i pulje 8 med oppstart i 2024 og to kommuner i pulje 9 med oppstart i 2025. Også her har kommunene, sammen med veiledere fra Læringsmiljøsenderet, jobbet med kvalitetsutviklingstiltak basert på undersøkelser og kartlegginger for å avklare utviklingsområder og bevaringsområder. På generelt grunnlag er vår erfaring at arbeidsgruppene i de ulike puljene fungerer og veiledningen skjer på hver enkelt skole og barnehage.

Vi vurderer at det er tilfredsstillende måloppnåelse knyttet til vår innsats for at barnehage- og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel. Denne vurderingen bygger på de samlede aktivitetene og tiltakene som er gjennomført i 2025, og som er nærmere beskrevet i rapporten.

Kompetansetiltak i partnerskap med UH (fra kapittel 3.1.7.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommuner og fylkeskommuner utvikler og gjennomfører kompetansetiltak i partnerskap med UH.

I Vestfold og Telemark er alle kommuner og begge fylkeskommunen med i ordningene. Barnehage- og skoleeiere i Vestfold og Telemark har etablert partnerskap med flere universitets- og høyskole (UH)-institusjoner, og i enkelte tilfeller også på tvers av UH-miljøer. Erfaringene viser at dette gir økt kvalitet i tiltakene og styrker samordningen der ulike fagmiljøer bidrar inn i samme kompetansetiltak. Samarbeid mellom for eksempel Læringsmiljøsentret og Universitetet i Sørøst-Norge (USN) i flere kommuner er et godt eksempel på dette.

Alle ordningene har egne langsiktige planer som beskriver organisering, behovskartlegging og prosesser for utvikling og implementering av kompetansetiltak i partnerskap med UH. Disse planene bidrar til struktur, forutsigbarhet og kontinuitet i samarbeidet.

UH-sektoren er representert i samarbeidsforumene og i de regionale nettverkene innenfor alle ordningene. Disse foraene gir rom for å avklare kapasitet, rolleforståelse og prosesser i partnerskapene, og bidrar til at tiltak utvikles i fellesskap. Der partnerskapsarbeidet starter tidlig i prosessen, ser vi tydelig at tiltakene er bedre forankret i sektoren, og at det er felles eierskap til både mål og innhold.

Det kontinuerlige arbeidet med regionale nettverk, samarbeidsforum, vurdering av behovsmeldinger og oppfølging av rapportering har styrket den felles forståelsen av partnerskapsbegrepet. Vi vurderer at partnerskapene nå i større grad etableres i en tidlig fase, og at UH-institusjonene i økende grad organiserer seg internt for å møte de kravene et reelt partnerskap stiller.

Rapportering og evaluering er faste temaer i samarbeidsforumene. Tilbakemeldingene viser at partnerskapsarbeid kan være krevende for både barnehage- og skoleeiere og UH, men samtidig dokumenteres en tydelig utvikling i forståelse og praktisering av partnerskapsmodellen. Over tid har dette resultert i mer treffsikre tiltak og bedre samhandling.

Det fremheves også som en styrke at ordningene legger til rette for langsiktig arbeid. Over tid ser vi at partnerskapene utvikler et mer presist språk for behov og mål, basert på økt innblikk i teori, forskning og praksisnær implementering.

Parallelt med det ordinære arbeidet med behovsmeldinger for 2025 har vi arbeidet systematisk med å forberede og gjennomføre overgangen til en ny ordning for kompetanseutvikling i barnehage og skole. Vi har brukt møtene i samarbeidsforumene og regionale nettverk aktivt til å drøfte innholdet i gjeldende og kommende forskrift, og til å skape en felles forståelse av hva det innebærer å arbeide i partnerskap basert på lokale behov.

Arbeidet med overgangen har hatt særlig vekt på å styrke rolleforståelse, ansvar og forventninger mellom barnehage- og skoleeiere, UH-sektoren og Statsforvalteren. Gjennom dialog i samarbeidsforum og regionale nettverk er det lagt til rette for en felles forståelse av regelverk og intensjoner, samt for at pågående og planlagte tiltak kan tilpasses den nye ordningen uten tap av kvalitet eller framdrift. Blant annet har det gjennom hele høsten, via møter, høringer og innspill, blitt arbeidet målrettet med hvordan begrepene partnerskap og samskaping skal omtales og forstås i de nye langsiktige planene for hvert av fylkene. Dette arbeidet har bidratt til god dialog om hva som kjennetegner ønsket praksis for partnerskap, og hvordan partene skal gå frem i det videre arbeidet. Begge de langsiktige planene fra 2026 inneholder nå en tydelig definisjon av hva partnerskap skal kjennetegnes av. Vi vurderer at denne tilnærmingen har bidratt til økt trygghet i sektoren, videreføring av gode strukturer for samarbeid og et godt grunnlag for implementering av ny forskrift.

Samlet sett vurderes det at vi gjennom disse tiltakene har lagt til rette for kompetansetiltak i partnerskap, der barnehage- og skoleeiere utvikler og gjennomfører kompetansetiltak i partnerskap med UH, i tråd med lokale vurderinger av kompetansebehov og ordningenes intensjoner.

Tiltakene i Kompetanseløftet sees i et tverrsektorielt perspektiv (fra kapittel 3.1.7.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Tiltakene i Kompetanseløftet sees i et tverrsektorielt perspektiv hvor PP-tjenesten og andre relevante støttetjenester er inkludert

Alle kommunene og fylkeskommunen i Vestfold og Telemark deltar i 2025 i Kompetanseløftet, enten som tidligere pilotkommuner eller gjennom puljene som har startet opp i perioden 2020–2024.

I begge fylkene er PP-tjenesten representert i samarbeidsforum gjennom PPT-ledere på både kommunalt og fylkeskommunalt nivå. Deltakelsen fra leder for PP-nettverket har vært viktig for å sikre at PP-tjenestens stemme inngår i strategiske vurderinger, og for å legge til rette for bedre informasjonsflyt og samhandling mellom samarbeidsforumet og PP-tjenestene lokalt.

Rapporteringen viser at PP-tjenesten er inkludert i arbeidet i samtlige puljer. I tillegg melder mange kommuner om bred involvering av øvrige relevante støttetjenester, som helsestasjon, skolehelsetjenesten, barnevern og andre tjenester innenfor oppvekst- og velferdsområdet. Kommunale eiere og fylkeskommunen har også lagt til rette for at private barnehager og skoler deltar i tiltakene, og rapporteringen viser at de fleste private barnehagene og skolene i fylkene er omfattet.

Alle puljer i Kompetanseløftet tar utgangspunkt i en systematisk kartlegging og analyse av lokale behov før tiltak settes i verk. Vi er tett på sektor gjennom jevnlig møter og dialog, og erfaringene viser at dette grundige forarbeidet bidrar til god forankring og mer treffsikre tiltak. Vi har i denne sammenhengen vært tydelig på betydningen av at kompetansetiltakene sees i et tverrsektorielt perspektiv, og at PP-tjenesten og andre relevante støttetjenester involveres tidlig og aktivt i prosessene. Denne tilnærmingen har bidratt til at PP-tjenesten har vært involvert i de fleste tiltakene, blant annet

fordi de også har deltatt i kartleggings- og analysearbeidet.

I tillegg ser vi i rapporteringen fra partnerskapene at flere kommuner rapporterer at Kompetanseløftet ses i sammenheng med kommunens øvrige utviklingsarbeid på oppvekstområdet, blant annet knyttet til implementering av barnevernsreformen/oppvekstreformen og arbeidet med kommunale planer for forebygging av omsorgssvikt og utvikling av atferdsproblemer. Dette understøtter målet om en mer helhetlig og forebyggende innsats for barn og unge.

Til slutt ønsker vi å fremheve at vi i arbeidet med å forberede overgangen til ny forskrift, har vært særlig opptatt av å sikre at partnerskapene har et tydelig tverrsektorielt perspektiv, der PP-tjenesten og andre relevante støttetjenester er inkludert.

Gjennom hele høsten har det, via møter, høringer og skriftlige innspill, blitt arbeidet målrettet med hvordan partnerskapene kan ivareta et tydelig tverrsektorielt perspektiv. Dette arbeidet har hatt særlig vekt på å sikre at PP-tjenesten og andre relevante støttetjenester inngår som en integrert del av kompetansetiltakene. I tillegg har vi tidlig i prosessen formidlet at PP-tjenesten fortsatt skal være representert i samarbeidsforumene gjennom PPT-leder for å sikre kontinuitet, god forankring og et tydelig tverrsektorielt perspektiv i det videre arbeidet.

Resultatet av dette arbeidet er at begge de langsiktige planene inneholder nå en konkret beskrivelse av hvordan det tverrsektorielle perspektivet skal ivaretas i praksis. Det er også besluttet en overgangsfase på tre år knyttet til implementeringen av disse føringene. Når det gjelder fordeling av midler til spesialpedagogikk og inkluderende praksis for 2026, har samarbeidsforumene i begge fylker besluttet at 20 prosent av midlene skal avsettes til tiltak av mer tverrfaglig karakter.

Vi vurderer at tiltakene våre har hatt effekt, og at de har bidratt til styrket lokalt samarbeid om utvikling, organisering og gjennomføring av tverrsektorielle kompetansetiltak, slik det også fremkommer gjennom rapportering fra kommunene. Videre vurderer vi at arbeidet er forankret i etablerte strukturer og forventes videreført etter at ny forskrift trer i kraft fra 2026.

Statsforvalter skal støtte og veilede kommunene i oppfølgingsordningen (fra kapittel 3.1.7.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner i oppfølgingsordningen jobber med målrettede tiltak basert på analyser av utfordringer og behov for å bedre læringsmiljøet og læringsutbyttet for barn og unge.

2022-uttrekket

I puljen som ble avsluttet sommeren 2025 hadde vi kun med en kommune. Vi har fulgt opp Hjordal kommune primært gjennom løpende dialog med kommunalsjef oppvekst, samt deltatt i styringsgruppemøter. Vi har behandlet søknader fra kommunen og påsett at disse er i tråd med ordningens intensjon. Spesielt i forfasen og tidlig i tiltaksfasen var det viktig med tett dialog med det valgte universitets- og høyskole (UH)-miljøet. Hovedansvaret for utviklingsarbeidet ligger hos skoleeier og UH, men vi ser at Statsforvalteren har en viktig koordinerende rolle.

Hjordal kommune har, sammen med lokal UH, jobbet godt med tiltakene i oppfølgingsordningen. Selv om vi vurderte at kommunen jobbet godt og har oppnådd utvikling på flere områder, tydet flere av den tilgjengelige statistikken på at det var behov for tiltak.

Siden kommunen er forholdsvis liten (121 elever pr. 1.10.2025) er det meste av statistikken enten unntatt offentligheten eller har svært stor usikkerhet. Dette gjør det vanskelig å vurdere utviklingen i kommunen basert på tilgjengelig statistikk.

Viktig satsingsområder vurderer vi har vært arbeidet de ansatte har hatt med å utvikle inkluderende og variert undervisning, styrke profesjonsfellesskapet og sikre at alle elever opplever mestring. De har utviklet en felles matematikkplan fra barnehage til 10. trinn, og barnehagene har hatt kompetanseheving innen antall, rom og form, lesekultur og foreldresamarbeid. Kommunen har også jobbet med tiltak som flerspråklighet, dysleksivennlig praksis, intensiv opplæring og bedre rutiner for nytilsatte.

Hjordal skriver at de opplever at elevene viser økt motivasjon og trivsel, og at ansatte prøver ut flere metoder og samarbeider bedre. Kommunen vurderer at retningen nå er god og at grunnlaget for videre utvikling er styrket, og dette tar de med seg når de viderefører deltakelsen i oppfølgingsordningen en periode til.

2025-uttrekket

Vi rekrutterte inn kommunene Seljord og Notodden til 2025-puljen av oppfølgingsordningen, samt at Hjordal kommunene fra 2022-puljen videreførte sin deltakelse i ordningen.

Flere av kommunene reagerte imidlertid på at rekrutteringsfasen er meget kort og hektisk. De opplever at de i løpet av noen få uker både må få informasjon om bakgrunnen for uttrekket, rammene for ordningen og resultatene i datasettet, for så i løpet av kort tid å måtte ta stilling til deltakelse.

Kommunene er positive til at det er et års forfase for å analysere situasjonen og finne fram til riktige tiltak i samarbeid med riktig kompetansemiljø. Vi har i tett dialog med kommune, UH og annet kompetansemiljø (KS-konsulent) inngått avtale om forfasen i skoleåret 2025/2026

Hjordal:

Hjordal kommune er fornøyd med oppfølging fra KS-Konsulent. Vi deltok i styringsgruppemøte hvor det ble drøftet pågående utviklingsarbeid og veien videre. Vi vurderer at arbeidet ledes målrettet og at fremdriften preges av motiverte deltakere. KS-Konsulent bekrefter dette inntrykket.

Notodden:

Notodden kommune har samarbeidet med Universitetet i Sørøst-Norge. Vi har vært i kontakt med kommunen og avtalt et møte for å bli oppdatert på arbeidet med oppfølgingsordningen.

Seljord:

Seljord kommune er fornøyd med oppfølging fra KS-Konsulent. Vi har deltatt i evalueringsmøte hvor agenda var å oppsummere analyser av gjennomført kartleggingsarbeid. På grunn av foreslått kutt i oppvekstsektoren for 2026, ble det avtalt nytt evalueringsmøte i januar 2026. Vi vil prioritere oppfølging av videre fremdrift for å finne gode løsninger.

Prioritering av skole- og barnehagemiljø og individuell tilrettelegging/spesialpedagogisk hjelp (fra kapittel 3.1.7.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal prioritere barnehage- og skolemiljø og individuell tilrettelegging (opplæringsloven §11-4 flg.) og spesialpedagogisk hjelp i sitt arbeid. Disse prioriteringene skal være førende for statsforvalters arbeid innenfor kompetanseutvikling. Statsforvalterne skal gjøre risikovurderinger av barnehageeiers og lokal skolemyndighets forutsetninger for å løse sine oppgaver og arbeide målrettet for å styrke barnehageeiers og lokal skolemyndighets kompetanse ved behov.

Barnehage

Barnehagemiljø og inkludering er områder som både barnehagemyndighetene og barnehagene arbeider aktivt med. Stram kommuneøkonomi og rekrutteringsutfordringer bidrar samtidig til å gjøre arbeidet mer komplekst.

Vi gjennomfører systematiske risiko- og sårbarhetsanalyser av barnehagemyndighetenes forutsetninger for å ivareta sine oppgaver. Analysene danner grunnlag for målrettet veiledning, kompetanseheving og tilsyn. Deltakelse på relevante arenaer og jevnlig kontakt med barnehagemyndigheter og barnehageeiere gir ytterligere innsikt i utviklingen av kompetanse i kommunene.

På bakgrunn av disse vurderingene har våre prioriteringer i 2025 vært rettet mot barnehagemiljø og spesialpedagogisk hjelp, herunder kompetanseheving, veiledning og tilsyn. Nærmere omtale av prioriteringene og det gjennomførte arbeidet fremgår av punkt 3.3.3.1.3.2 om psykososialt barnehagemiljø og punkt 3.3.3.1.5.2 om spesialpedagogisk hjelp etter barnehageloven.

Samlet sett vurderer vi at vi arbeider systematisk og målrettet for å styrke barnehagemyndighetenes og barnehageeierens implementeringskapasitet, herunder både den faglige kompetansen og deres forståelse og praktiske anvendelse av regelverket.

Skole

I 2025 har vi i stor grad fortsatt prioritert veiledning knyttet til bestemmelser om individuell tilrettelegging og skolemiljø i ny opplæringslov. Vi vurderer at risikoen for manglende kompetanse knyttet til nytt lovverk fremdeles er relativt stor, og at dette er noe vi derfor må fortsette med i 2026.

Vi opplever stor pågang fra sektor når det gjelder spørsmål knyttet til regelverket om individuell tilrettelagt opplæring. Vi erfarer at det er enkelte bestemmelser og begreper som er spesielt krevende for mange PP-tjenester, skoleledere og skoleeiere. Når det gjelder regelverket for skolemiljø, veiledes det i stor grad i forbindelse med enkeltsaker og tilsyn.

Individuell tilrettelegging og skolemiljø har vært tema på ulike møtepunkter med kommuner og fylkeskommuner, i privatskolesamlinger, i møter med PPT og i digitale samlinger for skoleledere og skoleeiere i 2025. Veiledningen har handlet om det nye regelverket på generelt grunnlag, og mer spesifikt opp mot blant annet fysisk inngripen og problemformuleringer i skolemiljøssaker. Veiledninger knyttet til begge områder både på skole- og skoleeiernivå gjøres i stor grad også i forbindelse med enkeltsaker.

Vi har deltatt på styringsgruppemøter og fagdager i Læringsmiljøprosjektet sammen med kommunene vi har hatt med i pulje 8 og pulje 9 i 2025. Læringsmiljøprosjektet gir oss muligheten til å være tettere på utvalgte kommuner, skoler og barnehager. Vi ser også verdien av at PPT er koblet på her. Ved at også vi er aktive deltakere i både styringsgruppemøter og på fagdager, får vi innblikk i det arbeidet som gjøres i sektor, og vi får mulighet til å følge utviklingen.

Vi viser også til rapporteringspunkt 3.3.3.1.8.1.

3.1.1.13 Andre oppdrag

3.1.8.1. Kommunedialog

Vi har i 2025 hatt kommunesamtaler med syv kommuner. I disse dialogmøtene møter fra oss embetsledelsen og aktuelle avdelingsledere, og fra kommunene både politisk og administrativ ledelse. Som grunnlag for disse møtene har vi utarbeidet kommunebilder i det digitale verktøyet for embetene. Vi opplever at kommunebildene har bidratt til gode og strukturerte forberedelser til kommunesamtalene, både fra kommunenes side, som mottar et utkast til kommunebilde på høring i forkant av møtet, og fra vår side. Kommunebildene blir til slutt sendt til kommunene, men ikke å publisere på kommunebildets nettside.

3.1.8.2 Helhetlig krisesentertilbud

Vi har to krisesentre i Vestfold og Telemark. Disse ligger i Tønsberg og Skien, og blir drevet som et vertskommunesamarbeid med alle kommunene i Vestfold og Telemark, med unntak av Notodden som har inngått et tilsvarende samarbeid med Kongsberg.

Vi vurderer at krisesentrene har tilfredsstillende kompetanse, samt at de er tilgjengelige for kvinner, menn og barn som har behov for deres tjenester.

For å sikre at barn med lang reisevei til krisesenteret blir ivaretatt når det gjelder skole, barnehage og fritidsaktiviteter, initierte vi et egentilsyn med tolv kommuner på området i 2024. Dette har fortsatt i 2025. Vi har fortsatt oppfølging av tre kommuner etter dette tilsynet.

Vi erfarer at kommunene har hatt nytte av tilsynet, og at de nå i større grad erkjenner sitt ansvar for området.

Forebygging av vold og overgrep er et viktig tema og ivaretas spesielt gjennom vårt samarbeid med kompetansesentrene: R-Bup, RVTS og KoRus. Opptrappingsplanen og forebygging av vold og overgrep er også fast tema på den årlige "Handlingsplanfestivalen" som ble arrangert i november.

3.1.8.3 Kommunens ansvar knyttet til styring og ledelse av barneverntjenesten

Vi vurderer at barnevernledernetverkene i Vestfold og Telemark er velfungerende og virker etter sin hensikt. Nettverkene er en viktig arena for støtte, erfaringsdeling og kompetanseutvikling. Nettverkene gir oss verdifull innsikt i kommunenes utfordringer og utviklingsarbeid.

Vi vurderer at nettverkene bidrar til økt samarbeid på tvers av kommuner, utvikling av felles prosjekter og tiltak. Barnevernsledere gir tilbakemelding om at ledernetverkene oppleves som støttende og gir god hjelp i hverdagen.

I 2025 har vi prioritert temaer som økonomisk styring, bruk av avvikssystemer og hvordan ansatte aktivt anvender maler og retningslinjer i sitt arbeid.

Flere kommuner er avhengig av økonomisk støtte for å kunne delta på samlinger på grunn av svak økonomi i kommunene. Det er viktig at tilskuddene via belastningsfullmakten fortsetter.

Vi opplever at barnevernsledere ønsker involvering og engasjement fra kommunens ledelse. Politisk og administrativ ledelse i kommunene involveres både gjennom våre dialogmøter og arbeidet med kommunebildene, og er i de fleste kommuner mer engasjerte enn tidligere. Flere kommuner har hatt hyppige lederskifter, noe som vil kunne ha betydning for kvaliteten i tjenestene.

3.1.8.4 Barnevern: Læringsnettverk og kompetansehevingstiltak

Læringsnettverk

Vi har i 2025 delt ut alle tildelte midler til læringsnettverk, inkludert ekstramidler mottatt i perioden. Vestfold og Telemark har flere nettverk som har eksistert siden oppstart av ordningen.

På bakgrunn av rapportering, dialog og oppfølging av nettverkene vurderer vi at aktiviteter og prosjekter har stor nytteverdi for kommunene, og at de fører til økt kvalitet i tjenestetilbudene. Arbeidet i læringsnettverkene fører til flere kraftfulle og målrettede tiltak knyttet til den enkelte bruker. Nettverkene fungerer selvstendig, uten at vi må ha en sterk koordinerende rolle. Samtidig følges nettverkene opp ikke bare gjennom dialog og rapportering, men gjennom deltakelse på deres samlinger etter invitasjon fra nettverkene.

Vår vurdering er at læringsnettverkene i Vestfold og Telemark er godt etablerte, og at de bidrar til å utvikle tiltak med lokal tilpasning. Nettverkene og prosjektene bidrar til kontinuerlig utvikling på tvers av tjenester, med oppmerksomhet på implementering både internt i tjenestene og eksternt i kommunene. Læringsnettverkene har ført til økt samarbeid på tvers av kommunegrensene, også utover prosjektene. Tilbakemeldingen fra flere av nettverkene er at dette ikke hadde vært mulig uten stimuleringsmidlene. Flere av nettverkene har eller har hatt et utstrakt samarbeid med Bufetat og kompetansesentrene.

Vi har i 2025 hatt oppmerksomhet på å motivere kommuner som ikke har deltatt i læringsnettverk de siste årene, til å danne nettverk. Dette har ført til oppstart av et nytt læringsnettverk for to mindre tjenester.

Dialogmøter

Vi har gjennomført dialogmøter basert på konkrete ROS-vurderinger. Vi vurderer at disse møtene er en viktig arena for å løfte barnevernet sammen med kommuneledelsen. Møtene bidrar til å holde oppmerksomhet på at barnevernet er et kommunalt ansvar. Vi opplever stor interesse og engasjement fra kommunenes ledelse.

Dialogmøtene gir også rom for å styrke det tverrsektorielle samarbeidet. Forebyggende plan er alltid et sentralt tema. Vi mener at møtene gir god effekt i form av å skape felles forståelse, styrker samarbeidet og gir grunnlag for bedre planlegging.

Vi vurderer samtidig at det er behov for et fortsatt og kontinuerlig oppmerksomhet på kommuneledelsens ansvar, både for å sikre forankring og for å styrke det tverrsektorielle samarbeidet. Dette er særlig viktig i lys av hyppige lederskifter i flere kommuner.

Tjenestetøtteprogrammet

Vi har hatt én kommune med i tjenestetøtteprogrammet i 2025. Tilbakemeldingene fra deltakerne er gode, blant annet at programmet har gitt dem mulighet til å reflektere over egen praksis, samt at de ikke hadde kommet så langt i sin implementering av "trekanten" uten tjenestetøtteprogrammet.

Vi mener at det fortsatt er viktig med realistiske forventningsavklaringer med de ansatte. Forankring i kommuneledelsen og barnevernsledelsen er en forutsetning for å få til gode prosesser underveis.

Vi mener tjenestetøtteprogrammet har sin legitimitet. Det er gode foredragsholdere som setter programmet i sammenheng med eksempler fra arbeidshverdagen til barneverntjenesten. Likevel er det behov for en fornying av undervisningsmaterialet.

Veiledningsteam

Vi har ingen kommuner som har deltatt i veiledningsteam i 2025.

Lederutviklingsprogram

Det er ingen barnevernledere fra Vestfold og Telemark som så langt har meldt seg på lederutviklingsprogram i regi av Bufdir. Barnevernlederne gir tilbakemelding om at de allerede har deltatt på KS sitt lederutviklingsprogram eller tatt barnevernledelse på universitetet.

3.1.8.5 Rekruttering av fosterhjem i barnets familie eller nære nettverk

Tjenestene i Vestfold og Telemark jobber aktivt med rekruttering av fosterhjem i barnets familie eller nære nettverk. I dette arbeidet benyttes blant annet familieråd og aktivt rekrutteringsarbeid, ofte i samarbeid med andre deler av kommunen.

Vi har også i 2025, i samarbeid med Bufetat og deltakelse fra USN, gjennomført en erfaringskonferanse for ansatte i barneverntjenestene om rekruttering av fosterhjem i slekt og nettverk. Tilbakemeldingene fra deltakerne var at samlingen hadde stor nytteverdi, både i form av informasjon, erfaringsdeling og samarbeid på tvers av tjenestene.

Vestfold og Telemark har flere pågående læringsnettverk på fosterhjemsområdet, hvor rekruttering av fosterhjem i slekt og nettverk er et av satsningsområdene. I 2025 har to av nettverkene arrangert fosterhjemssamling for sine fosterhjem, fosterbarn og biologiske barn. Vi vurderer at samlingene bidrar til å skape positiv omtale og er en viktig del av rekrutteringsarbeidet.

3.1.2 Statlig virksomhet er godt samordnet på regionalt nivå

3.1.2.1 Gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge

Barnevernreformen stilte tydelige krav til kommunenes om helhetlige og koordinerte tjenester rettet mot utsatte barn og deres familier. Vi mener at kommunene har styrke samarbeid og samhandling internt. Samtidig ser vi at kommunene er opptatt av å levere gode tjenester til barn, unge og deres familier, herunder å utvikle og ta i bruk universelle tiltak.

Alle kommunene i Vestfold og Telemark har utarbeidet forebyggende plan som hjelpemiddel for samordning og samhandling for utsatte barn, unge og deres familier.

Vi har sett en positiv utvikling i Nav-kontorenes behandling av søknader fra barnefamilier. Barns behov blir i større grad kartlagt, og Nav-kontorenes vurdering av barnets beste har blitt mer synlig i vedtakene om økonomisk stønad.

Kommunenes arbeid med helhetlige tjenester understøttes av samarbeidsbestemmelsene i velferdstjenestelovgivningen. Samlet vurderer vi at kommunene har gode forutsetninger for å ivareta barn og unge med sammensatte behov på en helhetlig måte. Arbeidet knyttet til samarbeidsbestemmelsene er nærmere omtalt under rapporteringspunkt 7.3.2.10.

Kommunene i Vestfold og Telemark er svært ulike innbyggertall, og det er derfor variasjoner i hvor omfattende tiltaksvidden er i den enkelte kommune. Den økonomiske situasjonen i kommunene kan også utfordre handlingsrommet.

Gjennom kommunedialog og ulike former for rapportering ser vi at kommunene i Vestfold og Telemark over tid har arbeidet systematisk med å utvikle gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge.

Utviklingen kan ikke tilskrives én enkelt aktør alene, men må forstås som et resultat av samspill mellom kommunenes eget utviklingsarbeid, nasjonale føringer og støtte fra regionale aktører. Vi har understøttet kommunenes arbeid gjennom veiledning, kompetansehevende tiltak, kommunedialog og samordning av regionale aktører.

Vi har også vært pådrivere for en mer koordinert innsats i kommunene og har arbeidet aktivt med ulike tiltak, slik det er redegjort for under punkt 3.2.1.1.1.1.

Godt og samordnet tjenestetilbud i kommunene til utsatte barn og unge og deres familier (fra kapittel 3.2.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kvalitetssikret, kunnskapsbasert og samordnet tjenestetilbud i kommunene til utsatte barn og unge og deres familier

I embetets overordnede virksomhetsplan er ivaretagelsen av barn og unge et særskilt satsingsområde, på tvers av våre fagområder. Vår interne arbeidsgruppe for barn og unge er tillagt koordineringsansvaret. Dette er en tverrfaglig gruppe med representanter fra barnevern, helse- og omsorgstjenestene, sosialområdet, barnehage, skole og integrering.

Vi arbeider etter en strategisk plan med særlig oppmerksomhet på endringene i velferdstjenestelovgivningen knyttet til samarbeid, samordning og barnekoordinator.

Når det gjelder innføringen av barnevernreformen, erfarer vi at flere kommuner opplever kravene til tverrsektorielt samarbeid som krevende. Kommunens økonomiske situasjon er en utfordring i det forebyggende arbeidet, samt at befolkningen består av flere eldre. Flere kommuner uttrykker bekymring for at prioritering av helse og eldre kan gå på bekostning av forebyggende tiltak. På tross av dette ser vi likevel at mange kommuner lykkes med forebyggende arbeid. Dette understøttes også av evalueringen av barnevernreformen.

Vi deltar også i 0–24-forum for barn og unge, der vi utveksler informasjon og erfaringer med Statsforvalteren i Agder, Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus, RVTS Sør, KORUS Sør, RBUP, KS.

"Handlingsplanfestivalen" er et av tiltakene i samarbeidet som setter oppmerksomhet på kommunenes planer for psykisk helse, rus og vold, samt selvmordsforebyggende arbeid, samt handlingsplan mot vold i nære relasjoner.

Videre har vi samarbeidet med kompetansesentrene (KoRus, RVTS og RBUP) om å tilby implementeringsstøtte til kommunene i Telemark knyttet til veilederen psykisk helsearbeid barn og unge. Det er flere kommuner som gir uttrykk for behov for støtte, men det er likevel noe utfordrende å få alle kommunene med. Det er stor variasjon i tjenestetilbudene i fylkene.

Vi har også hatt samhandling mellom barnevern og helsetjenesten som ett av temaene på vår høstkonferanse for ledere innen helse- og omsorg, samt bidratt med informasjon om veileder i et webinar.

I januar 2025 undersøkte vi hvordan Nav-kontorene opplever samarbeidet med andre instanser. Nav-kontorene opplever at det samarbeides godt på tvers av tjenestene i kommunen, at det samlede tjenestetilbudet i økende grad er samordnet, og at det samarbeides godt i enkeltsaker.

Ved tildeling av tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene i Nav-kontoret, er prosjekter rettet mot barnefamilier prioritert.

I vår oppfølging av tilskuddskommunene vektlegger vi at innholdet i prosjektene ses i sammenheng med andre satsinger i kommunen. Vi forutsetter at Nav-kontorene samarbeider med andre instanser, og oppfordrer til at samarbeidet forankres i avtaler.

Vi arbeider med en rekke oppgaver som berører barn og unge. For å sikre dette arbeidet har vi etablert et barne- og ungdomspanel. Panelet består av åtte medlemmer i alderen 12–19 år. To av medlemmene er i tillegg representanter i fylkesberedskapsrådet.

Gjennom panelet bistår barn og unge oss med råd og erfaringer knyttet til ulike oppdrag. I 2025 har vi hatt følgende temaer:

- Tilsyn med kommunenes folkehelsearbeid rettet mot barn og unges psykiske helse
- Hvordan øke kompetansen i arbeidet mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold hos barn og unge
- Norges totalberedskap
- Fysisk inngripen i skolen
- Likestilling og gutters posisjon i skolen
- Psykisk helse og rus
- Kommuneøkonomi - konsekvenser for tjenester og tiltak til barn og unge

Se også vår rapportering under punkt 3.1.1.13 og 7.3.2.10.

3.1.2.2 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring

Vårt inntrykk er at den nasjonale tilsynskalenderen er kjent i kommunene og at den blir benyttet.

Tilsynsetatene tilstreber å registrere kommende tilsyn i tilsynskalenderen før hovedfristen 1. desember, men det er fremdeles en utfordring at statlige tilsynsmyndigheter har ulik planleggingshorisont. Kvartalsvise tilleggsfrister for registrering av tilsyn betyr i praksis at tilsyn blir registrert gjennom hele året. Dette gjør at målet om at de statlige tilsynsetatene og kommunene skal kunne ha oversikt over alle tilsyn tidlig på året, er vanskelig å nå.

Vår vurdering er likevel at utviklingen går i riktig retning og at tilsynene over tid har blitt bedre samordnet. Interne og eksterne tilsynsaktører møtes jevnlig og drøfter samordning.

De statlige tilsynsetatene, kontrollutvalgssekretariatene og kommunerevisjonen møtes i regionalt tilsynsforum tre til fire ganger i året. Dette er en viktig arena for samordning. Det legges til rette for deling av informasjon om tema for tilsyn i de ulike kommunene, som også kan bidra til mer målrettede tilsyn.

Vi vurderer at statsforvalterne har en viktig rolle i samordningen av statlige tilsyn, og at vårt arbeid bidrar til at tilsyn blir bedre samordnet og målrettet.

Forventningen om at tilsyn skal føre til læring og forbedring kommer tydelig fram i føringer fra overordnede tilsynsmyndigheter, og bidrar til at vi innretter våre tilsyn etter dette.

Vi har god dialog med kommunene før og under tilsyn, og vi gir veiledning i etterkant av tilsyn. God oppfølging av kommuner med lovbrudd bidrar til bedre læring og forbedring av tjenestene.

Den samlede tilsynsbelastningen for den enkelte kommune skal ikke være for stor. (fra kapittel 3.2.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Den samlede tilsynsbelastningen for den enkelte kommune skal ikke være for stor.

Vi sender tilsynsplanen til kommunene og fylkeskommunene på høring ved utgangen av januar hvert år. Vi fikk ingen innvendinger til planen som forelå i januar 2025.

Det kan være utfordrende for kommunene at ikke alle tilsynene er ferdig planlagt og lagt inn i tilsynskalenderen når planen sendes ut på høring i januar. Kommunene blir imidlertid oppfordret til å følge med på oppdateringer i tilsynskalenderen gjennom året.

Møtene vi har i det regionale tilsynsforumet for Vestfold og Telemark er lagt tett inntil oppsatte frister for å legge inn/oppdatere tilsyn i tilsynskalenderen. På den måten følger vi med på og vurderer belastningen for den enkelte kommune gjennom året.

Ved vurdering av tilsynsbelastningen for kommunene, ser vi blant annet på antall planlagte tilsyn i den enkelte kommune, sammenfall av tilsyn i tid, kommunens størrelse, hvilken del av kommunen som belastes, typen tilsyn og hvor ressurskrevende tilsynet er.

Vi følger med på forvaltningsrevisjoner som gjennomføres i kommunene. Dersom det hadde vært planlagt eller nylig gjennomført en forvaltningsrevisjon med et tema som vi planlegger å føre tilsyn med, ville vi vurdert å utsette eller ikke gjennomføre tilsynet i den aktuelle kommunen.

Ut fra vår kjennskap til kommunene i Vestfold og Telemark, vurderer vi at tilsynsbelastningen var på et akseptabelt nivå i 2025.

Tilsyn fører til læring og forbedring i kommunen. (fra kapittel 3.2.1.2.2.1 i TB)

Rapportere på

Tilsyn fører til læring og forbedring i kommunen.

På helseområdet har vi de siste årene hatt økt oppmerksomhet på at tilsyn skal føre til læring og forbedring i kommunene. I veiledning fra Statens helsetilsyn er tilsynsmetodene endret og kvalitetsforbedring er hovedoppmerksomhet. Dette er nå et sentralt tema i planlagte tilsyn, men det er også et tema etter hendelser i helsetjenesten som følges opp med tilsyn. I tilbakemeldinger etter gjennomførte tilsyn erfarer vi at kommunene opplever tilsynene som nyttige og at de fører til læring.

På oppvekstområdet er det intensjonen at tilsyn ikke bare skal være kontroll, men også en læringsarena. Målet er at kommunens ledelse og ansatte skal få en bedre forståelse for regelverket og bakgrunnen for eventuelle lovbrudd. Utover selve tilsynsprosessen legger vi opp til dialog med og veiledning av kommunene. Dette gjør vi blant annet gjennom samlinger, oppfølgingsmøter og løpende veiledning. Kommunene opplever at det er en lav terskel for å kontakte oss for veiledning og oppfølging etter at tilsynet er avsluttet. Det opplever vi som spesielt nyttig.

Særlig implementering av ny opplæringslov ser ut til å ha bidratt til en styrket regelverksforståelse hos kommunal skoleeier. På barnehageområdet vurderer vi at kompetansehevingen har ført til høyere kvalitet på kommunenes vedtak, spesielt knyttet til spesialpedagogisk hjelp.

Vi gjennomfører i perioden 2023-2026 fellestilsyn etter sivilbeskyttelsesloven (kommunal beredskapsplikt) og helseberedskapslovgivningen. De som øves skal underveis vurdere om det er mangler i planverket og om det man har er funksjonelt. Denne tilsynsformen involverer og gir oppmerksomhet om beredskap for flere deltagere gjennom øvingsøkten, og skaper et styrket refleksjonsgrunnlag for intervjuobjektene forut for intervjuene som deretter gjennomføres.

3.1.2.3 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer

Med økt oppmerksomhet på endringer i klima og målet om mer bærekraftig landbruksdrift, står arbeidet med å redusere utslippene, øke opptak av karbon og klimatilpasning sentralt i vårt arbeid. I tildelingen av klima- og miljømålene til regionale prosjekter er klimahensynet vektet høyt. En stadig større del av våre regionale miljøløsningsmidler brukes til klimatilnærket 'fangvekster'. Noen midler blir brukt til 'bruk av biokull', men mindre enn i fjor. Det er vanskelig å stimulere gårdbrukere til å ta i bruk mer biokull. Vi er med i prosjektene 'klimasmart bonde' i både Telemark og Vestfold, og bidrar i å dele informasjon om klimarelaterte tiltak.

I skogbruket er oppfølging etter hogst, med god foryngelse og ungskogpleie, de viktigste klimatilnæringene. Endret klima gjør det mer krevende å etablere skog som er stabil og motstandsdyktig, og treslagsvalg og tetthet har vært tema vi har utfordret skognæringen på. Vi har i 2025 deltatt i et forskningsprosjekt om skogskjøtsel i endret klima, hvor representanter fra ulike interessenter diskuterte hvilken skogbehandling som vil gi mest stabil og produktiv fremtidsskog, samtidig som ulike økosystemtjenester hensyntas. Vårt viktigste bidrag er å stimulere til tett nok foryngelse av riktige treslag og høy ungskogpleieaktivitet. Dette samarbeider vi med kommunene og næringen om. Resultatene fra resultatkartleggingen tyder på at tilstanden på foryngelsesflatene har negativ utvikling, mens ungskogpleieaktiviteten langsomt går i riktig retning. Statsforvalteren innsats i oppfølging av kommunene, formidling av informasjon og som bindeledd mellom forvaltning og næring er viktig for å oppnå ønsket utvikling.

Arealforvaltning

Klimahensyn er svært sentralt i arealplansaker. Vi spiller inn klimahensyn i våre høringuttalelser der det er relevant. I tråd med nasjonale føringer peker vi på behovet for reduksjon av klimagasser gjennom mobilitetsplanlegging, viktigheten av en tilpasning til et endret klima og at ivaretagelse av natur bidrar til både lagring av klimagasser, håndtering av klimaendringer og styrking av naturmangfoldet.

Kommunale klima- og energiplaner klimatilpasning og klimagassreduksjon (fra kapittel 3.2.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene er i gang med klimaomstilling, har redusert utslippene, og ivaretar klimatilpasning i planleggingen etter plan- og bygningsloven

I 2025 har vi hatt et økt oppmerksomhet på veiledning av kommunene i bruk av nye statlige planretningslinjer for klima og energi. Vi ser at kommunene i stor grad etterkommer mange av punktene i SPR-klima i sin planlegging etter plan- og bygningsloven. Samtidig ser vi også at det er behov for ytterligere veiledning knyttet til enkeltpunkter, særlig knyttet til fornybar kraftproduksjon, sirkulær økonomi og energieffektivisering og bruk av fjern- og

overskuddsvarme.

Flere kommuner har oppdatert eller revidert sine klimaplaner, og har ambisiøse klimamål. Noen kommuner har også forankret klimaarbeidet i kommunens øvrige virksomhet, slik som for eksempel i handlings- og økonomiplanen. Samtidig ser vi at kommunenes arbeid med klimaomstilling, reduksjon av klimagassutslipp og klimatilpasning i stor grad avhenger av tilgjengelig kapasitet til å jobbe med dette i kommunen, gitt i lys av den lange rekken av forventninger til kommunens arealplanlegging som skal ivaretas.

I 2025 gjennomførte vi et webinar i samarbeid med NVE for plan- og beredskapsmiljøene i kommunene om naturfare og klimatilpasning, med særlig søkelys på overvannshåndtering og flomproblematikk. Vi har fått gode tilbakemeldinger på at dette. I 2026 ønsker vi å fortsette å veilede kommunene på forebyggende tiltak for å sikre eksisterende infrastruktur mot nåsituasjonen og fremtidige klimaendringer, og ikke minst at det foretas helhetlige vurderinger og legges til grunn gode sikringstiltak og solide sikkerhetsmarginer ved nybygging.

3.1.2.4 Beredskap i en utfordrende sikkerhetspolitisk situasjon

Sikkerhetspolitisk krise og krig har vært den store overskriften for arbeidet vårt med kompetansebygging, forebygging og beredskapsforberedelser gjennom 2025. Temaet har hatt en plass i alt av store og små aktiviteter rettet mot både lokalt og regionalt nivå, fra ukelangt totalberedskapskurs til små egne webinar og ved å få inn programposter på ulike møteplasser.

NATO's 'Seven Baseline Requirements' har vært klare underoverskrifter i dette arbeidet, og det har vært jobbet mye med samtlige av dem. Alle syv er omfattende og krevende, og det er en klar utfordring at det er behov for samordning av dette arbeidet utover statsforvaltergrensene, da dette ikke kan avgrenses geografisk og ansvarsmessig og ikke potensielt påvirker samtlige kritiske samfunnsfunksjoner.

Vår største utfordring i dette arbeidet, både kunnskapsinnhenting, forebygging og beredskapsplanlegging, er at den samlede evnen til gradert informasjonsdeling og samhandling er svært begrenset.

Aksepten for at denne omstillingen i beredskapsarbeidet både er nødvendig og at det er omfattet av en viss hast oppleves i større og større grad å være på plass, men vilje alene er ikke nok. Det trengs også evne og avklarte forventninger.

Revisjon av underliggende planer (fra kapittel 3.2.1.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Forberedt på revisjon av underliggende planer til Nasjonalt beredskapssystem (NBS)

Embetet har gjennom 2025 deltatt med representant i undergruppe i regi av DSB og arbeidsutvalg i regi av alle embetene for å forberede og starte opp arbeidet med revisjon av SBS.

Utarbeidelse av internt og regionalt planverk for hendelser øverst i krisespekteret er ett av to fokusområder som det skal arbeides med våren 2026, slik at et utkast kan forankres i fylkesberedskapsrådsmøtet i juni. Planverket skal testes i øvelsene høsten 2026.

Beredskapsplanlegging (fra kapittel 3.2.1.4.1.2 i TB)

Rapportere på

Beredskapsplaner er øvet og oppdatert

Øving av beredskapsplaner har et stor oppmerksomhet i beredskapsarbeidet vårt. Øvelse for fylkesberedskapsrådet gjennomføres i minimum ett av de to faste møtene hvert år, og en økt med diskusjonsøvelse for krise- og beredskapsledelsen i kommunene er del av beredskapstilsynene vi gjennomfører. Begge deler gir viktig læring for oss med tanke på egen evne til utøvelse av samordningsoppdraget ved hendelser og kriser. Vi gjennomfører også sambandsøvelser med regionale samarbeidspartnere og kommunene månedlig. To av disse øvelsene er utdelt øvelser.

Egen kriseledelse og krisestab ble øvd særskilt høsten 2025 gjennom at vi som ett av to embeter deltok på Øvelse Digital2025, som gikk over to dager.

Vår regionale handlingsplan omfatter tiltak identifisert gjennom arbeidet med FylkesROS og gjennom øvelser og hendelseshåndtering. Sammen med vår strategiske plan for arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap i perioden 2024-2027, embetets Forventningsbrev til kommunene og beredskapsstabens Informasjonsbrev til kommunene og fylkesberedskapsrådet tydelig-gjøres våre prioriterte satsingsområder for styrking av totalforsvaret.

Sivil-militært samarbeid regionalt (fra kapittel 3.2.1.4.1.3 i TB)

Rapportere på

Styrket sivil-militært samarbeid regionalt

Kontakten med Forsvaret, primært våre to heimevernsdistrikter, har vært økende siden 2022, og det går normalt ikke en uke uten at vi har felles dialog eller aktiviteter. Begge heimevernsdistriktene har plass i fylkesberedskapsrådet og i arbeidsutvalget til fylkesberedskapsrådet. Vi inviterer Forsvaret inn på alle aktuelle møteplasser, og har søkelys på totalberedskap og evnen til gradert samhandling. Alliert mottak og vertslandsstøtte har vært tema for opplæringsdager med kommunene og i øvelser lokalt, regionalt (fylkesberedskapsrådet) og på sivil-militært kontaktmøte for Østlandet.

Oversikt over sårbarheter i tilknytning til ressurs- og forsyningssituasjonen. (fra kapittel 3.2.1.4.1.4 i TB)

Rapportere på

Tilrettelegge for regionalt samarbeid for å ha oversikt over sårbarheter i tilknytning til ressurs- og forsyningssituasjonen.

I 2024 startet vi en særskilt satsing på totalberedskap. Det er opprettet fire arbeidsgrupper. Den ene av disse arbeider med forsyningsberedskap. I arbeidsgruppen har næringsmiddelberedskap fått et særskilt oppmerksomhet, og det er gjennomført møter med produsenter og grossistledd samt flere møter med Nærings- og fiskeridepartementet. Vi jobber sammen med vår landbruksavdeling i selvforsyningssporet, inkludert alternative distribusjonssystemer for lokalprodusert mat.

Sammen med våre to fylkeskommuner jobbes det med transportberedskap.

Med KBO og NKOM jobbes det med kartlegging av prioriteter for forsyning og gjenoppretting av kraft og ekomjenester - kunnskap som er sensitiv og stiller krav til håndtering, jmfør tidligere kommentarer om at dette er utfordrende.

3.1.2.5 Andre oppdrag

Vi har deltatt aktivt i 2025 med i helseberedskapsrådet og to av utvalgene under rådet. Vi har også deltatt i arbeid gjennom RHF og jobber aktivt med å utvikle rollen til våre to helsefelleskap.

Læringspunkter etter øvelser og hendelser innarbeides i regional handlingsplan, og følges opp løpende med fastpunkter for status i de to faste årlige møtene i fylkesberedskapsrådet.

Vi har deltatt aktivt i arbeidet med prioriteringsordningen for drivstofforsyning, og koordinert og sendt en felles tilbakemelding fra embetene om håndtering av ordningen ved de utvalgte drivstoffstasjonene.

Kartleggingsarbeidet knyttet til kraftrasjonering har vært prioritert gjennom 2025, og er gjennomført i tett dialog med KDS og nettselskapene i vår region.

Vi deltok som ett av to embeter fullt ut på "Øvelse digital", med forberedelser, deltagelse i spillstab og i evalueringsarbeidet. Egen krisestab, kommunikasjon og ledergruppen deltok begge øvingsdagene.

3.1.3 Rettssikkerhet er ivaretatt på en enhetlig måte

3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling

Miljøavdelingen, forurensning

Vi har fortsatt arbeidet med forbedring og videreutvikling av vårt kvalitetssystem. Vi deltar aktivt i ulike fag- og diskusjonsfora på tvers av statsforvalterembetene. Dette for å sikre god kvalitet og enhetlig praksis i vårt arbeid både når det gjelder tilsyn og konsesjonsbehandling. Saksbehandlingstid for behandling av søknader om tillatelser etter forurensningsloven er lengre enn ønskelig, noe som skyldes manglende ressurser.

Vi jobber kontinuerlig med å øke omfanget av tilsyn, og vil ansette på gebyrmidler i 2026. Vi er opptatt av å utvikle vår kompetanse på tilsyn, både gjennom e-læring og fysisk deltagelse i tilsyn og tilsynskurs.

Landbruk

Vi har mye kontakt og veiledning overfor kommunal landbruksforvaltning, gjennom direkte kontakt, men også i fysiske kompetansesamlinger og webinarer. Forvaltningskontrollene viser at saksbehandling og rutiner i stort er bra, men enkelte kommuner har sårbar bemanning; en eller to personer på landbruksområdet. Juridisk kompetanse kan være svak. Vi får tilbakemelding fra kommunene om at vår bistand er viktig og nyttig.

Alle klagesaker er behandlet innen (fra kapittel 3.3.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker er behandlet innen 12 uker, jf. § 7-1 bokstav d, i byggesaksforskriften

Vi har behandlet 190 klager på byggesak i 2025. Ut over disse er 3 saker avvist, og 7 saker trukket og avsluttet uten endelig behandling. Til sammenligning behandlet vi 161 klager på byggesak i 2024.

Av de 190 klagesakene er 28 saker behandlet innen fristen. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid økte fra 118 dager i 2024, til 250 dager i 2025. Gjennomsnittlig overskridelse økte fra 68 dager i 2024, til 200 dager i 2025.

Vi har dessverre hatt en krevende restansesituasjon i 2025. Dette skyldes betydelige restanser fra året før, mange lovlighetskontroller og klager etter offentliglova. I tillegg mistet vi tre erfarne saksbehandlere i 2025.

Til tross for en krevende ressursituasjon har vi behandlet vesentlig flere klagesaker i 2025 enn i 2024. Vi har hatt tett oppfølging av restansesituasjonen, foretatt systematiske prioriteringer, gjennomført ytterligere effektiviseringstiltak og overtidsdugnader. Høsten 2025 gikk det flere saker ut enn det som kom inn.

Restansesituasjonen er likevel slik at det vil ta tid å komme innenfor den lovpålagte saksbehandlingstiden. Ytterligere tiltak vil bli iverksatt.

Saksbehandlingstid i antall uker for klager over kommunens vedtak i byggesaker etter plan- og bygningsloven

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 85 %	15 %	190	28

Alle klagesaker der det er gitt (fra kapittel 3.3.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42, er behandlet innen 6 uker, jf. § 7-1 bokstav e, i byggesaksforskriften

Vi forstår rapporteringskravet til å omfatte både klagesaker hvor kommunen har besluttet utsatt iverksetting, anmodninger om utsatt iverksetting som fremsettes direkte til Statsforvalteren, og klagesaker hvor det etter kommunens klageoversendelse hit fremsettes krav om utsatt iverksetting.

Gjennom manuelle søk har vi avdekket at tabellen i SYSAM ikke omfatter saker hvor kommunen har besluttet utsatt iverksetting og saker hvor det underveis i vår klagesaksbehandling blir fremsatt anmodning om utsatt iverksetting. Oversikt over disse sakene krever en manuell gjennomgang av behandlede saker.

Vi behandlet i 2025 fem anmodninger om utsatt iverksetting fremsatt direkte til Statsforvalteren. Av disse ble fire saker behandlet innen fristen. Vi besluttet utsatt iverksetting i én sak.

I tillegg behandlet vi fire klagesaker hvor kommunen hadde besluttet utsatt iverksetting. Av disse ble én sak behandlet innenfor fristen.

Saksbehandlingstid for klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 6 uker
100 %	- 100 %	0 %	4	0

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans (fra kapittel 3.3.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

I 2025 har vi behandlet én søknad om samtykke. Saken ble behandlet innen fristen.

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	0 %	100 %	1	1

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans (fra kapittel 3.3.1.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

i 2025 behandlet vi to ekspropriasjonssaker som klageinstans. Begge sakene ble behandlet innen fristen.

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker (klageinstans) på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	0 %	100 %	2	2

Virksomhetenes tillatelser i tråd med IED (fra kapittel 3.3.1.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Tillatelser til virksomheter omfattet av EUs industriutslippsdirektiv er oppdatert i tråd med skjerpede bransjekrav

Arbeidet med implementering av BAT-krav i tillatelser har ført til innstramminger og mer presise krav til virksomhetene. Dette fører til at virksomhetene får høyere bevissthet om, og bedre kontroll på sine utslipp, noe som bidrar til reduksjon i utslipp og forurensning.

Vi prioriterer arbeidet med å oppdatere tillatelser i henhold til IED høyt. Den viktigste utfordringen for å nå målet er saksbehandlerkapasitet. Det tar tid å bygge nødvendig kompetanse for den enkelte bransje omfattet av IED og BAT-kravene. Samtidig må vi sikre fremdrift i arbeid med andre prioriterte saker og lovpålagte oppgaver.

Vi er fornøyde med at vi har fått tildelt midler til arbeidet med IED, da dette reduserer utfordringen med saksbehandlerkapasitet.

Miljødirektoratets arbeid blant annet gjennom IED-prosjektgruppen og gjennomføring av IED-arbeidsverksteder har vært nyttig for kompetanseheving og fremdrift i arbeidet.

Status for de enkelte bransjene er nærmere beskrevet nedenfor.

BAT-WT (waste treatment): Totalt har 10 av 13 anlegg oppdaterte tillatelser.

Avklaringen av om slambehandling i biogassanlegg som er en integrert del av kommunale renseanlegg er omfattet av WTBREF kom i november 2024. Vi jobber med videre med å oppdatere tillatelsen til den ene virksomheten som er omfattet.

For en virksomhet jobbes det videre med å avklare fremtidig omfang av driften, og det er usikkert om den vil være omfattet av de generelle BAT-kravene. Virksomheten vil ikke være omfattet av BAT-AEL.

En virksomhet har pr. nå ikke relevante utslipp. Saken har vært til samråd, og Miljødirektoratet er enige i at det ikke er hensiktsmessig å fastsette grenseverdier på bakgrunn av BAT-AEL med dagens drift.

BAT-FDM (food, drink and milk industries): To virksomheter er omfattet. Begge disse virksomhetene har søkt om utsettelse av fristen for å overholde BAT-AEL. Søknaden om utsettelse fra en av virksomhetene sendes til Miljødirektoratet for samråd, i overensstemmelse med instruks av 3.7.2020, tidlig i januar 2026. Den andre søknaden oversendes for samråd, så snart vi har mottatt tilstrekkelig informasjon fra virksomheten. Vi har brukt tid på å innhente tilstrekkelig informasjon fra virksomhetene noe som skyldes både begrenset saksbehandlerkapasitet, og lang svartid fra virksomhetene.

BAT-STs (surface treatment using organic solvents including preservation of wood and wood products with chemicals): Alle de tre virksomhetene som er omfattet av BAT-konklusjonene oppdatert tillatelse i henhold til industriutslippsdirektivet.

BAT-SA (slaughterhouses and animal by-products and/or edible co-products industries): Vi har hatt dialog om BAT-SA med den ene virksomheten som vil være omfattet. Vi vil følge opp virksomhetene og revidere tillatelsene i henhold til 4-årsfristen.

BAT-FMP (ferrous metals processing industry): En virksomhet er omfattet og har levert BAT-redegjørelse. Vi har startet arbeidet med oppdatering av tillatelsen og vi forventer at denne vil bli ferdigstilt innen 4-årsfristen.

BAT-STM (Surface Treatment of Metals and Plastic): Fem virksomheter vil være omfattet. Vi avventer BAT-konklusjoner.

3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning

Vår erfaring er at det er høy måloppnåelse, både i ordninger der vi er førstestans og ordninger der kommunene har vedtaksmyndighet.

Vårt arbeid med egen internkontroll og årlig utvikling av denne, har økt kompetansen og bevisstheten om rutiner, regelverk, rettssikkerhet, effektivitet og systematikk. For å holde nivået oppe, må temaet internkontroll være på dagsorden jevnlig.

Kommunenes tilskuddsforvaltning og internkontroll følges opp i detalj i forvaltningskontrollene. Vi legger vekt på at forvaltningskontrollene skal være en arena for toveiskommunikasjon, med vekt på forbedringsmuligheter både hos kommunen og i regelverk, fagsystemer og vår oppfølging av kommunene.

Utenom forvaltningskontrollene, er de viktigste tiltakene for å bidra til god tilskuddsforvaltning og likebehandling, de mange kompetansesamlingene som vi arrangerer. Vi legger ut halvårlege kompetanseplaner, hvor kommunene på forhånd får anledning til å komme med innspill til tema.

I 2025 arrangerte landbruksavdelingen 22 kompetansesamlinger, i tillegg til regelmessige uformelle digitale samlinger om produksjonstilskudd, miljøordningene, og skogfond.

Kontinuerlig informasjonsflyt til kommunene foregår gjennom ukentlige informasjonsbrev, som vi sender pr. e-post til kommunene, med lenke til ukens saker på nettsiden for kommunal landbruksforvaltning.

Vi prioriterer å være tilgjengelige pr. telefon, respondere raskt på forespørsler og gi veiledning til kommunene. Nyansatte i kommunene blir fulgt opp med tilbud om digitale møter for innføring i fagsystemer og veiledning i felt ved behov.

Nye fagsystemer vil gi økt kvalitet og effektivitet

Mange kommuner har knapt med ressurser, og omfanget av kommunenes arbeidsoppgaver innen landbruk er ikke redusert, snarere økt. LMD har i styringsmøter gitt uttrykk for at effektiviseringen i kommunene skal tas ut gjennom forbedrede fagsystemer, ikke flere ansatte. Det er helt avgjørende for kommunenes kapasitet og kvaliteten i kommunenes arbeid, at det finnes gode fagsystemer.

Våre egne erfaringer og innspill fra kommunene tilsier at det er mye som kunne vært forbedret i eksisterende fagsystemer, og det er mye potensial som kan løses ut ved etablering av nye fagsystemer. Dette gjelder særlig fagsystemene for PT, RMP, avlingssvikt og skogordningene. Vi har mange konkrete forslag til hvordan bedre fagsystemer kan legge til rette for mer effektiv saksbehandling, bedre kontroller, redusert forekomst av feil, bedre rettssikkerhet for søker og bedre kvalitet i både søknader og vedtak.

Et rasjonelt og velfungerende system vil en først få, dersom det bygges et nytt, moderne system fra bunnen av. I beregningen av kost/nytte for nye fagsystemer, må en også ta med kostnaden i alle kommunene, knyttet til merarbeidet og tapt rasjonaliseringsgevinst som gamle fagsystemer forårsaker.

Autorisasjonsordningen for plantevern- og gnagermidler

Mattilsynet har det overordnede ansvaret for autorisasjonsordningen for plantevernmidler og gnagermidler. Enkelte oppgaver er delegert til Statsforvalteren og kommunene. I Vestfold og Telemark arrangeres kurs av Norsk Landbruksrådgiving (NLR), landbruksskolene og Gjønnestad Videregående skole. Statsforvalteren har ansvar for å avholde eksamen, rette eksamen, registrere de som har bestått i Mattilsynets autorisasjonsregister og sende ut kursbevis. I tillegg må Statsforvalteren kreve inn avgift fra kursholderene. Denne blir igjen krevd inn fra Statsforvalteren av Mattilsynet. I 2025 ble det gjennomført 251 eksamener i plantevern, i tillegg til 30 i gnagermidler. I tillegg kommer de som ikke bestod første gang og som må ha flere eksamener.

Vi mener det er på høy tid å effektivisere ordningen. Behovet er særlig knyttet til den tekniske og administrative gjennomføringen.

Effektiv internkontroll knyttet til tilskuddsforvaltning (fra kapittel 3.3.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Effektiv internkontroll med tilskuddsforvaltningen på landbruks- og reindriftsområdet

Vi har i 2025 gjennomgått alle internrutiner og laget nye der det har vært behov. Vi har også gjennomgått risikovurderingene. Alle internrutiner og risikovurderinger er lagret i styringsbiblioteket.

Det gjenstår noen risikovurderinger som må oppdateres. Dette arbeidet vil vi fortsette med i 2026.

Flere av disse rutinene inneholder "årshjul" i form av tabeller med frister og oppfølgingspunkter gjennom året, som benyttes aktivt i vårt arbeid

Kontroll av foretak - husdyrkonsesjon

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Er kontroll av foretak på husdyrkonsesjonsområdet gjennomført i samsvar med Ldirs rundskriv?	Ja
Antall foretak der det er innhentet opplysninger utover det som er tilgjengelig i egne systemer	8
Antall foretak som er fulgt opp etter kontroller i tidligere år	10
Antall foretak hvor det er gjennomført stedlig kontroll	0
Antall foretak som er kontrollert pga. mistanke om driftsfelleskap	0
Antall foretak som har fått vedtak om standardisert erstatning på grunn av overproduksjon	6
Antall foretak som har fått vedtak om standardisert erstatning pga. driftsfelleskap	0
Antall foretak som er kontrollert, og hvor vedtak om standardisert erstatning er under arbeid	0
Beløp standardisert erstatning sendt til Ldir for innkreving	440045

Kontroll av foretak - tidligpensjonsordningen

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Kontrollert som følge av mistanke om avvik	10
Saker funnet i orden	10
Saker med feil	0
Beskrivelse av feilene	0

Internkontroll for tilskuddsforvaltningen

Ordning	Etablert internkontroll	Risikobasert kontroll	Resultat av kontroll tiltak
Tilskudd til tidligpensjon	Ja	Ja	Søknadene blir kontrollert for at kravene er oppfylt
Tilskudd til landbruksvikanvirksomhet	Ja	Nei	
Tilskudd til veterinærreiser	Ja	Ja	25 % av søknadene blir kontrollert for at kravene til reisetilskudd er oppfylt.
Stimuleringsstilskudd til veterinærdekning	Ja	Nei	
Tilskudd til fylkesvise prosjekter innen klima- og miljøprogrammet	Ja	Nei	
Erstatning etter offentlige pålegg	Ja	Nei	
Tilskudd ved produksjonssvikt	Ja	Nei	
Kompensasjon for riving og opprydding av pelsdyrhus	Ja	Nei	
Fylkesvise rentemidler fra skogfond	Ja	Nei	
NMSK, kommuneskog	Ja	Ja	Ingen avvik
Tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer	Ja	Ja	Bonitet og endringer i boniteringsstreslag ble analysert i to prosjekter. I det ene prosjektet vil dette bli nærmere fulgt opp.
Tilskudd til siidaandeler og reinlag	Ikke aktuell	Nei	
Tilskudd til reinbeitedistrikter og reinlag	Ikke aktuell	Nei	
Andre ordninger			

Internkontroll som ivaretar kontroll med kommunenes tilskuddsforvaltning (fra kapittel 3.3.1.2.1.2 i TB)**Rapportere på**

Effektiv internkontroll som ivaretar kontroll med at kommunenes tilskuddsforvaltning på landbruksområdet utføres på en forsvarlig måte og i henhold til etablert internkontroll. Forvaltningskontroll skal gjennomføres i minst 20 prosent av kommunene.

Risikobasert kontrollplan ble utarbeidet og fulgt opp. 39 prosent av kommunene ble besøkt og seks ordninger ble kontrollert, med vekt på internkontroll og rutinebeskrivelser. Gjennomgående har kommunene dette på plass, men vi har gitt merknader og innspill til forbedringspunkter.

Vi foretar kontroller etter en kontrollplan basert på risikovurderinger av kommunene. Utplukk til kontroll blir gjort på basis av mistanke om mangler i saksbehandlingen, saksbehandlernes kompetanse, saksmengde i kommunen, tid siden forrige kontroll m.m.

Kontroll av tilskuddsforvaltning - jordbruk

Vi har i 2025 kontrollert fire tilskuddsordninger i jordbruket i kommunene, 'Produksjonstilskudd og avlæsertilskudd i jordbruket' (PT), 'Tilskudd til Regionalt miljøprogram' (RMP), 'Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket' (SMIL) og 'Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel'.

PT: Hver kommune ble bedt om å sende oss dokumentasjon som viser delegering av myndighet fra kommunestyret til saksbehandler, internkontrolldokumenter (for eksempel risikovurderinger og rutinebeskrivelser), risikobasert kontrollplan og dokumentasjon på hvilke vurderinger som er lagt til grunn for utplukk av foretak til kontroll. Vi gikk gjennom dokumentasjonen vi hadde fått tilsendt, samt avviksrapporter, rapporter over vanlig jordbruksproduksjon og rapport over kontrollerte foretak, som vi hentet ut fra fagsystemet eStil-PT. Rapporter og dokumentasjon dannet utgangspunkt for å søke opp enkeltsaker, som vi undersøkte nærmere. Så gjennomførte vi fysisk møte, hvor vi blant annet presenterte funn vi hadde gjort. Til slutt skrev vi sluttrapport og gjennomførte digitalt sluttmøte.

Til en kommune ble det gitt et avvik. Kommunen har rettet opp, og avviket er lukket.

For to kommuner ble det påpekt mangler både knyttet til skriftlig internkontroll og til saksbehandlingen. Manglene knyttet til skriftlig internkontroll var for eksempel mangelfulle rutinebeskrivelser og at utplukket av foretak til kontroll ikke samsvarte med kommunens risikobaserte kontrollplan. Manglene knyttet til saksbehandling var for eksempel at begrunnelsene for vedtak ikke samsvarer med forskriften, at varsler i eStil-PT om at foretaket muligens ikke driver vanlig jordbruksproduksjon ikke var blitt forskriftsmessig fulgt opp, og at avkorting ikke var gjort forskriftsmessig. Vi ble enige med kommunene om at manglene skulle utbedres, og at vi veileder når det er behov.

SMIL og RMP: Vi har gjennomført på samme tid forvaltningskontroll av disse to ordningene kommunene. Hver kommune ble bedt om å sende oss dokumentasjon som viser delegering av myndighet fra kommunestyret til saksbehandler, internkontrolldokumenter (for eksempel rutinebeskrivelser), risikobasert kontrollplan og dokumentasjon på hvilke vurderinger som er lagt til grunn for utplukk av foretak til kontroll (RMP), og lokale retningslinjer (SMIL). Vi gikk gjennom dokumentasjonen vi hadde fått tilsendt, som dannet utgangspunkt for å søke opp enkelte SMIL-saker, som vi undersøkte nærmere. Vi undersøkte nærmere RMP-sakene som var plukket ut til stedlig kontroll i 2024 og de som skulle kontrolleres i 2025. Vi gjennomførte fysisk møte, hvor vi først var med som observant på en stedlig RMP-kontroll. På kommunehuset presenterte vi funn vi hadde gjort og hadde dialog med jordbruksrådgiveren og ledelsen. Til slutt skrev vi en foreløpig sluttrapport som ble sendt til kommunen for innspill, og etter hvert har vi sendt sluttrapporten.

Kontroll av tilskuddsforvaltning - skogbruk

Det er utført tre forvaltningskontroller i skogbruksordningene, to i nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK) - skogkultur og én i NMSK veibygging. Kontrollen av veibygging var utsatt fra 2024. Vi har utsatt en planlagt forvaltningskontroll av veibygging fra 2025 til 2026, da saksbehandler hos oss har måttet prioritere andre oppgaver.

Kontrollene i skogbruket er gjennomført som stedlige kontroller med oppstartmøte og intervju/samtale inne og befaringer i felt av tiltak som kommunene tidligere hadde kontrollert i forbindelse med sin risikobaserte kontroll. Dokumenter i kommunenes internkontroll, kommunenes kontrollplaner, lokale

retningslinjer for tilskuddsordningene m.m. ble tilsendt og gjennomgått før kontrollbesøkene. Digitale slutt møter ble gjennomført en ukes tid etter de stedlige kontrollene.

Kommunene har i forvaltningskontrollene gitt mange tilbakemeldinger til Statsforvalteren om svakheter ved fagsystemet ØKS og pekt på mulige forbedringsmuligheter som ville gitt redusert saksbehandlingstid, redusert risiko for feil og bedre kvalitet på vedtakene til skogei. Vi erfarer at Landbruksdirektoratet er åpne for å ta imot innspill og har prioriteringslister med forbedringer til systemutviklerne. Vårt inntrykk er at det mangler midler til å utvikle eksisterende systemer, eller helst bytte ut gamle systemer med nye som bygges opp fra bunnen. Bedre fagsystemer kunne spart forvaltningen for svært mye tid og ressurser, og investeringskostnadene ved å utvikle nye systemer må sees opp mot den store kostnaden det er at alle landets kommuner bruker mer tid enn nødvendig på saksbehandling.

Kontroll med kommunenes tilskuddsforvaltning

Kommune	Omfang	Resultat	Oppfølging kontrollene
Tønsberg	Produksjonstilskudd - skriftlig intern kontroll, vurdering vanlig jordbruksproduksjon, feilmeldinger og avkorting	1 avvik, 4 merknader	Avvik er lukket, kommunen følger opp merknadene, SF veileder om regelverket
Kviteseid og Nissedal (felles landbrukskontor)	Produksjonstilskudd - skriftlig intern kontroll, vurdering vanlig jordbruksproduksjon, feilmeldinger og avkorting	Ingen avvik, 10 merknader	Kommunen følger opp merknadene, SF veileder om regelverket
Vinje	SMIL - tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket, RMP - regionalt miljøtilskudd	Ingen avvik, SMIL 8 merknader, RMP 3 merknader	Kommunen følger opp merknadene, og SF veileder om regelverket
Seljord	SMIL - tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket, RMP - regionalt miljøtilskudd	Ingen avvik, SMIL 9 merknader, RMP 2 merknader	Kommunen følger opp merknadene, SF veileder om regelverket
Tinn	Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel	Ingen avvik, ingen merknader	
Hjartdal	NMSK skogkultur	Ingen avvik, 3 merknader	Kommunen oppdaterer sine rutiner.
Notodden	NMSK skogkultur	Ingen avvik, 1 merknad	Kommunen oppdaterer sine rutiner.
Larvik	NMSK veibygging	Ingen avvik, 5 merknader	Kommunen oppdaterer sine rutiner. Kommunen vil bli fulgt opp.
Horten	Skogfond, gjennomgang av forvaltningen i fagsystemet ØKS med statsautorisert revisor.	Ingen avvik i kommunens prosedyrer og rutiner knyttet til føring av skogfundsordningen i fagsystemet ØKS.	Ikke behov for oppfølging
Sandefjord	Skogfond, gjennomgang av forvaltningen i fagsystemet ØKS med statsautorisert revisor.	Ingen avvik i kommunens prosedyrer og rutiner knyttet til føring av skogfundsordningen i fagsystemet ØKS.	Ikke behov for oppfølging
Larvik	Skogfond, gjennomgang av forvaltningen i fagsystemet ØKS med statsautorisert revisor.	Ingen avvik i kommunens prosedyrer og rutiner knyttet til føring av skogfundsordningen i fagsystemet ØKS.	Ikke behov for oppfølging
Drangedal	Skogfond, gjennomgang av forvaltningen i fagsystemet ØKS med statsautorisert revisor.	Ingen avvik i kommunens prosedyrer og rutiner knyttet til føring av skogfundsordningen i fagsystemet ØKS.	Ikke behov for oppfølging

Gjennomgang av skogfond i kommunene med revisor er en del av revisjonen av fylkenes skogfundsregnskaper. Disse revisjonsbesøkene i kommunene er ikke regnet med i antall forvaltningskontroller.

Forvaltningskontroller av kommunene, 20%

Resultatmål	Differanse (resultatmål - resultat)	Resultat	Antall gjennomførte forvaltningskontroller	Antall kommuner i embetets ansvarsområde
20 %	19	39 %	9	23

Internkontroll; informasjonssikkerheten i fagsystemene (fra kapittel 3.3.1.2.1.3 i TB)

Rapportere på

Effektiv internkontroll som sikrer at kun brukere med tjenstlige behov hos kommunene og statsforvalteren har nødvendige tilganger til fagsystemene som Landbruksdirektoratet stiller til rådighet.

Hos oss er det to ansatte som jobber med tilgangene (opprette, endre og slette) til Landbruksdirektoratets fagsystemer.

Det er utarbeidet skriftlige rutiner for oppfølging av tilgangene. For oppfølging av brukerne har det siden 2016 blitt benyttet et Excel-ark med oversikt over brukere, sortert på kommuner og hvilken rolle de ulike personene har, dato når det er gitt tilgang og kommentarfelt for oppfølging av midlertidige tilganger. Det loggføres også hvilke brukere/brukertilganger som er slettet. Alle henvendelser og bekreftelser på tilganger blir i tillegg journalført i arkivsystemet vårt, Elements.

Vi foretar periodisk gjennomgang av alle brukerne hos kommunene og Statsforvalteren. De periodiske gjennomgangene bygger på tre nivåer som risikovurderer brukertilgangene. Nivå 1: Brukeradministrator, Nivå 2: Kommune og Nivå 3: Systemansvarlig. Risikovurderingene som ligger bak gjennomgangene er om brukerne har tjenstlig behov for tilgangen, hvor mange i samme kommune som har tilgang til ordningen, og om godkjennertilgangene er gitt til brukere med budsjettdisponeringsfullmakt for ordningen.

I 2025 har vi gjennomført kontroll på nivå 1. Brukeradministrator og nivå 2. Kommune. Det er ikke funnet alvorlige avvik. De avvikene som er funnet var i stor grad fjerning av tilganger som følge av endring i arbeidsoppgaver innen landbrukskontorene.

Ved usikkerhet om en bruker oppfyller krav til tjenstlig behov for en eller flere tilganger i fagsystemene, har vi rutine på at vi kan kontakte Landbruksdirektoratet for å sjekke brukerloggen i systemene. Vi har en praksis med ikke å gi tilganger til fagsystemer til personer som ikke aktivt bruker fagsystemene i sitt arbeid. Det er i 2025 ikke funnet noe avvik i oppfylging av krav til tjenstlig behov.

Vi arbeider jevnlig gjennom hele året med å dokumentere og loggføre endringer. Vi mener at de tre nivåene for gjennomgang av brukerne sikrer god informasjonssikkerhet til fagsystemene.

I 2025 ble det arkivert og behandlet 176 journalposter i arkivsystemet vårt knyttet til brukeradministrasjon i Vestfold og Telemark. Vi har i løpet av 2025 gitt eller endret totalt 242 og slettet totalt 119 tilganger til Landbruksdirektoratets fagsystemer.

Vi har ikke avdekket sikkerhetshendelser knyttet til brukeradministrasjon i 2025.

Utviklingstiltak

Vi har siden 2023 jobbet sammen med Statsforvalterens fellestjenester om å utvikle et digitalt skjema for melding om tilgang, endringer og sletting av tilganger i Landbruksdirektoratets fagsystemene. Nå er skjema ferdig utviklet og publisert i Altinn under navnet «Brukertilganger til Landbruksdirektoratet sine fagsystemer».

Denne digitale løsningen skal:

- gjøre det enklere for kommunene og Statsforvaltere å be om riktig tilgang,
- redusere risikoen for at det blir bedt om eller tildelt feil brukertilgang
- gi bedre systematisk dokumentasjon av meldinger
- ha mer systematisert dokumentasjon over meldinger,
- effektivisere vårt arbeid med føring av sakene i sakssystem Elements,
- effektivisere vårt arbeid med å svare ut sakene direkte i sakssystem Elements,
- gjøre det enklere å følge opp at midlertidige tilganger for saksbehandlere blir fjernet

Vi mener at et slikt skjema vil gjøre administrasjon og kontroll mer effektiv. Skjemaet kan brukes av alle embeter og kommuner i hele landet.

Kontroll med tilgangene til Ldirs fagsystemer

Betegnelse på rapporteringskrav	Kortfattet beskrivelse
Hvordan gjennomføres periodisk kontroll/revisjon og hvilke risikovurderinger ligger bak?	Risikovurderingene som ligger bak gjennomgangene er om brukerne har tjenstlig behov for tilgangen, hvor mange i samme kommune som har tilgang til ordningen, og om godkjennertilgangene er gitt til brukere med budsjett disponeringsfullmakt for ordningen.
Hvor ofte gjennomføres kontrollen?	På kommune nivå- hvert 2.år.Systemansvarlige for spesifikke ordninger hos Statsforvalteren går gjennom listen over alle brukere i fylket. Tilbakemelding om eventuelle endringer gjøres til brukeradministrator i fylket
Hvilke avvik er eventuelt avdekket?	Vi har ikke avdekket noen alvorlige avvik i 2025. Endringer i brukeradministrasjon er ofte knyttet til organisatoriske utskiftninger eller endringer.

Kontroll av "vanlig jordbruksproduksjon" (fra kapittel 3.3.1.2.1.4 i TB)

Rapportere på

Kommunene har rutiner som sørger for at grunnvilkåret om "vanlig jordbruksproduksjon" er oppfylt når vedtak om produksjons- og avløsertilskudd fattes.

I januar 2025 gjennomførte vi en undersøkelse hvor vi spurte kommunene om de har rutiner som sørger for at grunnvilkåret om «vanlig jordbruksproduksjon» er oppfylt når vedtak om produksjonstilskudd og avløsertilskudd fattes. Det viste seg at de færreste hadde skriftlige rutiner for dette.

Vi har etter det gjennomført fysisk kompetansesamling med vekt på vurdering av grunnvilkåret om vanlig jordbruksproduksjon. Der jobbet vi både med konstruerte caser, for å belyse viktige vurderingspunkter og formulering av rutiner for den enkelte kommune. Vi har også vektlagt det i forvaltningskontrollene vi har gjennomført, og ellers når muligheten har bydd seg i kommunikasjon med kommunene.

Selv om kommunene klart kan forbedre sine skriftlige rutiner for vurdering av «vanlig jordbruksproduksjon», har vi et bestemt inntrykk av at kommunene gjør vurderinger. I PT-prat på Teams, som vi gjennomfører med kommunene hver annen eller hver fjerde uke, gis kommunene anledning til å lufte problemstillinger de opplever som aktuelle. Forholdsvis ofte blir vurdering av kravet om «vanlig jordbruksproduksjon» tatt opp. Vi får også en del henvendelser direkte fra de enkelte kommunene. Kommentarene som kommunene skriver i eStil-PT viser også gode, relevante formuleringer i de sakene hvor vanlig jordbruksproduksjon er vurdert.

Vanlig jordbruksproduksjon

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Hvilke tiltak har Statsforvalteren iverksatt for å sikre at grunnvilkåret kontrolleres og at rapporter for å risikovurdere grunnvilkåret brukes i kommunene?	Det har vært tatt opp i pT-prat, vår uformelle digitale prat med kommunene, som vi gjennomfører hver annen eller hver fjerde uke. Vi hadde det som tema på fysiske kompetansesamlinger i august. Det var et moment i forvaltningskontrollen.
Hvilken effekt har tiltakene overfor kommunene hatt?	Vi er alle blitt mer bevisst. Vi jobber videre med saken.

Oppfølging av saker om dyrevelferd og produksjons- og avløsertilskudd (fra kapittel 3.3.1.2.6.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren bidrar til at kommunen har god kompetanse på, og oppfølging av, dyrevelferdssakene som oversendes fra Mattilsynet i tråd med rutinen for utveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen.

Kommunenes vurderinger av dyrevelferdssakene

Vi leser alltid igjennom kommunenes vedtak umiddelbart etter at de er fattet. I de aller fleste tilfeller gjør kommunene gode, relevante vurderinger.

Tiltak Statsforvalteren har iverksatt

Vårt viktigste proaktive tiltak er å invitere de kommunene som har fått oversendt dyrevelferdssak fra Mattilsynet, til et møte med temaer: Mattilsynets og landbruksforvaltningens rolle, korrekt saksbehandling fra kommunens side, bondens psykiske helse, støtteapparat rundt kommunens saksbehandler, håndtering av innsynskrav.

En effekt av dette møtet er at kommunene skaffer seg grunnlag for videre samarbeid. For kommunene kan det være nyttig å ha kompetente kollegaer å sparre med. Det er begrenset hva vårt embete som klageinstans kan veilede i enkeltsaker.

Et annet viktig viktig proaktivt tiltak er at vi har utarbeidet en skriftlig veileder for kommunens behandling av dyrevelferdssakene fra Mattilsynet. Kommunene har gitt tilbakemelding om at den er nyttig.

Av mer reaktive tiltak er digital PT-prat som vi gjennomfører med kommunene annenhver eller fjerdehver uke. Det er en uformell møteplass der kommunenes PT-saksbehandlere kan ta opp temaer de er opptatt av. Dyrevelferd har noen ganger kommet opp som tema. Vi har da benyttet anledningen til å presisere hva som er Mattilsynets og landbruksforvaltningens rolle, at det er en oversendelse av dyrevelferdssak fra Mattilsynet som skal utløse vurdering i forhold til PT.

Vi får også av og til spørsmål direkte fra enkelt kommuner, som vi selvsagt svarer på.

3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester

Vi har i 2025 samlet sett hatt en god måloppnåelse. Vi prioriterer klagesaksbehandling og andre saker der behandlingstid er viktig for forsvarligheten i tjenestene. Antall saker øker årlig og det medfører et større behov for styring og prioritering.

Statsforvalteren skal ta kontakt med det enkelte barn (fra kapittel 3.3.1.3.1.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal ta kontakt med det enkelte barn med tilbud om tilsynssamtale og skal gjennomføre samtale med alle barn som ønsker det.

Å snakke med barna er en helt sentral del av tilsynet og skal sikre at barnets stemme blir tatt på alvor i vurderingen av deres omsorgssituasjonen på institusjonene.

For å sikre at barna får mulighet til å snakke med oss, gjennomfører vi tilsyn på ettermiddag og kveldstid. Unntak fra dette gjøres kun dersom vi vet at barnet ikke har dagtilbud. Dersom barnet ikke er hjemme, eller ikke ønsker å snakke med oss, får de informasjon om hvordan de kan ta kontakt med oss senere.

Vi ønsker å sikre at alle barn blir hørt.

Saksbehandlingstid for tilsynssaker HOD (fra kapittel 3.3.1.3.3.1 i TB)**Rapportere på**

Saksbehandling av tilsynssaker:

- Behandlingsmåte 1 (avslutning med veiledning) og 2 (oversendelse til virksomheten/helsepersonellet): 80 % av sakene skal behandles innen 4 uker
- Behandlingsmåte 3 (virksomheten følge opp og rapporterer) og 4 (møte med virksomhet og pasient): 80 % av sakene skal behandles innen 3 måneder
- Behandlingsmåte 5 (statsforvalteren utreder og avgjør): 80 % av sakene skal behandles innen 6 måneder

Vi følger føringene til Helsetilsynet i valg av behandlingsmåter og i prioritering av oppgaver. I 2025 har vi overholdt kravene til saksbehandlingstid for alle behandlingsmåter, selv med en økning i antall saker på rundt 16 prosent fra 2024.

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 1

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 1: Minst 80 prosent innen 4 uker.	80 %	11 %	91 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 2

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 2: Minst 80 prosent innen 4 uker.	80 %	12 %	92 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 3

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 3: Minst 80 prosent innen 3 måneder.	80 %	19 %	99 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 4

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 4: Minst 80 prosent innen 3 måneder.	80 %		

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 5

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 5: Minst 80 prosent innen 6 måneder.	80 %	3 %	83 %

Saksbehandlingstid for tilsynssaker AID (fra kapittel 3.3.1.3.3.2 i TB)**Rapportere på**

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker innen sosiale tjenester behandlet etter behandlingsmåte 5 (statsforvalteren utreder og avgjør): 5 måneder eller mindre

Vi behandlet ingen tilsynssaker etter behandlingsmåte 5 i 2025.

Saksbehandlingstid for tilsynssaker: 5 måneder eller mindre (Sosial)

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Sosial	50 %		

Avsluttede klagesaker (fra kapittel 3.3.1.3.3.3 i TB)**Rapportere på**

Avsluttede klagesaker unntatt dekning av utgifter til pasientreiser (pasient- og brukerrettighetsloven § 2-6): Minst 90 prosent innen 3 måneder.

For de kommunale helse- og omsorgsklagene, har vi ikke nådd resultatmålet om å behandle 90 prosent av sakene innen 3 måneder. Klagesaker på spesialisthelsetjenesten har økt med 28 prosent fra 2024 til 2025.

I 2025 har vi hatt mindre saksbehandlingsressurser tilgjengelig enn forutsatt. Vi har hatt rekruttering av personell med tilhørende opplæringsbehov.

På sosialområdet har vi hatt en stor økning i antall klagesaker, fra 469 saker i 2024 til 727 saker i 2025. Dette tilsvarer en økning på 55 prosent.

Saksbehandlingstid - avsluttede klagesaker unntatt dekning av utgifter til pasientreiser (pbrl. § 2-6): minst 90% innen 3 måneder

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Realitetsbehandlet innen 3 md.
Sosial	90 %	9 %	99 %
Helse/omsorg	90 %	- 6 %	84 %

Overprøve vedtak om bruk av tvang og makt (fra kapittel 3.3.1.3.3.4 i TB)**Rapportere på**

Overprøve vedtak om bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemning: Minst 90 prosent innen 3 måneder.

Embetet overprøvet i 2025 totalt 207 vedtak om tvang og makt, hvilket er omtrent på samme nivå som i 2024. Til sammenligning overprøvet vi i 2020 totalt 114 vedtak, med de samme ressursene tilgjengelig som i dag. 96 prosent av vedtakene er overprøvd innenfor 3 måneder. Forsinket saksbehandling skyldes i all hovedsak forhold utenfor embetets kontroll.

Saksbehandlingstid - Vedtak om bruk av tvang og makt: minst 90% innen 3 måneder

Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
90 %	6 %	96 %

Avsluttede klagesaker som gjelder tvang i barneverninstitusjoner (fra kapittel 3.3.1.3.3.5 i TB)**Rapportere på**

Avsluttede klagesaker som gjelder tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre: Minst 90 prosent innen 1 måned.

Vi har målsetting om å behandle alle klager fra barn og unge fortløpende og innen 30 dager. I de sakene vi ikke når målet, handler dette i hovedsak om behov for å innhente ytterligere opplysninger før klagen behandles. Vi prioriterer også å behandle klager som handler om tvang som fortsatt pågår. Dette gjelder primært vedtak om begrensning i bevegelsesfriheten og inndragning av elektronikk.

Saksbehandlingstid - klager på tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre: minst 90% innen 1 måned

Resultatmål	Differanse	Avsluttet innen 1 måned
90 %	4 %	94 %

Resultatmål - stedlig tilsyn tvang og makt (fra kapittel 3.3.1.3.4.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal ha oversikt over alle brukere med vedtak om tvang, og skal utarbeide en plan for gjennomføring av de lovpålagte stedlige tilsynene for den enkelte bruker. Med utgangspunkt i denne planen skal stedlig tilsyn etter overprøvede og godkjente vedtak om bruk av tvang og makt prioriteres ut fra tvangsbrukens omfang og mulige konsekvenser for den enkelte bruker.

Embetet benytter rapporteringsverktøy i Nestor for oversikt over brukere med tvangsvedtak og gjennomførte tilsyn. Gjennomføring av stedlige tilsyn baseres på risikovurderinger av tvangsinngrepets karakter og omfang og kjennskap til kommunene.

Embetet gjennomførte i 2025 7 stedlige tilsyn med tvang og makt etter helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 9. Dette er et lavere antall enn planlagt, noe som skyldes utskiftninger av personell med kompetanse på fagområdet og prioritering av overprøvinger av et økende antall vedtak etter kapittel 9.

Resultatmål SFVT (fra kapittel 3.3.1.3.5.3 i TB)**Rapportere på**

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 235 poeng

Vi har gjennomført både landsomfattende tilsyn og egeninitierte tilsyn med kommunene, herunder seks tilsyn med helseberedskap. Vi har i 2025 forsøkt nye metoder for tilsyn med rekvirering av vanedannende legemidler og med vedtak etter pasient- og brukerrettighetsloven kapittel 4A.

Aktivitetsvolum av tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
235	- 32	203

Resultatmål SFVT og SFTF (fra kapittel 3.3.1.3.6.3 i TB)**Rapportere på**

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 55 poeng

Planlagte landsomfattende tilsyn for 2025 ble utsatt til 2026 av Statens helsetilsyn. Resultatene påvirkes av dette.

Aktivitetsvolum av tilsyn med spesialisthelsetjenesten

Resultatmål	Differanse	Resultat
55	- 30	25

Resultatmål SFVT og SFNO (fra kapittel 3.3.1.3.7.3 i TB)**Rapportere på**

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 75 poeng

I tråd med Helsetilsynets føringer, har vi gjennomført tre landsomfattende tilsyn med Nav-kontorenes ansvar for tjenesten økonomisk rådgivning til personer i en vanskelig økonomisk situasjon.

Vi har deltatt i seks tilsyn med helsemessig og sosial beredskap.

I tillegg har vi fulgt opp og avsluttet tre tilsyn fra 2023 og 2024.

Aktivitetsvolum av tilsyn med sosiale tjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
75	9	84

3.1.3.4 Andre oppdrag

Også i 2025 har vi arbeidet aktivt, målrettet og planmessig for å bidra til at rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne blir ivaretatt i tråd med

FN-konvensjonen om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD). Dette arbeidet har blant annet omfattet systematisk formidling av CRPD, relevant veiledningsmaterieell og kompetansepakker utarbeidet av Bufdir, både til kommunene, ulike samarbeidspartnere og internt i embetet.

Arbeidet er forankret i et årshjul med tydelige handlingspunkter for CRPD-prosjektet, og ses i tett sammenheng med vårt arbeid med likestilling og universell utforming.

I 2025 har vi prioritert opplæring av kommunenes kontaktpersoner. Det har vært lagt stor vekt på erfaringsdeling og formidling av gode eksempler, herunder at kommunene bidrar aktivt med å dele tiltak og praksis som fremmer rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne. For eksempel har vi i 2025 hatt oppmerksomhet på å koble ulike fagområder til konkrete artikler i CRPD. Arbeidet har blant annet tatt utgangspunkt i artikkel 7 om barn med nedsatt funksjonsevne, artikkel 19 om retten til et selvstendig liv og deltakelse i samfunnet, samt artikkel 24 om utdanning.

Kontaktpersonene i kommunene mottar jevnlig oppdatert informasjon gjennom nyhetsbrev, som også publiseres på våre nettsider.

I tillegg har vi i løpet av 2025 lagt til rette for flere arenaer for opplæring, veiledning og dialog:

- Veiledning og dialog med kommunale og fylkeskommunale kontaktpersoner
- Workshop med kursinnhold og erfaringsdeling
- Webinarer med temaene "CRPD i praksis" og "Grunnleggende CRPD"
- Innlegg om CRPD for kommuneoverlegene i Vestfold og Telemark.
- Innlegg for ledergruppen i Larvik kommune og for kommunestyret i Nome kommune
- Innlegg for råd for personer med nedsatt funksjonsevne ved flere anledninger

Vi deltar i styringsgruppen for Bufdirs CRPD-prosjekt, og vi samarbeidet med Bufdir om planlegging og gjennomføring av konferansen Sandefjord, som hadde nærmere 300 deltakere.

Vi har ansvar for opplæring i CRPD både internt og eksternt. Internt har arbeidsgruppen gjennomført faglige innlegg om CRPD, knyttet til egne fagfelt og relevante artikler i konvensjonen. Disse innleggene er også brukt som grunnlag i opplæringen av fagpersoner i kommunene.

Vi vurderer at dette arbeidet samlet sett har bidratt til økt kunnskap, bevissthet og kompetanse om CRPD i kommunene og internt i embetet, og at dette gir et bedre grunnlag for å ivareta rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne i praksis.

3.1.3.5 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning

I 2025 nådde vi alle målkravene innen vergemålsområdet. Restanser og saksbehandlingstid har ligget på et stabilt nivå, med naturlige variasjoner gjennom året.

Alle vergeregnskap fra det sentrale uttrekket fra SRF ble kontrollert innen fristen. I tillegg ble det tatt ut saker i eget risikouttrekk.

Vi har gjennomført fire fysiske kurs og ett digitalt kurs for verger med søkelys på økonomistyring og innlevering av årlige vergeregnskap. I tillegg har vi holdt flere innlegg for blant annet kommuner om vergemål.

Vergeregnskapskontroll (fra kapittel 3.3.2.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen.

Vi hadde et uttrekk på 348 regnskap i den årlige regnskapskontrollen med frist den 10.10.2025. I tillegg til dette ble det kontrollert 175 saker i eget risikouttrekk med frist 31.12.2025. Samtlige ble ferdigstilt til fristen. I eget uttrekk var det markant flere saker som ikke ble godkjent; 18,9 prosent mot 5,5 prosent. Vi følger sakene som ikke er godkjente i perioden under og etter regnskapskontrollen, med innhentning av det som mangler, varsel om bytte av verge i saker hvor vi ikke har mottatt regnskapet, og gjennomgang av alle ikke godkjente regnskap. Utover årlig regnskapskontroll, går vi gjennom vergeregnskap i tilfeller hvor vergemålet avsluttes eller at vergen byttes ut, og hvor det ikke tidligere er gjennomført regnskapskontroll.

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen

Resultat	Resultatmål	Differanse
100 %	100 %	0 %

3.1.3.6 Vergemål utøves med respekt for vergehavers behov og vilje

Vi tilstreber å gjennomføre samtaler med personen som har verge i alle situasjoner hvor det skal foretas disposisjoner av betydning. Samtalene gjennomføres enten av oss direkte eller ved bruk av medhjelpere. Tall fra styringsverktøyet PowerBI viser at vi fortsatt har et forbedringspotensial når det gjelder samtaler i forbindelse med opprettelse av vergemål, og dette vil være et innsatsområde også fremover.

Vi har gjennomgående høy oppmerksomhet på vergehavers rett til selvbestemmelse i all kontakt med verger og øvrige aktører rundt vergehaver. Dersom vi mottar informasjon som gir grunn til å tro at vergehavers behov eller vilje ikke blir tilstrekkelig ivarettatt, iverksetter og gjennomfører vi tilsyn.

Vergers kompetanse (fra kapittel 3.3.2.2.1.1 i TB)**Rapportere på**

Vergene har god rolleforståelse og utøver rollen med respekt for vergehavers selvbestemmelsesrett. Alle verger har fått tilbud om god opplæring og det har vært en økning i antall verger har gjennomført e-læringskurs.

Vi gir alle verger informasjon om e-læringskurs i oppnevningsvedtakene. Det blir også kommunisert til de fleste i samtale om oppnevning. Vi minner også vergene på e-læringskursene i brevene etter vergeregnskapskontrollen. I forbindelse med tilsyn sjekker vi om vergene har tatt disse e-læringskursene. Vi gjennomførte fysiske kurs med tilbud om deltagelse for alle verger med særlig oppmerksomhet på vergeregnskap, men også med andre temaer knyttet til vergeoppdraget, herunder informasjon om e-læringskurs. Vi har besluttet å begrense utadrettet kursvirksomhet om for eksempel fremtidsfullmakter for å frigjøre ressurser til opplæring av verger. Vi gir veiledning til verger gjennom vår telefonvaktfunksjon. Videre gir vi også en del skriftlig råd og veiledning i enkeltsaker.

Avslutning av vergemål (fra kapittel 3.3.2.2.1.2 i TB)**Rapportere på**

Vergemål hvor personen ikke lenger ønsket verge er avsluttet raskt.

Vi har oppmerksomhet på å avslutte raskt saker der vergehaver ikke lenger ønsker verge. Disse sakene legges i en egen fordelingsmappe som følges tett opp. Normalt går det ikke mer enn et par dager fra vi får beskjed til saken er avsluttet. I de tilfellene det tar lenger tid enn dette, er det gjerne fordi beskjeden kommer fra andre enn vergehaver, og vi ønsker å undersøke om det er vergehavers vilje som har kommet til uttrykk i meldingen. Det kan i noen tilfeller være vanskelig å oppnå kontakt med vergehaver.

Samtaler (fra kapittel 3.3.2.2.1.3 i TB)**Rapportere på**

Andelen samtaler gjennomført i forbindelse med opprettelsen av vergemål har økt.

Andelen samtaler som gjennomføres i forbindelse med opprettelse av vergemål har økt fra 54 til 59,2 prosent. I de sakene hvor samtale ikke lar seg gjennomføre, dokumenterer vi årsaken. Vi har også gjennomført flere hjemmebesøk i saker der telefonsamtale ikke er mulig, for å sikre god kartlegging og ivaretagelse av den enkelte.

3.1.3.7 Barnehemagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket**Barnehage**

Vi ser fortsatt betydelig variasjon mellom kommunene når det gjelder forståelse og etterlevelse av regelverket på barnehageområdet.

Risikovurderingene våre viser at mange av kommunene har risiko for lovbrudd på flere områder samtidig. Vi ser blant annet utfordringer knyttet til:

- manglende forståelse av regelverket for spesialpedagogisk hjelp
- uklarhet rundt skillet mellom spesialpedagogisk hjelp og tilrettelegging
- mangelfulle vurderinger av barnets beste
- formelle feil og mangler i vedtak
- svak internkontroll som ikke fanger opp lovkrav eller sikrer etterlevelse over tid

I tilsyn gjennomført i 2025 har vi avdekket regelverksbrudd i samtlige kommuner innen spesialpedagogisk hjelp og internkontroll. Erfaringer fra både tilsyn og veiledning viser at manglende regelverksforståelse ofte fører til svikt i etterlevelsen av kravene, både i enkeltvedtak og i kommunenes styringssystemer.

For å styrke sektorens kompetanse har vi i denne perioden prioritert målrettede veilednings- og kompetansehevingstiltak. Vi har blant annet:

- gjennomført fysiske og digitale veiledningsmøter med barnehemagemyndigheter, barnehageeiere og kommunekontaktmøter
- gitt systematisk veiledning til grupper av kommuner, blant annet om dispensasjoner fra utdanningskravet og godkjenning av barnehager
- sendt ut nyhetsbrev til barnehemagemyndighetene
- gjennomført flere webinarer rettet mot både eiere og myndigheter
- lagt til rettet og bidrat til gjennomføring av samskappingsverksted
- i kommunebildene er et av de sentrale temaene som settes på dagsorden hvordan barnehemagemyndigheten veileder og påser barnehageeierens arbeid med det psykososiale barnehagemiljøet

Våre erfaringer viser at disse veiledningsaktivitetene bidrar til økt regelverksforståelse og dermed bedre etterlevelse i sektoren.

Barnehemagemyndighetene rapporterer økt forståelse for regelverket, og vi ser gjennom klagesaksbehandling bedring i etterlevelsen hos de som har

deltatt i flere av våre kompetansetiltak.

Arbeidet med styrket veiledning og tydeligere forventninger vil derfor også i 2026 være sentrale virkemidler for å redusere risikoen for lovbrudd og bidra til mer likebehandling og høyere kvalitet i barnehagetilbudet.

Skole

Gjennom tilsyn, klagesaksbehandling, veiledning og dialog med sektor, bidrar vi til at skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket. Det er likevel stor variasjon mellom skolene og kommunene når det gjelder regelverksforståelse og -etterlevelse. Vi anser at vår dialog med skoleeiere og skoleledere i ulike møtefora er nyttig, og vi erfarer at terskelen er lav for å ta kontakt og be om veiledning. Gjennom henvendelser og klagesaker, mediasaker og møter med sektor, erfarer vi at den kommuneøkonomien er en stor utfordring for mange av kommunene i våre fylker. Dette kombinert med synkende elevtall har ført til at utredninger og beslutninger om endring i skolestruktur har preget mange av kommunene.

I 2025 har vi behandlet to lovlighetskontroller på skoleområdet, der den ene handlet om skolestruktur, mens den andre handlet om tildeling av midler. Siden det i mange kommuner er pågående politiske prosesser for å vurdere skolestrukturen, får vi mange henvendelser og spørsmål fra kommuner som ønsker å få veiledning slik at prosessene skal foregå riktig. Spesielt er det en del usikkerhet om hva som er korrekt prosess for rekkefølgen på politiske saker (budsjettvedtak, nedleggelsesvedtak og nye skolekretsgrenser).

Kombinasjonen av manglende ressurser og et regelverk som ikke alltid treffer sektor i praksis, er krevende. I saker som er sammensatte og til dels kompliserte, og der det i tillegg er høy grad av konflikt mellom foresatte og skole/kommune, er det særlig vanskelig. Dette gjelder for eksempel i saker om langvarig og bekymringsfullt skolefravær, og saker der elever har behov for et alternativt opplæringstilbud.

Vi har avdekket regelverksbrudd i de fleste tilsyn i 2025. Bruddene gjelder både etterlevelse av opplæringsloven og forvaltningsloven. Vi opphever i tillegg mange vedtak, der mye av årsaken er manglende forvaltningskompetanse. Dette vil vi derfor fortsatt ha oppmerksomhet på i 2026.

Statsforvalteren skal bruke virkemidlene, tilsyn og veiledning, målrettet, for å bidra til regeletterlevelse hos barneha (fra kapittel 3.3.3.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bruke virkemidlene tilsyn og veiledning målrettet, for å bidra til regeletterlevelse hos barnehagemyndigheter, barnehageeier og lokal skolemyndighet.

Barnehage

Når vi vurderer valg av virkemiddel - veiledning og tilsyn - er all kunnskap vi har viktig. Vår vurdering av hvilket virkemiddel som er mest egnet, bygger på informasjon som innhentes blant annet gjennom BASIL, klagesaker, møte- og kontaktpunkter, veiledning vi har gjennomført, samt henvendelser fra foreldre, barnehagemyndigheter og andre aktører. Medieoppslag og varsler kan også utløse behov for nærmere avklaringer, for eksempel gjennom tilsynsavklarende brev.

I 2025 har vi videreutviklet bruken av ROS-skjemaet på barnehageområdet, og brukt det aktivt som støtte i vurderingen av hvilket virkemiddel som er mest hensiktsmessig. Vi har lagt vekt på kjennskap til den enkelte kommunes organisering, kapasitet og kompetanse og vurdert om kommunen har forutsetninger for å nyttiggjøre seg veiledning. Dette har vært sentrale indikatorer i valget av virkemiddel.

Risikovurderingene våre viser risiko for lovbrudd på flere områder i enkelte kommuner. Vi har prioritert tilsyn på områder der konsekvensen av manglende regelverksetterlevelse vurderes som høy.

Vi har valgt å jobbe særlig med barnehagemiljø, utfordringer med rekruttering av barnehagelærere og spesialpedagogisk hjelp. Blant annet åpnet vi to tilsyn i 2025 med tema spesialpedagogisk hjelp og internkontroll. Våre risikovurderinger har over tid vist at enkelte kommuner omorganiserer det spesialpedagogiske arbeidet slik at ressursene i større grad plasseres direkte i barnehagene, uavhengig av enkeltvedtak. Hensikten er forebygging og styrking av det allmennpedagogiske tilbudet. Vi har vurdert at en slik organisering kan innebære risiko for at barns individuelle rettigheter ikke blir oppfylt dersom ressursene fordeles uavhengig av antall barn med vedtak om spesialpedagogisk hjelp. Etter henvendelser fra barnehager og organisasjoner, og på bakgrunn av risikovurdering, førte vi tilsyn.

I tillegg har vi prioritert tett oppfølging av kommuner der tilsyn tidligere har avdekket regelverksbrudd. Flere kommuner har hatt pågående tilsyn fra 2023 og 2024, og vi har fulgt dem opp med to til tre veiledninger per kommune i løpet av året. Veiledningen har i hovedsak vært knyttet til dokumentasjon kommunen har sendt inn, og har bidratt til økt regelverkskompetanse hos kommunen.

Samtidig har vi benyttet veiledning der risikoen kan håndteres på en måte som fører til varig praksisendring. Vi har særlig sett dette knyttet til utfordringer med rekruttering av barnehagelærere, der vi i flere kommuner har vurdert dialog og veiledning som mer hensiktsmessig enn tilsyn. I ettertid ser vi i BASIL rapportering at kommunene fatter vedtak om dispensasjon fra utdanningskravet i motsetning til tidligere.

I tillegg til dispensasjoner har vi også hatt oppmerksomhet på arbeid med barnehagemiljø. Dette arbeidet har omfattet både kompetansehevende tiltak og veiledning. I ettertid har vi sett at flere kommuner har valgt å føre tilsyn på dette området, ofte etter å ha fått støtte og veiledning fra oss. Dette bekreftes også gjennom BASIL-rapporteringen, som viser den samme utviklingen. Vi mener at vår prioritering av barnehagelovens kapittel VIII, koblet til myndighetsrollen, har bidratt til økt kompetanse og styrket risikovurderingene i kommunene knyttet til kapittel VIII.

Vi har i planleggingen og i den løpende oppfølgingen analysert risikobildet i sektoren og tilpasset innsatsen etter kommunenes situasjon og

forutsetninger. På denne bakgrunn vurderer vi at vi i 2025 har oppnådd en god og målrettet balanse i bruken av virkemidler.

Til slutt ønsker vi å kommentere at vi i 2025 hadde to saker som var særlig komplekse, og som vi brukte betydelige ressurser på å sikre at kommunene fikk hjelp til å håndtere sakene. En av sakene var en barnehageeier som stengte barnehagen på dagen, noe som førte til at 119 barn plutselig sto uten barnehageplass. Årsaken var økonomiske problemer, misligholdte lån og tvangssalg.

Den andre var en sak der et barn mistet barnehageplassen fordi barnehageeier mente det forelå samarbeidsproblemer, og at det var manglende tillit mellom foreldrene og barnehagen etter at foreldrene hadde stilt spørsmål ved barnehagens økonomi. Begge sakene fikk omtale i nasjonale media. I disse situasjonene hadde vi tett dialog både med kommunene det gjaldt og med Utdanningsdirektoratet og Kunnskapsdepartementet.

Skole

Vår kunnskap om sektors etterlevelse av regelverket får vi gjennom blant annet klagesaker, håndhevingsordningen, bekymringsmeldinger og problemstillinger fra elever, foresatte og sektor, media, møter med skoleeiere samt statistikker som GSI og brukerundersøkelser.

"Kommunebildeverktøyet" er på mange måter et øyeblikksbilde, og selv om vi kan gjøre en overordnet analyse av kommunenes utfordringer på skoleområdet og bruke dette inn i blant annet dialogmøtene med kommunene, har vi på skoleområdet sett behov for en mer systematisk oversikt. Vi har derfor i 2025 etablert en ROS-gruppe som har ansvaret for en overordnet og mer systematisk risiko- og sårbarhetsanalyse, gjennom rutiner for oversikt, registrering av saker og sammenstilling av ulike kilder. Med bakgrunn i denne analysen velger vi prioriterte tema og objekter for veiledning og/eller ulike tilsynsaktiviteter.

I valg av virkemiddel mellom veiledning og tilsyn, er kunnskapen vår om den enkelte skole og skoleeier viktig. Selv om vi spisser tilsynsystema, blir tilsyn ofte både omfattende og tidskrevende, og ender i pålegg. Veiledning kan i mange tilfeller være mindre ressurskrevende, og i saker som gjelder enkeltelever og der tidsfaktoren er viktig, har vi erfart at veiledning kan være den mest hensiktsmessige løsningen for alle parter. Andre faktorer vi vurderer, er alvorlighetsgraden og type regelverksbrudd, i tillegg vurderer vi om kommunen har forutsetning for å motta veiledning.

Ellers veileder vi på generell basis gjennom nettsidene våre, på webinarer, på regionale møter, privatskolesamlinger eller i kontaktmøter med kommunene og fylkeskommunene. Eksempelvis har vi jevnlig møter med saksbehandlere i fylkeskommunene på området skyss. Vi mener at dette er med på å sikre regeletterlevelse, og med det en reduksjon i antall opphevede vedtak. Andre eksempler er faste halvårslige møter med begge fylkeskommunenes administrasjon, og kontaktmøter med kommunale skoleeiere, der vi har mulighet til å ta opp bekymringer knyttet til regeletterlevelse på et mer generelt nivå. Eksempler på tematikk vi har tatt opp er fysisk inngripen, individuell tilrettelegging og inkludering, skolemiljø, voksenopplæring.

Vi har i flere fora, både eksternt og internt, tatt opp håndteringen av kompliserte og sammensatte saker som kan omfatte et bredt spekter av tematikk og bestemmelser, og som av den grunn må håndteres i ulike spor der både vi og sektor har ulike roller. Oftest handler dette om skolemiljø og individuell tilrettelegging, og gjerne også bekymringsfullt og langvarig skolefravær. Men det kan også være elementer av dette i saker om skoleskyss, bortvisning og skoleplasserings-saker.

I 2025 gjennomførte vi et webinar om problemformuleringer knyttet til tiltaksplan i skolemiljø saker, der målgruppen var skoleledelse, skoleeiere, kommunalsjefer, øvrige ansatte på grunnskolen, videregående opplæring og private skoler, samt andre som jobber med skolemiljø saker. Vi nådde mange kommuner og mange i målgruppen.

Vi gir også veiledning direkte til enkeltkommuner, enten knyttet til enkeltsaker eller mer generelt om regelforståelse. Vi har også i enkelte tilfeller bedt kommunen om selv å vurdere egen praksis, og følge opp med tiltak om nødvendig.

Vi har videre veiledet en kommune på regelverk knyttet til bortvisning og utestengelse fra skoletur etter henvendelser fra foresatte i en konkret sak.

Et annet tema der vi i mange tilfeller velger veiledning framfor tilsyn, er brudd på taushetsplikten i saker om meldeplikt til barnevernet. Dette med bakgrunn i de tidligere nevnte faktorene.

I 2025 planla vi for og gjennomførte to tilsyn med internkontroll og spesialundervisning og to tilsyn med internkontroll og skolemiljø. I tillegg sjekket vi om kommunene i våre fylker hadde fastsatt og kunngjort forskrift om skoleregler og permisjonsregler. Vi fant at det var de samme tre kommunene som ikke hadde gjort dette. En av kommunene lukket pålegget allerede før endelig rapport. Basert på GSI, varslet vi også skriftlig tilsyn med særskilt språkopplæring. På grunn av forsinkelser hos kommunen er det ikke sendt ut foreløpig rapport, og det er derfor for tidlig å si noe om effekten.

Vi har grunn til å tro at alle gjennomførte tilsyn har ført til endring av praksis.

Valg av tilsynsaktiviteter (fra kapittel 3.3.3.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal velge de tilsynsaktivitetene som er best egnet til å gjenopprette etterlevelse av regelverket på en rask og effektiv måte. Statsforvalteren kan gi veiledning istedenfor å føre tilsyn, der det vurderes som best egnet virkemiddel.

Barnehage

Risikofaktorer ved starten av året

Disse inkluderte:

- varierende regelverkskompetanse hos barnehagemyndighetene

- rettsanvendelses- og saksbehandlingsfeil i vedtak om spesialpedagogisk hjelp
- omorganisering av gjennomføringen av den spesialpedagogiske hjelpen med risiko for at barn ikke får den hjelpen de har krav på
- manglende vedtak og høyt antall dispensasjoner fra utdanningskravet i flere kommuner
- høyt antall klager på tilskudd til private barnehager

For å håndtere disse risikoene har vi gjennomført følgende tiltak:

Veiledning

Vi har veiledet barnehagemyndigheter om korrekt regelverksetterlevelse, spesielt med oppmerksomhet på kapittel VI, VII og VIII i barnehageloven. I tillegg har vi hatt både eiere og myndigheter på kompetansehevende samlinger knyttet til tema spesialpedagogisk hjelp og barnehagemiljø.

Tilsyn

Vi varslet på begynnelsen av året tilsyn med to av våre kommuner med tema spesialpedagogisk hjelp og internkontroll. Vi fant brudd i begge kommunene og vi har pålagt retting en av dem, mens den andre kommunen kun har fått foreløpig rapport.

Risikobildet ved slutten av året, og hvilke tiltak vi planlegger for restrisikoen:

Risikobasert veiledning

Vi vil fortsette å veilede kommunene der risiko for regelverksbrudd er størst. På bakgrunn av BASIL-rapportering er vi gjort oppmerksom på manglende forståelse av regelverket på dispensasjoner etter utdanningskravet. Vi vil derfor følge opp de aktuelle kommunene med tilsyn i 2026. I tillegg vil vi bruke veiledning med de kommunene som vi tidligere har erfart at veiledning er et mer egnet virkemiddel enn tilsyn.

Vi vil også ha oppmerksomhet på spesialpedagogisk hjelp, basert på vurdering og pågående tilsyn og klagesaker. Dette vil være tema på kontaktmøter med eiere og myndigheter.

Gjennom 2024 (30 saker), 2025 (5 saker) og nå inn i 2026 (17 saker) har vi mottatt en betydelig mengde henvendelser og klager knyttet til tilskudd til private barnehager. Dette området er i endring, både gjennom justeringer i forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager og i økonomiforskriften til barnehageloven. På bakgrunn av dette vil vi i 2026 prioritere veiledning overfor kommuner som har private barnehager. Innsatsen vil særlig rettes mot kommuner som har hatt klagesaker hos oss, slik at vi kan bidra til korrekt regelverksforståelse og mer forutsigbar praksis.

Erfaringsdeling

I tillegg vil vi legge til rette for erfaringsdeling mellom kommunene for å spre beste praksis og styrke samarbeidet.

Skole

Risikobildet ved starten av året:

I forbindelse med planlegging av tilsyn for det kommende året, gjennomgår vi kommuner og skoler som bekymrer oss spesielt. Dette kan omfatte generell bekymring basert på faktorer som ustabil ledelse, organisatoriske endringer, samt spesifikke bekymringer knyttet til sektorens håndtering av for eksempel spesialundervisning og skolemiljø.

Generelt ser vi manglende vedtakskompetanse i flere kommuner, særlig på skolenivå. Det er også en del kommuner og skoler med høye mobbetall samt høyt antall av saker/henvendelse om skolemiljø som bekymrer. Mange av våre kommuner har en utfordrende økonomi, noe som kan få konsekvenser for elevers rettigheter på flere områder. Svak kommuneøkonomi fører også til mange prosesser om endringer i skolestruktur, nedleggelse av skoler og nedleggelse og omorganisering av tilbud for elever med individuell tilrettelagt opplæring.

Tilsyn:

Fordi vi har fått i oppgave å prioritere skolemiljø og individuell tilrettelagt opplæring, valgte vi to kommuner på hvert av temaene.

Bakgrunnen for valget av kommunene til tilsyn på tema individuelt tilrettelagt opplæring og internkontroll, var en samlet risikoanalyse. For den ene kommunen vurderte vi faktorer som brudd på læremøten, lave grunnskolepoeng og opplysninger om manglende vedtak om ITO fra en lovlighetskontroll. Den andre, og noe mindre kommunen, er vurdert som en «stille» kommune, som vi hørte lite fra. I den førstnevnte kommunen valgte vi deltemaet "fatte vedtak om enkeltvedtak" og for den andre kommunen "utarbeide sakkyndige vurderinger" og "fatte vedtak om enkeltvedtak". Bakgrunnen for valg av deltemaet "fatte vedtak" er vår erfaring av at vedtakskompetansen er særlig svak i mindre kommuner, men også at forvaltningskompetanse på skolenivå generelt er svakt. Årsaken til at PPTs arbeid er med som deltema i den ene kommunen, er at kommunen har en liten tjeneste, som selv om de samarbeider med andre, er en sårbarhet i seg selv. Det var i tillegg lenge siden vi hadde vært på tilsyn.

Begge tilsynene på skolemiljøfeltet ble valgt på bakgrunn av en samlet risikoanalyse. Risikoanalysen baserte seg på flere faktorer, blant annet antall henvendelser til oss, høye mobbetall, henvisninger til opphevet regelverk på kommunenes hjemmesider samt relevante funn i forvaltningsrevisjoner. For begge kommunene var det også en begrunnelse at det var lenge siden vi hadde vært på tilsyn. Tema for et av tilsynene var kommunens internkontroll knyttet til undersøkelsesplikten og tiltaksplikten. Det ble funnet brudd i dette tilsynet. For det andre tilsynet var tema kommunens internkontroll knyttet til meldeplikten. Vi vurderer at de forbedringstiltakene kommunen selv har kommet frem til underveis i tilsynet virker relevante, og kan redusere risikoen for brudd på regel etterlevelse. I dette tilsynet fant vi derfor at kommunen oppfyller regelverket.

Når vi gjennomfører egeninitierte tilsyn, avgrenser vi i enda større grad. Basert på egne undersøkelser fant vi at tre av våre kommuner ikke hadde kunngjort forskrift om skoleregler på Lovdata. Det ble derfor varslet pålegg om retting samt fattet vedtak om retting høsten 2025. Tilsynene er ikke lukket ved årsslutt.

Tilsvarende varslet vi pålegg om retting, samt fattet vedtak om retting høsten 2025 fordi de samme tre kommunene ikke hadde kunngjort forskrift om

permisjonsregler på Lovdata. Kun ett av disse tilsynene er lukket ved årsslutt.

Veiledning:

Vi vurderte at det var en stor risiko ved innføring av nytt regelverk i 2024. Denne risikoen er fremdeles gjeldende, og vi har derfor også i 2025 i stor grad valgt å veilede skoler og kommuner i ulike fysiske møtefora og ved hjelp av digitale samlinger. Her har vi bl.a. valgt å fokusere på individuell tilrettelegging, inkludering, fravær, skolemiljø og fysisk inngripen. Vi har også veiledet fylkeskommunene når det gjelder skyssregelverket, samt voksenopplæringsenhetene når det gjelder realkompetansevurdering. Se også pkt. 3.3.3.1.1.

Risikobildet ved slutten av året:

Den økonomiske situasjonen er en stor utfordring for mange av kommunene i Vestfold og Telemark. Denne situasjonen kan få konsekvenser for rettighetene til elevene. Kombinert med manglende vedtakskompetanse i mange skoler og kommuner samt et regelverk som fortsatt har behov for avklaringer, har vi et ønske om å være enda mer systematisk og målrettet med både møter med sektor og digitale samlinger der vi har mulighet til å treffe en større målgruppe.

Vi vurderer det også som hensiktsmessig å sjekke flere vedtak om tilrettelagt opplæring, da vi har en bekymring knyttet til regelverksforståelse og utfordringer knyttet til blant annet bruken av alternativ opplæringsarena, personlig assistanse og kompetansekrav. Andre forhold vi vurderer som en risiko er kommunenes system og rutiner når det gjelder oppfølgingsplikten, jf. § 10-6, inntak til FOV/VOV, realkompetansevurdering, og om elever får det de har krav på når det gjelder særskilt språkopplæring.

I tillegg til generelle kompetansetiltak knyttet til regelverksområdet, planlegger vi i 2026 i større grad som tilsynsaktivitet å benytte oss av kommuneloven § 30-3 for å innhente mer informasjon om tilstand i sektor.

Kompetanse på trygt og godt skolemiljø (fra kapittel 3.3.3.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at skolene har kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø.

I 2024 hadde vi oppmerksomhet på implementering av lovendringer, samt revisjon av interne rutiner og maler sett i lys av at opplæringsloven kap. 12 var nytt. Dette er et arbeid vi har videreført i 2025.

Vi har jobbet forebyggende ved at vi har deltatt på regionmøter med skoleeiere, der skolemiljø har vært tatt opp som tema. Vi har formidlet og veiledet på deler av aktivitetsplikten, og i sær skoleeiers ansvar, etter vår erfaring med håndhevingsordningen. Gjennom å vise til de ulike lovbruddene vi har funnet, både ved tilsyn og i de konkrete sakene, har vi veiledet på regelverket og rett saksbehandling.

Vi gjennomførte tilsyn på området skolemiljø og interkontroll i to kommuner. I et av tilsynene valgte vi undersøkelses- og tiltaksplikten. I dette tilsynet konkluderte vi med brudd på regelverket. Tilsynet var ikke lukket ved årsslutt. Kommunen har mottatt veiledning både i forbindelse med tilsynet samt i forbindelse med enkeltsaker. I tillegg til skal denne kommunen delta i Læringsmiljøprosjektet pulje 10. Vi ser at muligheten for at læringspunktene fra tilsynet kan benyttes effektivt i prosjektet, vil kunne ha god effekt på denne kommunen og deres kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø.

I det andre tilsynet valgte vi melde fra-plikten. Kommunen fikk ikke brudd. Effekten tiltaket ga, merket vi allerede underveis i tilsynet, da vi så at kommunen satte i gang et viktig arbeid med å oppdatere eksisterende rutiner og informasjon til ansatte, samt planlegge for og implementere nye rutiner i kommunen og skolen.

I 2025 gjennomførte vi et webinar om problemformuleringer knyttet til tiltaksplan i skolemiljøssaker, der målgruppen var skoleledelse, skoleeiere, kommunalsjefer, øvrige ansatte på grunnskolene, videregående opplæring og private skoler, samt andre som jobber med skolemiljøssaker. Det var god oppslutning om webinar.

Under kontaktmøte for alle kommunale skoleeiere hadde vi en gjennomgang av problematikken knyttet til saker med økt kompleksitet og sammensatt problematikk, herunder skolemiljø, skolefravær og individuelt tilrettelagt opplæring. Regelverket knyttet til skolemiljø tas også opp på kontaktmøter med våre fylkeskommuner. Noe av effekten ved å ha dette som fast tema, er at vi ser terskelen for å ta kontakt med oss senkes.

Vi mottok også en henvendelse fra et av mobbeombudene i våre fylker, med ønske om veiledning med hensyn til å gjøre en god vurdering av elevens beste. Slik veiledning ble gitt på generelt grunnlag, og vi vurderer at mobbeombudets økte kompetanse vil komme kommunene og skolene til gode.

Vi mener at god kvalitet i egen saksbehandling i håndhevingsordningen også har virkning i den enkelte kommune og skole. I løpet av 2025 har vi fått henvendelser fra skoler og kommuner som ønsker veiledning, også i etterkant av at en sak har vært til behandling hos oss. I tillegg er det tilfeller der vi selv vurderer at skoler og kommuner har behov for ytterligere veiledning. Vi vurderer i hvert enkelt tilfelle om det dreiser seg om tema eller saksfelt vi bør og skal ta opp som sak i møte med alle kommunene og eller fylkeskommunene, eller om vi gir veiledning til den eller de skoleeierne det gjelder. Alternativt kan vi gjøre begge deler.

Vi vurderer at vårt arbeid og vår innsats for å heve skoleeieres og skolelederes kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø, gir effekt ved at vi i mindre grad enn tidligere konkluderer med brudd på planplikt og tiltaksplikt i våre vedtak. Dette kan tale for at regelverksforståelsen blir bedre både på skolene og i kommunene i våre fylker.

I tillegg ser vi at veiledning til skoleledere og skoler tidlig i saksforløpet oftere fører til at elev og/eller foresatt velger å trekke saken etter eget ønske da skolen setter i gang et effektivt arbeid med å sørge for et trygt og godt skolemiljø for den det gjelder.

Vi oppfordrer også sektor til å bruke Udir sine ressurser aktivt. Vi vurderer det som sannsynlig at økt kjennskap og bruk vil gi god effekt i sektor.

Samlet sett vurderer vi at tiltakene som beskrevet over fungerer etter sin hensikt. Vi vurderer imidlertid at det stadig er behov for økt kunnskap om hva som gir et trygt og godt skolemiljø i sektor, særlig på de videregående skolene.

Psykososialt barnehagemiljø (fra kapittel 3.3.3.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at barnehageeier og de som arbeider i barnehagen har kompetanse på hva som gir et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø.

Statsforvalteren har i 2025 prioritert arbeid med barnehagemiljø og spesialpedagogisk hjelp på barnehageområdet. Dette arbeidet har omfattet både kompetansehevende tiltak, veiledning og tilsyn.

Kompetanseheving og veiledning på et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø har først og fremst foregått via møtearenaer som kontaktmøter med barnehagemyndighet, utvidede kontaktmøter hvor også eiere og styreere er til stede, samt webinarer.

Kontaktmøter med barnehagemyndighet

- Foreldreutvalget for barnehager (FUB) deltok, og et godt psykososialt barnehagemiljø var blant aktuelle saker som det ble orientert om.
- Mobbeombudet i Telemark deltok og orienterte om sitt arbeid, samt ga aktuelle nyheter innenfor tematikken.
- Inkludering og spesialpedagogisk hjelp i barnehagen, v/ Kristian Øen.

Utvidet kontaktmøte med barnehagemyndigheter, eiere og styreere:

- Inkluderende barnehagemiljø, v/ Bjørk Kehlet
- Spesialpedagogisk støtte til et inkluderende læringsmiljø, v/ Statped
- Fra uro til ro - arbeid med adferd som utfordrer, v/SNU
- Vi har arrangert tre webinarer, som vi har kjøpt inn fra Universitetet i Stavanger. Foredragsholdere var Cecilie Evertsen og Pål Roland. Overskriften var «Personalets arbeid for et godt psykososialt miljø.»
- For å bidra til at alle som jobber i barnehage har kompetanse, har vi laget digital verktøykasse som inneholder ulike hjelpeverktøy for barnehagene i arbeidet med psykososialt barnehagemiljø.
- Vi har kjøpt inn en kompetansepakke bestående av en webinar-rekke med tematikken barns psykososiale miljø av Kari Pape. Disse filmene er tilgjengelig for alle barnehagene.
- I samarbeid med Universitetet i Sørøst-Norge har vi de siste årene arrangert samskapingskonferanser, med målgruppe fra barnehagene. I 2025 var overskriften inkluderende samskapning.
- Vi har i 2025 fortsatt vårt samarbeidet med Likestillingssenteret og gjennomført fagdag for barnehageansatte i begge fylker. Temaet for fagdagen var hvordan barnehageansatte kan forebygge og oppdage vold og overgrep mot barn i nære relasjoner, omfang og skadevirkninger.
- I 2025 har det vært gjennomført to webinarer i samarbeid med Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring som handlet om flerspråklige barn i barnehagen.

Tilsyn og veiledning

I begynnelsen av 2025 ba vi barnehagemyndighetene rapporterte hvordan de har arbeidet med temaet, hvilke utfordringer de opplever i sektoren, og hvilke områder de ønsket mer veiledning på. Disse funnene har vi brukt aktivt i vår veiledning av sektoren, og vi spilte dem også inn til Udir. i fagmøte om regelverket for barnehagemiljø i november 2025.

Vi har merket oss av at flere av kommunene har hatt tilsyn med temaet det siste året. I den forbindelse har vi veiledet en kommune særskilt på framgangsmåte.

På kontaktmøtene har vi invitert barnehagemyndigheter til å dele erfaringer med implementering av regelverket og tilsynsarbeidet. Dette har gitt oss bedre innsikt i deres praksis og hvilke områder barnehagene opplever som krevende. Erfaringsdelingen styrker også vår ROS-vurdering og gir grunnlag for valg av virkemidler fremover.

Vurdering av hvordan tiltakene har fungert

Vi vurderer at opplæringen og veiledningen vi har gitt, har gjort kommunene mer bevisste på barns psykososiale miljø. Vi ser gjennom rapportering at barnehagemyndighetene og barnehageeiere oppgir at de samarbeider med PPT, helsestasjon og andre faginstanser om barnehagemiljø. PPT trekkes frem som den viktigste samarbeidspartneren, både gjennom sakkyndig arbeid, kompetanseløftet og det tverrfaglige "laget rundt barnet". Flere kommuner har også faste samarbeidsavtaler med familiehelsestjenesten og helsesykepleiere, og involverer dem i fagsamlinger, foreldremøter og forebyggende arbeid. Samlet sett er samarbeidet preget av et tverrfaglig oppmerksomhet på inkludering, trygghet og tidlig innsats, der ulike tjenester bidrar til å styrke kompetansen og sikre et godt psykososialt miljø for alle barn.

I regional ordning for kompetanseheving i barnehagen, er overordnet tema «inkluderende miljø for omsorg, lek, læring og dannelse.» I arbeidet som gjøres i nettverk og barnehager er denne tematikken grunnleggende og godt etablert. Vi merker oss at tematikken er relevant, og nettverkene gir tilbakemelding om at de liker godt at de har muligheten til å fordype seg over tid i denne tematikken. Vi vurderer at vi treffer på de tiltakene vi har satt i

gang, dette særlig på bakgrunn av mange positive tilbakemeldinger fra sektor.

Det siste året har stadig flere valgt å føre tilsyn på dette området, ofte etter å ha fått støtte og veiledning fra oss. Dette bekreftes også gjennom BASIL-rapporteringen, som viser den samme utviklingen. Vi mener at vår prioritering av barnehagelovens kapittel VIII koblet til myndighetsrollen har bidratt til økt kompetanse og risikovurdering inn mot på kap. VIII i kommunene.

Samlet sett vurderer vi at arbeidet i 2025 har hatt god effekt i barnehagesektoren i Vestfold og Telemark.

Rask behandling i saker etter § 9 A-6 (fra kapittel 3.3.3.1.3.3 i TB)

Rapportere på

Alle saker er ferdigbehandlet så raskt som mulig

I 2025 hadde vi en faggruppe som bestod av fem jurister og seks pedagoger som jobbet med håndhevingsordningen, i tillegg til andre saksfelt i avdelingen for majoriteten av disse.

Fagsjef på området fordeler og følger med på meldinger som kommer inn, og følger saksbehandlingstiden i hver sak. Vi har et internt system som gir oss oversikt over saker under arbeid, saker der vedtak er sendt og venter på oppfølging fra sektor, samt saker som er avsluttet. Vi har en internt saksbehandlingsrutine med beskrivelse av hvordan vi trinnvis går frem for å sikre en så rask saksbehandlingstid som mulig.

Alle saker starter opp raskt. Det går som hovedregel maksimalt to dager fra vi mottar saken til vi tar kontakt med melder. Umiddelbart etter samtalen med melder, tar saksbehandler kontakt med rektor og orienterer om meldingen samt avklarer om saken er meldt rektor eller skole minst en uke tidligere. Vi ser at det kan være risiko knyttet til å oppnå kontakt med både melder og rektor eller skole i noen saker. Dette kan i sin tur medføre noe økt saksbehandlingstid.

Til hjelp for skolen sender vi et skjema for å sikre at vi får relevant informasjon og dokumentasjon. Dette startet vi med på slutten av 2024. Ved at skolene redegjør på en mer grundig og relevant måte, kommer vi gang med vedtak raskere. Vi har også samtale med eleven kort tid etter at meldingen er kommet inn, ofte før dokumentasjonen fra skolen er kommet, slik at saksbehandlingstiden holdes nede.

I prioriteringen av skolemiljø saker skiller vi mellom aktuelle saker, ikke-aktuelle saker og avvisningssaker.

Det er til enhver tid en jurist og en pedagog som vurderer og følger opp saken sammen. Tilgjengelighet for gjennomføring av samtale og gjennomgang av både dokumentasjon og vedtak, kan være en risikofaktor med tanke på å holde saksbehandlingstiden nede. Vi har satt inn tiltak knyttet til dette ved at primærsaksbehandler kaller inn den andre så tidlig som mulig i saksforløpet slik at det sikres tid til samarbeid.

Vi gjennomfører fagmøter annenhver uke, hvilket bidrar til deling av kompetanse og erfaringer, mer likebehandling og kontinuerlig fremdrift. Dette har også styrket kvaliteten i saksbehandlingen og bidratt til kortere saksbehandlingstid. Bruken av maler og rutiner utarbeidet etter ny lov har også hatt direkte effekt på saksbehandlingstiden. Da det er fagsjef som godkjenner alle vedtak, vil også dette kunne sikre felles praksis i saksbehandlingen.

Lang saksbehandlingstid har periodevis vært en utfordring i perioder med stor saksmengde. Det er flere av saksbehandlerne som har andre arbeidsoppgaver knyttet til tilsyn med tidsfrister og behandling av klager og veiledning på andre saksfelt. "Turnover" og sykmeldinger som gjør at det er færre å fordele saker på.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid fra 2024 til 2025 er redusert betraktelig, selv om antall saker inn er sammenlignbare. Dette viser en målbar effekt av tiltakene. Flere saker med stor kompleksitet og mye løpende dokumentasjon trekker imidlertid opp saksbehandlingstiden, noe som må arbeides med i forbedringsarbeidet fremover. En samlet vurdering tilsier at våre prioriteringer har hatt effekt, og at vi ferdigbehandler saker så raskt som mulig.

Vi viser ellers til rapportering under punkt 7.3.8.5 hva gjelder saker i håndhevingsordningen.

Rettsanvendelse og forståelse av saksbehandlingsreglene i vedtak (fra kapittel 3.3.3.1.4.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal arbeide systematisk for å bidra til at antall vedtak med feil fra lokal skolemyndighet reduseres

Skoleeieres vedtak ser vi i hovedsak i forbindelse med oversendelse av klagesaker, henvendelser og bekymringsmeldinger fra foresatte og i tilsyn. Det har vært en solid økning, omtrent en dobling, av antall klager på skoleområdet sammenlignet med 2024. Antall saker i håndhevingsordningen har vært noe mer stabilt. Økningen i antall sammensatte og kompliserte klager, sammenholdt med et lovverk som fortsatt utfordrer sektor og oss på enkelte områder, har utfordret ambisjonsnivået når det gjelder tiltak overfor sektor. Vi erfarer likevel at innføringen av det nye lovverket har ført til at vi både internt og eksternt både har fått og tatt muligheten for å revitalisere veiledning på flere områder.

Vi har i 2025 prioritert å veilede på de områdene der har vært størst endringer i regelverk, herunder fysisk inngripen, standpunktklager og saksbehandling knyttet til individuell tilrettelegging. Særlig på det siste området har vi fått mange henvendelser, både fra foresatte, skoler, skoleeiere og PPT, og vi har veiledet direkte og i møter med sektor. Selv om vi har holdt sektor løpende orientert om ulike avklaringer på feltet, er det fortsatt mange ubesvarte spørsmål om praktiseringen av reglene i opplæringsloven på dette området. Vårt inntrykk er at det er stor variasjon mellom kommuner og skoler når det gjelder forvaltningskompetanse og dermed potensialet for saksbehandlingsfeil. Vedtaksmyndigheten i mange saker er delegert til rektor,

og vår erfaring er at regelverksforståelse og vedtakskompetanse, særlig på skolenivå, kan være mangelfull. Dette handler ofte om at vedtaket ikke i tilstrekkelig grad er opplyst, begrunnet eller vurdert godt nok med tanke på barnets beste. Det er færre vedtak med rettsanvendelsesfeil, men dette kan til gjengjeld omfatte saker med høy alvorlighetsgrad, eksempelvis bruk av alternative opplæringsarenaer uten hjemmel og avvik fra sakkyndig vurdering i enkeltvedtak uten begrunnelse.

Generelt er mange av sakene vi behandler sammensatte og kompliserte, og mange av dem handler om flere forhold. Vi opplever at både foresatte, skolene og vi utfordres ved at vi må forholde oss til flere bestemmelser samtidig, og der rollen som henholdsvis førsteinstans og klageinstans gjør at vi i noen tilfeller bruker tid på å ta stilling til hvor og hvordan en innmeldt sak eller klage skal behandles. Vi kan ikke forvente at foresatte har kompetanse på disse bestemmelsene, og derfor kreves det god veiledning om hvilke forhold som skal behandles på hvilken måte. Det kan være problematisk når foresatte klager på sitt barns skolemiljø, når det er manglende tilrettelegging som er årsak til manglende trivsel. I påvente av en eventuell prosess for å avklare retten til tilrettelegging, eller en klagebehandling i første instans, utarbeider skolen aktivitetsplaner. På denne bakgrunn valgte vi, i et kontaktmøte med offentlige skoleeiere og på samlinger for privatskoler, å synliggjøre overfor sektoren hvilke utfordringer både de og vi står overfor i saker med økende kompleksitet og sammensatt problematikk. Formålet med innlegget var blant annet å styrke sektorens veiledningskompetanse overfor klagere, samt å øke kompetansen i sektoren slik at (om mulig) vår ressursbruk kan reduseres når vi mottar en sak.

Selv om vi fortsatt ser saksbehandlingsfeil, særlig knyttet til barnets beste og vekting av dette hensyn mot andre hensyn, vurderer vi at vi ser en gradvis bedring.

Vi har ikke mottatt mange klagesaker fra fylkeskommunen og de videregående skolene, dersom vi ser bort fra klagen på standpunkt. De fleste av klagen vi har behandlet, har handlet om utvidet rett til videregående (fullføringsretten), i tillegg til klager om videregående opplæring for voksne, meropplæring og yrkesfaglig rekvalifisering. Vi har jevnlig møter med fylkeskommunene, og vår erfaring er at dette er et møtepunkt der vi på en systematisk måte har muligheten til å orientere om våre risikovurderinger knyttet til saksfeltet i videregående og eventuelt veilede ved behov.

Generelt i møter med sektor veileder vi både på bestemmelser i opplæringsloven og forvaltningsloven. Eksempelvis har vi gjennomført digitale samlinger på temaet standpunktklager, og vi har jevnlig møter med saksbehandlere i fylkeskommunen på området skoleskyss. Videre har vi hatt fysisk inngripen som tema på møter med privatskolene. I disse veiledningene har vi ofte stor oppmerksomhet på hensikten med regelverket, og ikke bare saksbehandlingen. Dette er med på å skape større forståelse, og dermed en større mulighet for bedre saksbehandling.

I tillegg har vi delt erfaringer og funn fra tilsyn på regionmøter og kontaktmøter med skoleeiere, uten at vi med sikkerhet kan si noe sikkert i hvilken grad tiltaket har hatt effekt på vedtakene. På generell basis mener vi at vi har bidratt til at vedtakene i sektor gradvis har blitt bedre på flere felt, men at sektors behov for kompetanseheving innenfor enkelte felt av forvaltningsloven fortsatt er stor. Dette gjelder særlig vedtakskompetansen på skolenivå. Det er derfor fortsatt grunn til å ha oppmerksomhet på forvaltningskompetanse i sektor, og særlig skoleeiers ansvar for å sette skoleledere i stand til å fatte vedtak i samsvar med lov og regelverk.

Vedtak fra barnehagemyndighet med rettsanvendelsesfeil eller saksbehandlingsfeil (fra kapittel 3.3.3.1.4.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal arbeide systematisk for å bidra til at antall vedtak med feil fra barnehagemyndigheten reduseres

Prioriteringene i 2025

Ved begynnelsen av 2025 identifiserte vi flere risikofaktorer i kommunenes forvaltning av barnehageloven. Disse dannet grunnlaget for våre prioriteringer gjennom året.

Vi så særlig risiko knyttet til:

- varierende regelverkskompetanse hos barnehagemyndighetene
- rettsanvendelses- og saksbehandlingsfeil, særlig i vedtak om spesialpedagogisk hjelp
- endringer i organisering av spesialpedagogisk hjelp, med risiko for at barn ikke mottar den hjelpen de har krav på
- manglende vedtak og et høyt antall dispensasjoner fra utdanningskravet og normene i flere kommuner.
- mangelfulle vurderinger av barnets beste i saksbehandlingen, avdekket gjennom klagesaksbehandling og tilsyn
- høyt antall klager på tilskudd til private barnehager, og en tendens til at mange av vedtakene inneholdt feil.

Samlet gjorde dette at vi prioriterte å styrke kommunenes regelverksforståelse, særlig på områdene spesialpedagogisk hjelp, barns beste vurderinger i klagesaker, dispensasjoner fra utdanningskravet og forvaltningslovens krav til enkeltvedtak.

Tiltak

For å redusere antall vedtak med feil har vi gjennom året jobbet systematisk med kombinasjonen av målrettet veiledning og tett oppfølging av kommuner med særskilt risiko. Tiltakene omfattet:

- felles samlinger for alle kommunene, hvor vi blant annet veiledet om regelverket for individuell tilrettelegging, barns beste-vurderinger i saksbehandling, forvaltningslovens krav til enkeltvedtak, tilsynsmateriellet for spesialpedagogisk hjelp og internkontroll
- veiledning, blant annet til seks kommuner med behov for avklaring om skille mellom dispensasjoner fra utdanningskravet og dispensasjoner fra pedagognorm
- individuell veiledning, særlig om: godkjenning etter barnehageloven § 14, enkeltvedtak og begrunnelser

- løpende veiledning, gjennom året har vi svart på henvendelser på e-post og telefon om spørsmål knyttet til dispensasjoner, individuell tilrettelegging, spesialpedagogisk hjelp, tolkning av regelverk ved tilskudd. Dette har vært en viktig arena for risikobasert og behovsstyrt veiledning.

Flere kommuner oversendte egne vedtak for gjennomgang etter veiledning. Disse viste tydelig forbedring i begrunnelse og rettsanvendelse.

Tilsyn og klagebehandling som læringsarena

Vi mottok 30 klager på tilskudd til private barnehager i 2024. De fleste vedtakene ble opphevet og sendt tilbake med tydelig begrunnelse for:

- hvilke saksbehandlingsfeil som forelå
- hvilke rettsanvendelsesfeil som måtte rettes.

Erfaringen i 2025 er at kommunene ikke fikk klager på de nye vedtakene, og at vedtak oversendt i senere klagesaker fra samme kommune i mindre grad inneholdt feil. Et eksempel på forbedring er at vi har stadfestet fire av fem klagevedtak på tilskudd i år.

I tilsynssaker ba vi om vedtak som dokumentasjon på at praksis var i tråd med regelverket. Kommunenes nye vedtak viste forbedringer som samsvarte med kravene. I ett større tilsyn avdekket vi feil forståelse av dispensasjonsregelverket, noe som førte til målrettet veiledning for flere kommuner samtidig.

Vurdering av effekt

Vi vurderer at tiltakene våre har hatt effekt. Flere kommuner har revidert sine vedtaksmaler, og vi ser en klar forbedring i vurderingene av barnets beste. Forståelsen for de forvaltningsmessige prinsippene fremstår styrket, og kvaliteten på vedtakene er gjennomgående bedre enn tidligere.

Det er likevel fortsatt variasjon mellom kommunene, og et «strekk i laget» når det gjelder kvaliteten på vurderingene og etterlevelsen av regelverket.

Samlet sett vurderer vi at tiltakene har styrket barnehagemyndighetenes regelverksforståelse og bidratt til en reduksjon i antall vedtak med feil.

Statsforvalteren skal bidra til at elever får den individuelle tilretteleggingen de har krav på (fra kapittel 3.3.3.1.5.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at elever i grunnskolen får den individuelle tilretteleggingen de har krav på etter opplæringsloven §11-4 flg.

Vi har i 2025 prioritert arbeidet med bestemmelsene om individuell tilrettelegging i ny opplæringslov. Dette gjennom både veiledning, klagesaker og tilsyn. Vi opplever fortsatt stor pågang fra sektor når det gjelder spørsmål knyttet til dette regelverket. Vi erfarer at det er enkelte bestemmelser og begreper som er spesielt krevende for PP-tjenester, skoleledere og skoleeiere. Selv om det har kommet mange avklaringer etter innføringen av ny opplæringslov, er det fortsatt mye av den samme tematikken som utfordrer sektor, som eksempelvis bruken av alternativ opplæringsarena, personlig assistanse, kompetansekrav og sakkyndig vurdering og enkeltvedtak for elever med behov for helhetlig opplæringstilbud. Forholdet mellom private skoler, vedtaksmyndighet og PPT, særlig med tanke på tanke tildeling av ressurser, er gjenstand for både klagesaker og henvendelser. Faktorer som kan virke inn på dette forholdet, er blant annet strammere kommuneøkonomi, som kan få følger for innholdet i vedtaket, eksempelvis organisering av opplæring, samt uenigheter om tolkning av regelverket. Det er i tillegg elever på privatskoler med stort og bekymringsfullt fravær som utfordrer samarbeidet mellom privatskoler og kommunene.

I tillegg til digitale og fysiske samlinger mot sektor, veiledes det i hovedsak i forbindelse med henvendelser, enkeltsaker og i tilsyn. Eksempler på problemstillinger og spørsmål som kommer fra foresatte er skoler som ikke henviser til PPT, sakkyndige vurderinger som ikke blir ferdige, manglende eller for sene vedtak og elever med stort fravær og sammensatte vansker. Henvendelser vi ikke direkte følger opp med tilsyn eller klage, registreres i vårt system for risikovurderinger.

Saksbehandlere som jobber med individuell tilrettelegging har hatt faste møter hver måned. Gruppen ledes av en egen koordinator, som har hatt ansvaret for å holde gruppa oppdatert på saksfeltet, gå gjennom juridiske avklaringer, veiledere, lovendringer mv., samt å diskutere konkrete henvendelser og saker. I tillegg til interne møter om spesialundervisning, har vi samarbeidsforum på Teams sammen med embetene i Innlandet og Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus (region øst). I 2025 hadde vi flere møter der vi også har drøftet avklaringer og problemstillinger vi møter i vår klagebehandling.

Vi fikk flere klagesaker på enkeltvedtak om individuell tilrettelegging, både klager på vedtak om individuelt tilrettelagt opplæring, personlig assistanse og klager på avslag i individuelt tilrettelagt opplæring 2025. Det er derimot færre saker i 2025 som handler om manglende oppfyllelse av vedtak. Vi bruker fortsatt ressurser på å veilede godt i disse sakene. Vi ønsker og ser fram til et tydelig rammeverk for behandling av disse sakene. Dette gjelder både for egen saksbehandling, og for veiledning ut mot sektor.

Erfaringer fra enkeltsaker, tilsyn, samt henvendelser fra foresatte, tyder på at dette feltet ikke har blitt mindre utfordrende for skoler og kommuner etter innføring av nytt lovverk. I tillegg til risikoen for fortsatt manglende forståelse for nytt lovverk, har også en del av risikoen sin bakgrunn i vedtaksmyndighetenes forvaltningskompetanse, kommunenes krevende økonomiske situasjon og bemannings- og rekrutteringsutfordringer. Vi ser konsekvensene av kommunenes strammere økonomi, blant annet i form av et økende antall lovlighetskontroller på skoleområdet.

For 2025 planla vi for, og gjennomførte, tilsyn i to kommuner med tema internkontroll og spesialundervisning. Det var ulike årsaker til valget av tilsynsobjektene. Vi hadde informasjon om mulig risiko for lovbrudd som utgangspunkt for det ene tilsynet. I det andre tilsynet valgte vi en mindre kommune som vi hører lite eller ingenting fra, en såkalt "stille" kommune. Det førstnevnte tilsynet ble avsluttet i 2025, og det andre i januar 2026. Det er vår vurdering at skolene og kommunene som mottar tilsynene, i all hovedsak gjør en grundig jobb for å rette påleggene ved å endre rutiner,

planer og systematikk, samt at de setter inn kompetansehevende tiltak for skolens personale.

Med unntak av eventuelle rettinger i forbindelse med tilsyn, er det for tidlig å si om tiltakene har ført til endring i praksis, men vi vurderer at vi veileder godt i de konkrete sakene. Vi planlegger i 2025 å følge opp med flere målrettede veiledninger i form av digitale samlinger rettet mot skoleeiere, skoleledere og PPT, med bakgrunn i risikovurderinger fra både klagesaksfeltet, tilsynsfeltet og fra ulike møtepunkter med sektor. Vi har også gjort avtaler om deltakelse på PPT-ledernetverk i begge fylkene i 2025. Vi vurderer at vi jobber målrettet for å styrke skoleledere og skoleeieres kompetanse på dette feltet.

Se også rapporteringspunkt 3.3.3.1.3.1, 3.3.3.1.8.1 og 3.3.3.1.5.2.

Spesialpedagogisk hjelp etter barnehageloven (fra kapittel 3.3.3.1.5.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at barn får den spesialpedagogiske hjelpen de har krav på etter barnehageloven.

Vi har i 2025 prioritert arbeid med barnehagemiljø og spesialpedagogisk hjelp på barnehageområdet.

Vi har arrangert flere kontaktmøter der spesialpedagogisk hjelp og tilrettelegging av barnehagetilbudet har vært hovedtema, og hvor både barnehageeiere, ansatte i tverrfaglige tjenester og barnehagemyndigheter var invitert. Temaene har blant annet vært tilrettelegging og inkludering, spesialpedagogisk støtte til det inkluderende læringsmiljøet, arbeid med atferd som utfordrer og samspillet mellom inkludering og spesialpedagogisk hjelp.

Videre har vi på kontaktmøter med barnehagemyndighetene gått gjennom funnene fra de nasjonale tilsynene på spesialpedagogisk hjelp og internkontroll for å styrke kommunenes forståelse av kravene i regelverket og støtte dem i videre utvikling av egne rutiner og systemer.

Gjennom klagesaksbehandling og i tilsyn har vi over tid registrert at flere kommuner har liten eller ingen vurdering av barnets beste i saksbehandlingen. For å støtte barnehagemyndigheten har vi løftet dette temaet i våre kontaktmøter og vist konkret hvordan vurderingene skal integreres og synliggjøres i saksbehandlingen.

Funn fra klagesakene inngår i vår helhetlige risikovurdering og bidrar til å identifisere områder hvor kommunene har behov for særlig oppfølging. Disse funnene har vi benyttet både i veiledning og i vurderingen av behov for å åpne tilsyn.

Våre risikovurderinger har over tid vist en at enkelte kommuner omorganiserer det spesialpedagogiske arbeidet slik at ressursene i større grad plasseres direkte i barnehagene, uavhengig av enkeltvedtak. Etter henvendelser fra barnehager og organisasjoner, og på bakgrunn av risikovurdering, førte vi tilsyn med to kommuner.

Vi vurderer at det systematiske og prioriterte søkelyset på kompetansehevende tiltak knyttet til spesialpedagogisk hjelp, har bidratt til en positiv utvikling i kommunenes regelverksforståelse og praksis. I flere kommuner ser vi en tydelig styrking av samhandling og tverrfaglig forståelse gjennom arbeidet med kompetanseløftet. Dette gjelder spesielt samarbeidet mellom PP-tjenesten og barnehagene.

Veiledning og målrettet kompetanseheving har hatt særlig god effekt når opplæringen har vært praksisnær. Dette har styrket kommunenes arbeid med saksbehandling og forståelsen av kravene til enkeltvedtak og barnets beste-vurderinger. Vi ser i klagesakene vi har behandlet at barns beste vurderinger er mer knyttet til vurdering av behovet barnet har.

Gjennom dialog med foresatte, behandling av enkeltsaker og kontakt med barnehagemyndigheten, ser vi at økonomi- og bemanningssituasjonen er krevende i mange kommuner.

Flere kommuner viser til at omorganisering av det spesialpedagogiske området er motivert av et ønske om å styrke det allmennpedagogiske tilbudet og en mer forebyggende innsats. Til tross for gode intensjoner innebærer praksisen en klar risiko dersom ressursfordelingen ikke er behovsbasert og samsvarer med omfanget av barn med enkeltvedtak. Vi vil løpende vurdere behovet for oppfølging, veiledning og eventuelle ytterligere tilsynsaktiviteter.

Individuelt tilrettelagt opplæring i videregående opplæring (fra kapittel 3.3.3.1.5.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at elever i videregående opplæring får individuell tilrettelegging i tråd med opplæringsloven §11-4 flg.

Vi har både i kontaktmøter med kommunale skoleeiere, herunder fylkeskommunene, og i de halvårslige kontaktmøtene med fylkeskommunene, hatt individuell tilrettelegging som tema. I de sistnevnte møtene deltar også leder for PP-tjenesten. Videre bidrar deltakelse i PPT-ledernetverk i både Vestfold og i Telemark til viktig informasjon om praksis, utfordringer og regeletterlevelse i de videregående skolene, samt at vi får anledning til å veilede, avklare og viderebringe lovtolkninger og eventuelle endringer i veilederen.

Fylkeskommunene har i større grad enn tidligere problematisert grenseoppgangen mellom tilrettelegging etter opplæringsloven og helse- og omsorgsregelverket. Noe av årsaken er den utvidede retten til opplæring frem til studie- eller yrkeskompetanse. Dette er krevende for fylkeskommunen både når det gjelder kapasitet og ressurser, da de må planlegge for økt elevtall og lengre opplæringsløp, og de må tilrettelegge for elever med store og

sammensatte behov. I embetet forvalter vi både opplæringsloven og helse- og omsorgsregelverket. Det gir grunnlag for få til avklaringer på vanskelige problemstillinger, få til fremtidig samarbeid i konkrete saker og se på hvordan vi kan veilede generelt på dette ut mot sektor.

Vi får noen flere saker fra fra videregående skole enn tidligere, men det er fortsatt ikke mange. De sakene i 2025 som berørte regelverket om individuell tilrettelegging, er saker der elever ønsker flere år i videregående skole. Vi har imidlertid veiledet i andre saker som har avdekket at regelverket ikke blir fulgt godt nok opp ved enkelte videregående skoler. Det er særlig knyttet til elever med helhetlig behov, men det kan også handle om mangelfull informasjon i overgang mellom ungdomsskole og videregående. Vi opplever at vi har godt samarbeid med begge våre fylkeskommuner, noe som gjør at det er lett å ta kontakt for å veilede, oversende eller avklare videre saksgang i saker vi mottar der vi ikke er klageinstans.

Vi er kjent med, via søknader om fritak fra vurdering med karakter i fremmedspråk, at det fortsatt er manglende regelverksforståelse på skolenivå i saksbehandlingen knyttet til individuell tilrettelagt opplæring. I flere av disse sakene ser vi at elever med dysleksi ikke har blitt utredet før siste året i videregående, og enkelte elever har ikke blitt utredet før de har avsluttet skolen. Vi finner det urovekkende at enkelte elevers manglende tilfredsstillende utbytte av opplæringen i fremmedspråk, og også andre fag, ikke har blitt oppdaget før på slutten av videregående skole, og at det i mange tilfeller fortsatt ikke utløser et enkeltvedtak om individuell tilrettelagt opplæring. Våre erfaringer fra saksbehandlingen på dette feltet har vært tatt opp i møter med begge fylkeskommunene i 2025.

Etter vår vurdering har tiltakene vi har gjennomført hatt effekt på regelverksforståelsen. Siden vi mottar så få klagesaker, er det likevel vanskelig å vurdere effekten på vedtakskompetansen på de videregående skolene. Vi vil derfor fortsette å prioritere oppfølging av fylkeskommunene, og sette inn ytterligere tiltak på dette området. På bakgrunn av det vi nå er kjent med, har vi planlagt tilsyn med en av de videregående skolene våren 2026.

Innføring av nye læreplaner (fra kapittel 3.3.3.1.6.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at lokal skolemyndighet, skoler og lærebedrifter forstår og etterlever Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK20/LK20-S), inkludert læreplaner for modulstrukturert opplæring.

Vi deltok på Utdanningsdirektoratets rundebordskonferanse "Hva vet vi om LK20 i bruk?" Forskerne som presenterte sine funn, beskriver i stor grad situasjonen slik vi oppfatter sektor. Spørsmålene fra gruppediskusjonene har vi hatt nytte av i dialog med kommunale skoleeiere.

Vi har gjennom året hatt dialog med kommunene og fylkeskommunene vedrørende innføring av modulstrukturerte læreplaner. I ett tilfelle har vi påpekt i en klagesak at kommunen viser til feil læreplan i sin dokumentasjon. Dette kan skyldes at kommunen ikke har innført modulstrukturerte læreplaner, men det kan også skyldes feil henvisning fra faglærer. Vi følger opp dette gjennom veiledning.

Både sentralt gitt og lokalt gitt eksamen ble våren 2025 gjennomført med tilstrekkelig med sensorer og uten store avvik. Vi bisto Udir med å gjennomføre og oppsummere «lokal risikovurdering i forbindelse med eksamensgjennomføringen». Alle kommunene og fylkeskommunene i fylkene våre svare på spørringen. Som vi skrev i oppsummeringen viser spørringen «at det er en generell tilbakemelding om at risikoen for avvik er lav til middels på de fleste områder, men det er også løftet frem enkelte utfordringer som krever oppmerksomhet». På områdene sensorrekruttering, praktisk gjennomføring og tilgang til (tillatte) hjelpemidler vurderte kommunen risikoen som lavere enn i 2024. Det er gjennomgående en bekymring for hvordan man skal kunne forhindre at elever bruker kunstig intelligens på eksamen.

Rammeplan for SFO (fra kapittel 3.3.3.1.7.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at lokal skolemyndighet og skoler forstår og etterlever rammeplanen for SFO.

I arbeidet med skolemiljø saker (både veilednings-, håndhevings- og tilsynssaker) inkluderer vi også forholdene ved SFO i våre vurderinger. Vi har i 2025 hatt en sak i håndhevingsordningen der opplevelse av ikke trygt og godt skolemiljø knyttet seg til SFO alene. Vi fant at skolen hadde oppfylt plikten til å sette inn egnede og tilstrekkelige tiltak i en skriftlig plan, og ga derfor ikke pålegg om retting.

Regelverket om moderasjonsordningene oppfattes som vanskelig og upresist, så vår veiledning rundt SFO har i stor grad vært knyttet til moderasjonsordningene og organisering av gratistilbudet på 12 timer for elever på 1., 2. og 3. trinn. Vi ser at spesielt gratistilbudet har ført til at flere elever nå benytter seg av skolenes SFO-tilbud.

Prioritering av skole- og barnehagemiljø og individuell tilrettelegging og spesialpedagogisk hjelp (fra kapittel 3.3.3.1.8.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal prioritere barnehage- og skolemiljø og individuell tilrettelegging (oppl §11-4 flg.)/spesialpedagogisk hjelp i sitt arbeid. Disse prioriteringene skal være førende for arbeidet innenfor rettssikkerhet. Statsforvalterne skal gjøre risikovurderinger av lokal barnehagemyndighets og skolemyndighets forutsetninger for å løse sine oppgaver og arbeide målrettet for å styrke deres kompetanse ved behov.

Barnehage

I 2025 har vi arbeidet systematisk for å identifisere og prioritere kritiske områder innen barnehagemiljø og spesialpedagogisk hjelp. Gjennom

henvendelser, saksbehandling og gjennomførte ROS-analyser har vi avdekket et tydelig behov for styrket veiledning på begge områdene.

ROS-analysene viser særlig utfordringer knyttet til barnehagemyndighetenes forståelse og praktiske håndtering av vedtak om spesialpedagogisk hjelp, herunder anvendelsen av barnehageloven kapittel VII og forvaltningsloven i klagesaker. Dette er nærmere omtalt i punkt 3.3.3.1.5.2 i rapporteringen. Vi har i 2025 også gjennomgått tilsynsmaterialet for spesialpedagogisk hjelp og internkontroll med samtlige kommuner, noe som har bidratt til en mer enhetlig forståelse av kravene og avdekket områder hvor det fortsatt er behov for kapasitets- og kompetanseheving.

Arbeidet med barnehagemiljø og spesialpedagogisk hjelp er tett koblet, og vi vurderer at vår samlede innsats har gitt tydelige synergieffekter. Tiltakene som er iverksatt for å styrke barnehagemiljøet, omtalt i punkt 3.3.3.1.3.2, støtter også opp om arbeidet med tidlig innsats og målrettet oppfølging av barn med spesialpedagogiske behov.

Gode barnehager som arbeider systematisk med tidlig innsats og forebygging, bidrar både til bedre barnehagemiljø og mer effektive tiltak for barn med særskilte behov. Erfaringene våre viser at når barnehagene lykkes med forebyggende arbeid, reduseres behovet for enkelte tiltak, samtidig som nødvendige tiltak blir mer målrettede og virkningsfulle.

Vi har derfor i regional ordning og i kompetanseløftet, i samarbeid med universitets- og høyskolesektoren, løftet frem konkrete eksempler på hva barnehager med god praksis gjør. Målet er å dele gode eksempler og synliggjøre hvordan andre lykkes med å løse sine oppgaver og arbeide systematisk for å styrke barnehagemiljøet.

Samlet sett vurderer vi at vårt arbeid i 2025 har bidratt til at barn får bedre og mer helhetlig oppfølging, og at barnehageeiere og barnehagemyndigheter i større grad har etablert gode rutiner som understøtter dette.

Skole

I 2025 har vi i stor grad prioritert veiledning knyttet til bestemmelser om individuell tilrettelegging og skolemiljø i ny opplæringslov. Vi vurderer at endringene i lovverket på disse områdene, særlig når det gjelder individuell tilrettelegging og fysisk inngripen, fremdeles er preget av usikker kunnskap og forståelse i sektor, og det er dermed en risiko for manglende etterlevelse av loven. Vi har videre ført to tilsyn med individuell tilrettelegging og to skolemiljøtilsyn i 2025.

Vi opplever stor pågang fra sektor når det gjelder spørsmål knyttet til regelverket om individuell tilrettelagt opplæring. Vi erfarer at det er enkelte bestemmelser og begreper som er spesielt krevende for mange PP-tjenester, skoleledere og skoleeiere. Eksempler er alternativ opplæringsarena, personlig assistanse, kompetansekrav, utfordringer knyttet til utarbeidelse av både sakkyndig vurdering og enkeltvedtak for elever med behov for helhetlig opplæringstilbud, grensen mellom tilrettelegging etter opplæringsloven og helselovgivningen, og forholdet mellom vedtaksmyndighet, PPT og private skoler særlig med tanke på ressurser og refusjoner.

Erfaringer fra enkeltsaker, tilsyn, samt henvendelser fra foresatte, tyder på at dette feltet ikke har blitt mindre utfordrende for skoler og kommuner etter innføring av nytt lovverk. Noe av risikoen har sin bakgrunn i vedtaksmyndighetenes forvaltningskompetanse, kommunenes krevende økonomiske situasjon samt bemannings- og rekrutteringsutfordringer. Vi ser eksempelvis at det fortsatt er mangelfull vedtakskompetanse i en del kommuner og skoler.

I tillegg til digitale og fysiske samlinger mot sektor, gjøres mye av veiledningen knyttet til regelverket for individuell tilrettelegging og skolemiljø på skole og skoleeiernivå, i forbindelse med enkeltsaker og i tilsyn.

I 2026 planlegger vi å følge opp med målrettede veiledninger på begge områder i form av digitale samlinger rettet mot både skoleeiere, skoleledere og PPT, med bakgrunn i risikovurderinger fra både klagesak- og tilsynsfeltet, samt fra ulike møtepunkter med sektor. Vi har eksempelvis invitert skoleeiere, skoleledere og PPT til en digital samling om individuell tilrettelegging, der vi tar utgangspunkt i erfaringer fra tilsyn, klagesaker og henvendelser etter at det nye lovverket trådte i kraft.

Spesielt statsforvalterens vurderinger knyttet til skole- og læringsmiljøfeltet er sentrale i vårt arbeid med kommunedialogen. I kommunedialogen inngår blant annet bruk av verktøyet "Kommunebilde", både internt i arbeidsverktøyet og eksternt i rapportverktøyet. Temaene fra kommunebildene brukes i jevnlig dialogmøter med kommunene på øverste nivå.

Vi vurderer at vi jobber målrettet for å styrke skoleledere og skoleeieres rettsikkerhet.

Se også rapporteringspunkt 3.1.7.1.3.1.

Støtte arbeidet med realkompetansevurdering av voksne (fra kapittel 3.3.3.1.9.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal støtte lokal skolemyndighet i arbeidet med realkompetansevurdering av voksne.

Vi har fulgt opp samlingen vi arrangerte i 2024 for ledere av forberedende og videregående opplæring for voksne, med temaet om realkompetansevurdering, med jevnlig deltakelse i ulike møtepunkter og nettverk både i regi av fylkeskommunene, og av de kommunale voksenopplæringene i regionen. Vi oppfatter at realkompetansevurdering er på agendaen både i de kommunale og de fylkeskommunale aktørene i våre fylker.

Vi har opplevd noe økning i antall klagesaker på voksenopplæringsfeltet. Vi ser dette i sammenheng med økt mengde henvendelser fra de kommunale

og fylkeskommunale skoleeiernivåene når det gjelder sammenhengen mellom rett til videregående opplæring for voksne, realkompetansevurdering og fagdokumentasjon. Vi har i løpet av 2025 gitt skriftlig veiledning knyttet til realkompetansevurdering i videregående opplæring for voksne, samt til forberedende opplæring for voksne.

Vi deltar også som observatør i nasjonalt nettverk for modulstrukturert opplæring i regi av Utdanningsdirektoratet og Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse, der realkompetansevurdering jevnlig er tema.

Oppfølging av fullføringsretten (fra kapittel 3.3.3.1.10.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal støtte fylkeskommunen i å følge opp retten til oppnådd studie- eller yrkeskompetanse for elever og voksne

Vi registrerer noe økning i antall klager vedrørende retten til videregående opplæring. Dette gjelder særlig videregående opplæring for voksne etter opplæringsloven §§ 18-3 og 18-4.

Imidlertid har vi også behandlet klager knyttet til utvidet rett til videregående opplæring jf. opplæringsloven § 5-1, andre avsnitt. Konklusjonen fra klagen knyttet til utvidet rett til videregående opplæring var at fylkeskommunene ikke hadde rett forståelse av regelverket, og som følge av det har vi gitt veiledning i møte med skoleeierne.

3.1.3.8 Økt kunnskap om integreringsloven

Tilsyns- og veiledningsaktiviteten overfor kommunene på integreringsområdet er blitt styrket, og det er tatt flere initiativ for å sikre bedre kvalitet og mer enhetlig praksis. Våre aktiviteter knyttet til integreringsloven har bidratt til økt regelverksforståelse og bedre etterlevelse hos kommunene. Det vises til rapportering under punktene 3.3.4.1.1 og 7.3.1.7.1.

Kommuner og fylkeskommuner har god kunnskap om integreringsloven med tilhørende forskrifter (fra kapittel 3.3.4.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner og fylkeskommuner som er involvert i arbeidet med bosetting og integrering av flyktninger har god kunnskap om integreringsloven med tilhørende forskrifter.

Se rapportering under punkt: *Rapportering på rapporteringskrav 7.3.1.7.1.*

3.1.3.9 Statsforvalteren understøtter nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med bosetting og integrering

Samlet sett har vår rolle i 2025 vært å bidra med avklaringer, informasjonsdeling og samordning der situasjonen har krevd det. Det er vår overordnede vurdering at vi, gjennom de oppgaver og roller vi er tillagt, i betydelig grad har understøttet arbeidet med bosetting og integrering i regionen.

Situasjonen etter invasjonen i Ukraina har gjennom 2025 blitt håndtert gjennom en intern, tverrfaglig arbeidsgruppe, samt gjennom jevnlige møter med relevante direktorater, departementer og kommuner.

I likhet med foregående år har vi hatt særlig oppmerksomhet på å formidle oppdatert kunnskap om kommunenes kapasitet til å bosette et høyt antall flyktninger. En viktig del av dette arbeidet har vært å bidra til at kommunene kan sikre forsvarlige og bærekraftige tjenester for alle innbyggere, samtidig som bosettingen gjennomføres på en god måte.

Gjennom vår samordningsrolle deltar vi jevnlig i møter med relevante aktører, der vi innhenter og deler informasjon, og gir innspill til Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID), Justis- og beredskapsdepartementet (JD) og Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi). Vi opplever møter mellom statsforvalterne og departementsråd som nyttige, og som en god arena for erfaringsutveksling og samarbeid.

Vi har hatt faste møter med fylkeskommunene, KS, NAV Stat, Husbanken og Faglig forum for kommunalt flyktningarbeid (FFKF). I disse drøftes både fylkeskommunenes vurderinger av kommunenes situasjon og våre egne funn fra tilsyn og annen offentlig tilgjengelig informasjon. Samlet gir dette et bedre grunnlag for IMDi's arbeid med anmodningstall. I lys av situasjonen i Ukraina har disse møtene hatt særlig stor verdi.

Vi har i 2025 arrangert samlinger med NAV Stat, fylkeskommunene og voksenopplæringsssentrene som har ansvar for opplæring av nyankomne. Samlingene har hatt hovedvekt på veiledning om regelverket i integreringsloven (kapittel 6A) og på spørsmål knyttet til bosetting. Når det gjelder vår oppfølging av kommuner som har særlige utfordringer i arbeidet med introduksjonsprogrammet og opplæring i norsk og samfunnskunnskap, har vi hatt særlig oppmerksomhet på veiledning om regelverkssendringer. Vi har blant annet invitert disse kommunene til regelverkssamlinger i mindre grupper ut fra behov og lokale forskjeller. Resultatet av dette er at kommunene har bedre forutsetninger for å tilby deltakere introduksjonsprogram og opplæring i norsk og samfunnskunnskap i henhold til integreringsloven. Kommunene har også større forståelse for regelverkssendringene som trådte i kraft 1. januar 2026. Målet har vært å sikre at flyktninger får tilgang til nødvendige tjenester og støtte til en god integreringsprosess.

Sammen med Husbanken sør og Statsforvalteren i Agder har vi gjennomført den årlige boligsosiale konferansen. Tema for konferansen var

Bustadmeldinga Meld. St. 13 (2023–2024).

Vi har ved behov meldt inn problemstillinger til nasjonale myndigheter for avklaringer og eventuelle endringer. Blant annet ser vi at mange kommuner både bosetter et stort antall flyktninger og samtidig har fått flere familiegjenforeninger. Dette innebærer ytterligere krav til kommunenes kapasitet, blant annet knyttet til asylnorskopplæring, helseoppfølging og øvrige tjenester. Vi er samtidig bekymret for bosettingen i 2026. Flere kommuner melder at de ikke har kapasitet til å ta imot flere flyktninger. Bakgrunnen er en vurdering av at de ikke kan bosette flere enn de er i stand til å integrere på en forsvarlig måte. Det blir derfor viktig å støtte kommunene videre, blant annet ved å løfte frem gode eksempler fra kommuner som lykkes med bosettings- og integreringsarbeidet.

Samarbeid mellom stat, fylkeskommuner og kommuner bosetting av nyankomne flyktninger (fra kapittel 3.3.4.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Godt samarbeid mellom stat- og kommunesektor om bosetting av nyankomne flyktninger.

I 2025 ble det bosatt 736 personer i Vestfold og Telemark, mot et anmodningstall på 717.

Samlet sett mener vi at vår innsats i perioden 2022–2025 har vært viktig for å støtte de nasjonale målene om rask og målrettet bosetting. Gjennom systematisk dialog med fylkeskommunen og kommunene, felles analyser og praktisk veiledning, vurderer vi at vårt bidrag har bidratt til at flere har blitt bosatt.

En viktig oppgave for oss er å bidra med kunnskap og vurderinger som gjør fylkeskommunene i stand til å gi IMDi gode anbefalinger om bosettingstall i kommunene. Samarbeidet med fylkeskommunene rundt denne oppgaven har fungert godt over flere år.

I 2025 har vi hatt faste, tverrsektorielle møter hvor både Nav Stat, Husbanken, representanter fra begge fylkeskommunene og KS har deltatt, i tillegg til våre egne fagpersoner fra helse- og omsorg, beredskap og oppvekst. I disse møtene deler vi erfaringer og analyser. Fylkeskommunene gir sine vurderinger av kommunenes situasjon, mens vi bidrar med funn fra tilsyn, kartlegginger og annen relevant kunnskap. Disse analysene har vært sentrale i dialogen med fylkeskommunen når de har utarbeidet anmodningstallene. God tilgang til oppdaterte vurderinger av kommunenes kapasitet er avgjørende for at fylkeskommunen kan gi IMDi et realistisk bilde av hvor det trengs kompetanseheving og kapasitetsbygging for å opprettholde høy bosettingstakt. Vår innsikt i kommunenes gjennomføringsevne og erfaringer med tidligere bosettinger har derfor vært et viktig bidrag. Samlet gir dette et bedre beslutningsgrunnlag for IMDi.

På bakgrunn av innspillene fra møtene har vi også arrangert flere faglige samlinger og gitt målrettet veiledning til kommuner som hadde behov for det.

Selv om flere kommuner har fattet vedtak om bosetting også i 2026, registrerer vi en tendens til nedtrapping i bosettingskapasiteten. Enkelte kommuner har i tillegg signalisert at de ønsker en midlertidig pause i bosettingsarbeidet. Kommunene rapporterer at de mest betydelige utfordringene for videre bosetting er mangel på sentrumsnære boliger, begrensede muligheter for sysselsetting og et allerede presset kommunalt tjenestetilbud. Videre uttrykkes det bekymring for nedbygging av kommunal flyktningetjeneste ved færre bosettinger og tilskudd. Dette har vi meldt inn til nasjonale myndigheter, da utviklingen bekymrer oss.

3.1.4 Gjennomførte evalueringer

I 2025 evaluerte vi internt og regionalt to værhendelser:

- Håndteringen ifm. oransje varsel om snø 4.-7. januar
- Ekstremværet "Amy" 3.-6. oktober

Øvelsene vi evaluerte var:

- KraftEkomøvelse 18. mars
- Øvelse Digital 26.-27. november

3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i hovedinstruks

3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver

Ingen kjente avvik.

3.2.2 Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Ingen avvik.

3.2.3 Barne- og familiedepartementet

Ingen avvik.

3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet

Ingen avvik.

3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet

Beredskap: Ingen avvik.

Vergemål: Ingen avvik.

Rettshjelp: Ingen avvik.

3.2.6 Klima- og miljødepartementet

Vi har ikke vesentlige avvik på klima- og miljøområdet, ut over det vi rapporterte i brev av 24. februar 2025 som vesentlige risikomomenter som kan hindre måloppnåelse som følge av begrenset kapasitet grunnet utilstrekkelig finansieringen fra oppdragsdepartementer.

3.2.7 Kommunal- og distriktsdepartementet

Finansieringen fra departementet setter oss ikke i stand til å løse alle oppgaver vi har på departementsområdet.

Blant annet nedprioriterer vi å avgi uttalelser til reguleringsendringer etter forenklet prosess og til dispensasjonssaker som ikke berører strandsone, villrein og jordvern. Til varsel om oppstart av reguleringsplaner sendes det som hovedregel ut et standardbrev, noe som går utover den konkrete veiledningen til kommunene i tidlig planfase. Vi har også nedprioritert skriftlig juridisk veiledning av kommuner på plan- og bygningslovens område.

Når det gjelder klagesaksbehandling er det ingen avvik på andre områder enn på saksbehandlingsfrister på klagesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Disse avvikene er rapportert inn i de aktuelle rapporteringskravene for byggesaker og reguleringsplaner.

3.2.8 Kunnskapsdepartementet

Ingen avvik.

3.2.9 Landbruksdepartementet

I tildelingsbrevet for 2025, punkt 3.2.1.3, var Statsforvalteren gitt i oppdrag å slutføre arbeidet med vernskogforskrifter mot fjell og kyst innen 31. desember 2025. Statsforvalteren i Vestfold og Telemark har ikke fullført dette oppdraget innen fristen.

Vi har i 2025 gjennomført høringsprosess for ny vernskogforskrift mot fjell. Det blir etter forslag fra oss og etter høringsinnspill gjort mange justeringer av eksisterende vernskoggrense, og vi trenger noe mer tid på å kvalitetssikre grensene i det digitale kartet, som skal følge forskriften.

Når det gjelder vernskoggrenser mot kyst, skal dette innføres i kommuner i Telemark som ikke har hatt slike grenser kartfestet tidligere, og vi trenger mer tid på å prosessen med kommunene.

Forskrift om vernskog mot fjell i Telemark vil bli fastsatt i løpet av første halvår 2026. Forskrifter om vernskog mot kyst i Telemark og Vestfold vil bli fastsatt i løpet av 2026. Begge forsinkelsene ble meldt til Landbruksdirektoratet 18. desember 2025.

3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet

Kvalifiseringsprogrammet (fra kapittel 7.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en vurdering av

- i hvilken grad opplæringen statsforvalteren har gjort med hensyn til Kompetansekassen for kvalifiseringsprogrammet, har bidratt til å styrke kompetansen i arbeidet med kvalifiseringsprogrammet i Nav-kontorene og på hvilken måte.
- resultatet av statsforvalterens oppfølging av Nav-kontor som har særlige utfordringer i arbeidet med kvalifiseringsprogram.

Kompetansekassen har vært tema på nettverksmøter og fagsamling vi har gjennomført i 2025.

Nav-kontorene rapporterer om varierende bruk av Kompetansekassen og hvordan verktøyet brukes. Kompetansekassen brukes som et oppslagsverk og støtteverktøy, i opplæring av nyansatte, i fagmøter og i dialog mellom veileder og fagansvarlig.

Antall klagesaker om kvalifiseringsprogrammet har økt fra 10 saker i 2024 til 21 saker i 2025. Vi ser i sakene at det gjennomgående er god kunnskap om kvalifiseringsprogrammet. Det gjøres gode vurderinger knyttet til om inngangsvilkårene er oppfylt, vi får innblikk i hvordan oppfølgingen skjer og hvordan programmet tilrettelegges og tilpasses for deltakerne.

På bakgrunn av tilbakemeldingene fra Nav-kontorene og det vi ser i klagesakene, vurderer vi at opplæringen om Kompetansekassen kan ha bidratt til å

styrke kompetansen i arbeidet med kvalifiseringsprogrammet.

Vi følger med på statistikken som Nav-kontorene melder inn til direktoratet, og er godt kjent med hvilke kontorer som har særlige utfordringer i arbeidet med kvalifiseringsprogrammet.

Nav-kontorene i Vestfold og Telemark har stor variasjon i størrelse og antall deltakere i program, og dermed også varierende kompetanse og erfaring på området.

Vi vurderer at nettverksmøtene er særlig nyttige ved at Nav-kontorene deler gode grep og konkrete erfaringer. I 2025 endret vi sammensetningen av nettverksgruppene der vi i større grad tok hensyn til Nav-kontorenes størrelse. Dette for å legge til rette for best mulig utbytte for de enkelte Nav-kontorene. Vi kan se at endringen har hatt god effekt.

Vi tilbyr veiledning og har egne møter med kontorer som vi er kjent med har særlige utfordringer.

Samlet vurderer vi at vår oppfølging av Nav-kontorene har bidratt til å styrke kompetansen om kvalifiseringsprogrammet.

Aktivitetsplikt (fra kapittel 7.3.1.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal på bakgrunn av egen innsikt og opplæringstiltak

- gi en overordnet vurdering av hvordan statsforvalteren oppfatter at kontorene jobber for å se aktivitetsplikten for unge under 30 år i sammenheng med alle Navs virkemidler og satsinger for ungdom.
- gi en kort beskrivelse av hvilken målgruppe statsforvalteren erfarer at Nav-kontorene ikke får gitt et hensiktsmessig aktivitetstilbud.

For å få en bredere oversikt over hvordan Nav-kontorene jobber med aktivitetsplikten, har vi gjennomført en spørreundersøkelse.

Nav-kontorene beskriver en tydelig praksis der aktivitetsplikten ses i sammenheng med statlige og kommunale virkemidler, og ungdomsgarantien fungerer som en samlet ramme for oppfølgingen.

De fleste Nav-kontorene har dedikerte «ung-veiledere» og egne team eller avdelinger for unge. Ungdom har en fast kontaktperson i Nav og får oppfølging på tvers av ytelsesområder.

Nav-kontorene benytter aktivitetsplikten aktivt og rapporterer om at vurderingen av tiltak gjøres individuelt, basert på en kartlegging av den enkeltes behov.

Flere Nav-kontor har egne kommunale tiltak rettet spesielt mot unge, inkludert tiltaksplasser og kommunale jobbkonsulenter. Noen kommuner har egne utviklingsprosjekter som jobber målrettet med ungdom.

Etter vår vurdering ser Nav-kontorene aktivitetsplikten i sammenheng med Navs samlede virkemidler og satsinger for ungdom.

Nav-kontorene opplever utfordringer med å kunne gi et hensiktsmessig aktivitetstilbud til ungdom med sammensatte eller uavklarte helseutfordringer og rusproblematikk. Det kan også være krevende å finne gode tiltak for ungdom med lav motivasjon, og til unge uten fullført skoleløp.

Flere kommuner jobber aktivt med å styrke samarbeidet på tvers av tjenester og utvikle tiltak som treffer ungdom med sammensatte behov.

Økonomisk rådgivning (fra kapittel 7.3.1.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en overordnet vurdering av hvilke behov kommunen har for kurs og opplæring innenfor økonomisk rådgivning. Statsforvalteren må identifisere hvilke fagfelt i Nav og øvrige tjenester i kommunen som deltar på kursene de gjennomfører.

Økonomisk rådgivning er tema i alle grunnleggende opplæringer vi har om sosialtjenesteloven.

Vi har gjennomført grunnkurs og fagdager for økonomiske rådgivere på Nav-kontorene. Kursene er gjennomført i samarbeid med regionkontakten i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus, fagpersoner i embetet og Namsfogden.

Informasjons- og spørretimen for økonomiske veiledere på Østlandet (arrangert av SFOS) er også en viktig arena for drøfting av problemstillinger, og bidrar til å dekke behov for oppdatering og opplæring.

Alle kommunene har fått tilbud om å delta på våre kurs og opplæringsaktiviteter.

På fagdager deltar i hovedsak ansatte som har økonomisk rådgivning som hovedoppgave, men også teamledere og avdelingsledere.

På grunnkursene er det større variasjon i hvilke fagfelt veiledere jobber med i Nav-kontoret. Her deltar både ansatte som jobber med sosiale tjenester og

ansatte som i hovedsak jobber med statlige oppgaver.

Vi ser behov for at flere veiledere deltar på grunnkursene våre.

Vi har fått tilbakemelding fra deltakere på kursene våre om at opplæringsaktivitetene bidrar til å øke kvaliteten på økonomisk rådgivning i Nav.

I vår behandling av klagesaker etter sosialtjenesteloven ser vi at Nav-kontorene gir informasjon og tilbud om økonomisk rådgivning. Vi ser imidlertid også saker der brukere som har behov for økonomisk rådgivning ikke har fått tilbud om tjenesten. Vi følger opp dette i klagesaksbehandlingen vår.

I 2025 har vi gjennomført det andre og siste året med landsomfattende tilsyn med Nav-kontorenes ansvar for tjenesten økonomisk rådgivning. Vi avdekket lovbrudd i en av tre kommuner. Vi vurderer at tilsynet har bidratt til at Nav-kontorene har fått økt forståelse for hvilken kompetanse de må ha for å kunne tilby en forsvarlig tjeneste.

Kompetansehevende tiltak utsatt ungdom (fra kapittel 7.3.1.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal gjøre rede for kompetansehevende tiltak som de har iverksatt for oppfølging av utsatt ungdom i Nav-kontoret. Det bes også om en vurdering av om statsforvalterens tilrettelegging for erfaringsutveksling om oppfølging av utsatt ungdom i Nav i samarbeid med Nav Fylke, har effekt.

Ungdom er en prioritert gruppe i vår forvaltning av tilskuddsordningen Tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene i Nav-kontoret.

Flere kommuner har pågående prosjekter der målgruppen er unge. Formålet i prosjektene er blant annet å forhindre utenforskap og forebygge at ungdommer dropper ut av skolen.

Unge rett til kvalifiseringsprogram og ungdomsgarantien har vært tema i nettverksmøter for veiledere som jobber med kvalifiseringsprogrammet.

På vår boligsosiale konferanse i 2025 var ett av temaene boligens betydning for sårbare grupper, barn og unge.

Oppfølging av utsatt ungdom har vært en naturlig del av våre generelle opplærings- og veiledingsaktiviteter. En viktig del av våre aktiviteter er å tilrettelegge for erfaringsutveksling mellom Nav-kontorene.

Vi samarbeider med Nav region om kompetansehevende tiltak og kan delta i deres ung-nettverk. Vi vurderer at det er hensiktsmessig å samarbeide med Nav region om oppfølging av utsatt ungdom i Nav-kontorene.

Effekten av våre tiltak er vanskelig å måle, men vi vurderer at tiltakene som er gjennomført har vært tilrettelagt for erfaringsutveksling og økt kompetanse.

Tilgjengelighet til sosiale tjenester (fra kapittel 7.3.1.5 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal vurdere hvordan Nav-kontorene sørger for tilgjengelighet til sosiale tjenester for brukere som har ulike behov og forutsetninger. I tillegg skal statsforvalteren gjøre rede for hvordan digitalisering gjennom DIGISOS påvirker tilgjengelighet til de sosiale tjenestene.

Nav-kontorene legger til rette for tilgjengelighet til de sosiale tjenestene med bemannet publikumsmottak (drop-in), timeavtaler, digitale søknader og ordninger for brukere som ikke er digitale. Flere Nav-kontor er også tilgjengelig i lokalsamfunnet med oppmøte på skoler, voksenopplæring eller møteplasser hos andre frivillige aktører.

De fleste Nav-kontorene har åpent for drop-in hver dag i et begrenset tidsrom. Brukere kan avtale møter utenom åpningstidene og Nav-kontorene har ordninger for å ivareta akutte behov.

I de tilfellene brukere henvender seg til oss med klager på tilgjengelighet i Nav, er det i hovedsak klager på at de ikke oppnår telefonkontakt med sin saksbehandler. Brukere opplever det som utfordrende at det kan ta inntil 48 timer før Nav-kontoret ringer tilbake, og at de selv ikke kan ringe tilbake til Nav sitt fellesnummer. Nav-kontorene har imidlertid egne nødhjelpstelefoner og/eller nødhjelpsvakter, slik at de som har behov for akutt hjelp får det.

Gjennom tilsyn har vi sett at mindre Nav-kontor oftere har ordninger med direkte telefonnummer til saksbehandlere, og derfor oppleves som lettere tilgjengelig.

Vi vurderer at digitalisering gjennom DIGISOS har styrket tilgjengeligheten til de sosiale tjenestene ved å legge til rette for enklere innsendelse av søknader og klager. Det er imidlertid uheldig for tilgjengeligheten at det fortsatt ikke finnes et digitalt verktøy for dialog om de kommunale tjenestene, slik som for de statlige tjenestene i Nav.

Tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene i Nav-kontoret (fra kapittel 7.3.1.6 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en kort, overordnet vurdering av sin egen måloppnåelse i arbeidet med tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene i Nav-kontoret.

I tråd med oppdraget, har vi informert alle kommuner om muligheten til å søke tilskudd, og vi har bistått i søknadsprosesser. Vi har gitt faglig tilbakemelding på søknad og rapportering.

Gjennom tilskuddsåret har vi veiledet og fulgt opp kommuner som mottar tilskudd for å sikre forankring, framdrift og faglig kvalitet. Oppfølgingen har bestått av informasjon og veiledning til alle prosjekter og en tettere oppfølging gjennom dialogmøter med enkeltprosjekter. Omfanget av oppfølgingen av enkeltprosjekter har blitt vurdert ut fra behovet for veiledning.

I samarbeid med andre statsforvalterembeter har vi gjennomført digital opplæring om prosjektledelse. Opplæringen bidrar til økt struktur, tydeligere målsettinger og bedre styring av prosjektene. Vi har over tid sett en positiv utvikling i kvaliteten på søknader, rapporteringer og gjennomføring av prosjektene. Denne utviklingen sammenfaller med at flere prosjektledere har gjennomført prosjektlederopplæring.

Hvordan prosjektlederoppgaven utøves, og ledelsens eierforhold til prosjektene er av stor betydning for hvordan de oppnår målene. Vi legger derfor vekt på lederforankring i vår dialog med Nav-kontorene. Tilskuddsordningen er av stor betydning for Nav-kontorene, og gir handlingsrom til å utvikle nye metoder for arbeid, styrke kvaliteten i de sosiale tjenestene og rette innsatsen mot prioriterte fag- og målgrupper.

Vi bruker kunnskapen vi får om kommunene gjennom prosjektene, og ser tilskuddsforvaltningen i sammenheng med våre øvrige oppgaver på sosialtjenesteområdet.

Samlet vurderer vi at vi har god måloppnåelse i arbeidet med tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene i Nav-kontoret.

Rapportering på kommunenes arbeid etter integreringsloven og statsforvalternes oppfølging (fra kapittel 7.3.1.7.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalterne skal

- gjøre rede for resultatet av statsforvalterens oppfølging av kommuner som har særlige utfordringer i arbeidet med introduksjonsprogrammet og opplæring i norsk og samfunnskunnskap
- gi en overordnet vurdering av kommunenes og fylkeskommunenes kunnskap om integreringsloven med forskrifter
- gjøre rede for hva som er de største utfordringene for kommunene og fylkeskommunene i forståelsen av regelverket
- oppgi andelen kommuner som har fått tilbud om opplæring fra statsforvalterne i prosent av totalt antall kommuner som bosetter

Vi har åpnet tilsyn med seks kommuner på bakgrunn av våre risikovurderinger, og vi har fulgt opp disse kommunene gjennom tilsynsprosessen. Vår erfaring er at veiledningen som gis i forbindelse med tilsyn, har svært god effekt. Videre ser vi at resultatene fra tilsynene også får ringvirkninger utover den enkelte kommunen, ettersom kommunene samarbeider om disse oppgavene eller deltar i ulike nettverk og deler erfaringer der.

Enkelte kommuner har i tillegg etterspurt og mottatt ytterligere veiledning om regelverket utover de temaene som var omfattet av tilsynet.

I tillegg til tilsyn, veiledning og gjennomføring av regelverkssamlinger, har vi etablerte faste møter med begge fylkeskommunene, KS, Nav Stat, Husbanken og og vår egen beredskapsavdeling. I disse møtene drøfter vi blant annet aktuelle problemstillinger og planlegger felles samlinger. Eventuelle problemstillinger eller innspill løftes videre i de faste møtene med Justis- og beredskapsdepartementet og Arbeids- og inkluderingsdepartementet.

I vår oppfølging av kommuner som har særlige utfordringer i arbeidet med introduksjonsprogrammet og opplæring i norsk og samfunnskunnskap, har vi hatt særlig oppmerksomhet på veiledning om regelverksendringer. Vi har blant annet invitert disse kommunene til regelverkssamlinger i mindre grupper ut fra behov og lokale forskjeller.

Resultatet av dette er at kommunene har bedre forutsetninger for å tilby deltakere introduksjonsprogram og opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Kommunene har også større forståelse for regelverksendringene fra 1. januar 2026.

Vårt inntrykk er at kommunenes kunnskap om integreringsloven med forskrifter er jevnt over god når det gjelder enkeltvedtak. Gjennom klagesaksbehandlingen ser vi at mange kommuner aktivt bruker veiledningsmateriell og maler. Utfordringene oppstår ved lovendringer og der det mangler veiledningsmateriell og maler. Kommunenes forvaltningskompetanse er varierende.

Opplysningene vi har tyder på at fylkeskommunene har god kunnskap om integreringsloven.

Resultatet av en spørreundersøkelse vi har gjennomført viser at kommunene opplever stans av programmet, skole- og utdanningsrettede program, og arbeidsrettede program som mest utfordrende. Flere kommuner svarte at de opplever at det er vanskelig å få til 15 timer arbeidsrettet innhold for deltakere som har for lavt språknivå for praksis.

Vi opplever at regelverksendringer er en stor utfordring for kommunene. Forvaltningskompetanse er også en utfordring, særlig i små kommuner med

små fagmiljøer.

Andel kommuner som har fått tilbud om opplæring fra statsforvalterne i prosent av totalt antall kommuner som bosetter:

- En gang i måned sender vi e-post med informasjon om eventuelle endringer i lovverket på området, tolkningsuttalelser, høringer, invitasjoner om kurs m.m. Alle kommuner, Nav Stat, KS, begge fylkeskommunene og Husbanken er mottakere (100 prosent)
- Skriftlig veiledning gis til alle som henvender seg. Rundt fem til syv henvendelser i uken. Kommunene har lav terskel for å be om veiledning i regelverket, og noen kommuner tar oftere kontakt enn andre. (60 prosent)
- Digital veiledning gis hvis saker er komplekse og vi vet at kompetansen i kommunen er lav. Rundt tre til fem veiledninger i måneden (50 prosent).
- Invitasjon til regelverkssamlinger om nytt regelverk: alle kommunene i begge fylkene ble invitert (100 prosent)
- Vi deltok i fylkeskommunenes samlinger hvor vi veiledet om regelverk, funn i klagesakene og tilsyn. Alle kommunene var invitert (100 prosent)
- Vi deltok i faglig forum for kommunalt flyktningarbeids samlinger: hvor vi veiledet om regelverk og tilsyn. (70 prosent)

Rapportering på klagesaker om introduksjonsprogram og opplæring i norsk og samfunnskunnskap (fra kapittel 7.3.1.7.2 i TB)

Rapportere på

Når det gjelder ordningene introduksjonsprogram og opplæring i norsk og samfunnskunnskap (begge hjemlet i integreringsloven/introduksjonsloven) skal statsforvalteren rapportere på antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen. Statsforvalteren bes om å skille klager etter introduksjonsloven og integreringsloven, samt etter midlertidig kapittel 6A i integreringsloven.

Vi har behandlet totalt 20 klagesaker i 2025 som gjelder ordningene introduksjonsprogram og opplæring i norsk og samfunnskunnskap (hjemlet i integreringsloven/introduksjonsloven). Vi stadfestet 16 klagesaker og opphevet 4 vedtak.

Ordningen introduksjonsprogram

Vi stadfestet 13 og opphevet 2 vedtak.

7 av klagesakene ble avgjort etter det midlertidige regelverket i kapittel 6 A:

- 3 klagesaker handlet om forlengelse av programtiden. Resultat: 3 ikke medhold.
- 2 klagesaker handlet om innhold i integreringsplanen. Resultat: 2 ikke medhold.
- 2 klagesaker handlet om introduksjonsstønad. Resultat: 2 ikke medhold.

8 av klagesakene ble avgjort etter integreringsloven (foruten kapittel 6A):

- 5 klagesaker handlet om målgruppen for introduksjonsprogrammet. Resultat: 4 ikke medhold og 1 opphevet.
- 2 klagesaker handlet om velferdspolisjon. Resultat: 2 ikke medhold.
- 1 klagesak handlet om forlengelse. Resultat: 1 opphevet.

Ordningen opplæring i norsk og samfunnskunnskap

Vi har i 2025 behandlet 5 klagesaker som gjelder opplæring i norsk og samfunnskunnskap.

- 5 saker gjaldt avslag eller avvisning på søknad om fritak fra prøver/opplæring i norsk og/eller samfunnskunnskap, og ble avgjort etter introduksjonsloven. Resultat: 3 ikke medhold og 2 opphevet.

Rapportering på statsborgerseremonier (fra kapittel 7.3.1.7.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på statsborgerseremonier.

I 2025 avholdt vi to statsborgerseremonier, en i Telemark og en i Vestfold.

1 936 invitasjoner ble sendt ut. 214 nye statsborgere deltok på seremoniene. Det ble delt ut ca. 230 gavebøker.

Rapportering på opplæring i norsk og samfunnskunnskap (fra kapittel 7.3.1.7.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall deltakere i opplæring norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (også personer som ikke er omfattet av integreringsloven/introduksjonsloven). I tillegg skal statsforvalteren rapportere på antall årsverk i kommunene som gir opplæring i norsk og samfunnskunnskap iht. integreringsloven/introduksjonsloven, også etter midlertidig kapittel 6A i integreringsloven.

For våren 2025 har kommunene i Vestfold og Telemark rapportert at det var 3 130 deltakere som fikk opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere, 447 av disse var asylsøkere. Antall årsverk for dette halvåret er 200,49.

Høsten 2025 er det rapportert at 2 690 deltakere som fikk opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere, 267 av disse var asylsøkere. Antall årsverk for dette halvåret er 185,76.

En fullstendig oversikt fra de ulike voksenopplæringene som har rapportert fordelt på kjønn og målform er oversendt direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (Hk-dir.) i henhold til oppdrag.

Samarbeid mellom stat, fylkeskommuner og kommuner bosetting av nyankomne flyktninger (fra kapittel 7.3.1.7.5 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal redegjøre for hvordan de bidrar til samarbeid mellom stat- og kommunesektor om bosetting av nyankomne flyktninger.

Se rapportering under punkt 3.3.4.2.1.1 Godt samarbeid mellom stat- og kommunesektor om bosetting av nyankomne flyktninger.

Kommunenes oppfølging av krisesenterloven (fra kapittel 7.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall gjennomførte tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven, gi en vurdering av tilgjengelighet og kvalitet på tilbudet til kvinner, menn og barn.

De seks kommunene i Vestfold har inngått et samarbeid om krisesentertilbudet, med Tønsberg kommune som vertskommune. 16 kommuner i Telemark har inngått et vertskommunesamarbeid med Skien. Notodden kommune, som eneste kommune fra Telemark, inngår i samarbeidet om krisesentertilbudet i Kongsberg.

Vi vurderer at krisesentrene er tilgjengelig for brukerne, og at det er god kvalitet på det tjenestetilbudet de gir. Krisesentrene tar imot kvinner, menn og barn.

I 2024 startet vi et egentilsyn med tolv kommuner i Telemark, som er videreført i 2025. Tilsynstemaet var kommunens ivaretagelse av barns skole-, barnehage- og aktivitetstilbud under opphold på krisesenter, jf. krisesenterloven § 3. Videre ønsket vi å se på kommunenes samarbeids- og samordningsplikt, jf. § 4, samt ivaretagelsen av internkontrollplikten, jf. kommuneloven § 25-1.

Kommunene er valgt fordi de ligger langt unna krisesentrene og det er derfor vanskelig å opprettholde skole, barnehage og fritidsaktiviteter for barna som oppholder seg på krisesenteret.

Tilsynet har avdekket at kommunene har hatt manglende kunnskap om eget ansvar for krisesentertilbudet, og flere kommuner mente at de hadde overført alt ansvar til vertskommune og krisesenteret.

Vi erfarer at tilsynet har bidratt til at kommunene har fått en større forståelse av sitt ansvar når det gjelder krisesentertilbudet. Flere av kommunene har også fått på plass rutiner og prosedyrer som ivaretar kravet til internkontroll.

Vi følger fortsatt opp én kommune etter tilsynet.

For å opprettholde søkelyset på kommunenes ansvar for krisesentertilbudet, og for å bistå kommunene i arbeidet med implementering av nytt rundskriv og ny lov, har vi startet et samarbeid med Statsforvalteren i Agder om å lage et webinar. Bufdir og RVTS vil bistå i dette arbeidet.

Tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven

Totalt antall kommuner i fylket	23
Antall krisesentertilbud i fylket	2
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2023	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2023	0
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2024	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2024	12
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2025	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2025	12

Ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudvigjingslova (fra kapittel 7.3.2.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapporten rapportere på saker statsforvalteren håndterer etter ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudvigjingslova.

Antall søknader om separasjon og skilsmisse ligger innenfor den naturlige variasjonen fra år til år. Men det er stadig flere personer som søker om separasjon for deretter å trekke søknaden. I 2025 var det 138 søknader om separasjon som senere ble trukket.

Med SAK er det vanskelig å finne eksakt antall søknader som er mottatt digitalt. Tilbakemelding fra saksbehandlere og en manuell gjennomgang av innkomne saker, viser at de fleste søkere velger den elektroniske skjema-løsningen.

SAK har vært i produksjon i to år og fungerer i all hovedsak tilfredsstillende, selv om det fremdeles er noen utfordringer knyttet til brevmalene. Særlig gjelder dette ved kopiering av tekst fra andre dokumenter, og manglende mulighet til å forstørre tekstinholdet når brevene skrives.

Saksbehandlerne innhenter ofte ytterligere dokumentasjon, samt at det gis en betydelig mengde veiledning, både i brev form og per telefon.

Ekteskapsaker

Lov	Sakstype	Sum	Innvilgelser	Avslag	Avvisninger	Andel mottatt digitalt
Ekteskapsloven	Separasjon, jf. § 20	899	899	0	0	98 %
Ekteskapsloven	Skilsmisse, jf. § 21	702	702	0	0	94 %
Ekteskapsloven	Skilsmisse, jf. § 22	3	3	0	0	33 %
Ekteskapsloven	Tillatelse til å inngå ekteskap selv om vergen har nektet, jf. § 2	0				
Ekteskapsloven	Samtykke til ekteskap mellom nære slektninger, jf. § 3 første ledd	0				
Ekteskapsloven	Samtykke til ekteskap mellom adoptivbarn og tidligere adoptivfamiliemedlem, jf. § 3 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Fritak fra krav om forlovere, jf. § 7j	0				
Ekteskapsloven	Fritak for dokumentasjon av skifte, jf. § 8 siste ledd	24	20	4	0	0 %
Ekteskapsloven	Klage på at prøvingsattest ikke er utstedt, jf. § 10 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Klage på at vigsel er nektet, jf. § 14 tredje ledd	0				
Ekteskapsloven	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 16 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Reise sak om et ekteskap består eller ikke, jf. § 16a	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18 b første ledd bokstav a	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18 b første ledd bokstav b	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18 b første ledd bokstav c	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18 b første ledd bokstav d	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18 c	0				
Ekteskapsloven	Reise sak for å oppløse ekteskap som er inngått i strid med § 3 eller § 4, jf. § 24 andre ledd	0				
Anerkjennelsesloven	Anerkjennelse av utenlandske skilsmisser eller separasjoner, jf. § 4 første ledd	70	70	0	0	0 %
Brudvigingslova	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 11 tredje ledd	0				

Vedtak etter barneloven (fra kapittel 7.3.2.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall fattede vedtak etter barneloven i årsrapporten. Statsforvalteren bes om å spesifisere sakstype etter hjemlene i barneloven.

Saker etter barneloven

Lov	Sakstype	Antall vedtak
Barneloven	Klage på avslag på krav om opplysninger, jf. § 47 andre ledd	0
Barneloven	Tap av opplysningsrett, jf. § 47 tredje ledd	0
Barneloven	Vedtak om tvangskraft for avtaler, jf. § 55	3

Veiledning og informasjon på familierettens område (fra kapittel 7.3.2.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en kort omtale av statsforvalterens arbeid med veiledning og informasjon på familierettens område.

Både privatpersoner og ansatte i det offentlige henvender seg til oss med spørsmål om foreldres rettigheter i beslutninger som gjelder barnet. Spørsmålene dreier seg i hovedsak om foreldres rettigheter der de ikke har del i foreldreansvaret og der de har felles foreldreansvar, men ikke daglig omsorg. Spørsmål kan da være hvilke beslutninger "omsorgsforeldre" kan ta alene. Det er foreldres kontakt med skole, barnehage, helse og barnevern som ofte er utgangspunkt for behovet for veiledning.

Offentlig ansattes behov for veiledning, kan gjelde partsrettigheter, foreldres rett til informasjon om barnet og når skal begge foreldre samtykke i en beslutning som gjelder barnet.

Vi gir individuell veiledning til de som henvender seg til oss, både på telefon og i brev. Vi benytter også våre kontaktpunkter med kommunene til å gi generell veiledning om innhold i og rettigheter knyttet til foreldreansvar og daglig omsorg. Effekten av veiledningen er at rettigheter blir kjent, og konflikt reduseres. Vi ser at informasjon om foreldres rett til opplysninger om sine barn, fører til at flere får oppfylt sine rettigheter på dette området.

Den største andelen av spørsmål om familierett kommer fra foreldre i høykonflikt. Foreldrekonflikt er bakgrunnen for flere klager på kommunal barneverntjenesten og begrunnet i at barneverntjenesten ikke bistår familier til å løse foreldrekonflikter.

Tilsyn med familievernkontorene (fra kapittel 7.3.2.5 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på antall tilsyn med familievernkontorene.

Vi gjennomførte fire systemrevisjoner i 2024 og har derfor ikke gjennomført systemrevisjoner i 2025. Vi har heller ikke mottatt noen klager på familievernet i 2025 fra privatpersoner.

Tilsyn med familievernkontorene

Totalt antall familievernkontor i fylket	Antall gjennomførte tilsyn i 2025	Antall gjennomførte tilsyn i 2024	Antall gjennomførte tilsyn i 2023
4	0	4	0

Akuttberedskap i kommunene (fra kapittel 7.3.2.6 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal redegjøre for statsforvalternes vurdering av kvalitet og risiko i barnevernet i fylket.

I 2025 har vi sett en økende tendens til fristoverskridelser i undersøkelsessaker i flere av våre barnevernstjenester. Tjenestene begrunner dette primært med manglende kapasitet og høy turnover. I tillegg har enkelte kommuner hatt betydelige mangler i arbeidet med evaluering av tiltaksplaner.

Manglende kapasitet fremstår som en gjennomgående utfordring, særlig i små og mellomstore tjenester som blir ekstra sårbare ved økning i saksmengde eller ved flere plasseringer utenfor hjemmet. Stramme økonomiske rammer og utfordringer med rekruttering og bemanning påvirker tjenestenes evne til å levere forsvarlige tjenester og overholde frister.

På bakgrunn av vår risikovurdering, som bygger på både kommunenes rapporteringer og våre egne tilsyn, har vi gjennom 2025 hatt særlig oppfølging av enkelte tjenester. Dette har omfattet dialogmøter, samt skriftlig og muntlig oppfølging. I ett tilfelle har tett oppfølging gitt særlig god effekt; kommuneledelsen har iverksatt nødvendige tiltak og reversert en varslet innsparing i barneverntjenesten.

Gjennom våre tilsyn i enkeltsaker har vi særlig avdekket svikt knyttet til gjennomføring av forsvarlige undersøkelser, spesielt i kommuner med høy turnover. Kommuner som har deltatt i det landsomfattende tilsynet, gir positive tilbakemeldinger på metodikken. Flere har identifisert lovbrudd eller forbedringsområder, blant annet knyttet til undersøkelsesplaner, dokumentasjon, barnets stemme og medvirkning, samt planarbeid. Disse kommunene skal følges opp med nytt tilsyn i 2026 for å vurdere effekten av iverksatte forbedringstiltak. Vi vil dele relevante funn og forbedringspunkter med alle våre kommuner, også de som ikke deltok i tilsynet.

Det fremkommer også bekymring for at kommunenes økonomiske utfordringer kan føre til kutt i det forebyggende arbeidet. Dette kan øke risikoen for at barneverntjenesten må håndtere saker som kunne vært løst på et tidligere tidspunkt eller innenfor andre tjenester dersom innsatsen hadde vært tilstrekkelig.

Samlet sett viser 2025 et risikobilde preget av stramme økonomiske rammer, høy turnover og økende kompleksitet i sakene. Disse faktorene påvirker tjenestenes kapasitet og utgjør vedvarende risikoområder som krever kontinuerlig oppfølging.

Hjelpetiltak

Både tilsyn og dialog med kommunene avdekker at det er behov for mer målrettede kraftfulle tiltak. Dette gjelder både tiltak som kan forhindre omsorgsovertagelse, og tiltak overfor barn som setter sin utvikling i fare.

Forvaltningskompetanse

Vi har erfart en økning i rettighetsklager på kommunenes vedtak, både fra foreldre og fosterforeldre. Denne utviklingen viser at det fortsatt er behov for å styrke forvaltningskompetansen i flere tjenester. Utfordringene kommer særlig til uttrykk gjennom mangelfulle begrunnelser og utilstrekkelige vurderinger av barnets beste i vedtakene.

Vi ser også at enkelte kommuner ikke gjennomfører en reell behandling av klager før de oversendes til oss for klagebehandling. Dette er en sentral del av kommunens ansvar, og en forutsetning for god saksbehandling.

For å møte disse utfordringene har vi iverksatt flere tiltak, blant annet webinarer, tema på ledersamlinger og konkret veiledning i enkeltsaker. Fordi vi vurderer at tiltakene foreløpig ikke har hatt full effekt, vil vi ha ytterligere oppmerksomhet på forvaltningskompetanse i 2026. Målet er å styrke kvaliteten i saksbehandlingen og sikre at barnets beste vurderes og begrunnes i alle vedtak.

Bruk av faglige kilder og rundskriv

Vi opplever at tjenestene generelt er flinke til å bruke saksbehandlerrundskrivet og annet relevant faglig kildeverk. Samtidig vurderer vi at dette er et område kommunene med fordel kan benytte i større grad for å styrke kvaliteten i saksbehandlingen.

Bistandsplikt

Antall brudd på bistandsplikten er redusert. Det forekommer likevel fortsatt brudd, særlig i forbindelse med svært krevende og sammensatte saker. Slike brudd får alvorlige konsekvenser for barn og familier og medfører samtidig betydelig belastning for kommunen.

Brudd på bistandsplikten handler også om at barn blir værende for lenge i beredskapshjem før de får plassering i fosterhjem. Selv om dette kan beskrives som en nasjonal krise, er konsekvensene særlig alvorlige for de barna det gjelder. Ansvar knyttet til dette ligger både hos kommunene og Bufetat, og det er avgjørende at de samarbeider om å finne riktig tiltak. Våre tilsyn har avdekket at kommuner og Bufetat ikke alltid har jobbet tilstrekkelig aktivt i slike situasjoner.

Samtidig er det viktig å understreke at barneverntjenestene gjør mye godt arbeid under krevende forhold og viser stor innsats for å ivareta barn og familier.

Akuttberedskap

Alle barnevernstjenestene i Vestfold og Telemark er tilknyttet barnevernsvakten, henholdsvis i Tønsberg og Skien. En velfungerende akuttberedskap er avgjørende for å sikre rask respons og nødvendig hjelp i akutte situasjoner. Barnevernsvakten utgjør en sentral del av dette sikkerhetsnettet og bidrar til at barn og familier får hjelp når behovet oppstår utenfor ordinær åpningstid.

Gravplassloven (fra kapittel 7.3.2.8 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall saker om askespredning og utfallet i disse sakene. Statsforvalteren i Vestfold og Telemark skal gi en oversikt over antall saker av hver sakstype nevnt i oppdraget og utfallet i disse sakene.

Askespredning

I 2025 mottok vi 433 søknader om askespredning. Dette er 41 flere søknader enn i 2024 og 96 flere enn i 2023. Andelen av søknader fra personer som søker om askespredning før egen død er økende. I 2025 var om lag 49 prosent av søknadene fra pårørende. Det ble gitt 380 tillatelser til askespredning og 23 avslag. Ved overgangen til nytt år gjensto det tre ubehandlede søknader. De resterende søknadene ble enten trukket, oversendt annet embete eller var behandlet tidligere. Antallet søknader er stigende for hvert år. I 2025 hadde vi 179 flere saker enn i 2019.

Gravplass

Arealplaner

Vi forvalter innsigelsesretten etter plan- og bygningsloven for å ivareta nasjonale hensyn i gravplassloven med forskrift, og innhenter faglige råd fra eget statsforvalterembete. Vi har gitt innspill i 53 plansaker (kommuneplaner og reguleringsplaner) i 2025. Det har blitt fremmet innsigelse i to saker i 2025 og anbefalt innsigelse i to andre saker, men som ble løst i høringsperioden. Fire av innsigelsene som ble fremmet i 2024 ble løst i 2025.

Plansakene blir hovedsakelig oversendt fra embetene i landet. Vi erfarer at rutinene for oversendelse av relevante arealplansaker er gode hos de fleste embetene, men enkelte glipper. Mange føringer for gravplass blir lagt på arealplannivå, og behandling av sakene er ofte tidkrevende. Spesielt tiltak i gravplassens omgivelser kan være utfordrende.

Nyanlegg, utvidelse og vesentlig endring

Vi skal godkjenne nyanlegg, utvidelser og nedleggelse av gravplasser, samt vesentlig endring av eksisterende gravplass og bygninger på gravplass. Totalt har vi behandlet 211 saker om slike tiltak i 2025. Av disse gjaldt 75 saker minnelunder. Til sammenligning ga Gravplassrådgiveren uttalelse til 18 søknader om minnelunder i 2018. I mange saker er det behov for veiledning, tilleggsopplysninger og korrigeringer av tiltak, men de fleste tiltakene blir godkjent til slutt. Søknader om nyanlegg og utvidelser er spesielt omfattende og tidkrevende.

Klagesaker

Vi behandler klager over enkeltvedtak som er truffet av kommunen og kirkelig organ i medhold av gravplassloven. I 2025 mottok vi 46 klagesaker til behandling. Klagesakene er tidkrevende, blant annet fordi prosessen før saken blir oversendt til oss kan ha vært feil, og fordi det må innhentes tilleggsopplysninger. Ikke alle klagesakene fører til et vedtak.

Vi har stadfestet underinstansens vedtak i 12 saker og opphevet underinstansens vedtak i 6 saker. I en sak ble underinstansens vedtak delvis stadfestet og delvis opphevet. 6 saker ble avvist. Det har kommet én begjæring om omgjøring av vårt realitetsvedtak i klagesak. Denne ble ikke imøtekommet.

Vi har hatt to klager på to avslag om partsinnsyn. Begge avslag ble stadfestet av Barne- og familiedepartementet. Vi har truffet to vedtak om delvis partsinnsyn. Ingen av disse vedtakene ble påklaget.

Dispensasjon fra gravplassforskriften

Fra oktober 2025 ble hjemmelen til å dispensere fra bestemmelsene i gravplassforskriften overført fra departementet til Statsforvalteren i Vestfold og Telemark. Vi mottok fire søknader om dispensasjon i 2025, hvorav tre ble ferdigbehandlet. Av disse ble to avslått og en innvilget.

Privat gravsted

Vi behandler søknader om privat gravsted for gravlegging av askeurne, jf. gravplassloven § 20. Vi behandlet to søknader om private gravsteder i 2025. Ingen av søkerne valgte å gå videre med søknadene da de fikk veiledning omkring forutsetningen for å få innvilget privat gravsted.

Lokal gravplassmyndighet

Vi behandler søknader om at ansvaret som lokal gravplassmyndighet skal ligge til kommunen, jf. gravplassloven § 23. Vi har ikke mottatt eller godkjent noen søknader om overføring av myndigheten i 2025, men det har vært dialog med noen kommuner og gravplassmyndigheter. Vi har fanget opp at noen

kommuner har drøftet problemstillingen.

Lokale vedtekter

Vi behandler saker om godkjenning av lokale vedtekter for gravplassene i kommunene, jmfør gravplassloven § 21. Vi har i 2025 videreført oppmerksomheten på at forvaltningslovens bestemmelser skal legges til grunn ved utarbeidelse av lokale vedtekter, blant annet at vedtektene normalt skal ut på høring. Vi merker at dette har blitt godt kjent blant de lokale gravplassmyndighetene. Vi har også jobbet mye med å sikre det faglige innholdet i vedtektene og bistår de lokale gravplassmyndighetene med det. Dette fører til at søknader om godkjenning av lokale vedtekter tar tid. Vi har mottatt 39 søknader om godkjenning av lokale vedtekter i 2025.

Innsyn

Det bes om innsyn i alle typer saker. Gravplasser er svært lokale og fører ofte til innsynskrav fra lokale media. Innsyn i klagesakene er spesielt krevende. Vi har behandlet 213 henvendelser om innsyn i 2025. Av disse ble det gjort 50 vedtak om delvis innsyn eller avslag på innsyn. Mange av henvendelsene gjelder innsyn i flere dokumenter og saker. Til sammenligning behandlet vi 114 innsynskrav i 2021.

Veiledning

Vi veileder lokale gravplassmyndigheter og andre om gravplassloven og -forskriften og andre forhold knyttet til gravplassforvaltning.

Vi samarbeider tett med Norsk forening for gravplasskultur og har bidratt som foredragsholder på to firedagers kurs i praktisk drift av gravplass og ett tredagers kurs i administrasjon av gravplass. Til sammen har vi på disse kursene holdt 36 foredrag. Vi har videre bidratt med fem artikler til fagbladet Gravplassen. Vi har i tillegg holdt innlegg på nasjonal fagdag arrangert av Norsk forening for Gravplasskultur, samt innlegg på tre lokale fagdager. Vi har videre bidratt med fem foredrag i emnet «LAA307 Planlegging av gravplasser» ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet. Vi har også blitt intervjuet i forbindelse med flere mediasaker. Vi jobber også med å videreutvikle andre faglige ressurser som vil forenkle og gi bedre rammer for vår saksbehandling.

Vi har besvart henvendelser både skriftlig og på telefon, både lokal gravplassmyndighet og privat, som vi bruker en del tid på. Henvendelsene gjelder både saker vi har til behandling og henvendelser som ikke er knyttet til konkrete saker. Vi har ikke noen statistikk på henvendelser over telefon som ikke er knyttet til en sak vi har til behandling, men et grovt anslag er at vi mottar og svarer ut om lag 300-350 slike henvendelser i året.

Som ledd i veiledningsplikten etter forvaltningsretten har faggruppen veiledet private om blant annet lover og regler, eksempelvis i tilfeller der en ikke får tilfredsstillende svar fra lokal gravplassmyndighet. Slike henvendelser kan også forandre annen oppfølging fra oss.

Gravplassveilederen

Nettsiden Gravplassveilederen.no ble jevnlig oppdatert som følge av regelendringer i 2025. Vi skulle gjerne hatt mer tid til oppdatering av Gravplassveilederen, særlig i siste halvår 2025. Gravplassveilederen brukes aktivt både av lokal gravplassmyndighet og andre, men vi har fortsatt mange henvendelser på telefon eller e-post.

Kunnskapsinnhenting, statistikk og regelverksutvikling

Vi skal bistå departementet i arbeidet med kunnskapsinnhenting, statistikk og regelverksutvikling for gravplasssektoren. Vi har i 2025 hatt ansvaret for å innhente kremasjonsstatistikken for 2024. Tallene hentes inn fra krematoriene og sammenstilles med befolkningsstatistikk fra SSB. Vi har gitt uttalelse til departementet i flere saker der det søkes dispensasjon fra bestemmelsene i gravplassforskriften. Gjennom 2025 har vi også samarbeidet med departementet om både tolkning av gjeldende lov og forskrift og endringer i lov og forskrift.

Litt om utfordringsbildet

I 2024 måtte vi grunnet ressurssituasjonen takke nei til flere invitasjoner om å holde faglig innlegg for lokale gravplassmyndigheter og avstå fra flere ønskede befaringer. Det har ikke vært nødvendig å gjøre det samme i 2025, men ressurssituasjonen er fortsatt usikker, og det reelle reisebudsjettet er redusert med over 25 prosent siden 2021. Det gjør langsiktig planlegging vanskelig. Som følge av 2024 kan det også være at noen har latt være å invitere til lokale fagdager og befaringer.

Vi har også merket at kontakten med lokal gravplassmyndighet er best i vårt nærrområde. Begrensede ressurser gjør det krevende å yte i tilsvarende grad overfor gravplassmyndighetene lengre unna. Dette gjelder både befaringer i forbindelse med saksbehandling og for å innhente ny, oppdatert kunnskap om utviklingen på gravplasser.

Vi frykter at dette på sikt vil føre til utilstrekkelig innsikt i lokale og regionale forhold og gå utover vår funksjon som et troverdig fagmiljø med landsdekkende funksjon, samt vår mulighet til å drive kompetanseutvikling.

Digital gravferdsmelding (DGM)

Vi har i 2025 hatt særlig oppmerksomhet på å gjøre første versjon av Digital gravferdsmelding (DGM) operativ. Denne versjonen er et digitalt alternativ til skjemaet «Begjæring om gravlegging og/eller kremasjon». Løsningen legger til rette for sikker deling av informasjon mellom innbygger, gravferdsbyrå, gravplassmyndighet og krematorium via [Maskinporten](#). Arbeidet skjer i tett samarbeid med Digitaliseringsdirektoratet, og inngår som en del av livshendelsen Dødsfall og arv.

DGM kan tas i bruk på to måter:

1. Selvbetjening via Altinn. Den som skal være ansvarlig for en gravferd kan starte prosessen gjennom Altinn-skjemaet «Melding om ansvar for gravferd». Her tas det formelle ansvaret, grunnleggende spørsmål avklares, og det gis mulighet for kontakt med et lokalt gravferdsbyrå. Videre valg tas i dialog med byrå eller gravplassmyndighet, via deres fagsystemer.

2. Direkte kontakt med byrå eller myndighet. Alternativt kan ansvarlig ta direkte kontakt med et gravferdsbyrå eller gravplassmyndighet. Alle nødvendige data kan da deles mellom aktørene gjennom DGM, via deres fagsystemer.

For at DGM skal være fullt operativ, må alle relevante aktører – gravplassmyndigheter, krematorier og gravferdsbyråer – ha fagsystemer som kan sende og motta strukturerte data. Selv om løsningen har vært klar fra vår side, har integrasjonsarbeidet hos fagsystemleverandørene tatt lengre tid enn forventet.

Til tross for dette er løsningen nå i bruk i stadig flere kommuner. Per utgangen av 2025 er 18 kommuner involvert, og om lag 250 dødsfall er håndtert via DGM.

For å sikre at «Melding om ansvar for en gravferd» er tilgjengelig for etterlatte umiddelbart etter et dødsfall, har vi i 2025 styrket samarbeidet med helsevesenet. Dette innebærer blant annet:

- tett dialog om behovet for rask registrering av dødsfall i Folkeregisteret når legene fyller ut Elektronisk dødsmelding
- forbedrede informasjonsrutiner overfor etterlatte

Sykehuset i Vestfold har implementert disse behovene i sine rutiner, og fungerer som en viktig pilot i dette arbeidet.

Utviklingen av DGM skjer i tett kontakt med relevante aktører og fagmiljøer. Dette inkluderer arbeid i brukergrupper, workshops, referansegruppe og styringsgruppen for DGM.

For å sikre tilstrekkelig fremdrift i 2025 meldte vi, i samråd med Digitaliseringsdirektoratet, inn et behov for en betydelig økning i den økonomiske rammen. Bevilgningen for 2025 var lavere enn innmeldt behov, noe som har preget fremdriften og bidratt til underfinansiering.

I desember 2025 vedtok Stortinget en økonomisk ramme for 2026 som er i tråd med behovet. Med dette forventes progresjonen fra og med 2026 å være tilbake på et riktig og bærekraftig spor.

Lov om helligdager og helligdagsfred (fra kapittel 7.3.2.9 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall dispensasjonssøknader, avslag og innvilgelser, jf. § 5 i lov om helligdager og helligdagsfred. Statsforvalteren skal rapportere på antall søknader om typisk turiststed, avslag og innvilgelser.

Vi har behandlet en søknad om å gi lokal forskrift om typisk turiststed i 2025. Søknaden ble avslått. Vi hadde ingen dispensasjonssøknader i 2025. I løpet av året mottok vi flere varsler om brudd på 100 kvm-grensen på søndager. Disse ble fulgt opp ved direkte henvendelser til forretningene. En av disse står som ubesvart.

Godt og samordnet tjenestetilbud til utsatte barn og unge og deres familier (fra kapittel 7.3.2.10 i TB)

Rapportere på

Statsforvalter skal gjøre en kort, overordnet vurdering av i hvilken grad kommunene har et godt og samordnet tjenestetilbud til utsatte barn og unge og deres familier, herunder hvorvidt lovbestemmelsene om samarbeid og samordning i velferdslovgivningen er kjent og implementert. Det skal gå frem av vurderingen om kommunene ivaretar ansvaret med å beslutte hvilken instans i kommunen som skal ha koordineringsansvaret. Statsforvalter skal også gi en kort vurdering av kommunenes kompetanse om utsatte barn og unge og kommunenes behov for kompetanseutvikling for å sikre et mer samordnet tjenestetilbud.

Det skal fremgå hvordan embetet vurderer hovedutfordringene når kommunene ses under ett. Statsforvalter skal videre gi en kort omtale og vurdering av embetets innsats på området.

I 2024 gjennomførte vi en spørreundersøkelse blant kommunale ledere innenfor barnevern, barnehage, skole, ledere for helse- og omsorgstjenestene og Nav-ledere med spørsmål om kommunene hadde et godt og samordnet tjenestetilbud, og hvorvidt lovbestemmelsene var kjent og implementert.

Vi har ikke gjennomført en tilsvarende undersøkelse i 2025, så vår vurdering av status i kommunene nå er primært basert på fjorårets undersøkelse i tillegg til løpende kontakt med tjenestene.

Vår vurdering er at kommunene stort sett har et godt og samordnet tjenestetilbud, og at lovbestemmelsene om samarbeid er godt kjent blant lederne. Kommunene har etablert tverrsektorielle strukturer og utarbeidet planer som sikrer bred involvering og samhandling, men i de små kommunene ser vi at det kan være ekstra krevende for tjenestene å inneha nødvendig kompetanse.

En hovedutfordring i implementeringen av samarbeids- og samordningsbestemmelsene er knyttet til ressurser og økonomi. Mange kommuner melder i 2025 om en ytterligere krevende kommuneøkonomi, og at det derfor er utfordrende å prioritere økt tverrsektoriell samhandling.

Rapportering på kompetanse- og rekrutteringssituasjonen (fra kapittel 7.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en samlet vurdering av kompetanse- og rekrutteringssituasjonen innen helse- og omsorgstjenestene i kommunene, herunder hvordan den regionale koordinatorfunksjonen som ble etablert i 2023 har understøttet kompetanse- og tjenesteutviklingen. Samlet vurdering skal videre inkludere alle helse- og omsorgstjenestene i kommunene, samt den fylkeskommunale tannhelsetjenesten. Herunder gi en vurdering av tilgangen på utdanningstilbud i fylket, tilgangen på desentraliserte deltidsutdanninger i helse- og sosialfagutdanninger.

Samlet vurdering av kompetanse- og rekrutteringssituasjonen innen helse- og omsorgstjenestene i kommunene

Kompetanse- og rekrutteringssituasjonen er utfordrende i flere kommuner i våre to fylker. Framskrivninger viser at behovet for årsverk vil stige med 31 prosent frem mot 2030 i Vestfold og Telemark, sammenliknet med 2017. Dette er en økning på nesten 7900 årsverk. Bruken av vikarbyråer er allerede høy enkelte steder, og vi ser at flere kommuner tar grep og oppretter egne vikarpooler for å unngå å måtte bruke byråer. Selv store, sentralt beliggende kommuner med nærhet til utdanningsstedene, rapporterer om at de har rekrutteringsutfordringer. Vårt inntrykk er at kommunene bruker mye tid og ressurser på rekrutterings- og kompetansearbeid og bemanningsplanlegging, og at de stadig forsøker nye tiltak for å stå bedre rustet. 21 av 23 kommuner søkte om tilskudd til kompetanse- og tjenesteutvikling i 2025, og de to siste hadde tilskuddsmidler overført fra året før.

Hva sier kommunene selv om kompetansebehovet og rekrutteringsutfordringer (fra rapportene på kompetanse- og tjenesteutviklingstilskuddet)?

- Pasientene i kommunen har økende grad av skrapelighet og kompleksitet, noe som gir økte krav til kompetanse
- Det er utfordrende å ta ansatte ut av turnus for å drive utdanning på grunn av utgifter til innleie
- Flere tjenester sliter med relativt høyt sykefravær, stram økonomi og høyt arbeidspress, noe som kan påvirke arbeidsmiljøet negativt
- Rekruttering av helsepersonell kan være utfordrende flere steder - vanskeligst å rekruttere sykepleiere og vernepleiere, spesielt til sykehjem/institusjoner, helsefagarbeidere, samt gode assistenter til å dekke korttidsfravær og vikariater
- Enkelte kommuner har utfordringer med å besette lærlingplasser
- De erfarer at det er krevende å tilrettelegge for økende antall personer som skal ha praksis og individuelle læreforløp, som følge av gjennomføringsreformen
- Det kan være utfordrende å ta utdanning ved siden av jobb, og det er derfor flere som bruker lengre tid enn først antatt på planlagt kompetanseheving/utdanning
- Språkutfordringer eller utfordringer med teorien/ karakterkrav gjør det utfordrende å få dem igjennom utdanningsløp

Arbeidsmarked og rekrutteringssituasjonen:

I følge Nav sin bedriftsanalyse 2025 vurderes mangelen på personell fortsatt å være høy i regionen, og på nivå med årene 2019-2021. Det er helse- og sosialtjenester som har den høyeste andelen virksomheter med alvorlige rekrutteringsproblemer. Nesten én av tre virksomheter oppgir å ha store vanskeligheter med å få ansatt folk. I tillegg er denne næringen en av de med det strammeste arbeidsmarkedet målt ved Navs stramhetsindikator. Det er i all hovedsak helsepersonell denne næringen har problem med å få tak i nok av. Samtidig sysselsetter virksomhetene i denne næringen også mange andre yrker, som kokker, økonomer og prester.

I Vestfold, hvor det er seks mellomstore kommuner, sysselsetter helse- og omsorg mer enn én av fem av alle yrkesaktive i fylket. Dette er likevel den næringen som rapporterer om størst mangel på arbeidskraft. Totalt er det estimert at det mangler 415 personer. Det mangler ca. 100 sykepleiere, og like mange helsefagarbeidere. I tillegg mangler det en del andre helseyrker, slik som legespesialister, spesialiserte sykepleiere og vernepleiere. I samme undersøkelse svarte 20 prosent av virksomhetene at de enten ikke hadde fått ansatt noen, eller måtte ansatte noen med lavere eller annen formell kompetanse enn det de søkte etter de siste tre månedene.

I Telemark, hvor det er 17 kommuner av varierende størrelse, er det estimert en mangel på 350 personer. Dette er den største enkeltsektoren med bemanningsmangel i fylket, og utgjør hoveddelen av den totale arbeidskraftmangelen i Telemark (i underkant av 1000 personer totalt på tvers av næringer). Telemark fylkeskommune rapporterer at det er størst behov for "andre helseyrker", helsefagarbeidere og sykepleiere. Dette samsvarer med nasjonale trender, men Telemark har en relativt høyere andel av arbeidsstyrken innen helse- og omsorg sammenliknet med landet ellers, og dermed også høyere rekrutteringsutfordringer. Ifølge arbeidsmarkedsundersøkelsen til NAV var det hele 31 prosent av virksomhetene innen helse- og sosialtjenestene som ikke fikk ansatt noen, eller måtte ansette noen med lavere eller annen kompetanse enn det de søkte. Dette er betydelig høyere enn landsgjennomsnittet, og understreker at rekrutteringskrisen er mer akutt i Telemark enn i Vestfold og mange andre fylker.

Regional koordinatorfunksjon

Med bakgrunn i oppdraget vi fikk i 2024 om å ha rolle som regional koordinator for kompetanseutvikling, opprettet vi våren 2024 et regionalt kompetansenettverk. I årsrapporten for 2024 og rapporteringen vi sendte til Helsedirektoratet på Kompetanseløft 2025 per 1. mai, ga vi en utførlig beskrivelse av nettverkets sammensetning slik det var høsten 2024. Våren 2025 arrangerte vi en ny samling for nettverket, men denne gangen utvidet til også å omfatte flere representanter fra kommunene, NAV, spesialisthelsetjenesten med flere. Vi har, grunnet ressursituasjonen, ikke hatt noen aktivitet i nettverket høsten 2025. Vi har imidlertid deltatt i kompetansenettverkene som er opprettet i begge fylker av fylkeskommunene høsten 2025, blant annet med innlegg om kompetansebehov innen helse- og omsorgssektoren.

Tilgang på utdanningstilbud

Tilgangen til ulike utdanninger innen helse- og omsorg vurderes å være god i vår region. Universitetet i Sørøst-Norge, som har flere lokasjoner både i Vestfold og Telemark, bidrar sammen med to fagskoler til at det samlet er et bredt utdanningstilbud tilgjengelig. Det er fortsatt knyttet stor bekymring til at både Universitetet i Agder og Universitetet i Sørøst-Norge har lagt ned deltidsstilbudene sine for helsesykepleierutdanning, og at det er få plasser på fulltidsstudiet. Dette både med hensyn til det lave antallet helsesykepleiere som blir utdannet, men også med tanke på det økende behovet for å

rekruttere til stillinger ute i kommunene (spesielt i distriktskommuner). Nåløyet for å komme inn på helsesykepleierstudiet beskrives som svært trangt, og gjør rekrutteringsutfordringene større.

Tilsyn (fra kapittel 7.3.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapporten redegjøre for tilsyn med verger og blant annet beskrive:

- risikovurderinger i forkant av tilsyn
- funn i tilsyn
- oppfølging av verger og tiltak statsforvalteren har iverksatt på bakgrunn av tilsyn

Statsforvalteren gjennomfører risikovurderinger før oppstart av tilsyn for å identifisere forhold som kan innebære økt sårbarhet for vergehaver. Vurderingene bygger blant annet på økonomiske avvik, mangelfull rapportering, bekymringsmeldinger, kompleksitet i vergeoppdraget og tidligere oppfølging av vergen. Særlig oppmerksomhet rettes mot nærstående verger og verger med flere samtidige oppdrag, da disse gruppene ofte krever tettere oppfølging. Risikovurderingene danner grunnlaget for valg av tilsynsform og omfang. Det mottas bekymringsmeldinger fra vergehavere selv, pårørende, ansatte på institusjon eller andre. Tilsyn gjennomføres i stor grad skriftlig, hvor vergen får mulighet til å gi tilsvar på mottatt bekymringsmelding. Hva som blir videre oppfølging i saken avhenger av hva som fremkommer av opplysningene i saken, og graden av alvorlighet.

Tilsyn gjennom året har avdekket både god praksis blant vergene, men også områder med forbedringsbehov. De mest typiske funnene gjelder mangelfull dokumentasjon, svakheter i økonomiforvaltningen, utilstrekkelig involvering av vergehaver og uklar rolleforståelse hos enkelte verger. I noen tilfeller har tilsynet avdekket forhold som kan tyde på at vergehavers behov og vilje ikke er tilstrekkelig ivaretatt. Samtidig viser flere tilsyn at mange verger utfører oppdraget sitt på en samvittighetsfull og faglig forsvarlig måte. En stor del av sakene avsluttes etter innledende undersøkelser, og uten videre tilsyn.

65 prosent av våre tilsynssaker ender med tiltak som innebærer veiledning og bistand. Dette inkluderer individuell veiledning, krav om forbedringstiltak og oppfølgingssamtaler. Der det fremkommer at vergehavers interesser anses som utilstrekkelig ivaretatt, har Statsforvalteren besluttet å bytte ut vergen. I tilfeller hvor det er store avvik i vergens forvaltning av økonomi, kan vergen anmeldes. Erfaringene fra tilsynene brukes også systematisk i det generelle kompetansearbeidet, blant annet gjennom målrettede kurs og oppdatering av veiledningsmaterieell.

Vergers kompetanse (fra kapittel 7.3.4.1.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapporten gi en overordnet vurdering av vergers kompetanse og opplæringsbehov. Risikovurderinger, gjennomførte og planlagte tiltak skal beskrives, samt opplevde og forventede effekter.

Det vurderes at vergene i embetet generelt sett har et tilfredsstillende kompetansenivå for å ivareta oppdragene sine. Samtidig avdekkes det variasjoner i både faglig forståelse, praktisk gjennomføring og kjennskap til regelverket. Dette gjelder særlig innen økonomiforvaltning, vurdering av samtykkekompetanse og håndtering av komplekse saker knyttet til for eksempel skiftesaker. Det er derfor fortsatt behov for målrettet opplæring og veiledning, både for nye og erfarne verger.

Det kan foreligge økt risiko for at verger med lang erfaring avslutter sine oppdrag i tiden fremover. Dette kan medføre tap av verdifull kompetanse og behov for styrket rekruttering og opplæring av nye verge. Embetet følger utviklingen tett og vil iverksette tiltak for å sikre tilstrekkelig kompetanse og kapasitet i vergeskorpsen.

Oppfølging av nærstående verger fremstår som mer utfordrende, blant annet fordi rollen som verge kan komme i konflikt med pårønderollen. Dette øker behovet for tydelig veiledning og tett dialog for å sikre at vergehavers rettigheter og interesser ivaretas.

For å sikre at vergehavers rettigheter og interesser blir ivaretatt, følger vi opp nærstående verger med både veiledning og tilsyn. Dersom tilsynet avdekker forhold som ikke lar seg rette opp gjennom veiledning, kan dette resultere i at vergen byttes ut.

Fratakelse av rettslig handleevne (fra kapittel 7.3.4.1.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapporten anslå gjennomsnittlig tid fra midlertidig vedtak om fratakelse av rettslig handleevne er fattet, og til saken er oversendt tingretten.

Gjennomsnittlig behandlingstid for fjoråret var 20 dager. I enkelte saker kan behandlingstiden bli noe lengre fordi Statsforvalteren avventer mulige endringer i situasjonen før stevning sendes, for å sikre at saken er tilstrekkelig opplyst og at riktige vurderinger ligger til grunn

Vergemål

Betegnelse på rapporteringskrav	Anslått saksbehandlingstid (i dager)
Saksbehandlingstid - oversendelse av midlertidige vedtak om fratakelse av rettslig handleevne	20

Årsrapportering rettshjelp (fra kapittel 7.3.4.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall inkomne, innvilgede og avslåtte søknader i 2025, fordelt på henholdsvis rettsråd og sakførsel. Statsforvalteren skal i tillegg rapportere på gjennomsnittlig saksbehandlingstid og antall restanser.

Det skal også gjøres en vurdering av overordnet status på rettshjelpsfeltet. Analysen skal inneholde en vurdering av effekten av innføring av ny modell for økonomisk behovsprøving.

Vi mottok 1442 saker om fri rettshjelp i 2025. Av disse var 232 arbeidsoppgaver fra kontrollkommissjonen og 952 stykkpriser fra advokatene. Vi fikk inn 233 søknader om fritt rettsråd og 28 søknader om fri sakførsel.

Fordi vi hadde et høyt antall restanser ved overgangen til 2025, er det faktiske antallet behandlede søknader høyere. Ved årsskiftet 2024/2025 hadde vi 63 restanser på fritt rettsråd. Alle restansene er behandlet og kommer i tillegg til nye saker for 2025.

Totalt ti av advokatenes egeninnvilgede vedtak ble omgjort og avslått. Vi innvilget 98 vedtak om fritt rettsråd og avsto 124. Fem saker ble avvist. Når det gjelder søknader om fri sakførsel, innvilget vi syv saker og avsto 19.

Tallene viser at det var en svak nedgang i antall saker fra 2024 på alle sakstypene, særlig med 39 færre søknader om fritt rettsråd. For fri sakførsel er tallet en nedgang på 7, egeninnvilgelser er ned med 74 og arbeidsoppgaver fra Kontrollkommissjonen ned med 44.

Etter en periode med stigende saksbehandlingstid i 2024, ble bemanningen økt fra desember 2024. Dette har ført til en solid reduksjon i saksbehandlingstiden, og ved utgangen av året nådde vi oppsatt mål med maksimal saksbehandlingstid på 12 uker. Stykkpriser fra advokatene behandles innen en til to uker. Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden for søknader er redusert fra om lag 25 uker til 11 uker.

Antall tolkekrav og utgifter til tolker har holdt seg på et høyt nivå også i 2025.

Samlede utgifter på saksområdet fri rettshjelp for 2025 er på kroner 10.079.512. Forbruket har dermed gått ned med kroner 573.904, sammenlignet med forbruket i 2024.

De siste årene har veiledning til privatpersoner økt betraktelig, noe som skyldes muligheten for direkte kontakt via nettsiden. Ved at privatpersoner nå blir henvist til å søke om fri rettshjelp i den nye portalen, legger vi til grunn at søknader vil bli av bedre kvalitet, og veiledningen mindre ressurskrevende.

Det er for tidlig å si noe om effekten av innføring av den nye modellen for økonomisk behovsprøving, men ved en analyse av saker fra 2025 ser vi at det er gitt avslag på grunn av ikke oppfylt inntektsvilkår etter den gamle forskriften i 35 saker. Av disse ville 32 ha blitt innvilget om den nye modellen ble lagt til grunn. Samtidig hadde vi en markant nedgang i saker etter innføring av den nye modellen. For perioden 15.10.2024 – 31.12.2024 mottok vi 69 søknader om fri rettshjelp og 236 vedtak fra advokater. Samme tall for 2025 lå på henholdsvis 16 søknader og 101 vedtak fra advokater i samme periode. Ettersom den nye modellen blir tatt i bruk antar vi at dette vil snu, og heller gi en økning når det gjelder søknader og de behovsprøvede stykkprisene.

Foreløpig er det mer manuell saksbehandling enn tidligere, da det er flere elementer i saksgangen som må holdes rede på. For eksempel må egenandelen regnes ut med kalkulator og det må fattes egne vedtak om egenandel. Det er også ressurskrevende å utarbeide gode maler og rutiner for arbeidet. Videre har søknadsskjemaet og portalen mangler og feil det tar tid å finne ut av eller rette opp i. Selv om vi ser at innføring av ny modell kan gjøre saksbehandlingen enklere og mer effektiv i de sakene alle faktorene ligger fast, for eksempel i saker med uendret økonomi fra forrige skattemelding, er vi usikre på om løsningen vil gi en gevinst i form av mer effektiv saksbehandling totalt sett. Vi har tilstrekkelig ressurser i faggruppen til å møte et økt behov.

Rettshjelp

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Fritt rettsråd	Fri sakførsel
Innkomne søknader	261	233	28
Innvilgede søknader	105	98	7
Avslåtte søknader	143	124	19

Rettshjelp 1.2 - Saksbehandlingstid og antall restanser

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid (uker)	14
Antall restanser	42

Samfunnssikkerhet i plan (fra kapittel 7.3.4.3 i TB)

Rapportere på

Samfunnssikkerhet i plan

Statsforvalteren bes rapportere på:

- Hvilke forventninger til samfunnssikkerhet i planer etter plan- og bygningsloven er formidlet til kommunene?
- Hvordan vurderer Statsforvalteren at deres bistand er ivarettatt i kommunenes arbeid med samfunnssikkerhet etter plan- og bygningsloven?
- Hvordan vurderer Statsforvalteren at deres bistand er ivarettatt i integrering av funn fra helhetlig ROS i kommuneplanens samfunnsdel og arealdel?

Kommunenes oppmerksomhet på samfunnssikkerhet i arealplanlegging har hatt en jevn økning over flere år, i tråd med utviklingen av risikobildet i samfunnet lokalt og globalt. Gjennom tilsyn, øvelser, opplæring og veiledning bidrar vi til at den kommunale beredskapsplikten er ivarettatt i kommunene. I uttalelser til samfunnsdelen av kommuneplanen påser vi at kommunene legger til grunn en oppdatert helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse i tråd med krav i sivilbeskyttelseslovens § 14.

Ved utarbeidelsen av arealdelen av kommuneplanen og reguleringsplaner vurderer vi ROS-analyser. I 2025 har vi grunnet kapasitetsutfordringer prioritert å uttale oss til kommuneplaner og reguleringsforslag, og sendt ut standardisert uttalelse til varsel om oppstart av reguleringsplaner. Der det av ROS-analyse eller fagutredninger fremkommer behov for ytterligere risikoreduserende tiltak, følger vi opp at disse sikres i plankart og planbestemmelser.

Vi samarbeider tett med NVE om de temaer der de er fagmyndighet. Vi er opptatt av å sikre deres deltagelse i relevante planprosesser. I 2025 har vi jobbet med å avklare grensegangen mellom NVE og Statsforvalteren for tema der det er overlapp i innsigelsesmyndighet. Vi har også gjennomført et webinar for både beredskaps- og planmiljøene i kommunene i våre fylker om naturfare og klimatilpasning i planer i samarbeid med NVE.

For å legge til rette for bedre bruk av funn gjennom helhetlig ROS, har vi startet et arbeid med det vi har kalt ROS 2.0. Dette er en ROS-analyse som skal dekke behov både i samfunnsplanleggingen generelt, arealplanleggingen og utarbeidelsen av beredskapsplaner.

Målsettingen er et løpende oppdatert kunnskapsgrunnlag for analysearbeidet regionalt og lokalt.

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter (fra kapittel 7.3.4.4 i TB)

Rapportere på

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter

Statsforvalteren bes rapportere på:

Hva er status for opprettelse av hensynssoner rundt storulykkevirksomheter i kommuneplan (alternativt i reguleringsplan) hos kommunene som har storulykkevirksomheter?

- Angi gjerne hvilke kommuner som har opprettet hensynssoner i kommuneplanen (eller ivarettatt dette tilstrekkelig på annen måte).
- Angi gjerne hvordan kommunen sørger for at informasjon om eksplosivanlegg ikke gjøres allment tilgjengelig i kommunens arealplaner.

Hvilke tiltak gjør statsforvalteren overfor kommunene for å oppnå målet om etablering av hensynssoner rundt storulykkevirksomheter, herunder etablering av nye storulykkevirksomheter?

I 2025 begynte vi på et prosjekt der vi skaffet oversikt over status på dette i våre kommuner. Prosjektet er ferdigstilt. Per nå har tre av ti kommuner med storulykkevirksomhet avsatt hensynssoner rundt disse i sine arealdeler (Færder, Porsgrunn og Tønsberg). I 2026 vil vi ha økt oppmerksomhet på dialog med de gjenværende kommunene, særlig ved tilsyn og revidering av overordnede planer. Vi følger også opp dette gjennom uttalelser til høring av reguleringsforslag som ligger i direkte nærhet til kjente storulykkevirksomheter.

Der det er aktuelt og relevant oppfordres også kommunene til helhetlige vurderinger, som inkluderer å legge til rette for relokalisering av eksisterende virksomhet på steder der samfunnsutviklingen har medført en utfordrende lokasjon, både med tanke på nåværende virksomhet og ikke minst fremtidig ekspansjon.

Eksplosivanlegg (sprengstofflager) markeres ikke i plankart.

FylkesROS og oppfølgingsplan (fra kapittel 7.3.4.5 i TB)

Rapportere på**FylkesROS**

Statsforvalteren skal:

- Redegjøre for status på fylkesROS og tilhørende oppfølgingsplan
- Redegjøre for om uønskede hendelser i en sikkerhetspolitisk situasjon og/eller væpnet konflikt er inkludert i fylkesROS.
 - Legges funn og oppfølging av tiltak til grunn for egen beredskap?
 - Legges funn og oppfølging av tiltak til grunn for samordnet beredskapsplanlegging i totalforsvaret regionalt?
- Redegjør for hvordan nye risikoer som følge av overgang til nye energibærere er inkludert i fylkesROS
- Redegjør for om og på hvilken måte kommunene har inkludert sikkerhetspolitisk krise og/eller krig som tema i kommunenes arbeid med og oppfølging av helhetlig ROS

FylkesROS oppdateres løpende. Nytt scenario for sikkerhetspolitisk krise og væpnet konflikt var på plass i 2024, og gradert (B) og ugradert (u.off.) versjon er tilgjengeliggjort for regionale samarbeidspartnere og kommunene.

Høsten 2025 gjennomførte vi øvelse for fylkesberedskapsrådet med utgangspunkt i scenarioet alliert mottak.

Oppfølgingsplanen (regional handlingsplan) oppdateres løpende, og status for denne er tema i hvert fylkesberedskapsrådsmøte.

Overgang til nye energibærere som kriterium i ROS-arbeidet inngår som tiltak i handlingsplanen, og innarbeides ved revisjoner av de temaer og scenarier det dette er relevant.

Kommunene har så langt i liten eller varierende grad inkludert sikkerhetspolitisk krise og krig i arbeidet med og oppfølgingen av helhetlig ROS, men dette er i klar endring og har en naturlig plass ved revisjoner. Vår målsetting er at vi fremover kan jobbe med fylkesROS og helhetlige ROS-analyser med utgangspunkt i scenario utarbeidet av DSB, og at det utover slikt scenario legges til vurderinger knyttet til sikkerhetspolitisk krise og krig i øvrige analyser og beredskapsplanverk - sårbarhet, redundans, omprioriteringer med videre.

Kommunal beredskapsplikt - overordnet beredskapsplan (fra kapittel 7.3.4.6 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal redegjøre for om beredskapsplaner for storulykkevirkksomheter er samordnet og integrert med overordnet beredskapsplan.

Samordning av eventuelle storulykkebedrifters beredskapsplaner med kommunens overordnede beredskapsplan inngår i sjekklisten som brukes ved alle beredskapstilsynene i kommunene.

For den største klyngen av slike bedrifter (Grenland) følges arbeidet opp i et eget nettverk - Industriberedskapsrådet i Grenland.

Dette temaet inngår i pågående kartlegging i kommunene.

Miljøkriminalitet (fra kapittel 7.3.5.1 i TB)**Rapportere på**

Rapportering på antall anmeldte lovbrudd.

Rapporteringen er sendt i eget brev til Miljødirektoratet.

Rapportering på antall innsigelsessaker fremmet og løst pr. miljøtema (fra kapittel 7.3.5.2 i TB)**Rapportere på**

Rapportering på antall innsigelsessaker fremmet og løst per miljøtema for 2024.

Etter avklaring med Miljødirektoratet bortfaller dette rapporteringskravet.

Spesifikk omtale av arbeid med fornying og innovasjon (fra kapittel 7.3.6.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal:

- gi en spesifikk omtale av arbeid med innovasjons- og fornyingsprosjekter i kommunene.
- redegjøre kort for fordeling av skjønnsmidler til formålet, herunder rapportering i søknads- og rapporteringsportalen Prosjektskjønn, og formidling av resultatene.
- gi en omtale av resultater av prosjektene.

Skjønnsmidlene til innovasjons- og fornyingsprosjekter, eller prosjektskjønnsmidlene, skal medvirke til at kommunene gjennom innovasjon kan løse oppgavene sine, hovedsakelig tjenesteproduksjonen, bedre. Det betyr ikke at disse skjønnsmidlene finansierer daglig drift, men at vi må ta utgangspunktet i problemforståelsen til kommunene. Skjønnsmidlene er en del av de samlede inntektene til kommunene, og derfor skal kommunene ha betydelig innvirkning på bruken.

7 millioner kroner av skjønnsmiddelpotten for 2025 ble tildelt som prosjektskjønnsmidler. I søknadsinvitasjonen til kommunene viste vi til departementets retningslinjer på vanlig måte, og dessuten til krav til hva en søknad bør inneholde.

I tildelingen legger vi vekt på mulig gevinst – både sannsynlighet og omfang – for kommunene. Dette gjelder ikke bare kommunene som gjennomfører prosjektet, men også andre kommuner. Vi tar hensyn til potensiell overføringsverdi. Jo flere kommuner som står bak en søknad og gjennomfører et prosjekt, jo sterkere står søknaden hos oss. Det er fordi det gjør at den potensielle gevinsten fra prosjektet blir større.

I vurderingen av søknadene legger vi ellers vekt både på kommunenes prioriteringer, men også faglige vurderinger fra avdelingene i embetet. Vi viser til søknads- og rapporteringsportalen Prosjektskjønn for en uttømmende liste over prosjekter som fikk tildelt støtte i 2025.

Erfaringene fra utvalgte prosjekter blir videreformidlet på digitale seminarer, som vi har arrangert hver januar de siste årene. I tillegg til å formidle erfaringer fra gjennomførte prosjekter, er formålet med seminarene også å stimulere til samarbeid mellom kommunene om nye prosjekter. Disse seminarene har nå blitt en fast post som en del av arbeidet med omstilling og modernisering. Det er god oppslutning fra kommunene på disse seminarene, med om lag 50 deltakere fra fagnivå til kommunedirektører.

I tillegg blir aktuelle prosjekter videreformidlet blant annet i fagnettverk og på møter med regionrådene i Telemark.

Det er, etter vår vurdering, svært varierende grad av måloppnåelse og gevinstrealisering blant prosjektene. Generelt ønsker vi å utløse nyskaping og innovasjon gjennom at prosjektskjønnsmidlene fungerer som risikoavlastning for kommunene. Da er det også naturlig at resultatene varierer.

De siste årene har vi gitt betydelige midler til ulike fellesprosjekter som så nær som alle kommunene i Vestfold og Telemark har stått bak. Eksempler på dette er DigiTV og «Velferdsteknologisamarbeidet i Vestfold og Telemark».

Vi tildeler også midler der regionrådene fungerer som overbygning. Et godt eksempel er Kongsbergregionen som fikk 700 000 kroner til utviklingsarbeid i 2025. Et av prosjektene de har jobbet med er en modell for samarbeid om økonomifunksjonen på tvers av kommunegrensene. Innenfor økonomifunksjonen er det flere ulike oppgaver og funksjoner, som for eksempel regnskap, lønn, rapportering og prognose, og analyse og strategisk arbeid. Kongsbergregionen legger opp til at ulike kommuner kan samarbeide om ulike oppgaver uavhengig av geografisk beliggenhet. Det er altså ikke et krav at alle kommunene må samarbeide om alle oppgavene innen økonomifunksjonen. Denne tankegangen har allerede ført til endringer og nye samarbeid. Da økonomisjefen i Hjørtal kommune sa opp sin stilling i 2025, inngikk kommunen et samarbeid med Buskerud-kommunen Sigdal om å ha felles økonomisjef.

Det gjenstår å se hvordan et slikt samarbeid innenfor et kommunefelleskap som Kongsbergregionen utvikler seg, spesielt med hensyn til hvilke kommuner som vil samarbeide om hvilke oppgaver. Vi ser frem til å få mer kunnskap om gevinster fra samarbeidsprosjektet.

Forhåpentligvis kan erfaringene fra Kongsbergregionen være til inspirasjon og ha overføringsverdi til andre kommunefelleskap og regionråd, som for eksempel kommunene i Vest-Telemark.

Tønsberg kommune har, i samarbeid med de andre kommunene i Vestfold, gjennomført prosjektet «Digitalt ungdomsarbeid». Prosjektet har som hovedmål å forebygge utenforskap og radikalisering gjennom å styrke det oppsøkende arbeidet på nett. Ungt utenforskap er et betydelig samfunnsproblem, ikke minst i Vestfold og Telemark.

I prosjektet oppsøkes ungdom på sine arenaer på nett, som Twitch og Discord. Dette fungerer som plattformer der erfaringskonsulenter fra kommunen kan kommunisere med og bygge relasjoner til ungdommene. Det arrangeres også ikke-digitale aktiviteter der ungdommene kan møtes.

Kommunene samarbeider også med andre aktører i prosjektet, som Kirkens bymisjon og politiets nettpatrulje.

Det er vanskelig å peke på gevinster av prosjektet på samfunnsnivå, men det er allerede eksempler på at enkeltungdommer har økt sin tilstedeværelse på skolen.

Begge de ovennevnte prosjektet ble presentert og videreformidlet på vårt seminar om for kommunene i januar 2026.

Det skal gis rapportering i tabell... (fra kapittel 7.3.6.2.1 i TB)

Rapportere på

Det skal gis rapportering i tabell som viser:

- Antall saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i for året, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.
- Antall lovlighetskontroller som er foretatt etter initiativ av statsforvalteren, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.

Det skal også gis en kortfattet omtale av statsforvalterens arbeid med anmodninger om å gjennomføre lovlighetskontroller av eget tiltak samt utviklingstrekk og utfordringer statsforvalterne ser i lovlighetskontrollsakene.

I 2024 behandlet vi 23 lovlighetskontroller etter klage, hvorav 18 avgjørelser ble opprettholdt og 5 ble kjent ugyldige. Vi tok to lovlighetskontroller til behandling av eget initiativ. Av disse ble begge avgjørelsene kjent ugyldige.

I 2025 har vi behandlet totalt 33 henvendelser om lovlighetskontroll. Vi behandlet 18 lovlighetskontroller etter klage. Av disse ble 2 saker avvist, 14 avgjørelser ble opprettholdt og 2 ble kjent ugyldige.

Vi behandlet 15 anmodninger om lovlighetskontroll fra privatpersoner. Ingen av henvendelsene førte til at vi gjennomførte lovlighetskontroll av eget initiativ. I den forbindelse foretar vi ofte nærmere undersøkelser, som å innhente dokumentasjon og vurderinger, før vi begrunner og konkluderer med hvorfor saken ikke blir tatt opp til lovlighetskontroll. Vi rapporterer ikke på disse sakene, noe som medfører at det totale saksomfanget og ressursbehovet ikke blir tilstrekkelig belyst.

Kommunalrettslig lovlighetskontroll etter klage og eget initiativ

Type lovlighetskontroll	Vedtak opprettholdt	Ulovlig vedtak	Sum
Etter klage	14	2	16
På eget initiativ	0	0	0

Kortfattet omtale av... (fra kapittel 7.3.6.2.2 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalterne skal gi en kortfattet omtale av hvilke særlige kommunalrettslige tema de veileder kommunene om, og om eventuelle kommunalrettslige saker som har vært ressurskrevende/hatt mye oppmerksomhet hos statsforvalteren.

Vi har særlig veiledet om reglene for lovlighetskontroll, adgangen til å endre utvalg gjennom nyvalg og om møter der deltagere består både av folkevalgte og av ansatte i kommuneadministrasjonen.

Kortfattet omtale i årsrapporten av bruken av interkommunalt samarbeid i fylket (fra kapittel 7.3.6.2.3 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalterne skal gi en kortfattet omtale av hvilken bistand de har gitt og hvilke tema de har veiledet kommunene om når det gjelder interkommunalt samarbeid. Statsforvalterne skal også, på bakgrunn av egne erfaringer etter kontakt med kommunene, gi en overordnet vurdering av utfordringer og fordeler/muligheter med det interkommunale samarbeidet i fylket, for eksempel om det er områder hvor statsforvalterne mener det er nødvendig med mer samarbeid og om samarbeidet i fylket burde organiseres annerledes.

Kommunene i Vestfold har alle mer enn 27 000 innbyggere. Det interkommunale samarbeidet i disse kommunene dreier seg i dag i stor grad om interkommunale løsninger for IKT, brann, akutt forurensning, vannforsyning, avfallshenting og -anlegg, renseanlegg, legevakt, museer og lignende. Selv for kommuner av denne størrelsen er det fortsatt mulig å oppnå gevinster gjennom effektivisering og stordriftsfordeler ved samarbeid.

Telemark-kommunene er deltagere i fire regionråd; Vest-Telemarkrådet, Grenlandssamarbeidet, Nome og Midt-Telemark, og Kongsbergregionen, sistnevnte sammen med fem kommuner i Buskerud fylke.

Nome og Midt-Telemark, som sammen utgjør et interkommunalt politisk råd, har inngått en intensjonsavtale med Kongsbergregionen om å bli en del av Kongsbergregionen tjenesteutvikling fra 2027.

Gitt dagens kommunestruktur er interkommunale samarbeid av avgjørende betydning for de minste kommunenes evne til å tilby forsvarlige tjenester på flere områder. Barnevernsamarbeidet mellom kommunene i Vest-Telemark kan trekkes frem i så måte.

Med demografiutviklingen framover og særlig små kommuners utfordringer med å tiltrekke seg tilstrekkelig kapasitet og kompetanse, vil ytterligere interkommunale samarbeid – i fravær av kommunesammenslåinger – tvinge seg fram. Dette gjelder både på administrasjons- og på tjenestenivå.

Generelt kan det være en utfordring med interkommunale samarbeid at de fører til overføring av beslutningsmakt ut av kommunestyrene, i tillegg til administrativ avstand fra kommunene til IKS-ene. I tillegg er lokasjon og fordeling av arbeidsplasser utfordrende lokalpolitiske spørsmål når nye samarbeid skal drøftes.

Behandling av klager på kommunenes vedtak etter offentleglova (fra kapittel 7.3.6.2.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal gi en kortfattet omtale av eventuelle klagesaker etter offentleglova som har vært ressurskrevende/hatt mye oppmerksomhet hos statsforvalteren, og inntrykket av totalomfanget av klagesaker etter offentleglova.

I 2025 har vi behandlet 36 klagesaker etter offentleglova, mens vi i 2024 behandlet 18 saker og fattet 29 vedtak.

Vi mottar regelmessig henvendelser som gjelder manglende svar fra kommunene på krav om innsyn etter offentleglova. Disse henvendelsene følger vi opp, og vi informerer den aktuelle kommunen om at manglende svar tilsier et avslag. Vi ber kommunen foreta en forberedende klagebehandling. Vi gir også generell veiledning, og henviser klager til rett klageorgan.

I flere av sakene opplever vi at kommuner ikke retter seg etter veiledning, eller det ikke er formålstjenlig å sende saken tilbake flere ganger. Dette innebærer at vi i disse sakene ender opp med å gjøre kommunens arbeid med innsynskravene.

Statsforvalterembeter som samordner statlig innsigelser (fra kapittel 7.3.6.3.1 i TB)

Rapportere på

Det skal rapporteres på statsforvalterens arbeid med samordning av statlige innsigelser, herunder i hvilken grad innsigelser blir løst gjennom dialog.

I 2025 ble det oversendt innsigelser til 22 plansaker for samordning. Det ble totalt fremmet 69 innsigelser til disse planene. 38 av de 69 innsigelsene ble fremmet av Statsforvalterens fagavdelinger. De resterende innsigelsene ble fremmet av NVE, Bane NOR, Statens vegvesen og Mattilsynet. I 2025 ble det avskåret én innsigelse.

Én innsigelse ble løst før den ble fremmet for kommunen. Flere innsigelser fremmet for samordning av embedets egne fagavdelinger, ble også omgjort til faglig råd som et resultat av dialog i forbindelse med samordningen. Videre har dialog med kommunen forhindre at flere innsigelser har blitt fremmet av embedets egne fagavdelinger. Det vises til punkt 3.1.1.1.2.2.

Samordning av statlige innsigelser

Etat	1. Antall planer der andre statlige etater har oversendt innsigelse til statsforvalteren	2. Antall planer der innsigelsene fra andre statlige etater er løst før de er fremmet for kommunen	3. Antall planer der innsigelsene fra andre statlige etater er avskåret av statsforvalteren	4. Antall planer med innsigelse fra statsforvalteren og andre statlige etater fremmet for kommunen
Antall planer totalt	15	1	0	21
Statsforvalteren	0	0	0	12
Avinor				
Direktoratet for mineralforvaltning				
Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap				
Fiskeridirektoratet				
Forsvarsbygg				
BaneNor	5	0	0	5
Kystverket				
Luftfartstilsynet				
Mattilsynet	3	0	0	3
NVE	10	1	0	9
Oljedirektoratet				
Politi				
Riksantikvaren				
Statens vegvesen	1	0	0	1
Statsbygg				

Rapportering i SYSAM (fra kapittel 7.3.6.4.1 i TB)

Rapportere på

Alle statsforvalterne rapporterer byggesaker i SYSAM - rapporteringsløsningen for statsforvalterne.

- Av årsrapporten skal det fremgå totalt antall behandlede byggesaker.
- Av årsrapporten skal det fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.
- Av årsrapporten skal det i tillegg fremgå antall saker som ikke ble avgjort innen 12 uker. Det skal vises hvor lang gjennomsnittlig overskridelse var i disse sakene. Overskridelse skal føres i antall dager.
- Av årsrapporten skal det i tillegg fremgå hvor mange saker det ble avtalt lengre frist enn angitt i saksbehandlingsforskriften jf. pbl. § 21-8 andre ledd, hvor mange "særlige tilfeller" klageinstansen selv forlenget fristen i, og hvor mange saker der fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse.

Se rapportering i punkt 3.3.1.1.1 i TB.

Rapportering om byggesaker etter plan- og bygningsloven

Totalt antall behandlede saker	Antall saker gitt medhold	Antall saker ikke avgjort innen 12 uker	Gjennomsnitt dager ikke avgjort innen 12 uker	Antall saker gitt lengre frist	Antall særlige tilfeller klageinstansen selv forlenget	Antall saker fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse
190	48	162	200	0	1	0

Rapportering av plansaker i SYSAM (fra kapittel 7.3.6.5.1 i TB)
Rapportere på

Alle statsforvalterne rapporterer plansaker i SYSAM-ny rapporteringsløsning for statsforvalterne.

- Av årsrapporten skal det fremgå totalt antall behandlede klager på reguleringsplaner og gjennomsnittlig saksbehandlingstid i antall dager. Det skal i tillegg fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.

Viser til rapportering i punkt 3.1.1.3.2.1 i TB.

Rapportering om plansaker etter plan- og bygningsloven

Betegnelse på rapporteringskrav	
Antall behandlede klagesaker reguleringsplaner	28
Gjennomsnittlig behandlingstid i dager for klager på reguleringsplaner	95
Antall klagesaker om reguleringsplan som ikke er behandlet innen 12 uker	12
Antall klagesaker om reguleringsplan der klagen er gitt medhold helt eller delvis	4

Forsterket innsats for dem som ikke selv klarer å skaffe seg eller beholde en egnet bolig (fra kapittel 7.3.6.6.1 i TB)
Rapportere på

Statsforvalteren bes om å vurdere stat og kommunes innsats for de som ikke selv klarer skaffe seg og beholde en egen bolig, jf. omtale i Meld. St. 13 (2023–2024) Bustadmeldinga.

Hjelpetekst:

2024 var siste år for den nasjonale strategien for sosial boligpolitikk "Alle trenger et trygt hjem". Strategien hadde tre prioriterte innsatsområder (ingen skal være bostedsløse, barn og unge skal ha gode boforhold og personer med nedsatt funksjonsevne skal på lik linje med andre kunne velge hvor og hvordan de bor). Disse er videreført gjennom det boligsosiale innsatsområdet «Forsterket innsats for dem som ikke selv klarer å skaffe seg eller beholde en egnet bolig» i Meld. St. 13 (2023-2024) Bustadmeldinga Ein heilskapleg og aktiv bustadpolitikk for heile landet.

Det bes om en vurdering av utviklingen av samarbeidet mellom stat og kommune om de tre prioriterte innsatsområdene i etterkant av strategien. Statsforvalteren bes gi en kort, overordnet vurdering av måloppnåelsen og kort vurdere:

- I hvilken grad den statlige dialogen med kommunene er helhetlig og effektiv.
- Sett i et flerårsperspektiv: går utviklingen i riktig retning?
- I hvilken grad kan utviklingen tilskrives statsforvalterens innsats?
- Hvilke andre aktører har påvirket utviklingen?
- Hva kan statsforvalterne gjøre bedre framover

Det er etablert et fast samarbeid mellom Statsforvalteren i Vestfold og Telemark, Statsforvalteren i Agder og Husbanken Sør. Ett av samarbeidsområdene er å arrangere boligsosial konferanse. Tema for konferansen i 2025 var de prioriterte innsatsområdene i Meld. St. 13 (2023-2024) Bustadmeldinga Ein heilskapleg og aktiv bustadpolitikk for heile landet. Konferansen når ut til kommunene på tvers av fylkene og bidrar til økt samarbeid mellom stat og kommune om de prioriterte innsatsområdene i strategien.

Vi forsøker å rette en helhetlig innsats mot kommunene ved å se ulike satsinger og tilskuddsordninger i sammenheng med det boligsosiale arbeidet. Gjennom våre kontaktpunkter med kommunene i «Bo Trygt hjemme», bidrar vi til å gjøre Husbankens virkemidler kjent. Ved tildeling av tilskuddsmidler til utvikling av de sosiale tjenestene i Nav-kontoret prioriterer vi blant annet prosjekter om boligsosialt arbeid.

Vi har dialog med kommunene om de prioriterte innsatsområdene på ulike arenaer, og vurderer at utviklingen av samarbeidet mellom stat og kommune går i riktig retning. Dersom vi har bidratt til en positiv utvikling, er det i samarbeid med andre aktører. Vi vil her fremheve Husbanken som en viktig samarbeidspartner og aktør på det boligsosiale feltet.

Vi ser at vi fremover bør øke innsatsen vår mot kommunenes arbeid med boligsosialloven. Ikke alle kommunene i Vestfold og Telemark har tatt boligsosialloven i bruk eller plassert ansvaret for den. Vi vil derfor prioritere råd og veiledning om boligsosialloven i 2026.

Klagesaker etter lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet (fra kapittel 7.3.6.7.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall klager, saksbehandlingstid og resultatet av behandlingen av klager etter lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet.

Vi behandlet én klage etter boligsosialloven i 2025. Vi opphevet saken og sendte den tilbake til kommunen for ny behandling. Saksbehandlingstiden var fem måneder.

Veiledning og informasjon universell utforming (fra kapittel 7.3.7.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en omtale av eget arbeid med veiledning og informasjon på universell utforming, og gi en kort omtale av utfordringsbildet.

Vi har gjennom CRPD-prosjektet prioritert universell utforming som et av de sentrale innsatsområdene. Blant annet har vi utarbeidet standardiserte uttalelser til kommunalt planarbeid med integrerte formuleringer om CRPD. Dette innebærer at kommunene blir systematisk påminnet om CRPD-forpliktelser i en tidlig fase av plansakene der dette er relevant. Det er arbeidet også med andre maler for uttalelser, særlig innen helse- og oppvekstfeltet, hvor universell utforming er aktuelt både når det gjelder byggenes fysiske utforming (barnehager og skoler) og når det gjelder helsefaglig og pedagogisk tilrettelegging for barn og brukere.

Vi gir i tillegg konkrete tilbakemeldinger om CRPD og universell utforming der det er relevant i høringsuttalelser til kommuneplanenes samfunnsdel.

I arbeidet med kompetanseheving av kommunenes CRPD-kontaktpersoner har vi løftet frem gode eksempler, blant annet fra en skole i Larvik der universell utforming gjennom møblering og gjennomtenkt interiør har bidratt til et inkluderende læringsmiljø: [Inkluderende arkitektur på Østre Halsen skole - Larvik kommune](#).

Vi har over flere år samarbeidet med Likestillingssenteret og kommunene om likestilling og universell utforming. En sentral utfordring er at det ikke lenger følger øremerkede midler til disse oppdragene. Arbeidet må i stor grad løses gjennom omprioriteringer innenfor eksisterende rammer.

Vi vurderer at likestilling og universell utforming ikke er like høyt prioritert i alle kommuner. I samarbeid med Likestillingssenteret er det innhentet oversikt over kommunenes rapportering og iverksatte tiltak. Det fremkommer fortsatt svakheter i rapporteringen, og mange kommuner mangler gode og systematiske tiltak på området. Vårt inntrykk er at kommunene i begrenset grad har avsatt dedikerte ressurser til fagfeltet, noe som utgjør en betydelig utfordring for kommunenes arbeid med både likestilling og universell utforming.

Fremme likestilling og hindre diskriminering (fra kapittel 7.3.7.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren bes rapportere på:

- Hva som gjøres for å integrere hensynet til likestilling og ikke-diskriminering i eget virke og myndighetsutøvelse
- Vurdering av tilstanden i eget embete
- Forventninger til og planer for arbeidet fremover

Likestillingsperspektivet er integrert i vårt arbeid for gode tjenester innen barnehage, skole og helse- og omsorgstjenestene. Arbeidet har vært forankret vår langsiktige likestillingsplan for planperioden 2023–2025, som bygger på bærekraftsmålene 3, 4, 5, 8 og 10.

I tråd med planens prioriteringer har vi i 2025 videreført arbeidet med å styrke likestilling for personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD) og for flyktninger, herunder nyankomne ukrainere. For begge områder foreligger det mål og tiltak som er fulgt opp systematisk gjennom året. Arbeidet i 2025 har særlig omfattet:

- fortsatt utvikling av møteplasser og kunnskapsdeling internt, inkludert samarbeid med administrativ enhet om embetets interne arbeid med likestilling
- bruk av tilgjengelig kunnskap og analyser av utfordringsbilder i kommunene
- formidling av forventninger til kommunene på relevante arenaer, herunder dialogmøter, kontaktmøter og i skriftlige forventningsbrev
- kompetanseheving internt og eksternt om CRPD

Vi har i 2025 videreført arbeidet med likestilling og universell utforming i samarbeid med Likestillingssenteret og kommunene. I samarbeid med likestillingssenteret har vi skaffet oss en oversikt over hvordan kommunene rapporterer på området og hvilke tiltak de iverksetter. Vi ser fremdeles svakheter ved rapporteringen og mange kommuner mangler gode tiltak. Vi vurderer at likestillingsområdet ikke er like høyt prioritert i alle kommuner. Vårt inntrykk er at kommunen i relativt liten grad har satt av dedikerte ressurser til saksfeltet. Dette vil være et område vi følger opp i 2026.

Vi utarbeider og publiserer en offentlig likestillingsredegjørelse hvert år på våre nettsider: [Publikasjoner | Statsforvalteren i Vestfold og Telemark](#).

Vi deltar også i styringsgruppen for Bufdirs CRPD-prosjekt, og har gjennom 2025 videreført arbeidet med å styrke kompetansen om konvensjonen både internt og eksternt. Vi har gjennomført intern opplæring i bruk av CRPD og integrert konvensjonen i saksbehandlingen. Dette bidrar til bedre veiledning av kommunene i enkeltsaker og til tydeligere vurderinger av kommunenes plikt til å forebygge og forhindre diskriminering av personer med nedsatt funksjonsevne. I forbindelse med konferansen i Sandefjord i november, samarbeidet vi tett med Bufdir om planlegging og gjennomføring. Konferansen hadde bred deltagelse, og tilbakemeldingene fra deltagerne har vært svært gode, både når det gjelder faglig innhold og relevans for kommunenes arbeid. Når det gjelder flere aktiviteter i CRPD-prosjektet, viser vi til redegjørelsen under punkt 3.3.1.4.1 i rapporteringen.

Samlet vurderer vi at arbeidet i 2025 har vært aktivt, målrettet og planmessig, og at innsatsen har bidratt til å styrke både vår egen praksis og kommunenes kompetanse og forståelse av kravene etter likestillings- og diskrimineringsloven og CRPD.

Forventninger til og planer for arbeidet fremover

Vi vil også i 2026 samarbeide tett med Likestillingssenteret. Likestilling og arbeid mot diskriminering vil være en integrert del av våre strategier og aktiviteter. Vi skal også videreføre og utvikle vårt samarbeid med kommunene på tvers av sektorområder, herunder barnehage, skole, barnevern, integrering og helse- og omsorgstjenester, for å bidra til mer helhetlige tjenester og bedre etterlevelse av likestillings- og diskrimineringslovgivningen. Vi vil fortsatt delta aktivt i arbeidet med CRPD - prosjektet sammen med Bufdir og kommunene.

Vi vil bygge videre på de strukturer som er etablert for å sikre kontinuitet og kvalitet.

Når det gjelder vår rolle som arbeidsgiver og offentlig myndighet, viser vi til redegjørelsen under kapittel 4 i rapporteringen.

Rapportering av tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven (fra kapittel 7.3.8.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på gjennomførte tilsyn der dere minimum har skrevet foreløpig rapport

Funn fra foreløpig rapport i tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven

Tema	Deltema	Kommune	Kommunestørrelse: S:20000+ M:5000-20000 L:-5000	Barnehage- eller skolenavn	Type tilsyn	Antall kontrollspørsmål per tilsyn	Kontrollspørsmål som er avdekket brudd på i foreløpig rapport	Kommentarer
Spesialundervisning og internkontroll	Spesialundervisning og internkontroll - fatte vedtak	Bamble kommune	M	Bamble ungdomsskole	Tilsynsbesøk	3	Sikrer kommunen at saken er tilstrekkelig opplyst før de fatter vedtak om spesialundervisning?	
Spesialundervisning og internkontroll	Spesialundervisning og internkontroll - fatte vedtak	Bamble kommune	M	Bamble ungdomsskole	Tilsynsbesøk	3	Sikrer kommunen at de fatter vedtak med et innhold i samsvar med regelverket?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Midt-Telemark kommune	M	Bø ungdomsskule	Tilsynsbesøk	2	Sikrer kommunen at tiltakspikten blir oppfylt når en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å sette inn tiltak	Midt-Telemark kommune	M	Bø ungdomsskule	Tilsynsbesøk	2	Sikrer kommunen at tiltakspikten blir oppfylt når en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	
Spesialundervisning og internkontroll	Spesialundervisning og internkontroll - utarbeide sakkyndige vurderinger	Tinn kommune	M	Rjukan barneskole	Tilsynsbesøk	6	Sikrer kommunen at PPT utarbeider sakkyndige vurderinger uten ugrunnet opphold?	

Spesialundervisning og internkontroll	Spesialundervisning og internkontroll - utarbeide sakkyndige vurderinger	Tinn kommune	M	Rjukan barneskole	Tilsynsbesøk	6	Sikrer kommunen at PPT utarbeider sakkyndige vurderinger med et innhold i samsvar med regelverket?	
Spesialundervisning og internkontroll	Spesialundervisning og internkontroll - fatte vedtak	Tinn kommune	M	Rjukan barneskole	Tilsynsbesøk	6	Sikrer kommunen at saken er tilstrekkelig opplyst før de fattet vedtak om spesialundervisning?	
Spesialundervisning og internkontroll	Spesialundervisning og internkontroll - fatte vedtak	Tinn kommune	M	Rjukan barneskole	Tilsynsbesøk	6	Sikrer kommunen at de fattet vedtak med et innhold i samsvar med regelverket?	
Annet	Annet	Skien kommune	S	Spesialpedagogisk enhet	Kun skriftlig dokumentasjon	2	Annet	Skolene skal invitere alle elevene på de obligatoriske trinnene til Elevundersøkelsen fremover
Annet	Annet	Skien kommune	S	Spesialpedagogisk enhet	Kun skriftlig dokumentasjon	2	Annet	Skolene skal fullføre Elevundersøkelsen for alle elevene på de obligatoriske trinnene fremover
Annet	Annet	Telemark fylkeskommune	S	Hjalmar Johansen videregående skole	Kun skriftlig dokumentasjon	1	Annet	Skolene skal fullføre Elevundersøkelsen for alle elevene på obligatoriske trinn fremover
Annet	Annet	Horten kommune	S	Lysheim skole	Kun skriftlig dokumentasjon	1	Annet	Skolene skal fullføre Elevundersøkelsen for alle elevene på de obligatoriske trinnene fremover
Annet	Annet	Tokke kommune	L	Høydalsmo skule	Kun skriftlig dokumentasjon	1	Annet	Skolene skal fullføre Elevundersøkelsen for alle elevene på de obligatoriske trinnene fremover
Annet	Annet	Notodden kommune	M		Kun skriftlig dokumentasjon	1	Annet	Kommunen må vedta forskrift om skoleregler, som må kunngjøres i Norsk Lovtidend.
Annet	Annet	Fyresdal kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	1	Annet	Kommunen må vedta forskrift om skoleregler, som må kunngjøres i Norsk Lovtidend.
Annet	Annet	Nome kommune	M		Kun skriftlig dokumentasjon	1	Annet	Kommunen må vedta forskrift om skoleregler, som må kunngjøres i Norsk Lovtidend.
Annet	Annet	Notodden kommune	M		Kun skriftlig dokumentasjon	1	Annet	Kommunen må vedta forskrift om permisjon fra skolen, som må kunngjøres i Norsk Lovtidend.
Annet	Annet	Fyresdal kommune	L		Kun skriftlig dokumentasjon	1	Annet	Kommunen må vedta forskrift om permisjon fra skolen, som må kunngjøres i Norsk Lovtidend.
Annet	Annet	Nome kommune	M		Kun skriftlig dokumentasjon	1	Annet	Kommunen må vedta forskrift om permisjon fra skolen, som må kunngjøres i Norsk Lovtidend
Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll	Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll - fatte vedtak	Nome kommune	L		Tilsynsbesøk	6	Sikrer kommunen at saken er tilstrekkelig opplyst før de fattet vedtak om spesialpedagogisk hjelp?	
Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll	Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll - fatte vedtak	Nome kommune	L		Tilsynsbesøk	6	Sikrer kommunen at PPT utarbeider sakkyndige vurderinger uten grunnnet opphold?	
Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll	Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll - fatte vedtak	Nome kommune	L		Tilsynsbesøk	6	Sikrer kommunen at PPT utarbeider sakkyndige vurderinger med et innhold i samsvar med regelverket?	

Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll	Annet	Nome kommune	L		Tilsynsbesøk	6	Sikrer kommunen at de setter i gang den spesialpedagogiske hjelpen fra vedtaksdato, eller fra den datoen vedtaket fastsetter?	Deltema: Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll - gjennomføre og følge opp
Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll	Annet	Nome kommune	L		Tilsynsbesøk	6	Sikrer kommunen at barnet får spesialpedagogisk hjelp i samsvar med vedtaket?	Deltema: Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll - gjennomføre og følge opp
Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll	Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll - fatte vedtak	Larvik kommune	M		Tilsynsbesøk	6	Sikrer kommunen at de fatter vedtak med et innhold i samsvar med regelverket?	
Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll	Annet	Larvik kommune	M		Tilsynsbesøk	6	Sikrer kommunen at de setter i gang den spesialpedagogiske hjelpen fra vedtaksdato, eller fra den datoen vedtaket fastsetter?	Deltema: Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll - gjennomføre og følge opp
Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll	Annet	Larvik kommune	M		Tilsynsbesøk	6	Sikrer kommunen at barnet får spesialpedagogisk hjelp i samsvar med vedtaket?	Deltema: Spesialpedagogisk hjelp og internkontroll - gjennomføre og følge opp

Rapportering av antall klager på barnehage- og opplæringsområdet (fra kapittel 7.3.8.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall klager, type klager og resultatet av behandlingen på barnehage- og opplæringsområdet.

Barnehage

På barnehageområdet opplever vi et markant økende antall henvendelser og kompliserte klager knyttet til barnehageloven § 19 om tilskudd til private barnehager. Vi har behandlet fem klager høsten 2025. I tillegg har vi mottatt 17 klager i desember knyttet til forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager.

Klagene på tilskuddsområdet er gjennomgående mer komplekse og ressurskrevende enn tidligere. De private barnehagene er ofte representert av aktører med juridisk og økonomisk kompetanse – eksempelvis advokatfirmaer, konserncontrollere og interesseorganisasjoner som PBL. Sakene omfatter særlig spørsmål om satsfastsetting og beregning av tilskudd, hvor både kommuner og embeter står overfor krevende vurderinger.

I tillegg opplever vi stort spenn i både omfang og tematikk i klagene. Saksporteføljen varierer fra konkrete beregningstvister til prinsipielle drøftinger av regelverket. Vi har per i dag ikke den fagøkonomiske kompetansen som skal til for å behandle sakene på en effektiv måte. Dette gjør sakene krevende, både for kommunene som fatter vedtakene, og for embetene som behandler klagene.

Vi har i 2025 behandlet totalt ti klager etter barnehageloven §§ 35 og 37. Syv av disse vedtakene er blitt opphevet. Begrunnelsen er at vi i flere saker har avdekket mangler ved kommunens saksutredning og vurderinger, herunder utilstrekkelig kartlegging av barnets behov, manglende vurdering av om vedtakets innhold er tilstrekkelig for å oppfylle barnets rett til spesialpedagogisk hjelp eller tilrettelegging av barnehagetilbudet. I enkelte saker har vi også avdekket svakheter i begrunnelsen etter forvaltningsloven § 25.

I tillegg til klager på enkeltvedtak mottar embetet et økende antall henvendelser fra foreldre. Flere av disse henvendelsene gjelder bekymringer knyttet til spesialpedagogisk hjelp etter barnehageloven. Flere foreldre tar direkte kontakt med oss fordi de opplever at kommunens tjenester er strammere enn tidligere, og viser til pressede økonomiske rammer som årsak til at tilbudet reduseres eller ikke gjennomføres som vedtatt. Dette er et område det veiledes mye på.

Skole

På skoleområdet har det fra 2024 til 2025 vært en kraftig økning i antall klager. Som de siste årene er det flest klager på skryss, skoleplassering og individuell tilrettelegging, dersom man ser bort fra klager på standpunkt og eksamen. Sakene som kommer inn inneholder også ofte flere forhold som skal vurderes enn tidligere. Det varierer en del mellom de ulike sakstypene, i hvilken grad klagen stadfestes eller om de oppheves. Eksempelvis ser vi at for de bestemmelser der har blitt en del endringer fra den gamle til den nye opplæringsloven, som i individuell tilrettelegging og permisjon, så oppheves sakene i større grad. Årsaken til opphevelse kan være forskjellig, men i mange av sakene handler det om at saken ikke er godt nok opplyst før vedtaket ble fattet, og en mangelfull vurdering av barnets beste. Det er fortsatt få klager som får medhold.

I motsetning til de siste årene, så er det en mindre andel av klagene som handler om manglende oppfyllelse av vedtak om individuell tilrettelegging (klage på gjennomføring). Dette er likevel et område det veiledes mye på.

Vi har mottatt og behandlet 48 søknader om fritak fra kravet om vurdering med karakter i fremmedspråk i videregående. Av disse ble 32 innvilget og 16 avslått. Dette er en relativt stor nedgang i antall søknader sammenlignet med 2024, da det var 69 søknader (det høyeste antall til nå). I 2025 avsto vi en større andel av sakene enn året før, dvs. om lag en tredjedel, mot en femtedel året før. Ordningen har vært tatt opp i møter med både fylkeskommunen og PPT, både for å avklare problemstillinger og for å få til en likere og mer rettferdig terskel for fritak. Basert på klagesaker som Utdanningsdirektoratet har behandlet, har vi oppfattet at terskelen for å innvilge fritak har flyttet seg noe. Vi har derfor meldt til Utdanningsdirektoratet at vi både ønsker avklaringer knyttet til vilkårene, samt at vi vurderer det som hensiktsmessig at direktoratetsamler embetene til en felles samling.

Vi overtok 1. august 2024 klageansvaret for mange nye områder knyttet til videregående opplæring, og våren 2025 var første gang vi behandlet klager på standpunkt karakterer i videregående. For å få behandlet klagen før inntak til høyere utdanning måtte vi behandle et stort antall standpunktklager i løpet av noen få uker. Dette, sammen med alle oppgavene knyttet til både sensur og klager på eksamen, tar store deler av avdelingens kapasitet på skoleområdet i perioden.

Alle de nye klageområdene knyttet til videregående opplæring har vært krevende både når det gjelder kompetanse og kapasitet. Fylkeskommunene er særs opptatt av at alle embetene i landet har lik regelverksforståelse, og vi erfarer at fylkeskommunene i interne fora ofte sammenligner embetenes avgjørelser. Regelverket knyttet til videregående opplæring er krevende og omfattende, og vi er avhengig av raske regelverkstolkninger fra direktoratet. Delingsplattformen for regelverksavklaringer har vært nyttig, men på sikt bør direktoratet vurdere en bedre teknisk løsning.

I tillegg til klager på enkeltvedtak mottar vi mange direktesendte klager og beklagelser, særlig fra foresatte, som må svares ut. Veldig mange av sakene handler om individuell tilrettelegging. Hvordan sakene håndteres avhenger av sakens grad av alvor og hvor mye den haster. Noen av sakene blir oversendt rett instans, men i de fleste sakene veileder vi på regelverket enten per brev eller telefon.

Klagebehandling - Barnehage (barnehageloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Barnehageloven § 14	0	0	0	0	0
Barnehageloven § 35	4	1	0	3	0
Barnehageloven § 37	6	2	0	4	0
Barnehageloven § 38	1	0	0	1	0
Barnehageloven § 53	1	0	0	1	0
Forskrift om familiebarnehager § 7	0				
Forskrift om foreldrebetaling § 5	0				
Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager	5	4	0	1	0
Forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager § 5	0				
	17	7	0	10	0

I tillegg har vi mottatt 17 klager i desember knyttet til forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager. To av klagenes gjelder tilskuddssats, mens de øvrige omhandler pensjon.

Klagesaker private grunnskoler (privatskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Inntak, privatskoleloven § 3-1	4	0	3	1	0
Individuelt tilrettelagt opplæring, privatskoleloven § 3-6	5	1	0	4	0
Skyss, privatskoleloven § 3-7	9	1	8	0	0
Bortvisning, privatskoleloven § 3-10	1	0	0	0	1
	19	2	11	5	1

En generell økning av antall klager på privatskoler, som skyldes flere forhold. Økningen i antall klager på inntak, skyldes bl.a. oversøking til idrettskoler. På skyssfeltet og ITO-området er det for alle skoleslag en økning i antall klager. Når det gjelder sistnevnte klagestype kan dette skyldes en konsekvens av innstramminger fra kommunen pga. økonomi.

Klagebehandling private videregående skoler (privatskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Inntak, privatskoleloven § 3-1 privatskoleforskriften kap 4	2	0	1	1	0
Standpunkt i fag, privatskoleforskriften §§ 7-4 og 7-5	6	0	2	4	0
	8	0	3	5	0

Klagebehandling - Grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Permisjon, opplæringsloven § 2-2 fjerde ledd	4	0	0	4	0
Utsatt skolestart, opplæringsloven § 2-4 første ledd	2	2	0	0	0
Skoleplassering, opplæringsloven § 2-6	40	0	33	7	0
Skyss, opplæringsloven § 4-1	38	0	30	8	0
Individuell tilrettelegging, opplæringsloven §§ 11-4 til 11-7	17	0	4	13	0
Bortvisning, opplæringsloven § 13-1	2	0	0	2	0
Muntlig eksamen, opplæringsforskriften § 10-8	6	0	6	0	0
Standpunkt i orden og oppførsel, opplæringsforskriften § 10-6	2	0	2	0	0
Standpunkt i fag, opplæringsforskriften §§ 10-4 og 10-5	39	0	30	9	0
Skriftlig eksamen, opplæringsforskriften § 10-7	286	73	213	0	0
Sum	436	75	318	43	0

Det er særlig klagetemaene skoleplass (fra 32 til 40), skyss (fra 20-38) og individuell tilrettelegging (fra 11 til 28) som har økt. Vi vurderer at en del av økningen kan ha sammenheng med en strammere kommuneøkonomi, økt kunnskap om rettigheter samt endringer i praksis etter innføring av nytt regelverk.

Klagebehandling - Videregående skoler (opplæringsloven med forskrifter)

Type sak	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Klage på inntak til videregående opplæring, opplæringsloven § 5-1 jf. § 29-1 andre ledd og opplæringsforskriften kapittel 4	4	0	1	3	0
Skyss, opplæringsloven § 9-1	1	0	1	0	0
Muntlige og andre ikke-skriftlige eksamener, opplæringsforskriften § 10-8	17	0	16	1	0
Standpunkt fag, opplæringsforskriften §§ 10-4 og 10-5	217	0	92	125	0
Klage på skriftlig eksamen, opplæringsforskriften § 10-7	1 032	117	915	0	0
Sum	1 271	117	1 025	129	0

Klagene som gjelder inntak og som ble opphevet, er klager på videregående skole ut over tre år. Det vil si fullføringsretten.

Klagebehandling - Grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter) - andre klagesaker

Andre klagesaker	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Pålagt skolebytte, jf. oppl. § 13-2	1	0	0	1	0
Ansvar for opplæringen til innlagte (og....) i helseinstitusjoner, jf. oppl. § 28-4	1	0	1	0	0
Fritak eksamen, jf. oppl.forskriften § 9-25	1	0	1	0	0
Fritak fra vurdering med karakter i skriftlig sidemål, oppl.forskriften § 9-21 (VGO)	1	0	1	0	0
Sum	4	0	3	1	0

Klagen som gjelder § 28-4 ble behandlet fordi underinstansen fattet vedtak. Merk at siste klagen gjelder videregående. Passet ikke inn i andre tabeller.

Klagebehandling - Grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter) - saksbehandlingstid

Førsteinstansbehandling	Dager
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid i sakene der dere fattet vedtak etter § 12-6 andre ledd første punktum	38

Klagebehandling - Forberedende opplæring for voksne (opplæringsloven med forskrifter)

Forberedende opplæring for voksne	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Forberedende opplæring for voksne, opplæringsloven § 18-2, jf. kap. 13 i opplæringsforskriften	1	0	0	1	0
Standpunktkarakter i fag og moduler, opplæringsforskriften § 16-3, jf. § 10-4	2	0	2	0	0

Klagebehandling - Videregående opplæring for voksne (opplæringsloven med forskrifter)

Videregående opplæring for voksne	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Yrkesfaglig rekvalifisering, opplæringsloven § 18-4	1	0	1	0	0
Meropplæring, opplæringsforskriften § 14-2	1	0	1	0	0
Videregående opplæring for voksne, opplæringsloven § 18-3, jf. opplæringsforskriften 13	3	0	2	0	1
Standpunktkarakter i fag og moduler, opplæringsforskriften § 16-3 første ledd, jf. § 10-4 og § 10-5	2	0	0	2	0

Klagebehandling - Felles for forberedende og videregående opplæring for voksne (opplæringsloven med forskrifter)

Felles for forberedende og videregående opplæring for voksne	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Individuelt tilrettelagt opplæring for voksne, opplæringsloven § 19-5	1	0	1	0	0

Klagebehandling - Andre klagesaker for voksne (opplæringsloven med forskrifter)

Andre klagesaker	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
------------------	-----	--------------------------	--------------	----------	--------

Kompetanseutvikling for barnehager og skoler (fra kapittel 7.3.8.3 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på hvordan de har forvaltet tilskuddsordning for lokal kompetanseutvikling og redegjøre for hvordan det er lagt til rette for måloppnåelse jf. retningslinjene for tilskuddsordningen. Statsforvalteren skal videre vurdere i hvilken grad tilskuddsordningen gir likeverdige muligheter for kompetanseutvikling uavhengig av geografi, størrelse og eierform.

Statsforvalteren skal også tabellrapportere på fordeling av midler og deltakelse på kompetansetiltak i 30-prosentdelen i regional ordning for kompetanseutvikling i barnehage.

Vi har forvaltet tilskuddsordningene for lokal kompetanseutvikling i tråd med retningslinjene og nasjonale føringer. Ordningene er fulgt opp gjennom etablerte strukturer for samarbeid, herunder samarbeidsforum og regionale nettverk, og i partnerskap mellom barnehage- og skoleeiere, private eiere, universitets- og høyskolesektoren og øvrige relevante aktører.

Vi har ivarettatt sekretariatsfunksjonen for samarbeidsforumene og deltatt aktivt i både samarbeidsforumene og regionale nettverk. Gjennom denne rollen har vi bidratt til felles forståelse av ordningenes formål, rammer og prioriteringer. I samarbeid med de regionale nettverkene har vi kvalitetssikret planer og grunnlag for tildeling av midler, jf. de langsiktige planene og vedtak.

Oppfølgingen av tilskuddsordningene har skjedd innenfor rammene av retningslinjene, blant annet gjennom løpende dialog med partnerskapene og ved innhenting, behandling og vurdering av behovsmedlinger og rapporteringen. I forvaltningen er det lagt til grunn at kompetansetiltakene skal være

barnehage- og skolebaserte, forankret i lokalt kartlagte behov og gjennomført i etablerte partnerskap med universitets- og høyskolesektoren.

Vi har hatt en sentral rolle i å tilrettelegge for samarbeid mellom aktørene og sikre god informasjonsflyt mellom samarbeidsforum, regionale nettverk og øvrige involverte i den enkelte fylke. Tilskuddsordningene har vært tema i kontaktmøter med kommuner, fylkeskommunen, barnehagemyndigheter, UH-sektoren, Statped og andre relevante aktører. Veiledningsarbeidet har bidratt til økt forståelse for at ordningene forutsetter involvering av både ledere og alle ansatte, og at kompetansetiltakene skal støtte kollektive utviklingsprosesser på barnehage- og skolenivå.

Når det gjelder økonomiforvaltning, har vi fulgt retningslinjene for tilskuddsordningene og Utdanningsdirektoratets instruks for økonomiforvaltning. Midler er utbetalt i samsvar med vedtaket.

Partnerskapenes innsats og måloppnåelse

Rapporteringen fra partnerskapene viser at kompetansetiltakene i hovedsak er gjennomført som barnehage- og skolebaserte tiltak, supplert med samskappingsverksteder og fagnettverk. Tiltakene har hatt vekt på felles faglig arbeid blant ansatte, utvikling av inkluderende praksis og samarbeid på tvers av tjenester, herunder barnehage, skole og PP-tjenesten.

Innenfor Kompetanseløftet er det gjennomført helhetlige kompetansetiltak som omfatter hele laget rundt barna og elevene. Rapporteringene gir gjennomgående gode tilbakemeldinger på tiltakene i barnehage, skole og SFO. PPT trekkes særlig frem som en nøkkeltør, både gjennom tett involvering i tiltakene og som en viktig samarbeidspartner for universitets- og høyskolesektoren, noe som har bidratt til høy måloppnåelse. Tiltakene har bidratt til å styrke det profesjonelle læringsfellesskapet og til økt felles forståelse for spesialpedagogikk og inkludering. Videre rapporteres det om økende samhandling på tvers av fagmiljøer og tjenester, blant annet mellom PPT, SFO, helsestasjon, skolehelsetjeneste, kulturskole og øvrige støttetjenester. Samlet sett viser tilbakemeldingene at kompetansetiltakene har styrket de ansattes kompetanse og ført til konkrete praksisendringer i barnehager og klasserom. Se også rapportering under punkt 3.1.7.1.1.2.

Det kontinuerlige arbeidet med regionale nettverk, samarbeidsforum, vurdering av behovsmeldinger og oppfølging av rapportering har styrket den felles forståelsen av partnerskapsbegrepet. Vi vurderer at partnerskapene nå i større grad etableres i en tidlig fase, og at UH-institusjonene i økende grad organiserer seg internt for å møte de kravene et reelt partnerskap stiller.

Rapportering og evaluering er faste temaer i samarbeidsforumene. Tilbakemeldingene viser at partnerskapsarbeid kan være krevende for både barnehage- og skoleeiere og UH, men samtidig dokumenteres en tydelig utvikling i forståelse og praktisering av partnerskapsmodellen. Over tid har dette resultert i mer treffsikre tiltak og bedre samhandling.

Vi vurderer at partnerskapene i stor grad har forankret tiltakene i lokalt kartlagte behov, i tråd med ordningenes formål. Rapporteringen viser at involvering av tillitsvalgte er styrket sammenliknet med tidligere år, både på kommunalt nivå og i regionale nettverk. I samtlige regionale nettverk er tillitsvalgte representert.

Erfaringene tilsier at kompetanseordningene er godt etablert i sektoren. Det rapporteres om økende deltakelse blant barnehager, herunder en økende andel private barnehager. I skolesektoren deltar de fleste gjennom desentralisert ordning og/eller Kompetanseløftet, og flere private skoler er nå inkludert. Samlet vurderes ordningene å bidra til likeverdige muligheter for kompetanseutvikling, uavhengig av geografisk beliggenhet, størrelse og eierform i Vestfold og Telemark.

Rapportering

Årets rapportering er gjennomført i tråd med fastsatt plan, og alle rapporteringsskjemaer er levert innen fristen. Hovedfunnene fra rapporteringen er presentert og drøftet i samarbeidsforumene, de regionale nettverkene og i dialog med universitet- og høyskolesektoren.

Rapporteringen for 2024 viser en mindre, men positiv utvikling når det gjelder ivaretagelse av det samiske perspektivet i alle tre ordningene. Vi vurderer at økt oppmerksomhet og veiledning har bidratt til denne utviklingen, samtidig som det fortsatt er behov for ytterligere innsats på området.

Samarbeidende universiteter og høyskoler melder at erfaringene fra partnerskapene i økende grad brukes aktivt til å videreutvikle lærerutdanningene. Rapporteringene viser økt forståelse for det doble formålet i kompetanseordningene, der praksiserfaringer og konkrete caser fra barnehage og skole brukes i undervisningen for å gjøre utdanningene mer relevante og praksisnære. Tverrsektorielt samarbeid trekkes fram som en styrke, og erfaringer fra samarbeidsprosjekter benyttes både i videreutdanning og i forskning. Det vises også til utvikling av undervisningsformer, der arbeidsmåter som verksted, refleksjon og casearbeid overføres til utdanningene og gir studentene konkrete pedagogiske verktøy.

Overgang til ny kompetanseordning

Året 2025 har i stor grad vært preget av arbeid med overgang til ny kompetanseordning. Samtidig er gjeldende ordninger videreført i tråd med vedtatte planer og årshjul. Arbeidet med langsiktige planer har vært omfattende og er gjennomført i flere faser, med bred involvering av relevante aktører.

Samarbeidsforumene i begge fylker har vært løpende orienterte om arbeidet med ny forskrift og ny kompetanseordning. I siste møte i 2025 vedtok samarbeidsforumene de langsiktige planene, slik at disse forelå klare til oppstart av ny ordning 1. januar 2026.

For å sikre langsiktighet og forutsigbarhet for eiere og universitets- og høyskolesektoren, har samarbeidsforumene besluttet å gi tilsagn om midler for inntil tre år av gangen, med forbehold om årlige budsjettvedtak. Flere kommuner har i 2025 ønsket å sikre kontinuitet ved enten å avslutte pågående tiltak eller videreføre disse inn i ny ordning.

Samlet vurdering

Vi vurderer at forvaltningen av tilskuddsordningene, sammen med strukturen i samarbeidsforumene og de regionale nettverkene, har lagt gode forutsetninger for måloppnåelse i tråd med retningslinjene. Både vår innsats og partnerskapenes arbeid vurderes samlet sett å være i samsvar med ordningenes formål og intensjoner.

Kompetanseutvikling i barnehage - deltakelse på andre kompetansetiltak

	Antall deltakere fra kommunale barnehager	Antall deltakere fra private barnehager	Antall deltakere totalt
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget	4	4	8
Kompetansehevningsstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere			0
Barnehagefaglig grunnkompetanse	128	154	282
Tilretteleggingsmidler for lokal prioritering	47	40	87
Totalt	179	198	377

Kompetanseutvikling i barnehage - fordeling av midler til andre kompetansetiltak

	Beløp tildelt (kr)	% brukt på disse tiltakene av det totale beløpet som er tildelt for regional ordning
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget	0	0
Kompetansehevningsstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere		
Barnehagefaglig grunnkompetanse	80 000	2
Tilretteleggingsmidler for lokal prioritering	3 372 500	20
Totalt	3 452 500	22

Når det gjelder fagbrev som barne- og ungdomsarbeider (praksiskandidatordningen) har Vestfold fylkeskommune også i år kommet med gratis tilbud for alle som ønsker å ta utdanning som barne- og ungdomsarbeider, jf. fullføringsreformen. Fullføringsreformen skal blant annet bidra til at voksne blir kvalifisert til å møte kravene i videreutdanning og arbeidsliv, og at de kan oppdatere sin kompetanse gjennom hele livet. Arbeidet med fullføringsreformen har en tidshorisont på ti år og omfatter om lag 100 tiltak som både Utdanningsdirektoratet og andre skal jobbe med. Tiltakene handler om alt fra regelverk og rettighetertil innhold, organisering og kompetanse. Vestfold fylkeskommune har fått midler og ønsker å tilby dette til våre barnehager. Da de allerede har midler til dette er tilbudet gratis. Derfor har ikke vi brukt midler til dette tiltaket, kun rekruttert assistenter.

Rapportering på tilskuddsmidler fra Statsforvalter

	Navn og tema for tiltaket	Tilskuddsmottaker UH	Beløp	Tilskuddsmottaker eier/nettverk	Beløp	Tilskudd koordinator	Beløp
Kompetanseløftet	Inkluderende barnehage- og skolemiljø, Psykisk helse, Tilrettelegging for barn og elever spesialpedagogiske behov Ledelse og organisering Systemrettet samarbeid med PP-tjenesten Tverrfaglig og/eller tverrsektorielt samarbeid i laget rundt barna og elevene	USN	1 025 502	Færder kommune	144 765	ja	16 765
Kompetanseløftet	Skolebasert veiledning og kompetanseheving på inkluderende praksis og atferd som utfordrer	USN	688 177	Holmestrand kommune	158 020	ja	47 298
Kompetanseløftet	Utviklingsmessige språkvansker, Videreføring av pedagogisk analyse og Veiledning skole - pulje 3	USN	1 242 140	Tønsberg kommune	311 473	ja	63 400
Kompetanseløftet	Kompetansetiltak for skolefritidsordning i Horten kommune	UiS	236 428	Horten kommune	59 404	nei	0
Kompetanseløftet	Inkluderende barnehage- og skolemiljø, Ledelse og organisering	USN	909 498	Horten kommune	59 404	nei	0
Kompetanseløftet	Samlinger med ledere i skole og barnehage, PPT samt nøkkelpersoner i barnehage/skole og SFO. "Kompetanseutvikling knyttet til spesifikke spesialpedagogiske fagområder I KOSIP undersøkelsen fremkommer behov for kompetanseheving i spesialpedagogisk opplæring og hvordan denne kan gis innenfor rammen av fellesskapet.	USN	765 284	Sandefjord kommune	143 111	ja	178 111
Kompetanseløftet	Spor 1: ASK for barnehager og skoler + spor 2 /Styrket kollektiv kompetanse og sammenheng mellom det ordinære og det spesialpedagogiske i forhold til ny opplæringslov for skole og PPT	USN	641 070	Larvik kommune	308 020	nei	0
Kompetanseløftet	Inkluderende praksis – kompetanseheving av all pedagogiske personale i alle videregående skoler i Vestfold/Inkluderende praksis i lærebedriftene, kompetanseheving til aktører i fag- og yrkesopplæringen innenfor anleggsteknikk og rørfag	UiS	824 191	Vestfold fylkeskommune	194 812	ja	174 812
Kompetanseløftet	Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis - Vest-Telemark	UiS	700 000	Vest-Telemark nettverket (Vinje, Tokke, Seljord, Kviteseid, Fyresdal og Nissedal)	60 000	ja	60 000
Kompetanseløftet	Videreføring og implementering av systemarbeid for tidlig innsats og inkluderende praksis med pedagogisk analyse som verktøy	UiS	474 900	Drangedal kommune	30 000	ja	20 000
Kompetanseløftet	Vi skal få økt kompetanse i å forstå og håndtere barn og unges atferdsuttrykk og behov for å sikre inkluderende praksis	UiS	361 281	Siljan kommune	30 000	ja	20 000
Kompetanseløftet	Planlegge, utvikle, igangsette og evaluere kompetansehevingstiltak innenfor de 4 utpekte fokusområdene/høyfrekvente vanskene for alle 3 nivå	USN	390 600	Øst-Telemark (Tinn, Notodden og Hjørdal kommune)	60 000	ja	50 000
Kompetanseløftet	Innføring av TTI - Teaching Trough Interaction på 2 skoler (5 timer x 4 ganger)/Kurs for ungdomsskolens ledere og plangrupper (2,5 timer x 1 gan). Målet med kurset er å gi skolene mer kunnskap om ulike diagnoser og atferdsvansker	UiS	315 150	Skien kommune	0	nei	0
Kompetanseløftet	"Laget rundt barnet". Tverrfaglig samarbeid mellom USN og Bamble kommune ved barnevern, psykisk helse, PPT, skole, barnehage, helsestasjonen - videreføring av tiltak	USN	459 540	Bamble kommune	30 000	ja	20 000
Kompetanseløftet	Samhandling om skolefravær - Ledermøtet i oppvekst/tverrfaglige team/skoler - Verksted og implementering av praksis	USN	196 000	Kragerø kommune	25 000	nei	0
Kompetanseløftet	Forebyggende leke- og læringsmiljø/Læringsutbytte og lærelyst/Analytisk vurderingskompetanse/ kvalitetsutvikling	USN	303 100	Porsgrunn kommune	50 000	nei	0
Kompetanseløftet	Inkluderende praksis og profesjonsfellesskap, med fokus på lek og fysisk aktiv læring	USN	557 500	Midt-Telemark nettverket (Nome og Midt-Telemark)	50 000	nei	0
Kompetanseløftet	Fagopplæring - Nye deltager skoler - alle de resterende videregående skolene i Telemark fylkeskommune	UiS	568 529	Telemark fylkeskommune	0	ja	100 000

Desentralisert ordning	Skolebaserte verksteder Tiltaket inkluderer samtlige temaområdene i Grenland + skoleåret 2025-2026: 1. Analytisk vurderingskompetanse 2. Grunnleggende ferdigheter med hovedvekt på lesing, skriving og regning 3. Tverrfaglig opplæring og periodeplanlegging, inkludert dybdelæring, utforskende og lekbasert læring 4. Vurdering for læring (underveisvurdering og sluttvurdering) 5. Inkluderende læringsmiljø og sosioemosjonell kompetanse 6. Praktisk opplæring og estetiske læreprosesser 7. Utvikling i profesjonsfellesskapet	USN	2 238 000	Grenland + nettverket (Skien, Porsgrunn, Bamble, Kragerø, Drangedal og Siljan)	600 000	ja	200 000
Desentralisert ordning	Synliggjøring av egenart i møte med læreplan, undervisningspraksis og vurderingsarbeid.	NLA høgskolen	40 000	DELK skolene i Vestfold og Telemark	10 000	nei	0
Desentralisert ordning	Fagdarer på skolen etter gjennomført analyse - aksjonsforskning og utprøving av tiltak knyttet til elevenes motivasjon i den kommende perioden. Det har på denne måten også styrket de kollektive prosessene for profesjonsutvikling på skolen. Dette arbeidet vil videreføres i den kommende perioden.	USN	90 000	Oasen skolen Grenland	10 000	nei	0
Desentralisert ordning	Læreplan i Praksis	USN	800 000	Montessori skolene i Telemark	50 000	ja	50 000
Desentralisert ordning	Vurdering for yrkesfag/Læringsstøtte for inkluderende arbeid i samsvar med tiltak innen Kompetanseløftet	OsloMet	1 100 000	Telemark fylkeskommune	100 000	nei	0
Desentralisert ordning	Kollektiv kompetanseutvikling i vurderingsarbeid etter LK2020	USN	310 000	Telemark Toppidrett (Telemark Toppidrett Gymnas, Telemark Toppidrett Ungdomsskole Skien, Telemark Toppidrett Ungdomsskole Porsgrunn)	30 000	ja	30 000
Desentralisert ordning	Kompetanseheving av de ansatte i skolen, gjennom spissede økter sammen med UH - videreføring av tiltak fra 2024 som var med de andre seks kommuner i VT	USN	90 000	Kviteseid kommune	10 000	nei	0
Desentralisert ordning	Inkluderende praksis og profesjonsfellesskap - Veiledningsøkter per enhet i forhold til tematikk	USN	550 000	Midt-Telemark nettverket (Nome og Midt-Telemark)	70 000	ja	30 000
Desentralisert ordning	Kompetanseplanlegging og utvikling av kompetansetiltak innen våre utpekte fokusområder; språk - inkluderende språkmiljø, les og skriv, matematikk og atferd - inkluderende læringsmiljø.	USN	900 000	Øst-Telemark (Tinn, Notodden og Hjørdal kommune)	50 000	ja	50 000
Desentralisert ordning	Synliggjøring av egenart i møte med læreplan, undervisningspraksis og vurderingsarbeid.	NLA høgskolen	250 000	DELK skolene i Vestfold og Telemark	70 000	ja	30 000
Desentralisert ordning	Læringsledelse og digital transformasjon, Dokumentasjon og utvikling av kommunens digitale plan	OsloMet - Fiks	968 160	Færder kommune	220 000	nei	0
Desentralisert ordning	Skolehage videreføring med fordypning	Norges miljø- og biovitenskapelige universitet	140 000	Steinerskolen i Vestfold	0	nei	0
Desentralisert ordning	Normfellesskap i fagene norsk og matematikkfagene	USN	660 000	Vestfold fylkeskommune	50 000	ja	50 000
Desentralisert ordning	Lesing som grunnleggende ferdigheter	USN	730 000	Holmestrand kommune	50 000	nei	0
Desentralisert ordning	Lesing- og matematikksamlinger, Verksteder på skoler - lesing og regning	USN	1 200 000	Tønsberg kommune	550 000	ja	120 000
Desentralisert ordning	Lærerspor: ledersamlinger/ samlinger for lærere (27 kommunale skolene) og fagnettverk i matematikk for lærere på de seks kommunale ungdomsskolene.	USN	1 000 000	Sandefjord kommune	300 000	ja	50 000
Desentralisert ordning	Lesing i alle fag	USN	1 170 000	Larvik kommune	130 000	ja	390 000
Desentralisert ordning	Praktisk læring - et partnerskap mellom Universitetet i Oslo/FIKS og Larvik kommune.	OsloMet - Fiks	1 000 000	Larvik kommune	300 000	nei	0
Desentralisert ordning	Arbeid med læringmiljø på Nordskogen skole	UiS	180 300	Horten kommune	50 000	nei	0
Desentralisert ordning	Opplæring av grunnleggende ferdigheter for barn med minoritetsbakgrunn. Styrke kompetanse hos ansatte på to skoler som har mange elever med minoritetsbakgrunn.	USN	700 000	Horten kommune	200 000	nei	0
Regional ordning	"Barnehaugen som lærende organisasjon Pedagogisk ledelse av utviklingsprosesser Annet: Inkluderende miljøer for omsorg, lek, læring og danning"	USN	873 940	Lokalt nettverk Holmestrand	100 160	ja	82 999
Regional ordning	"Barnehaugen som lærende organisasjon Pedagogisk ledelse av utviklingsprosesser Annet: Inkluderende miljøer for omsorg, lek, læring og danning"	USN	922 975	Lokalt nettverk Horten	100 160	ja	82 999
Regional ordning	"Barnehaugen som lærende organisasjon Pedagogisk ledelse av utviklingsprosesser Psykososialt barnehagemiljø Kommunikasjon, språk og tekst Kunst, kultur og kreativitet Lek Inkluderende fellesskap i praksis"	USN	1 499 720	Lokalt nettverk Tønsberg	150 160	ja	82 999
Regional ordning	"Barnehaugen som lærende organisasjon Pedagogisk ledelse av utviklingsprosesser"	USN	1 009 370	Lokalt nettverk Færder	80 000	ja	82 999
Regional ordning	"Barnehaugen som lærende organisasjon Pedagogisk ledelse av utviklingsprosesser Psykososialt barnehagemiljø Lek"	USN	2 041 440	Lokalt nettverk Sandefjord	150 160	ja	82 999
Regional ordning	"Barnehaugen som lærende organisasjon Pedagogisk ledelse av utviklingsprosesser Psykososialt barnehagemiljø Lek Larvik har et felles overordnet tema som berører flere områder: Inkluderende lekemiljø for alle Temaet er også i tråd med Kompetanseløftet"	USN	1 345 610	Lokalt nettverk Larvik	150 160	ja	82 999
Regional ordning	"Barnehaugen som lærende organisasjon Pedagogisk ledelse av utviklingsprosesser Psykososialt barnehagemiljø Kommunikasjon, språk og tekst Lek"	USN	1 803 180	Lokalt nettverk Skien/Siljan	0	ja	37 184
Regional ordning	Ledelse av utviklingsarbeid, implementering av pedagogisk analyse, voksenrollen og tilbakemeldingskultur (særlig knyttet opp mot § 43)	USN	1 065 320	Lokalt nettverk Porsgrunn	140 000	ja	37 184
Regional ordning	"Barnehaugen som lærende organisasjon Pedagogisk ledelse av utviklingsprosesser Psykososialt barnehagemiljø Kommunikasjon, språk og tekst Lek"	USN	701 060	Lokalt nettverk Midt-Telemark/Nome	125 000	ja	37 184

Regional ordning	Psykososialt barnehagemiljø Tverrfaglig samarbeid med (eks PPT, helsestasjon, barnevern) Kommunikasjon, språk og tekst Kunst, kultur og kreativitet	USN	859 840	Lokalt nettverk Øst-Telemark (Notodden, Tinn og Hjørtal)	140 000	ja	37 184
Regional ordning	Barnehagen som lærende organisasjon Pedagogisk ledelse av utviklingsprosesser Tverrfaglig samarbeid med (eks PPT, helsestasjon, barnevern)	USN	238 730	Lokalt nettverk Drangedal	37 148	ja	2 000
Regional ordning	Lek	USN	635 680	Lokalt nettverk Bamble	60 000	ja	37 184
Regional ordning	"Barnehagen som lærende organisasjon Pedagogisk ledelse av utviklingsprosesser Lek Det har vært en styrke at kommunes barnehager samlet har felles målsettinger og tema."	USN	458 220	Lokalt nettverk Kragerø	40 000	ja	37 148
Regional ordning	Pedagogisk ledelse av utviklingsprosesser	USN	185 000	Lokalt nettverk Seljord	37 184	nei	0

Oppfølgingsordningen (fra kapittel 7.3.8.4 i TB)

Rapportere på

Viser til oppgave 5.1.2.3 i hovedinstruksen. Statsforvalteren skal vurdere hvordan deres innsats bidrar til å støtte kommunene i oppfølgingsordningen i deres utviklingsarbeid og vurdere om tiltakene som er iverksatt i kommuner i oppfølgingsordningen bidrar til bedret læringsmiljø og læringsutbytte.

2022-uttrekket

En betydelig utfordring i Hjørtal kommune har vært hyppige lederskifter med tre rektorbytter i løpet av perioden. Dette har gjort prosessen mer krevende og ført til at man kanskje ikke har kommet like langt som håpet. Det har derimot ikke vært skifte av kommunalsjef på oppvekstområdet i perioden, så fremdriften i tiltakene har blitt godt ivarettatt.

Kommunen sier selv at ledelse har vært en faktor med stor betydning for prosessen og fremhever i sin sluttevaluering at veilederne må inneha solid kunnskap om både prosessledelse og ledelse generelt på alle nivåer.

Samarbeidet mellom barnehage og skole løftes frem som svært verdifullt, og de ser stor nytte i å ha inkludert barnehagen i arbeidet. De trekker også frem at det har vært svært nyttig å gjennomføre en analyse i et år før de startet med konkrete tiltak.

Kommunen mener at mye har falt på plass det siste året, og at de har en god retning for veien videre. Vi ser at også skoleledelsen nå er mer stabil enn på lenge, og skolen har vist at de har kapasitet til å delta aktivt i utviklingsarbeid i samarbeid med eksterne ressurser. Vi vurderer at kommunen har vært flink til å se tiltakene i oppfølgingsordningen i sammenheng med tiltakene i desentralisert ordning og Kompetanseløftet.

Selv om vi vurderer at kommunen hadde jobbet godt og har oppnådd utvikling på flere områder, foreslo vi for kommunen at de burde bli med i oppfølgingsordningen i enda en periode. Flere av tiltakene/prosjektene var uansett tenkt videreført etter at oppfølgingsordningen skulle vært avsluttet.

Kommunalsjef og rektor var positive til fornyet deltagelse, og Hjørtal ble derfor også rekruttert inn i 2025-uttrekket av ordningen.

2025-uttrekket

Et halvt år inn i forfasen er det for tidlig å kunne vurdere om tiltakene som er iverksatt i kommuner i oppfølgingsordningen bidrar til bedret læringsmiljø og læringsutbytte.

Spesielt ved inngåelse av avtale for forfasen har vår dialog med kommune og mulige kompetansesmiljø vært viktig for å komme godt i gang med analysearbeidet. Primært bør det være lokal skoleeier og UH/kompetansesmiljø som driver samarbeidet fremover, men vi ser at når det blir uenighet eller usikkerhet om videre fremdrift, har vi en rolle med å finne løsninger.

Hjørtal

Kommunen er fornøyd med oppfølging fra KS-Konsulent. Vi har deltatt i styringsgruppemøte hvor det ble drøftet pågående utviklingsarbeid og veien videre. Vi vurderer at arbeidet ledes målrettet og at fremdriften preges av motiverte deltakere. KS-Konsulent bekrefter dette inntrykket.

Notodden

Kommunen har samarbeidet med Universitetet i Sørøst-Norge. Vi har vært i kontakt med kommunen og avtalt et møte for å bli oppdatert på arbeidet med oppfølgingsordningen.

Seljord

Kommunen er fornøyd med oppfølging fra KS-Konsulent. Vi har deltatt i evalueringsmøte hvor agenda var å oppsummere analyser av gjennomført kartleggingsarbeid. På grunn av foreslått kutt i oppvekstsektoren for 2026, ble det avtalt nytt evalueringsmøte i januar 2026. Vi vil prioritere oppfølging av videre fremdrift for å finne gode løsninger.

Håndhevsordningen (fra kapittel 7.3.8.5 i TB)

Rapportere på

I årsrapporten skal statsforvalterne rapportere om håndhevingsordningen knyttet til skolemiljø. Rapporteringen skal omfatte følgende punkter for 2025:

- Antall meldinger om skolemiljø mottatt
- Antall vedtak fattet
- Utfallet av vedtakene
- Grunnlag for avvisning i vedtakene
- Eventuelle særlige grunner for å behandle saken
- Saksbehandlingstid
- Vedtak som konkluderer med brudd på regelverket
- Oppfølging av vedtakene

Statsforvalteren vil motta et eget skriv med nærmere beskrivelse av hvordan rapporteringen skal gjennomføres.

I rapporteringen under har vi lagt til grunn Udirs brev av 17. september 2025:

1. Antall meldinger om skolemiljø mottatt

Vi har mottatt 172 meldinger om skolemiljø i perioden 1. januar 2025 til 31. desember 2025.

2. Antall vedtak fattet

Vi har fattet 74 vedtak etter § 12-6 andre ledd første punktum i perioden 1. januar 2025 til 31. desember 2025, uavhengig av når meldingen ble mottatt. Dette omfatter både vedtak der vi avgjorde at regelverket var oppfylt, og vedtakene der vi avgjorde at regelverket var brutt. Avvisningsvedtak etter § 12-6 er ikke medregnet.

3. Utfallet av vedtakene

Vi har fattet 51 vedtak om brudd på regelverket etter § 12-6 andre ledd første punktum i perioden 1. januar 2025 til 31. desember 2025.

Vi har fattet 23 vedtak om oppfylt regelverk etter § 12-6 andre ledd første punktum i perioden 1. januar 2025 til 31. desember 2025.

Vi har fattet 10 vedtak om avvisning etter § 12-6 i perioden 1. januar 2025 til 31. desember 2025.

4. Grunnlag for avvisning i vedtakene

Vi fattet ingen vedtak om avvisning i perioden 1. januar 2025 til 31. desember 2025 der grunnlaget for avvisning var at saken ikke gjaldt én elev, jf. § 12-6 første ledd.

Vi fattet to vedtak om avvisning i perioden 1. januar 2025 til 31. desember 2025 der grunnlaget for avvisning var at saken ble meldt av noen som ikke kan melde den, jf. § 12-6 første ledd om at eleven eller foreldrene kan melde saken.

Vi fattet ingen vedtak om avvisning i perioden 1. januar 2025 til 31. desember 2025 der grunnlaget for avvisning var at vilkåret «ikkje har eit trygt og godt skolemiljø» etter § 12-6 første ledd ikke var oppfylt.

Vi fattet to vedtak om avvisning i perioden 1. januar 2025 til 31. desember 2025 der grunnlaget for avvisning var at saken ikke er tatt opp med rektor eller det er under en uke siden den ble tatt opp med rektor, jf. § 12-6 andre ledd andre punktum.

Vi fattet seks vedtak om avvisning i perioden 1. januar 2025 til 31. desember 2025 der grunnlaget for avvisning var at eleven ikke lenger går på den aktuelle skolen, jf. § 12-6 andre ledd andre punktum.

5. Særlige grunner til å behandle saken

Vi hadde ingen saker i perioden 1. januar 2025-31. desember 2025 hvor vilkårene for avvisning var oppfylt, men hvor vi likevel behandlet saken som følge av at det var særlige grunner til å behandle den, jf. § 12-6 andre ledd andre punktum.

6. Saksbehandlingstid

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid i sakene der vi fattet vedtak etter § 12-6 andre ledd første punktum i perioden 1. januar 2025 til 31. desember 2025 var på 38 dager. Avvisningsvedtak etter § 12-6 er ikke medregnet.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid i sakene der vi fattet vedtak om brudd på regelverket etter § 12-6 andre ledd første punktum i perioden 1. januar 2025 til 31. desember 2025 var på 38,3 dager.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid i sakene der vi fattet vedtak om oppfylt regelverk etter § 12-6 andre ledd første punktum i perioden 1. januar 2025 til 31. desember 2025 var på 37,8 dager.

7. Vedtak som konkluderer med brudd på regelverket

I 49 av sakene der vi vedtok brudd på regelverket i perioden 1. januar 2025 til 31. desember 2025, påla vi kommunen eller fylkeskommunen å rette forholdet, jf. § 12-6 fjerde ledd første punktum.

I en av de 49 sakene der vi vedtok brudd på regelverket i perioden 1. januar 2025 til 31. desember 2025 med pålegg om retting, fattet vi et nytt vedtak

underveis i saksbehandlingen der vi vedtok hva skolen skal gjøre for at eleven skal få et trygt og godt skolemiljø, jf. § 12-6 fjerde ledd andre punktum.

I to av de 51 sakene der vi vedtok brudd på regelverket i perioden 1. januar 2025 til 31. desember 2025, påla vi ikke kommunen eller fylkeskommunen å rette forholdet eller vedtok hva skolen skal gjøre for at eleven skal få et trygt og godt skolemiljø, jf. § 12-6 fjerde ledd første og andre punktum. Dette som følge av at det var svært kort tid igjen av skolegangen for elevene, så det ble ikke vurdert hensiktsmessig.

8. Oppfølging av vedtakene

I 14 saker der vi fulgte opp vedtak om brudd på regelverket i perioden 1. januar 2025 til 31. desember 2025, vurderte vi at det var sannsynlig at kommunen eller fylkeskommunen hadde gjennomført vedtaket innen fristen vi satt, jf. § 12-6 femte ledd andre punktum.

I 23 saker der vi fulgte opp vedtak om brudd på regelverket i perioden 1. januar 2025 til 31. desember 2025, vurderte vi at det ikke var sannsynlig at kommunen eller fylkeskommunen hadde gjennomført vedtaket innen fristen vi satt, jf. § 12-6 femte ledd andre punktum.

Kommentar: I tolv saker er vedtak fattet sent i 2025, og følgelig er ikke kommunens eller fylkeskommunens tilbakemelding vurdert før i 2026.

9. Tvangsmulkt

Vi har ikke varslet eller vedtatt tvangsmulkt i perioden 1. januar 2025 til 31. desember 2025.

10. Hvordan håndhevsordningen fungerer

Basert på våre erfaringer vurderer vi at håndhevsordningen fungerer etter sin hensikt for å sikre elevene et trygt og godt skolemiljø. Ordningen virker kjent for elever og foresatte, og benyttes aktivt, noe vi ser gjennom et jevnt sakstilfang og at saker meldes fra nesten alle kommuner.

At våre vurderinger er uavhengige, gir en ekstern kvalitetskontroll.

Ordningen synes videre å styrke elevenes rett til å bli hørt da vi i nesten alle tilfeller gjennomfører elevsamtale. I noen tilfeller kommer det til opplysninger i disse som ikke er kjent for skolen eller foresatte. Dermed får elever en formell plattform for å bli lyttet til.

Selv om vi i flere av våre saker ikke vurderer det som sannsynlig at skolen har gjennomført vedtaket inne fristen, fungerer pålegg om retting som en tydelig mekanisme for å sikre at skolen handler, selv i saker hvor praksis har vært mangelfull. Det kan videre være at vi gir for stramme frister til retting, dette er noe vi tar med oss i forbedringsarbeidet fremover.

En svakhet ved ordningen kan likevel være at det ikke finnes nasjonale maler for vedtak. Dette kan medføre en risiko for noe ulikheter mellom embetene. For vår del avhjelpes dette i noen grad av regionsamarbeidet vi har etablert med Statsforvalteren i Innlandet og Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus.

Rapporter på antall årsverk mm (fra kapittel 7.3.9.1 i TB)

Rapportere på

- Antall årsverk i landbruksavdelingen og antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindrift per 31.12.2025.
- Antall årsverk benyttet til førsteinstansforvaltningen av de økonomiske virkemidlene på landbruks- og reindriftsområdet.
- Antall årsverk benyttet til veiledning og kontroll med kommunenes forvaltning av de økonomiske virkemidlene på landbruksområdet.

I 2025 har vi redusert antall årsverk med ett. Dette grunnet stram økonomi og for å ha bedre handlingsrom til blant annet kompetansehevende tiltak.

Årsverk mm

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall
Antall årsverk i landbruksavdelingen hos SF per 31.12.2025.	18.9
Antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindrift hos SF per 31.12.2025.	0.0
Antall årsverk benyttet til førsteinstansforvaltningen av de økonomiske virkemidlene på landbruksområdet.	1.0
Antall årsverk benyttet til førsteinstansforvaltningen av de økonomiske virkemidlene på reindriftsområdet.	0.0
Antall årsverk benyttet til veiledning og kontroll med kommunenes forvaltning av de økonomiske virkemidlene på landbruksområdet.	3.0
Antall personer hos SF som har arbeidet med kontroll i 2025 på landbruksområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.1.1	12.0
Antall personer hos SF som har arbeidet med kontroll i 2025 på reindriftsområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.1.1	0.0

Vi har ikke registrert hvor mange årsverk som benyttes til førsteinstansforvaltning av de økonomiske virkemidlene, men anslår som for 2024 ca. ett årsverk. Antall årsverk til veiledning og kontroll er anslått til minst 3. I og med det er mange ordninger blir det også mange som er involvert i kontrollarbeidet

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart. (fra kapittel 7.3.9.2 i TB)

Rapportere på

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart (AR5) skal det rapporteres i henhold til tabell:

- Antall kommuner i fylket som ikke har utarbeidet rutinebeskrivelse for kontinuerlig ajourhold av AR5.
- Antall kommuner i fylket som ikke har hatt periodisk ajourhold siste 5 år, og som ikke har planlagt ajourhold i gjeldende geodataplan.
- Antall reinbeitedistrikt som har oppdatert reindriftens arealbrukskart i løpet av året.

Det er ni kommuner som ikke har rutinebeskrivelse. Resten har rutiner, men ikke alle har levert til oss. Ajourføring fungerer bra og alle kommunene har gjort endringer i AR5 i 2024 og/eller 2025. Periodisk ajourhold fungerer også etter planen.

Kartsamarbeid og arealressurskart

	Antall kommuner i fylket som ikke har utarbeidet og/eller oppdatert rutinebeskrivelse for ajourhold av AR5	Antall kommuner i fylket som ikke har hatt periodisk ajourhold siste 5 år, og som ikke har planlagt ajourhold i gjeldende geodataplan	Antall kommuner i fylket
AR5 tilstand	9	0	23

Anmeldelse (fra kapittel 7.3.9.3 i TB)

Rapportere på

Rapportere om bruk av anmeldelser.

Det er ingen anmeldelser i Vestfold eller Telemark i 2025

Utteksling av informasjon - dyrevelferdssaker (fra kapittel 7.3.9.4 i TB)

Rapportere på

Gi en kort vurdering av hvordan rutiner for utveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen i saker om dyrevelferd fungerer.

Vi gjennomfører årlig to møter med Mattilsynet. Rutinen for utveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen står da alltid på dagsorden. Det gir en påminnelse om avtalen og mulighet for avklaringer.

Mattilsynet har i løpet av 2025 blitt omorganisert. Det har ført til nye ansvarsområder og nye personer som har fått ansvar for sakene som utløser informasjonsutveksling etter rutinen. Vi har hatt nødvendig kontakt med de personene som nå har ansvaret.

I desember 2025 kontaktet vi Mattilsynet for å sikre at vi har oversikt over alle saker som er så alvorlige at de kom inn under rutinen.

Utteksling av informasjon om dyrevelferd

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker oversendt fra Mattilsynet	Herav antall saker der kommunen vurderer at foretaket ikke oppfyller vilkåret vanlig jordbruksproduksjon, § 2	Herav antall saker kommunen har utbetalt tilskudd som omsøkt
Saker som gjelder avtalens punkt 3 a (forbud mot hold av dyr)	4	3	1
Saker som gjelder avtalens punkt 3 b (hel/delvis avviking)			
Saker som gjelder avtalens punkt 3 c (kronisk dårlige dyrehold)			
Saker som gjelder avtalens punkt 3 d (alvorlig vanskjøtsel av dyr)	4	0	0
Saker som ikke er i tråd med rutinen punkt 3			

Rutineutveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen

Betegnelse på rapporteringskrav	Totalt antall møter	Herav antall møter samarbeidsavtalen var tema	Herav antall møter der pågående saker var tema	Herav antall møter der kontaktperson med ansvar for oppfølging av samarbeidsavtalen i Statsforvalteren møtte
Møter gjennomført med Mattilsynet	2	2	2	2

Avvikling av pelsdyrproduksjon (fra kapittel 7.3.9.5 i TB)

Rapportere på

Rapporter iht. tabell vedrørende vedtak knyttet til avvikling av pelsdyrproduksjon.

Det ble gjort ett vedtak om riving og opprydding i 2025. I tillegg kom det inn en ny søknad som ikke er behandlet. To saker ble sluttbehandlet i 2025, og i fem saker holder man fortsatt på med saneringen.

Kompensasjon og erstatninger etter avvikling av pelsdyrhold

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Ubehandlede saker	Saker under behandling	Ferdig behandlet
Presaksbehandling for erstatning etter avvikling av pelsdyrhold	3	0	0	3
Kompensasjon for kostnader til riving og opprydding	2	1	0	1
Kompensasjon for lavere årlig alderspensjon	0	0	0	0
Sum 1142.77 - Tilskudd til kompensasjon ved avvikling av pelsdyrhold	0	0	0	0

Gevinstrealiseringsplan (fra kapittel 7.3.9.7 i TB)**Rapportere på**

I gevinstrealiseringsplanen for LMD forventes det at sammenslåing av statsforvaltere skal gi økt kvalitet gjennom mer ensartet rådgivning, veiledning og forvaltningspraksis, og økt profesjonalisering og likebehandling innenfor områdene:

- Reindriftsloven
- Eiendomslovgivningen
- Husdyrkonsesjonsregelverket
- Kontroll og oppfølging av kommunenes forvaltning av produksjonstilskudd og tilskudd til avløsning, og regionale miljøtilskudd

Statsforvalteren bes redegjøre kort for status for hvordan gevinstrealiseringsplanen følges opp på LMDs område, herunder ev. utfordringer og risiko knyttet til realisering av gevinst innen hver av de fire fagområdene.

Eiendomslovgivningen

I de opprinnelige fylkene var det til sammen to jurister. Per 31. desember 2025 har vi to jurister, tilsvarende to årsverk. I tillegg har avdelingen en jurist som deles med miljøavdelingen, dedikert plansaker. Denne forbereder i tillegg samordningssaker (innsigelser) for embetsledelsen.

Fagmiljøet er styrket og bedret, og vi har tryggere kapasitet som sikrer likebehandling av saker i begge fylker.

Husdyrkonsesjonsregelverket

To personer gir økt kapasitet og kompetanse etter at to embeter ble ett. Likevel er det for liten kapasitet til å ta tak i kompliserte driftsfellesskapsaker.

Kontroll m.v.

Gevinsten er mer likebehandling av saker i begge fylkene. Vi har større kapasitet fordi det er flere som utfører arbeidet, samt at vi har større oppmerksomhet på kommunens forvaltning. Ingen har dette som hovedoppgave, det følger fagsporet.

Rapportering jord-, konsesjons- og odelslov (fra kapittel 7.3.9.8 i TB)**Rapportere på**

Rapportere i tabeller om saker statsforvalteren har behandlet etter jordloven, konsesjonsloven og odelsloven i 2025.

Saker etter jord- og konsesjonslov - vedtak

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Endret	Stadfestet	Opphevet/avvist
Vedtak i klagesaker om omdisponering dyrka eller dyrkbar jord – jordloven § 9	1	0	1	0
Vedtak i klagesaker om deling – jordloven § 12	8	0	8	0
Vedtak i klagesaker om nydyrking - jordloven § 11 annet ledd (forskrift om nydyrking)	0			
Vedtak i klagesaker om fritak fra driveplikten - jordloven § 8 a	0			
Vedtak i klagesaker om pålegg ved brudd på driveplikten - jordloven § 8 tredje ledd	0			
Vedtak i klagesaker om konsesjon – konsesjonsloven § 9	5	1	0	4
Vedtak i klagesaker om konsesjon for erverv i nær familie – konsesjonsloven § 9 siste ledd	1	0	0	1
Vedtak i klagesaker om konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense – konsesjonsloven § 7	0			
Vedtak i førsteinstanssaker der selskaper med begrenset ansvar søker konsesjon (landbrukseiendom) – konsesjonsloven § 9 tredje ledd	1	0	1	0
Vedtak i førsteinstanssaker der selskaper med begrenset ansvar søker konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense (AS og nullgrense) – konsesjonsloven § 7	0			

Angående vedtak i førsteinstanssaker der selskaper med begrenset ansvar søker konsesjon (landbrukseiendom) – konsesjonsloven § 9 tredje ledd: Søknaden ble innvilget.

Saker etter jord- og konsesjonslov - utfall av søknaden/saken

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Innvilget uten vilkår	Innvilget på vilkår	Avslått	Fritak	Pålegg gitt	Ingen pålegg	Opphevet/avvist	Merknad
Utfall av søknaden i klagesaker om omdisponering dyrka eller dyrkbar jord – jordloven § 9	0								
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om omdisponering – jordloven § 9	3	0	2	1	0	0	0	0	Begge innvilget som midlertidig omdisponering.
Utfall av søknaden om deling i klagesaker – jordloven § 12	7	1	1	5	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om deling – jordloven § 12	1	0	1	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om nydyrking - jordloven § 11 annet ledd	0								
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon - konsesjonsloven § 9	4	2	2	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon - konsesjonsloven § 9	4	0	2	0	0	0	0	2	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon for selskaper med begrenset ansvar (landbruksseidendom) - konsesjonsloven § 9	0								
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon for erverv i nær familie - konsesjonsloven § 9 siste ledd	0								
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon for erverv i nær familie - konsesjonsloven § 9 siste ledd	1	0	0	0	0	0	0	1	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense - konsesjonsloven § 7	0								
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om fritak fra driveplikten – jordloven § 8 a	0								
Utfall av søknaden i klagesaker om fritak fra driveplikten - jordloven § 8 a	0								
Utfall av søknaden i klagesaker om pålegg ved brudd på driveplikten – jordloven § 8 tredje ledd	0								
Utfall av saken i førsteinstansbehandling av saker om pålegg ved brudd på driveplikten – jordloven § 8 tredje ledd	0								

Saker etter jord- og konsesjonslov - omdisponering

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Dyrka areal (fulldyrka- og overflatedyrka jord og innmarksbeite) ant. da.	Dyrkbart areal (skog, myr, etc.) ant. da.
Bolig	0		
Hytte ol.	0		
Forretn., kontor, industri	0		
Off./priv. tjenesteyting	0		
Andre byggeområde	0		
Skogplanting	0		
Samferd. og tekn. infrastruktur	86	86	0
Grønnstruktur	0		
Golf	0		
Forsvaret	0		
Andre landbruksformål	0		
Bruk og vern av sjø og vassdrag	0		

10 dekar dyrka areal omdisponert midlertidig til riggplass for oppgradering av vann- og avløpsledninger. 76,3 dekar dyrka areal omdisponert midlertidig til riggplass i inntil 1 år for å etablere et parkanlegg.

Saker etter jord- og konsesjonslov - driftsenhet

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Driftsenhet	Ikke driftsenhet	Avvist
Vedtak	4	2	2	0
Påklaget til Landbruksdirektoratet	2	0	1	1

Saken som er påklaget til Landbruksdirektoratet er ikke oversendt på tidspunktet for årsrapporteringen.

Saker etter jord- og konsesjonslov - omgjøring

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	§ 35 første ledd a) jf. annet ledd	§ 35 første ledd b) jf. annet ledd	§ 35 første ledd c) jf. annet ledd	§ 35 tredje ledd
Varsel om omgjøring av kommunale jordlovssaker – forvaltningsloven § 35	2	0	0	0	2
Varsel om omgjøring av kommunale konsesjonssaker – forvaltningsloven § 35	0				
Vedtak om omgjøring av kommunale jordlovssaker – forvaltningsloven § 35	0	0	0	0	0
Vedtak om omgjøring av kommunale konsesjonssaker – forvaltningsloven § 35	0				

Saker etter jord- og konsesjonslov - kontrollhjemmel

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Delingssak	Drivepliktsak	Omdisponeringssak	Konsesjonssak
Antall saker	3	0	0	0	3

Gjelder Tinn Kommune. Oppfølging av at kommunen omgjorde sitt eget vedtak i en klagesak uten begrunnelse. Begrenset kontroll. Oppfølgingen er tematisk begrenset til vedtak som mangler begrunnelse/vedtak som avviker fra kommunedirektørens innstilling og er tidsmessig begrenset ut juni måned 2026.

Nydyrking av myr - utfall av søknader i første- og klageinstans

Betegnelse på rapporteringskrav	Søknader i alt	Innvilget i alt	Innvilget uten vilkår	Innvilget på vilkår	Innvilget som følge av at myr er eneste dyrkingsressurs	Innvilget som følge av ivaretagelse av særskilte produksjoner i myr på fjellgrunn	Innvilget som følge av tap av andre produksjonsarealer	Søknader om dispensasjon for å nydyrke myrarealer avslått	Opphevet/avvist	Merknad
Søknader i førsteinstans om dispensasjon for å nydyrke myrarealer jf. nydyrkingsforskriften § 5a	1	1	1	0	0	0	0	0	0	Gjelder 11 daa grunn myr i Vinje kommune
Utfall av søknaden i klagesaker om dispensasjon for å nydyrke myrarealer jf. nydyrkingsforskriften § 5a	0	0	0	0	0	0	0	0	0	

Nydyrking av myr - størrelse på arealene som er omsøkt

Betegnelse på rapporteringskrav	Omsøkt i alt	Omsøkt areal dyp myr	Omsøkt areal grunn myr	Innvilget myrareal i alt	Innvilget areal dyp myr	Innvilget areal grunn myr	Avslått myrareal i alt	Avslått myrareal dyp myr	Avslått myrareal grunn myr
Informasjon om omsøkt myrareal	11	0	11	11	0	11	0	0	0

Nydyrking av myr - ferdiggodkjent nydyrket myrareal

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker der nydyrking av myrareal er gjennomført og arealet er ferdiggodkjent	Ferdiggodkjent myrareal i alt	Ferdiggodkjent areal dyp myr	Ferdiggodkjent areal grunn myr
Informasjon om ferdiggodkjente saker	1	11	0	11

Odelsfrigjøring

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker i alt	Samtykke til odelsfrigjøring gitt	Avslag på søknad om odelsfrigjøring	Avvist	Merknad
Saker om odelsfrigjøring	0				

Statsforvalteren som førsteinstans

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Innvilget	Avslått	Innvilget på vilkår
Vedtak som førsteinstans i saker der selskaper med begrenset ansvar søker konsesjon (landbrukseiendom) – konsesjonsloven § 9 tredje ledd	2	1	0	1
Vedtak som førsteinstans i saker der selskaper med begrenset ansvar søker konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense (AS og nullgrense) – konsesjonsloven § 7	0			

Innvilget = omgjøring av vårt eget nektingsvedtak etter at en ny faktumsavklaring i saken gjorde at en annen interessent bortfalt.

Det todelt målet i rovviltpolitikken (fra kapittel 7.3.10.1.1 i TB)

Rapportere på

Rapporter på status i forvaltningen av det todelt målet for rovviltpolitikken, både på landbruks- og reindriftsområdet

Bestanden av gaupe i region 2 har ligget over bestandsmålet på 12 familiegrupper siden 2022. Det er vedtatt en kvote for jakt med mål om å få bestanden nærmere bestandsmålet i 2026.

Skadefellingsøknader behandles raskt og fortløpende, og vi har høy beredskap ved rovvilthendelser.

FKT-midler

I 2025 tildelte vi 400 000 kroner til kompetanseheving og utstyr til det interkommunale skadefellingslaget i Vest-Telemark. Vi ser behov for, og arbeider videre med å få etablert, et skadefellingslag i Øst-Telemark også. Hvorvidt vi lykkes med dette avhenger av vilje fra kommunene.

Vi tildelte i overkant av 1,2 millioner kroner til forebyggende og konfliktdempende tiltak i 2025. Mesteparten av tilskuddene ble gitt til elektronisk overvåking av beitedyr. Tiltaket er viktig for å kunne ha løpende god oversikt over hvor beitedyra er, og vil kunne gi rask varsling ved rovdryrangrep. I forhold til den store økonomiske støtten som er gitt til dette tiltaket, skulle vi sett for oss flere skadedokumentasjoner enn det som foreligger fra beitesesongen 2025.

Det mest effektive tiltaket for å skille rovvilt og beitedyr er å flytte beitedyra til mindre rovviltutsatte områder (fjellbeiter). Dette avhenger imidlertid av vilje fra beitebrukere og tilgjengelig beiteareal.

Beitesesongen 2025

Beitesesongen har vært rolig sammenlignet med 2024, da vi hadde streifullv i Vestfold og Telemark. I 2025 ble det påvist 16 gaupeskader i Vestfold og Telemark. Utover dette ble det ikke påvist tap til fredet rovvilt. Dette er en nedgang fra 2024 hvor vi hadde 35 påviste skader til fredet rovvilt (gaupe (18), ulv (13), jerv (1), kongeørn (3)). I august ga vi tillatelse til skadefelling av én gaupe i Kviteseid og deler av Tokke kommune. Det ble ikke felt noe gaupe.

Informasjon fra organisert beitebruk

I Vestfold og Telemark er det 37 beitelag. Av disse er rundt halvparten registrert under Telemark landbruksksselskap. Av beitelagets medlemmer ble det i 2025 sluppet rundt 37 550 sau (søyer og lam) og 1600 storfe og 1200 geit. De aller fleste av sauene og geitene ble sluppet i Telemark, mens en tredjedel av storfeet var i Vestfold. Tall på sluppet sau (søyer + lam) er gått ned med 600 dyr fra 2024. Storfe og geit er stabilt.

I 2025 var det et tap på 4,05 prosent på sauer, fordelt på 2,31 på sau og 5,05 på lam. For storfe var det 0,68 prosent tap, mens det for geit var 0,24 prosent tap. Tapet er redusert i 2025 sammenlignet med 2024. I 2024 var det et tap på sau+lam på 4,54 (2,83 for søyer og 5,5 for lam) og 0,5 prosent for geit. Storfe er omtrent uendret.

Erstatninger for tap til fredet rovvilt 2025

Det var en nedgang på 13 søknader om erstatning i Telemark i 2025 (29 søknader) sammenlignet med i 2024 (42 søknader). I Vestfold var det en nedgang på tre søknader i 2025 (to søknader) sammenliknet med 2024 (fem søknader).

Basert på innkomne søknader om erstatning for sau i Telemark i 2025 er samlet tap redusert fra 1154 sau (219 voksne og 935 lam) i 2024 til 713 sau (86 voksne og 627 lam) i 2025. I Vestfold er samlet tap av sau redusert fra 178 (33 voksne og 145 lam) i 2024 til 84 sau i 2025 (11 voksne og 73 lam). Totalt for Vestfold og Telemark er tapene av sau redusert med 40,2 prosent sammenlignet med året før.

I 2025 ble det erstattet sau for 968 369 kroner i Vestfold og Telemark (Telemark 871915 kroner, Vestfold 96 454 kroner). Dette er en nedgang fra 2024 hvor vi utbetalte 1 426 341 kroner i erstatning for tap i Vestfold og Telemark. Vi erstattet totalt 330 sau (20 voksne og 310 lam) i Vestfold og Telemark i 2025. Dette utgjør en nedgang på 34,5 prosent sammenlignet med erstattede sau i 2024 (504 sau, hvorav 56 voksne og 448 lam).

Utvalgte kulturlandskap og verdensarvområdene (fra kapittel 7.3.10.1.2 i TB)**Rapportere på**

Rapporter på status for forvaltningen av ordningene Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyan, Vestnorsk fjordlandskap og Røros bergstad og Circumferensen på landbruks-, natur- og kulturmiljøområdet.

Hjartdal og Svartdal utvalgt kulturlandskap (UKL) - 30 000 daa

UKL-området har innvilget 1 087 096 kroner til 34 tiltak i 2025. Hele den tildelte rammen ble brukt, samt i tillegg ca. 200 000 kroner i inndratte midler.

Landskapsskjøtsel: Midlene har for en stor del gått til vedlikehold av ulike typer stein- og tregjerder, til rydding av beite og til digitale klaver. Etterspørselen øker etter Nofence- og Monil-klaver til både storfe og småfe, noe som bidrar til bedre utnyttning av beite i tråd med skjøtelsesplanene.

Biologisk mangfold: Nytt dette året var overføringen av miljøordningen trua naturtyper, med "slåttemark" og "styvingstrær", for grunneiere uten landbruksforetak. 195 550 kroner har gått med til den nye ordningen, og elleve tiltak er innvilget. Ordningen har krevd økte ressurser fra kommunen, spesielt til oppdatering og samordning av kart og skjøtelsesplaner. I tillegg belastet det eksisterende UKL-ramme. Vi har hatt løpende kontakt med kommunen om den nye ordningen. Spesialslåmaskinen Brielmaier, kjøpt inn i 2022 til slått i bratt terreng, har vært i økt bruk. Viktige erfaringer høstes kontinuerlig når det gjelder hvordan utstyret skal brukes og forvaltes. Dette gir positive resultater, både en mer optimal skjøtsel i det bratte landskapet, men og økt mengde høstet gras. Effekten og ringvirkningene vil mest sannsynlig være positive for flere av nabokommunene, og bidrar generelt til høyere prioritering av tiltak for biologisk mangfold.

Kulturminner: Dette året har det kun blitt innvilget tilskudd til to tiltak knyttet til bygninger. Slike tiltak er en del av oppfølgingen av satsingen på oppgradering og forvaltning av den unike bygningsmassen som preger dette UKL-området. Til grunn for arbeidet ligger mye fagkunnskap, som samles i egne rapporter. Bygningsrapporten for Svartdal ble ferdig i 2022. Tilsvarende rapport for Hjartdal skal ferdigstilles i 2026.

Ferdsl og friluftsliv: Stiene er mange i dette landskapet og i flittig i bruk. Dette året kom det ikke inn søknader under dette miljøtemaet.

Planlegging: Det ble satt av midler til prosessarbeid også i 2025 (60 000 kroner). Midlene knytter seg til diverse administrative driftskostnader, godtgjøring til styret og mindre summer til aktiviteter.

Næring: Her ble det gitt støtte til innkjøp av flere kuber til en økologisk bigård, samt til investering i maskiner og utstyr.

Formidling: UKL-området er dyktige og aktive på formidling, og har fast samarbeid med Kulturlandskapssenteret som viktig ressurs, blant annet et fast undervisningsopplegg og vandring for skolene i kommunen. I 2025 ble det også arrangert stulsdag på Storstaul med vel 100 besøkende.

Vi anser bruken av midlene totalt sett som tilfredsstillende, med økende oppmerksomhet på tiltak innen biologisk mangfold. Midlene har bidratt til å styrke miljøverdiene i området.

En vedvarende trussel i området er at antallet beitedyr er nedadgående, det vil si at antallet er lavt i forhold til tilgjengelige ressurser. Dette er en utfordring i store deler av øvre Telemark, og færre gårdsbruk gir en sårbar situasjon. Vi har økt oppmerksomhet på denne utfordringen.

Forvaltningsplanen er fra 2017. Prioriteringene der har vært gjennomgått og justert i 2023. Det er godt samarbeid mellom aktørene i området og kommunen.

Jomfruland og Stråholmen utvalgt kulturlandskap (UKL) - 3 500 daa

UKL-området har til sammen innvilget saker for 660 900 kroner til 25 tiltak i 2025. Hele den tildelte rammen ble brukt, i tillegg til omfordelte midler fra 2024.

Landskapsskjøtsel: Gjennom ulike type skjøtselstiltak holdes gammel innmark i hevd. Det er beitedyr på begge øyene, og selve beitingen stimuleres gjennom dyretilskudd til øybeite i RMP-ordningen. I 2025 ble det på Stråholmen fornyet avtale for beite- og slåttearealer mellom grunneierne og Stråholmen småfesesamdrift SA. På Jomfruland ble det testet ut en ny flokk innleide beitedyr av typen dexterfe. Dette for å sikre fortsatt tilstrekkelig beiting etter opphør av storfehold på en av gårdene. Skjøtselen foregår ellers som vanlig i stor grad gjennom dugnader. Dette gjelder i særlig grad for Stråholmen, med blant annet en egen ungdomsgruppe, se årsmelding for 2025. Høsten 2024 ble det gitt midler til oppstart av en evalueringsprosess av 30 år med skjøtsel på Stråholmen. Oppdraget ble gitt NIBIO og holder frem i hele 2026.

Biologisk mangfold: Jomfruland nasjonalpark dekker kun begrensede deler av UKL-området. Skjøtsel av naturmangfoldet skjer i hovedsak i regi av nasjonalparken. Dette året er arbeidet med restaureringsslått og slått av to gamle enger på Jomfruland videreført med UKL-midler. Ellers fortsetter oppmerksomheten på økt bekjempelse av fremmede arter, spesielt for utfordringer på Jomfruland. Målgruppe er både fastboende og feriegjester.

Kulturminner: Det er brukt midler til restaurering av syd-fasaden og utskifting av vinduer på hovedgården. En eksisterende bygningsrapport for de to øyene ligger til grunn for arbeidet.

Ferdsel og friluftsliv: Også i år ble det på Jomfruland utført dugnad for å utbedre den såkalte midtstien på øya. Stien sikrer bedre utmarksbeiting, samtidig som det gir økt kunnskap og engasjement for UKL. Ellers ble det oppstart av det viktige prosjektet «Tur og opplevelsesstier på Jomfruland» hvor ambisjonen er å utarbeide et digitalt og analogt kart over tur- og opplevelsesstier, montere retningsvisere med stedsnavn- og avstand i kilometer, samt informasjonstavler. Dette er et samarbeidsprosjekt, og Sparebankstiftelsen DNB er inne med 350 000 kroner. Arbeidet skal ferdigstilles i 2026.

Næring: I år har arbeidet med renovering av driftsbygningen av en av gårdene startet opp. Gården huser seks melkekyr, de eneste på øyene. Oppgraderingen vil være essensiell for videre satsing og for å kunne øke antall dyr, men avhengig av tilgang på melkekvoter.

Formidling: I år har det ikke vært gjennomført et eget seminar, men som vanlig har det vært dugnader og aktiv møtevirksomhet, med blant annet årsmøte for alle involverte sist i august. I tillegg har det blitt brukt noe midler til oppdatering av «Jomfrulandsbrosjyra».

Vi anser bruken av midlene totalt sett som tilfredsstillende med tanke på ulike miljøtemaer.

Som tidligere nevnt kan det være en utfordring for området at det er heller lite, med et begrenset antall aktive søkere og aktive gårdsbruk. Avvikling av husdyrhold og salg av en av de største gårdene er også utfordrende, og mye tid og ressurser har gått med til erstatning av beitedyr. I tillegg er de to mest markante ildsjelene seniorer, men aktiviteten er fortsatt høy og forbilledlig, som for eksempel den årlige dugnaden på Stråholmen.

En vedvarende utfordring er også den voksende bestanden av gås. Beite og vinterfôr blir spist av gjessene. Ny forvaltningsplan for grågås og hvitkinngås er nå på plass, og vil forhåpentlig vis bidra positivt.

For 2025 må vi også nevne herjingene til uværet Amy i november som førte til betydelig trefall, spesielt på Jomfruland.

Forvaltningsplanen i fra 2024 er nå i bruk. Den forrige var fra 2009.

et er godt samarbeid mellom alle aktørene i området og kommunen.

Færder utvalgt kulturlandskap (UKL) - 15 000 daa

I Færder UKL ble det tildelt 780 000 kroner i 2025. Hele den tildelte rammen ble brukt. Det kom inn totalt 30 søknader, hvorav 23 tiltak fikk innvilget tilskudd.

Landskapsskjøtsel: Færder UKL har brukt størst andel av midlene på landskapsskjøtsel. Ca. 600 dekar gammel innmark fordelt på åtte øyer holdes fortsatt i hevd gjennom beitepussing. Det er fremdeles beitedyr på 20 øyer, og midler er også gitt til vedlikehold av gjerder. Beiting stimuleres gjennom dyretilskudd til øybeite i RMP-ordningen.

Biologisk mangfold: Skjøtsel av biologisk verdifulle arealer er også høyt prioritert. Nesten hele UKL-området inngår i Færder nasjonalpark, og naturverdiene er store. I 2025 er skjøtsel blant annet utført i de truede naturtypene naturbeitemark og svartor sumpskog, i tillegg skjøtsel av utvalgt naturtype slåtte-mark.

Kulturminner: Tilskudd til kulturminner har gått til vedlikehold og restaurering av et steingjerde.

Næring: Fortsatt gårdsdrift og næring på tre øyer er høyt prioritert, og det er gitt tilskudd til rensing av åpen grøft, utvidelse av foringsplattform og vedlikehold av vei.

Formidling: Arbeid med oppdatering av skjøtselsplaner er i gang i samarbeid med Færder nasjonalpark. Årets samling for UKL-nettverket var på Vasskalven.

Vi anser bruken av midlene totalt sett som tilfredsstillende, og det er god aktivitet i området. Skjøtseldugnader foregår på flere av øyene. Midlene bidrar til å styrke miljøverdiene i området. Det er godt samarbeid mellom aktørene i området og kommunen.

Forvaltningsplanen er fra 2009. Færder nasjonalpark har fylldig forvaltningsplan med vedlegg om skjøtsel fra 2017, som UKL har støttet seg på. Det ble satt av 130 000 kroner til forvaltningsplan. Denne ble satt ut på anbud, og det kom inn tre tilbud. Prosjektet ble tildelt Biofokus.

Kaupang utvalgt kulturlandskap (UKL) - 5 000 daa

Kaupang UKL har fått ferdigstilt forvaltningsplanen.

UKL-området ble tildelt 240 000 kroner i 2025, og brukte 112 952 kroner. Dette er første året der grunneierne har søkt på midler, og det kom inn seks søknader, derav en som ble trukket. Midlene har gått til to prosjekter. Disse er plan- og prosjektering av formidlingstiltak ved Husebyhaugen-Skiringssal og oppstart med beitedyr - gammalnorsk spælsau - til skjøtsel og landskapspleie i Kaupangområdet.

I Kaupang tar det tid å komme i gang med ordningen, og å finne form på hva det kan søkes om og hvilke søknader som skal innvilges. Dette har nok i stor grad skyldtes bemanningssituasjonen de siste årene, men det ser ut til å stabilisere seg og at Kaupang kommer til å få mer aktivitet som et UKL-område i årene som kommer.

Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyan, Vestnorsk fjordlandskap og Røros bergstad og Circumferensen

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Bidrar tiltak støttet av tilskuddsordningen til å ivareta naturmangfold, kulturarv og jordbruksdrift på en tilfredsstillende måte?	For de tre områdene som har vært med en stund er UKL-satsningen en viktig faktor for å ivareta verdiene i områdene. For nye Kaupang UKL vil oppmerksomheten rundt verdiene i området åpne opp mulighetene for større innsats med tiltak.
Er natur- og kulturmiljøverdiene i områdene styrket eller svekket?	Verdiene i området er styrket. Stadig flere kulturminner istandsettes og viktige naturtyper blir istandsatt og skjøttet.
Er det positive trender i områdene?	Det er fortsatt stor aktivitet og samhold i de tre "Gamle" områdene våre.
Er det noen spesielle trusler eller utfordringer mot natur- og kulturmiljøverdier eller jordbruksdrift i områdene?	Et lavt antall beitedyr i UKL-områdene i Telemark er bekymringsfull mtp å opprettholde kulturlandskapet. Tørke og voksende bestander av gress er en økende utfordring i de to øy-områdene våre. Generelt kan kuttet i den økonomiske rammen for UKL føre til mindre aktivitet i UKL-områdene.
Blir ordningen brukt i næringsutvikling basert på natur- og kulturmiljøverdier og jordbruksdrift?	Støtte er gitt i alle områdene til gårdsbygninger, utstyr eller andre tiltak som støtter opp under driften
Finnes det en overordnet forvaltningsplan for området (ja/nei)?	Færder UKL skal revidere sin gamle plan. De andre har forvaltningsplaner på plass.
Fungerer de overordnede forvaltningsplanene/områdeplanene på en hensiktsmessig måte for å prioritere de viktigste tiltakene knyttet til alle deltema omfattet av formålet med ordningen?	Vi mener at de eksisterende planene fungerer på en hensiktsmessig måte.
Fungerer samarbeidet mellom de ulike aktørene på lokalt og regionalt nivå på en tilfredsstillende måte?	I de 3 "gamle" områdene er samarbeidet mellom kommunene, grunneiere og andre aktører godt. Områdene er godt organisert, og regionale myndigheter innen kulturminner og miljø deltar ved behov. I Kaupang er kommunen og regional forvaltning aktive, og det bygges opp et nettverk med aktører.

3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk

Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Innenfor budsjettammen fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet valgte vi i 2025 å styrke bemanningen på sosialområdet. Dette for å håndtere den sterkt økende saksmengden. På sosialområdet økte antall mottatte klagesaker fra 331 saker i 2023 til 469 saker i 2024, og videre til 727 saker i 2025. Dette tilsvarer en økning på 120 prosent på to år.

Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet

Vi ble i 2025 tilført 2,5 millioner kroner til økt husleie som følge av flyttingen av stillinger til kontorsted Skien. Dette er et resultat av regjeringens beslutning om å flytte vårt hovedsete til Skien, og at om lag en tredjedel av de ansatte skal ha kontorsted Skien innen utgangen av 2029.

Etter ønske fra departementet ble det iverksatt flere tiltak for å redusere embetenes forventede mindreforbruk i 2025. I vårt embete ble de ansattes utestående reisetid kjøpt ut. Vi fikk også en ekstratilddeling på 6 millioner kroner fra departementet til utkjøp av kontormøbler vi hadde leieavtale på ved kontorsted Tønsberg.

I tillegg har vi fått økte felleskostnader som følge av forsinket oppgjør fra Statens vegvesen for felleskostnader ved kontorsted Skien for 2024.

Arbeidet med å ordne og avlevere eldre papirarkiver til Arkivverket er nå fullført, og prosjektet er dermed avsluttet.

Vi fikk ny statsforvalter 1. september 2024. Denne stillingen fikk kostnadmessig helårseffekt i 2025.

Helse- og omsorgsdepartementet

For Helse- og omsorgsdepartementet er det en stor endring mellom resultatområde 840 og 820. Endringen skyldes at vi har flyttet lønnsutgifter mellom disse resultatområdene. Hoveddelen av vårt arbeid består av tilsyn og klagesaksbehandling under Statens helsetilsyn, og antallet saker har økt årlig. De justeringene som nå er gjort, gir etter vår vurdering et mer korrekt bilde av ressursbruken i rapporteringen. Vi forstår at Statens helsetilsyn kan ha fått inntrykk av at vi bruker mindre ressurser på helsetilsynsområdet enn det som faktisk er tilfelle. I 2026 vil vi vurdere ytterligere justeringer for å gi et enda bedre bilde av ressursbruken på dette området.

Justis- og beredskapsdepartementet

I statsbudsjettet ble statsforvalterne tilført midler til styrking av arbeidet med samfunnssikkerhet. Vi forskuttet derfor en stilling på beredskap i 2024, og ansatte ytterligere to stillinger i 2025. Vi får ikke helårsvirkning på disse stillingene før i 2026.

Vergemål ble overført til kap. 1520 fra 2024. Overføringen tok utgangspunkt i øremerket tildeling for 2023. Denne ble prisjustert, og det nye beløpet ble deretter fordelt med 75 prosent på særskilt oppgave hos Justis- og beredskapsdepartementet og 25 prosent på administrative funksjoner under Digitaliserings- og fornyingsdepartementet.

På grunn av økt saksmengde har vi vært nødt til å øke ressursbruken på fri rettshjelp.

Kommunal- og distriktsdepartementet

Vi har fått 1,1 millioner kroner i økt grunntildeling for å følge opp den krevende økonomiske situasjonen i kommunene. Vi har derfor ansatt en ekstra medarbeider på dette området i 2025. Stillingen vil gi budsjettmessig årsvirkning først fra 2026.

Vi bruker mer ressurser på arealplanarbeidet enn det vi får tildelt fra Kommunal- og distriktsdepartementet. Dette kom også frem i

ressurskartleggingsrapporten fra Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet. Vi bruker betydelige ressurser fra de øvrige fagområdene på å medvirke i planarbeidet.

Kunnskapsdepartementet

Vi har fått en styrkning fra Kunnskapsdepartementet som skal gå til arbeidet med klagebehandling etter ny opplæringslov med videre.

Ressursrapportering

Departement	Driftskapittel 2025	Driftskapittel 2024	Fagdep. 2025	Fagdep. 2024
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	5 368	3 800	4 716	4 128
Barne- og familiedepartementet	13 961	14 121	2 277	1 463
Helse- og omsorgsdepartementet	24 476	22 733	12 469	11 866
Justis- og beredskapsdepartementet	25 971	20 482	309	361
Klima- og miljødepartementet	18 822	16 332	11 797	11 617
Kommunal- og distriktsdepartementet	19 312	21 289	522	422
Kunnskapsdepartementet	13 937	11 962	13 933	12 531
Landbruks- og matdepartementet	18 659	18 454	0	158
Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet	41 071	30 859	0	0
Andre	552	464	173	165
Sum	182 129	160 496	46 196	42 711

3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat

Innenfor de rammene vi har hatt til rådighet, er vår vurdering at vi i sum har levert godt på embetsoppdraget.

Vi ser at saksmengden fortsatt øker, på flere områder betydelig. På mange fagområder er det ikke samsvar mellom ressursene vi er tildelt, og oppgavene vi forventes å løse. I denne situasjonen har vi, slik vi redegjorde for i vårt brev av 24. februar 2025 til Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet, prioritert saker som handler om tvang, enkeltpersoners rettigheter, der konsekvenser av svikt er alvorlig, risikobaserte tilsyn og førstelinjesaker.

Når det gjelder klagesaker etter plan- og bygningsloven, har vi ikke klart å levere saksbehandlingstider i tråd med oppdraget. Dette fagområdet følges særskilt opp.

Regnskapet for 2025 viser et mindreforbruk på 6,9 millioner kroner. Det tilsvarer 3,7 prosent av tildelingen. Av mindreforbruket kan 3,7 millioner kroner forklares med mindre avsetning til SPK mot slutten av året enn prognosene fra SPK tilsa. Hvis vi korrigerer for dette, er mindreforbruket på 3,2 millioner kroner, tilsvarende 1,7 prosent av tildelingen. Ytterligere 1 million kroner kan forklares med planlagt overskudd på fagområdet beredskap som følge av halvårseffekt av nye stillinger. For mer detaljerte regnskapsresultat viser vi til kapittel 6 i årsrapporten.

3.6 Andre forhold

Kongehus og medaljesaker

Offisielle besøk

Vi bistod da H.K.H. Kronprins Haakon 18. juni åpnet karbonfangstanlegget i Brevik.

Vi bistod da H.K.H. Kronprins Haakon og H.K.H. Prinsesse Ingrid Alexandra 8. desember var på brislingtokt i Oslofjorden. Mottakelse ved Horten indre havn.

Kongelige medaljer

Vi behandlet 23 søknader om Kongens fortjenstmedalje, og to søknader om St. Olavs Orden.

Andre oppdrag for Kongehuset

Vi bistod med å spille inn aktuelle kandidater til Dronningens keramikksymposium på Slottet 25. november.

Andre mindre fagområder som ikke har egne rapporteringspunkt

Stamhuset Jarlsberg

Det er en egen lov for stamhus som gir restriksjoner på muligheten til å dele fra eiendommen. Myndigheten til å samtykke til enkelte disposisjoner er delegert fra Nærings- og fiskeridepartementet (tidligere Justisdepartementet). Dette er et gammelt lovverk og uklart delegeringsvedtak fra 1984 (Justisdepartementet). Vi har to til fem saker på dette per år. De fleste sakene gjelder samtykke i forbindelse med tomtefeste.

Vegloven

Vi er klageinstans for avkjørselstillatelser på riksveier. Vi hadde ingen saker i 2025.

Navneloven

Vi er klageinstans for Skatteetatens vedtak i saker etter navneloven. Vi behandlet ni klagesaker etter navneloven i 2025, hvorav fem vedtak ble omgjort. Vi behandlet to saker i 2024. Flere av sakene vi behandlet i 2025 var mangelfullt utredet fra Skatteetatens side, noe som har gjort sakene mer tidskrevende.

Alkoholoven

Vi er klageinstans for kommunens vedtak etter alkoholoven, for eksempel på avslag på søknad om skjenkebevilling, klage på prikkbelastning mm.

Vi behandlet fire klagesaker i 2025 der samtlige vedtak ble stadfestet. Antall saker er halvert fra 2024, men det er grunn til å tro at det er en tilfeldig variasjon. Noe veiledning overfor kommunene på saksområdet.

Fritak for taushetsplikt

Statsforvalteren skal behandle søknader om fritak for taushetsplikt for ansatte i barnehager og skoler.

Vi behandlet 19 søknader i 2025. I 2024 var antallet 24. Søknadene blir ofte sendt kort tid før saken skal behandles i domstolen eller vitner skal avhøres. Saksområdet krever derfor beredskap og rask håndtering.

Forliksråd

Vi skal kontrollere valg av forliksrådsmedlemmer og utferdige oppnevning av de som er valgt, påse at forliksrådsmedlemmene signerer forsikringen og at denne sendes til Statsforvalter, føre tilsyn med de administrative sidene ved forliksrådenes virksomhet, herunder følge opp kritikkverdige forhold og mangelfull virksomhet på et generelt grunnlag og oppnevne stedfortredere ved forfall og forliksrådet ikke anses beslutningsdyktig.

Totalt behandlet vi 12 saker i 2025. Saksmengden har holdt seg stabil de siste årene. Det er noe veiledning, særlig overfor sekretariatene til forliksrådene.

Matrikkellova

Vi skal behandle klager på kommunale vedtak etter matrikkellova jf. matrikkellova § 46. Tvist om gjennomføring av oppmålingsarbeid avgjøres av statsforvalteren, jf. matrikkellova § 47.

I 2025 behandlet vi seks saker etter matrikkellova.

Tomtefesteloven

Vi skal behandle krav om innløsning av festetomter etter tomtefesteloven. Det var ingen saker i 2025.

Seksjoneringsloven

Vi er klageinstans på kommunens vedtak om seksjonering. Det var ingen saker i 2025.

Lov om kommunal forkjøpsrett for leiegårder

Vi er klageinstans på kommunale vedtak. Det var ingen saker i 2025.

Sakskostnader

Totalt i embetet har det kommet inn 30 saker om sakskostnader som førsteinstans (krav i egne saker) og som klageinstans for kommunens vedtak. Det er truffet 25 vedtak i første- og klageinstans.

4 Styring og kontroll hos statsforvalteren

4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold hos statsforvalterens planlegging, gjennomføring og oppfølging

Virksomhetsplanen er et styringsverktøy for den samlede aktiviteten i embetet, og et redskap for å sikre at oppdragene blir utført. Virksomhetsplanen består av to deler:

- Del 1: Felles styringsdokument med overordnet virksomhetsplan med felles satsingsområder (dette dokumentet).
- Del 2: Detaljert plan for hver avdeling med resultat- og arbeidsmål og tiltak.

Del 1 vedtas av ledermøtet etter drøfting med tillitsvalgte. I tildelingsbrevet gir departementene føringer for våre overordnede prioriteringer. Sammen med utfordringer vi ser lokalt, legger dette grunnlag for embetets særskilte satsingsområder.

Avdelingene vedtar selv del 2 i tråd med tildelte budsjettammer og de særskilte satsingsområdene.

I tildelingsbrevet kap. 8 understrekes det at "det enkelte fagdepartement disponerer sin andel av ressurser på felleskapitlet, dersom omprioriteringer ikke er gjort av regjeringen. Dette innebærer at ressursmessige utfordringer innen et departements fagområder om nødvendig, må løses gjennom omprioriteringer innen dette departementets oppgaveportefølje.»

Noen departementer finansierer oppgaver i bare én avdeling. Andre departementer finansierer oppgaver som ligger i flere av våre avdelinger. Når et departement finansierer oppgaver som ligger i flere avdelinger, legger vi vekt på at fordelingen av midler mellom avdelingene blir så riktig som mulig. Denne fordelingen tar utgangspunkt i ressursbruken i den enkelte avdeling, og på de ulike oppgavenes prioritet.

Når viktige oppgaver favner flere avdelinger, brukes arbeidsgrupper som verktøy for å koordinere og avveie innsatsen. Arbeidsgruppene er primært et redskap for å koordinere og avveie ulike hensyn på tvers av avdelinger. Ved uenighet kan slike avveininger løftes til ledermøtet for beslutning. Arbeidsgruppene arbeider etter mandater fra ledermøtet, og arbeidet forankres ved at hver gruppe presenterer gruppens arbeid i ledermøtet.

Vi ivaretar medbestemmelse gjennom det formelle medbestemmelsesmøtet. I saker som angår arbeidsmiljøet deltar hovedverneombudet. Medbestemmelsesmøtene gjennomføres fire ganger i halvåret. Både statsforvalter og assisterende statsforvalter deltar på møtene.

Vi har et aktivt arbeidsmiljøutvalg som diskuterer ulike utfordringer knyttet til HMS-arbeidet.

Statsforvalteren har i kraft av sin regionale samordningsrolle et koordineringsansvar for planlegging og gjennomføring av en regional samarbeidskonferanse annet hvert år. I 2025 har vi arbeidet med å planlegge 2026-konferansen. Vi ber om at Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet tar oppdraget inn i tildelingsbrevet.

4.1.1 Statsforvalterens risikostyring

Risikostyring er en integrert del av mål- og resultatstyringen i embetet. Ved misforhold mellom tildelte ressurser og pålagte oppgaver, er det særlig viktig med en bevisst og løpende risikostyring. Vi er opptatt av å finne den riktige balansen mellom å levere på oppdragene, og å unngå uønskede hendelser.

Tre enkle spørsmål er kjernen i vår risikovurdering:

- Hva kan gå galt?
- Hva kan vi gjøre for å forhindre dette?
- Hva kan vi gjøre for å redusere konsekvensene dersom det skjer?

Risikovurderinger gjennomføres løpende i alle avdelinger og enheter gjennom hele året.

Avdelingene vedtar virksomhetsplaner i tråd med tildelte budsjettammer. I tildelingsbrevet gir departementene sine overordnede prioriteringer. Når tildelte ressurser ikke strekker til, er det likevel nødvendig med tydelige prioriteringer for å bringe balanse mellom oppgaver og ressurser. Ledergruppen vurderer årlig om det er områder som skal skjermes.

I arbeidet med virksomhetsplanene gjør hver avdeling risikovurderinger. Høy risiko for manglende måloppnåelse skal fremkomme skriftlig. Der hvor det er høy risiko skal risikoreducerende tiltak iverksettes. Vi melder overordnede risikoområder til departementet.

Vi vil orientere departementet dersom det i løpet av året oppstår vesentlig risiko for manglende måloppnåelse.

Statsforvalter har tertialvise samtaler med lederne av avdelingene og stabene, der måloppnåelse, eventuelle avvik samt budsjettsituasjonen er viktige temaer.

4.1.2 Statsforvalterens internkontroll, herunder iverksatte tiltak

Vi legger stor vekt på at alt vårt arbeid skjer i tråd med krav i lover og forskrifter, krav i hovedinstruks og tildelingsbrev og i statens økonomireglement. Vi viser til det som følger av sektorlover, forvaltningsloven, offentlighetsloven og kommuneloven med rundskriv og forskrifter, reglene om personvern mv.

Risiko- og vesentlighetsvurderinger ligger til grunn for våre prioriteringer.

Ledergruppen og avdelingene har i 2025 fortsatt arbeidet med bevisstgjøring omkring internkontroll. Vi har hatt informasjon om og opplæring i habilitet, integritet og roller i alle avdelinger.

Delegeringsreglement er oppdatert, og ansvaret som følger med budsjettdisponeringsmyndighet (godkjenning/anvisning) og attestasjon er bevisstgjort.

Viktige styringsdokumenter og retningslinjer ligger i Styringsbiblioteket og med lenker til vårt intranett. Det samme gjelder referater og saksdokumenter fra ledermøter, AMU og medbestemmelsesmøter.

Vi innretter våre systemer og rutiner slik at internkontroll er en integrert del av vårt daglige virke. Dersom avvik oppstår, er vi opptatt av at avviket blir fanget opp og uten ugrunnet opphold meldt inn i avvikssystemet.

Vi fikk et nytt felles avvikssystem fra Datakvalitet i 2024. Når avdelingene melder avvik, blir disse fortløpende behandlet i lokalt sikkerhetsutvalg. Avvik som har betydning for flere embeter blir tatt opp i fagutvalg for informasjonssikkerhet og personvern.

Vi rapporterer umiddelbart til ansvarlig departement dersom det avdekkes vesentlige svakheter, feil eller mangler, i kritiske prosesser eller ved aktiviteter i embetet.

I vårt arbeid med internkontroll, har vi særlig oppmerksomhet på på følgende områder:

- Økonomistyring
- Informasjonssikkerhet
- Innsynssaker
- Nasjonale sikkerhetsinteresser
- Saker som omhandler enkeltpersoners rettigheter, tvang eller der konsekvenser av svikt er alvorlige
- HMS
- Offentlige anskaffelser
- Prosjekter
- Tilskuddsforvaltning
- Behandling av personopplysninger

Vi skal jevnlig og minst hvert fjerde år vurdere å innføre internrevisjon, jf. rundskriv R-117. Ved vesentlige endringer i risikobildet eller i virksomheten for øvrig, skal en ny vurdering gjøres. Dette kravet er tatt opp og skal behandlet felles i koordineringsembetet for økonomi. Vurderingen er utsatt til neste år på grunn av innføringen av SRS.

Vi sikrer oss mot økonomisk mislighold ved at alle utbetalinger blir attestert og godkjent av to personer. Det står alltid to personer bak et forvaltningsvedtak eller utbetaling av et tilskudd. Vi har kvartalsvis rapportering av saksbehandlingstider på de viktigste fagområdene. Dette gir oss en god oversikt over status på de enkelte fagområdene.

Gjennom god tilgangs- og rollestyring i ulike systemer sikrer vi at ansatte kun får tilgang til den informasjon som er nødvendig for å kunne få utført sine oppgaver.

Vi har retningslinjer som understreker at ansatte ikke kan ha verv, annet lønnet oppdrag eller eie eller handle med aksjer og lignende der dette er egnet til å svekke tilliten til embetet. Direktører, assisterende direktører og embetsledelsen registrere sine medlemskap, verv og andre relevante bindinger i DFØ selvbetjening, og dette er tema i rapporteringssamtalene direktørene har med statsforvalter.

Vi vurderer at styringssystemet samlet sett fungerer godt, og at vi har god styring og kontroll i embetet.

4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen hos statsforvalteren

Vi ser at saksmengden fortsatt øker, på flere områder betydelig.

Vi har i løpet av 2025 fått ressurser til å styrke bemanningen innen blant annet beredskap, kommuneøkonomi og helse. Dette har gitt kjærkomne bidra til oppgaveløsningen. På flere fagområder opplever vi likevel manglende samsvar mellom ressurstildeling og oppgaver. I denne situasjonen har vi prioritert saker som handler om tvang, enkeltpersoners rettigheter, der konsekvenser av svikt er alvorlig, risikobaserte tilsyn og førstelinjesaker.

Vi vil også fremheve at vi på viktige fagområder har en minimumsbemanning. Det betyr at vi har svært begrenset mulighet til å dekke opp for fravær som følge av foreldrepermisjoner, langvarig sykdom eller vakanser, både innenfor fagområdet og ved omdisponering fra andre områder. Det gir betydelig økt sårbarhet i oppgaveløsningen.

I 2025 har vi gjennomført et stort antall rekrutteringer, både fordi vi hadde en turnover på 9,1 prosent, og fordi vi har lyst ut en rekke midlertidige stillinger. Av turnoveren var pensjonering årsaken til mer enn en tredjedel. Vi har hatt god tilgang på kvalifiserte søkere.

Det er likevel en utfordring at kommuner, fylkeskommuner og andre statsetater tilbyr til dels betydelig høyere lønn enn oss. Vi opplever derfor stadig oftere at søkere som er innstilt til en stilling ikke aksepterer jobbtilbud fra oss.

4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)

Ved innflytting i nye lokaler i Tønsberg i 2020, ble det anskaffet nye kontormøbler. Anskaffelsen ble gjennomført av huseier, og kostnaden skulle i utgangspunktet nedbetales over en periode på ti år. Møblene er nå kjøpt ut som følge av en ekstra bevilgning fra Digitaliserings- og fornyingsdepartementet. I våre kontorlokaler i Skien er stort det meste av kontorutstyret gjenbrukt fra tidligere lokaler. Som følge av bemanningsøkning i Skien har vi likevel vært nødt til å foreta noen nyanskaffelser og noen utbedringer av lokalene.

I forbindelse med innføringen av SRS fra 1. januar 2026, har vi gjennomført en grundig gjennomgang av alle våre eiendeler. Disse vil fremgå av åpningsbalansen i tråd med gjeldende føringer.

STAF eier og administrerer alt av IKT-utstyr for oss.

4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet

Regnskapsrevisjon

Vi har et godt samarbeid med Riksrevisjonen. Riksrevisjonen hadde ingen merknader til regnskapsrevisjonen for 2024. Årsrevisjonen for 2025 er ikke ferdigstilt.

Informasjonssikkerhet

STAF har ansvar for veiledning, tilrettelegging og koordinering av arbeidet med informasjonssikkerhet. Informasjonssikkerhet skal ivaretas i alle tjenester fra STAF, og er regulert gjennom felles informasjonssikkerhetsinstruks. Vi har likevel et selvstendig ansvar for å følge opp det daglige informasjonssikkerhetsarbeidet. STAF og Statsforvalteren har felles personvernombud, hvor STAF har arbeidsgiverrollen. Personvernombud samarbeider med embetenes kontaktpersoner.

Kompetanseheving

Vi jobber med informasjonssikkerhet gjennom hele året. Noen eksempler:

- Deltagelse i fagutvalg informasjonssikkerhet og personvern
- HOXHUNT
- Egne og STAFs artikler på intranett
- Deltagelse på informasjonssikkerhetsseminar og webinarer
- Videreformidling av informasjon fra STAF
- Informasjon til ledergruppen
- Fortløpende oppdatering av sikkerhetsdokumentasjon
- Samarbeid med STAF om ulike tekniske sikkerhetsløsninger
- Møter og informasjon i lokalt sikkerhetsutvalg

Sikkerhetsutvalg

Vi har etablert et lokalt sikkerhetsutvalg. Sikkerhetsutvalget er et rådgivende organ i internkontroll- og sikkerhetsspørsmål.

Det daglige ansvaret for og oppfølging av sikkerhet ligger i linjen og følger ansvarsprinsippet. Det innebærer at den som har et ansvar for et fag, fagområde eller fagapplikasjon i en normalsituasjon, har ansvar for alle aspekter av sikkerhet. Nærhetsprinsippet betyr at hendelser organisatorisk skal håndteres på lavest mulig nivå. Det operative ansvar ligger i linjen.

- Rolle: Sikkerhetsutvalget er et av ledelsens virkemidler for å kvalitetssikre arbeidet med sikkerhet og personvern i embetet.
- Mandat: Sikkerhetsutvalgets arbeid innen sikkerhet skal være forebyggende, kontrollerende og rådgivende. Den rådgivende rollen retter seg primært mot ledelsen i den hensikt å skaffe til veie/bearbeide beslutningsgrunnlag i spørsmål om sikkerhet.
- Oppgaver: Sikkerhetsutvalget skal utarbeide, behandle og godkjenne styrende kontrollerende dokument i tråd med kravene til et tilfredsstillende internkontrollsystem. Prioriterte oppgaver omfatter å følge opp lovpålagte krav til internkontroll, sikkerhetsrevisjon og å utarbeide ledelsens årlige gjennomgang på området.

Utvalget kan foreta kontroll med at sikkerheten og personvernet i embetet overholdes. Kontrollen skal primært rettes mot å avdekke systemsvikt. Avvik meldes i avvikssystemet. Sikkerhetsutvalget skal påse at praktiske veiledere finnes.

Sikkerhetsutvalget er pådriver for at sikkerhet og personvern øves, skal hindre at informasjon kommer på avveie og skal sørge for at informasjon er tilgjengelig når de ansatte trenger den.

Innebygget informasjonssikkerhet skal være med i alle prosesser, tjenester og systemer ved embetet.

Vi skal kjenne til verdien av vår informasjon. Vi skal ha riktig sikkerhetsnivå, basert på klassifisering og risikovurderinger. Offentlighetens rett til innsyn etter offentleglova skal ivaretas.

Ledelsens gjennomgang

I ledermøtet har vi hatt gjennomgang av vårt arbeid med informasjonssikkerhet. Temaene var blant annet status, hvordan uønskede hendelser og avvik er håndtert, utvikling i risikobildet samt tiltak for å bedre informasjonssikkerheten.

4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø,

diskriminering, ytre miljø og lignende

Likestilling

Likestilling og arbeid mot diskriminering er en viktig del av lokal lønnspolitikk, tilpasningsavtale, informasjon og rutiner om blant annet permisjoner, sykefravær mm. Arbeidet skjer fortløpende og i samarbeid med de ansattes representanter.

Vi har egne retningslinjer for varsling og oppfølging av kritikkverdige forhold, herunder mobbing, diskriminering og trakassering. Vi har videre en velfungerende vernetjeneste og et arbeidsmiljøutvalg. Det har vært avholdt fire AMU-møter i 2025.

Likestillingsredegjørelsen er publisert både på intranett og internett.

Mange av rapporteringskravene som ligger i aktivitets- og redegjørelsesplikten er ivarettatt gjennom nøkkeltallrapporter i vedlegg 7. Her vises lønnsforskjeller etter blant annet kjønn, alder og stillingskoder. Likeså deltid.

Vi har ingen som jobber ufrivillig deltid i vårt embete, alt er etter eget ønske eller behov. Vi har sammen med tillitsvalgte ikke gjort funn som krever særskilte tiltak ut over det vi allerede gjør.

Inkludering og mangfold

Vi har bevissthet på mangfold og inkludering i rekrutteringsprosesser. Vi har i regi av DFØ deltatt på flere kompetansehevende tiltak om mangfoldrekruttering. Maler er gjennomgått og revidert. I rekrutteringsprosesser utarbeides det jobbanalyser der blant annet deltakelse i traineeordningen vurderes.

Vi har en samarbeidsavtale med NAV når det gjelder rekruttering av personer med ulike utfordringer. Vi har i dag har en fremmedspråklig på arbeids- og språktrening og en administrativt ansatt.

Lærlinger

I en årrekke har vi rekruttert lærlinger innen kontor- og administrasjonsfaget. Videregående skoler i Vestfold har endret denne studieretningen til salg, service og reiseliv. Dette har ført til at faginnholdet i utdanningen ikke lenger samsvarer med de oppgavene og opplæringen vi kan tilby som lærebedrift. Vi har heller ikke mulighet til å tilby lærlingeplasser innen andre yrkesfag. Per i dag har vi derfor ingen lærlinger hos oss.

Arbeidsmiljø

Vi har universelt tilrettelagte kontorlokaler og individuell tilrettelegging. Vi har oppmerksomhet på fleksibilitet og tilpasset arbeidssituasjon til ulike livssituasjoner, med blant annet mulighet for hjemmearbeid og fjernkontor. Vi mener at vi har en god balanse mellom mulighet til å jobbe hjemmefra og det å møtes fysisk for å styrke faglig normering og utvikling, kulturbygging og arbeidsmiljø.

Vi har sammen med tillitsvalgte hatt inkludering som tema på flere samarbeidsmøter. Dette har også vært tema på ledermøter. Vi evaluerer årlig samarbeidet med de tillitsvalgte.

På flere områder er arbeidspresstet redusert som følge av flere ansettelser og tydelige prioriteringer.

Vi er svært tilfredse med at det ikke er registrert noen form for seksuell trakassering på arbeidsplassen.

Universell utforming

Vi jobber for å gjøre vedtak enklere å forstå for alle. Alle ansatte skal gjennomføre et grunnkurs i universell utforming for å få innsikt i lovkravene på området.

Tilgjengelighet på telefon

For å gi innbyggerne raskere og mer presis hjelp har vi innført fire tastevalg på vårt hovednummer. Dette gjør at henvendelser kommer direkte til de fagområdene som mottar flest spørsmål. Sentralbordet er fortsatt tilgjengelig for øvrige henvendelser. Tiltaket har fått svært god respons, både fra innbyggere, telefonsentralen og våre saksbehandlere.

Nye nettsider

Vi bidrar i arbeidet med de nye nettsidene. Disse skal lanseres i løpet av første halvår 2026. Målet er å tilby brukervennlige og informative sider til privatpersoner, offentlige ansatte, næringsliv og organisasjoner.

4.3 Fellesføringer 2025

Regjeringen har tre fellesføringer for 2025, som vi har løst på følgende måte:

Systematisk og helhetlig arbeid for å redusere klimagassutslipp, naturforstrykk og energibruk

Hele embetet deltok på en bærekraftsdag i august, med faglig påfyll, dilemmatrening og praktiske gruppediskusjoner basert på bærekraftsmålene. Dagen bidro til økt bevissthet og forståelse blant ansatte, særlig om utfordringer som kan oppstå når ulike bærekraftsmål kommer i konflikt.

Vi arbeider systematisk med å kartlegge og redusere klimagassutslipp og energibruk. Vi veier alt avfall og kildesorterer dette i ulike fraksjoner. For å motivere til ytterligere forbedringer har vi arrangert interne konkurranser mellom virksomhetene på kontorstedene. Det er gjennomført vurderinger av energibruk og identifisert tiltak for energieffektivisering.

Som en del av rapporteringsarbeidet tar vi nå i bruk Miljøfyrtårns nye digitale styrings- og rapporteringsverktøy LUMA.

Vi har også som mål å få svanemerket kantinen i Tønsberg i tråd med de oppdaterte kravene for 2026. Det vil bidra til en mer miljø- og klimavennlig kantinedrift. Dersom vi lykkes, vil vi være den første kantinen i Vestfold som oppnår denne sertifiseringen.

Når det gjelder arbeidet med å redusere naturfotavtrykk, viser vi til kapittel 3.1.1.1 i årsrapporten.

Positiv utvikling i antall ansettelser av personer med funksjonsnedsettelse

Vi har så langt ikke lyktes i å øke antallet ansatte med funksjonsnedsettelse, men dette har vi høy bevissthet rundt. Det er fortsatt en utfordring er at vi sjelden mottar kvalifiserte søkere fra denne gruppen. Det kan delvis kan forklares med at våre stillinger i hovedsak stiller høye krav til utdanning, fagkompetanse og erfaring.

Vi har hatt to personer i arbeidstrening gjennom NAV med lønnstilskudd, og en av disse fikk fast ansettelse i 2025. I tillegg har vi administrativt ansatt en medarbeider som kom via NAV-systemet. Vi har godt samarbeid og har en fast kontaktperson i NAV med ansvar for inkludering i offentlig sektor. Videre deltok vi på Statens arbeidsgiverkonferanse, hvor vi mottok faglig påfyll og utvekslet erfaringer med andre statlige virksomheter om denne problemstillingen.

Vi anerkjenner vårt samfunnsansvar og vil videreføre arbeidet med å legge til rette for inkludering og mangfold i organisasjonen.

Redusere konsulentbruken

Vi brukte totalt 5,436 mill. kroner på konsulenttjenester i 2025. Dette er høyere enn normalt, og skyldes i hovedsak Medfinansieringsordningen for Digital Gravferdsmelding (DGM), som alene utgjorde 5,144 mill. kroner. Av dette beløpet var 4,989 mill. kroner konsulenttjenester levert gjennom Digitaliseringsdirektoratet (Digdir).

Vi har et bevisst og restriktivt forhold til bruk av eksterne konsulenter, og benytter slike tjenester kun når nødvendig kompetanse ikke finnes internt. Vi har ikke kjøpt konsulenttjenester fra kommunikasjonsbransjen i 2025.

4.4 Andre forhold

Regjeringens vedtak om at flere ansatte skal ha Skien som kontorsted

Vi har i 2025 fortsatt arbeidet med å gjennomføre regjeringens vedtak. Høsten 2025 nådde vi kravet om at om lag en tredjedel av embetets ansatte skal ha kontorsted i Skien innen utgangen av 2026. Dette har vi klart ved frivillighet og nyansettelser. I arbeidet med å flytte arbeidsplasser har vi lagt vekt på gode prosesser og tett samarbeid med de ansatte og tillitsvalgte.

Statlige regnskapsstandarder

Vi har i 2025 gjennomført de nødvendige forberedelsene for å kunne ta i bruk statlige regnskapsstandarder (SRS) fra 1. januar 2026. Embetet har deltatt i fellesprosjektet med DFØ og etablert strukturer, rutiner og kompetanse som sikrer en forsvarlig overgang til periodisert regnskap. Dialogen med koordineringsembete økonomi og departementet har vært god og konstruktiv, særlig knyttet til ambisjonsnivå, bruk av styringsinformasjon og etablering av åpningsbalansen. Vi vurderer at vi er klare for overgangen til SRS.

Digitaliserings- og IKT-strategien (DIKT) for statsforvalterne

Vi har i 2025 arbeidet med oppfølgingen av DIKT-strategien 2024–2027. Sammen med Statsforvalterens fellestjenester (STAF) deltar vi i arbeidsgrupper som utvikler og konkretiserer tiltakene i strategien. Videre bidrar vi aktivt i arbeidsutvalg og beslutningsforberedene forum (BFF), hvor faglige vurderinger og prioriteringer legges frem før endelige beslutninger tas. Dette sikrer at våre behov, erfaringer og perspektiver blir ivarettatt i det strategiske digitaliseringsarbeidet.

5 Vurdering av framtidsutsikter

5.1 Forhold i og utenfor statsforvalteren som kan påvirke statsforvalterens evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt

Kommunenes evne til å levere forsvarlige tjenester

Statsforvalterens oppgaver er nært knyttet til kommunenes evne til å levere gode tjenester og myndighetsutøvelse. Endringene i demografi, utfordringer med å rekruttere og beholde nødvendig kompetanse samt stram kommuneøkonomi, utfordrer denne evnen. Da utfordres også vår evne til å nå fastsatte mål. Innbyggerne er gitt individuelle rettigheter på områder hvor kommunene leverer tjenestene. Skal disse rettighetene være reelle, må det være en velfungerende klageadgang samt tilsyn med tjenestene. Vi er klageinstans og tilsynsmyndighet for en rekke rettigheter. Gjennom flere år har vi sett en kraftig økning i antall rettighetsklager. Det utfordrer vår kapasitet og mulighet til å gi rask behandling av klager.

Økonomien er fortsatt stram i flere kommuner. Virkemidlene vi rår over for å følge opp kommuner i økonomisk ubalanse, har effekt bare dersom kommunestyrene faktisk har et ønske om og en vilje til å bringe kommuneøkonomien i balanse.

Som en del av kommunedialogen er vi gitt i oppdrag, der det er hensiktsmessig, å utfordre kommunene på kommunestruktur. Dette oppdraget vanskeliggjøres av at det ikke er definert statlige virkemidler knyttet til kommunestrukturdialogen. Mangelen på incentiver er ikke minst en utfordring der en inntektssvak kommune ser mot en inntektssterk kommune for eventuell sammenslåing.

Totalberedskapen

Den spente sikkerhetspolitiske situasjonen vedvarer. Vår mulighet for samhandling med andre aktører utfordres av at vårt hovedsete i Skien fortsatt hverken har møterom eller digitale verktøy for gradert kommunikasjon, og at det også er begrensninger på vårt kontor i Tønsberg. Den styrkede bemanningen av vårt samfunnsikkerhets- og beredskapsarbeid har derimot satt oss bedre i stand til å håndtere våre oppgaver etter samfunnsikkerhetsinstruksen, beredskapsloven og sikkerhetsloven.

Klimaendringer

Klimaendringene fører til mer tørke, styrtregn og flom i våre fylker, og krever at vi i større grad må ha beredskap for slike hendelser.

Arealforvaltning

Kommunene er myndighet etter plan- og bygningsloven. Det er likevel en rekke nasjonale interesser som skal ivaretas i den kommunale arealplanleggingen. Tiltagende statlige målkonflikter i arealforvaltningen, til dels uten klare føringer for avveininger mellom disse eller mot andre viktige samfunnsinteresser, gjør det krevende å løse vårt samfunnsoppdrag på dette området.

Tilstanden i Oslofjorden og nitrogenrensing ved kommunale renseanlegg

Kommuner med større renseanlegg er pålagt å utrede nitrogenrensning. For kommunene vil nitrogenrensning bety høyere kommunale gebyrer, og for noen betydelig høyere. Det vil bli særlig krevende i kommuner der innbyggerne har lave inntekter. Flere kommuner arbeider for at staten skal ta en stor del av regningen. For at vi skal kunne levere på vårt oppdrag, er vi avhengig av at kommunene følger opp innenfor frister og rensekraft.

Ressurssituasjonen i embetet

Vi ser en vedvarende økning i saksmengden på flere prioriterte områder, særlig når det gjelder rettighetsklager. Med dagens bemanning er vi ikke rustet for å håndtere en ytterligere økning i rettighetsklager og tilsyn. De siste årene har vi hatt en vekst i antall midlertidige stillinger. Et betydelig innslag av slike stillinger er utfordrende, både fordi de har høy turnover og fordi det blir vanskeligere å drive langsiktige virksomhetsplanlegging og prioritering.

Klager og henvendelser skrevet ved bruk av KI

En ny utfordring er at vi innen mange fagområder mottar stadig flere klager og henvendelser som bærer preg av å være skrevet ved bruk av kunstig intelligens. Disse er ofte svært omfangsrike, og inneholder mange og detaljerte anførsler som det er krevende å svare ut. Det kan også være vanskelig å se hva som er klagens hovedanliggende, og dette kompliserer også klagesaksbehandlingen. Dette øker presset på vår saksbehandlingskapasitet.

Rekruttere og beholde medarbeidere

Lønnsnivået i embetet er for flere profesjoner ikke konkurransedyktig med nivået i kommuner, fylkeskommuner og andre statsetater.

5.2 Konsekvenser for statsforvalterens evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt

Med dagens bemanning er vi ikke rustet for å håndtere en ytterligere økning i rettighetsklager, tilsyn og lovlighetskontroller, herunder flere og lengre klager skrevet ved bruk av kunstig intelligens. Fortsetter økningen, vil vi måtte nedprioritere eller bortprioritere oppdrag i enda større grad enn i dag. Det at vi har en minimumsbemanning på flere områder, gir allerede i dag svært begrenset mulighet til å dekke opp for uforutsett fravær. Dersom vi på grunn av lønnsnivået ikke klarer å rekruttere den nødvendige kompetanse, vil det ytterligere svekke vår mulighet til å løse oppdraget.

Tilleggsbevilgningen knyttet til våre oppgaver på kommuneøkonomi og beredskap gjør oss bedre rustet til å håndtere disse oppgavene.

Statlige målkonflikter i arealforvaltningen, til dels uten klare føringer for avveininger mellom disse eller mot andre viktige samfunnsinteresser, utfordrer i stigende grad den generelle stat-kommune-relasjonen.

6 Årsregnskap

[Årsregnskap for Vestfold og Telemark.pdf](#)

7 Vedlegg

Tabellene nedenfor viser våre utvalgte nøkkeltall. For nærmere omtale av nøkkeltall viser vi til kap.4.2 på personalområdet og kap.3.4 på økonomiområdet. Se også ledelseskommentar til årsregnskapet.

Budsjettavvik

Betegnelse på rapporteringskrav	
Budsjettavvik (tusen kr)	6 940.0
Budsjettavvik (%)	3.7 %

Mindreforbruket på 6 940 inkluderer kr 3 750 i overestimert SPK prognose for 2025. Det er også hentet inn ekstra 2 000 adm kostn dekn fra ubenyttede midler på fremmedkap.

Husleie

Husleie (tusen kr)	19 374.0
Husleie (% av driftsutgifter)	10.6 %

Økningen i husleiekostnader utover KPI regulering, skyldes økning i areal i Skien for å tilfredstille vedtaket om flytting av hovedkontor fra Tønsberg til Skien.

Journalposter

Betegnelse på rapporteringskrav	Journalposter totalt	Antall journalposter i elements	Antall journalposter i vergemåls-elements
Antall journalposter	126 954	74 191	52 763

Regnskapstall sortert på poster

Betegnelse på rapporteringskrav	2025
152001	182 130
152021	2 383
Post 01 (unntatt 152001)	19 451
Post 20-29 (unntatt 152021)	120 210
Post 30-39	11 718
Post 40-49	0
Post 60-69	88 080
Post 70-79	9 941
Post 80-89	5 403

Sykefravær

Betegnelse på rapporteringskrav	Dager/Prosentdel
Sum totalt sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	2 247.0
Prosent sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	5.1 %
Sum totalt sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	272.0
Prosent sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	2.3 %
Sum totalt sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	1 975.0
Prosent sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	6.0 %
Antall legemeldte sykedager for menn	158.0
Prosent legemeldte sykedager for menn	1.4 %
Avtalte arbeidsdager for menn	11 681.0
Antall legemeldte sykedager for kvinner	1 556.0
Prosent legemeldte sykedager for kvinner	4.8 %
Avtalte arbeidsdager for kvinner	32 709.0
Antall egenmeldte sykedager for menn	114.0
Prosent egenmeldte sykedager for menn	1.0 %
Antall egenmeldte sykedager for kvinner	420.0
Prosent egenmeldte sykedager for kvinner	1.3 %

Likestilling

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kvinner	Andel kvinner	Antall menn	Andel menn	Årslønn kvinner	Årslønn menn	Andel kvinners lønn av menns lønn
Totalt i virksomheten	149.0	73.4 %	54.0	26.6 %	779 165.0	844 254.0	92.3 %
Kategori 1: Embetsledelse/Dir/Admsjef	3.0	33.3 %	6.0	66.7 %	1 093 333.0	1 279 917.0	85.4 %
Kategori 2: Seksjonssjef/Ass dir	7.0	58.3 %	5.0	41.7 %	1 072 197.0	1 011 331.0	106.0 %
Kategori 3: Saksbehandler 1	99.0	75.0 %	33.0	25.0 %	791 574.0	784 537.0	100.9 %
Kategori 4: Saksbehandler 2	32.0	76.2 %	10.0	23.8 %	689 793.0	696 386.0	99.1 %
Kategori 5: Kontorstillinger	8.0	100.0 %	0.0	0.0 %	605 781.0	0.0	
Kategori 6: Fagarb. stillinger							
Kategori 7: Lærlinger							

Årsverk

Betegnelse på rapporteringskrav	2025
Totalt antall årsverk	196.9
Totalt antall årsverk for kvinner	143.8
Totalt antall årsverk for menn	53.1
Totalt antall årsverk for faste stillinger	182.9
Totalt antall årsverk for midlertidige stillinger	14.0
Sum andel administrasjon	4.6 %
Økonomi	3.0
Lønn	0.5
Personal	1.5
Resepsjon/sentralbord	3.0
Andre administrative oppgaver (spesifiser i kommentarfeltet)	1.0
DFØs definisjon av årsverk er benyttet.	

Turnover

Betegnelse på rapporteringskrav	2025
Turnover i prosent	9.1 %
Gjennomsnittlig antall ansatte	197.0
Totalt antall ansatte som sluttet (ekskludert de som gikk av med pensjon) i løpet av året og ble erstattet	18.0
Totalt antall ansatte som sluttet	19.0
Herav ansatte som sluttet grunnet pensjonering	7.0
Herav ansatte som sluttet grunnet andre årsaker	12.0

HR - fordelt på kjønn

Betegnelse på rapporteringskrav	Kvinner	Menn	Totalt
Sum antall ansatte	149	54	203
Sum antall deltidsansatte	5	2	7
Sum antall midlertidige ansatte	10	4	14
Sum antall ansatte med personalansvar	3	6	9
Ufrivillig deltid			0

Driftsutgifter og lønn

Netto driftsutgifter	182 130.0
Administrativ kostnadsdekning	6 749.0
Brutto driftsutgifter	188 879.0
Lønn kap.152001	148 996.0
Lønnsandel av brutto driftsutgifter	78.9 %

HR - fordelt på alder/foreldrepermisjon

Betegnelse på rapporteringskrav	2025
Sum antall ansatte	203
Antall ansatte under 20 år	0
Antall ansatte 20 - 29 år	9
Antall ansatte 30 - 39 år	40
Antall ansatte 40 - 49 år	48
Antall ansatte 50 - 59 år	69
Antall ansatte over 60 år	37
Gjennomsnittlig ukesverk foreldrepermisjon kvinner	19
Dagsverk foreldrepermisjon kvinner	865
Antall kvinner i foreldrepermisjon	9
Gjennomsnittlig ukesverk foreldrepermisjon menn	
Dagsverk foreldrepermisjon menn	0
Antall menn i foreldrepermisjon	0